

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
	I Ανακοινώσεις	
	.....	
	II Προπαρασκευαστικές πράξεις	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Νοεμβρίου 2000	
2001/C 116/01	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Prism-Περιφερειακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς)	1
2001/C 116/02	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Prism — Διασυνοριακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς)	7
2001/C 116/03	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Αμοιβαία αναγνώριση στην ενιαία αγορά»	14
2001/C 116/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πολιτική για τις επιχειρήσεις στα πλαίσια της οικονομίας της γνώσης» και — την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα (2001 — 2005)»	20

Τιμή: 24,50 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2001/C 116/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την 20ή τροποποίηση της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ σχετικά με τους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων (χλωριωμένες παραφίνες μικρής αλυσίδας)» . . .	27
2001/C 116/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την έγκριση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της χρήσης του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα και για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην κοινωνία των πληροφοριών»	30
2001/C 116/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις διατάξεις για τη θερινή ώρα»	37
2001/C 116/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με — την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού» και — την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών στα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού»	38
2001/C 116/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση»	43
2001/C 116/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου»	48
2001/C 116/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά»	51
2001/C 116/12	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους υγειονομικούς όρους που εφαρμόζονται στις μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς»	54
2001/C 116/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για παράταση μέχρι ενός έτους της χρηματοδότησης ορισμένων σχεδίων βελτίωσης της ποιότητας και της εμπορίας που έχουν εγκριθεί βάσει του τίτλου II α του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72»	56
2001/C 116/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» για — την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ)» και — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 388/77/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες παρεχόμενες με ηλεκτρονικά μέσα»	59

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2001/C 116/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της Οδηγίας 77/388/ΕΟΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας όσον αφορά τη διάρκεια εφαρμογής του ελάχιστου ύψους του κανονικού συντελεστή»	67
2001/C 116/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εισαγωγή κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών και τις πληροφορίες επί των αξιών αυτών που πρέπει να δημοσιεύονται (κωδικοποιημένη έκδοση)»	69
2001/C 116/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Προς μια Κοινοτική Στρατηγική — πλαίσιο για την ισότητα των φύλων (2001-2005)» και — την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί του προγράμματος που αναφέρεται στην Κοινοτική Στρατηγική — πλαίσιο για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (2001-2005)»	70
2001/C 116/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (2001-2006)»	75
2001/C 116/19	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας»	84
2001/C 116/20	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της παράτασης κοινοτικών προγραμμάτων δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας που θεσπίστηκαν από τις αποφάσεις αριθ. 645/96/ΕΚ, αριθ. 646/96/ΕΚ, αριθ. 647/96/ΕΚ, αριθ. 102/97/ΕΚ, αριθ. 1400/97/ΕΚ και αριθ. 1296/1999/ΕΚ και περί τροποποίησης των εν λόγω αποφάσεων»	96
2001/C 116/21	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την παράταση του προγράμματος ενθάρρυνσης και ανταλλαγών που απευθύνεται στους ασκούντες συναφή με τη δικαιοσύνη επαγγέλματα στον τομέα του αστικού δικαίου (Grotius — Αστικές υποθέσεις)»	97
2001/C 116/22	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 97/67/ΕΚ με στόχο το περαιτέρω άνοιγμα των κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών στον ανταγωνισμό»	99
2001/C 116/23	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Prism 2000» (Παρατηρητήριο Ενιάιας Αγοράς)	106
2001/C 116/24	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης»	113
2001/C 116/25	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές» ..	117
2001/C 116/26	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τροποποίηση της απόφασης 90/424/ΕΟΚ σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα»	128

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Prism-Περιφερειακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς)

(2001/C 116/01)

Στις 28 Ιανουαρίου 1999, και σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το «Prism-Περιφερειακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς).

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 27 Σεπτεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pezzini.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 97 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Από το 1999, το Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής διεξάγει μία έρευνα σε ευρωπαϊκή κλίμακα με τίτλο «Prism» (Έκθεση προόδου «Πρωτοβουλίες στην Ενιαία Αγορά») σχετικά με τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στα επιμέρους κράτη μέλη, τόσο από τις εθνικές και τοπικές αρχές, όσο και από τους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες, με στόχο την προσαρμογή στους νέους κινδύνους που συνεπάγεται η ενιαία αγορά (εισαγωγή του ευρώ, εντατικοποίηση του ανταγωνισμού, νέοι τομείς συνεργασίας, εμπόδια στην ενημέρωση και τη συνεργασία, κ.λπ.).

1.2. Οι στόχοι που το Παρατηρητήριο έθεσε για το Prism μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Να αναπτυχθεί μία καινοτόμος προσέγγιση για την ενιαία αγορά, από τα κάτω προς τα πάνω, για να συμπληρώσει την παραδοσιακή προσέγγιση, από τα πάνω προς τα κάτω, που έχουν υιοθετήσει οι Βρυξέλλες.
- Να αξιοποιηθούν και διαδοθούν οι βέλτιστες «επιτόπιες» πρακτικές.

— Να καταρτισθεί, με βάση τα πιο πάνω, ένας κατάλογος με τις πολιτικές και κανονιστικές πρωτοβουλίες που θα ήταν σκόπιμο να αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να διευκολυνθούν, να συνοδευτούν και να αναπτυχθούν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες.

— Να διασφαλισθεί ότι η ΟΚΕ θα συμβάλει με πρωτότυπο και αποτελεσματικό τρόπο στη συζήτηση για την ενιαία αγορά και το διαδίκτυο: από όλες τις πρωτοβουλίες, αυτή θα είναι η πρωτοβουλία της ΟΚΕ.

— Να επιβεβαιωθεί η αποστολή της ΟΚΕ ως συνδέσμου μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και των οργάνων της ΕΕ.

1.3. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο της ΟΚΕ, οι πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν και οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την προσαρμογή της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς, θα μπορούσαν να αποτελούν μέρος των πιο κάτω τεσσάρων κατηγοριών:

A. Ενημέρωση και υποστήριξη

- Αποτελεσματική ενημέρωση των χρηστών (δημοσιεύσεις, συνέδρια, διαδίκτυο, κατάρτιση, μέσα ενημέρωσης).

- Στοχοθετημένη εκτίμηση της κατάστασης της ενιαίας αγοράς (έρευνες, σφυγμομετρήσεις, μέσα ενημέρωσης).

B. Παρέμβαση

- Παρέμβαση σχετική με τα εμπόδια και τα προβλήματα που παρουσιάζονται (παρέμβαση σε εθνικό, διεθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, άμεση διαπραγμάτευση μίας λύσης του προβλήματος).

Γ. Εταιρικές σχέσεις

- Ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων προκειμένου να διευκολυνθεί το άνοιγμα (αδελφοποιήσεις, ανταλλαγές, συνεργασίες, συμφωνίες, συγχωνεύσεις).
- Από κοινού χρήση των πόρων με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας (πόλοι, χορηγίες, λέσχη των ΜΜΕ, γλωσσική υποστήριξη).

Δ. Συμφωνίες και κώδικες συμπεριφοράς

- Απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών (ενιαία θυρίδα, αμοιβαία αναγνώριση, κώδικες συμπεριφοράς).
- Αξιοποίηση της εικόνας στο πλαίσιο του ανταγωνισμού (χαρακτηρισμός, πιστοποίηση, ονομασία προέλευσης, ετικέτα, δίπλωμα, χάρτης).

2. Έκθεση του προγράμματος εργασίας

2.1. Η έννοια της «Ευρώπης των περιφερειών» εξάγει τόσο την οικολογική, όσο και την πολιτισμική ποικιλία και πολυμορφία του εδαφικού μωσαϊκού που συνιστά την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και την απαίτηση μίας ολοένα εντατικότερης συνεργασίας.

2.2. Η πληθώρα των παραδόσεων και των κοινωνικών οργανώσεων αποτελεί έναν ανεκτίμητο πλούτο, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι διευκολύνεται αυτόματα η δημιουργία της ενιαίας αγοράς ή η υπερεθνική ευρωπαϊκή ενοποίηση.

2.3. Ορισμένες περιφέρειες έχουν ήδη αρχίσει να αναζητούν λύσεις, ενώ άλλες αφήνουν τα προβλήματα να επιλυθούν σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.4. Στόχος της γνωμοδότησης είναι ο προσδιορισμός των βέλτιστων πρακτικών και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων διάδοσής τους σε άλλες περιφέρειες.

2.5. Δεδομένου ότι, στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος του Παρατηρητηρίου Ενιαίας Αγοράς, το πρόγραμμα Prism θα εξετάσει, μέσα στο 2001, τουλάχιστον μία περιφέρεια ανά κράτος μέλος (15-18), θα πρέπει να προβλεφθεί ένα επίπεδο εργασίας το οποίο να βασιστεί σε έναν περιορισμένο αριθμό θεμάτων προτεραιότητας έτσι ώστε να καταστεί δυνατό να συγκεντρωθούν ομοιογενή στοιχεία τα οποία θα είναι εύκολο να συγκριθούν.

2.6. Ένας πρώτος τρόπος να γίνει διάκριση είναι να διαχωριστούν τα θέματα που σχετίζονται με την αρχή της επικουρικότητας έτσι ώστε να μην εξετασθούν θέματα που θα μπορούσαν να εξετασθούν και επιλυθούν σε υπερπεριφερειακό επίπεδο. Θα μπορούσε σχετικά να προβλεφθεί μία συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών.

2.7. Κατά την επιλογή των περιφερειών που θα εξετασθούν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όχι τόσο οι διαφορές, όσο οι ενδεχόμενες ομοιότητες σε οικονομικούς όρους έτσι ώστε να είναι δυνατό να συγκριθούν οι λύσεις που θα αφορούν παρόμοια προβλήματα.

2.8. Με στόχο, πάντοτε, την απλοποίηση της αντιπαραβολής των στοιχείων, οι τέσσερις κατηγορίες για τις οποίες γίνεται λόγος στο σημείο 1.3. θα πρέπει να εφαρμοσθούν σε τέσσερις τομείς προτεραιότητας:

- τη γεωργία,
- τη βιομηχανία,
- το περιβάλλον,
- τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων.

2.9. Θα πρέπει να είναι δυνατόν να τεθούν ερωτήματα σε ό,τι αφορά τα ακόλουθα θέματα:

- τα προγράμματα ενημέρωσης για το ενιαίο νόμισμα,
- τα προγράμματα ανάπτυξης της απασχόλησης,
- τον ανταγωνισμό.

2.10. Αφού ελήφθησαν υπόψη οι πιο πάνω σκέψεις, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο που επισυνάπτεται και με βάση τις ακροάσεις που πραγματοποιήθηκαν και τις απαντήσεις που ελήφθησαν, διατυπώνονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Οι απαντήσεις έχουν μάλλον κριτικό χαρακτήρα, όπως ήταν αναμενόμενο, παρά θετικό.

3.2. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι όλοι ξεκινούν από το συλλογισμό ότι οι περιφερειακές πρωτοβουλίες, πέρα από τις ανακολουθίες και τις αντιφάσεις τους, εφαρμόζουν δύο βασικές αρχές: οι κοινοτικές ενισχύσεις παρέχουν ένα ερέθισμα για την ανάληψη δράσης και τα αποτελέσματα των προγραμμάτων οδηγούν στη σημαντική προσέγγιση των περιφερειών.

3.3. Μπορεί συνεπώς να υποστηριχθεί ότι τα μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνοχής οδήγησαν στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

3.4. Η κριτική επικεντρώθηκε κυρίως στα ακόλουθα θέματα:

- τον ανταγωνισμό,
- την διεύρυνση της ΕΕ,
- την πληροφόρηση,
- την διαβούλευση και τις εταιρικές σχέσεις,
- την αποκέντρωση από πλευράς διαχείρισης,
- την διαφάνεια των ελέγχων και επαληθεύσεων,
- την προστιθέμενη αξία των προγραμμάτων.

3.5. Σήμερα εξακολουθούν να παραμένουν προβλήματα στον τομέα του ανταγωνισμού τα οποία οφείλονται κατά μεγάλο μέρος στις υφιστάμενες διαφορές και στην ατελή μεταφορά των κοινοτικών κανονιστικών διατάξεων στις εθνικές νομοθεσίες, ενώ είναι απαραίτητο οι οικονομικοί παράγοντες να υπόκεινται σε δίκαιους όρους ανταγωνισμού, ανεξάρτητα από τον τόπο στον οποίο ασκούν τη δραστηριότητά τους.

3.6. Εάν οι σοβαρές ανισότητες παρέμεναν, αυτό θα είχε αρνητικές συνέπειες, για το λόγο ότι θα τονίζονταν οι διαφορές από πλευράς ανάπτυξης μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που θα ζημίωνε την οικονομική και κοινωνική συνοχή της ΕΕ.

3.7. Έχει συνεπώς ουσιαστική σημασία να υιοθετηθούν κανόνες ολοένα πιο σαφείς οι οποίοι να είναι σε θέση να συμβιβάσουν το δυναμικό ανάπτυξης με την διασφάλιση της συνοχής, ενόψει κυρίως της μελλοντικής διεύρυνσης της ΕΕ.

3.7.1. Η διεύρυνση, την πολιτική και κοινωνική σημασία της οποίας δεν αρνείται κανείς, θα έχει καταρχάς ως πρώτη επίπτωση την αύξηση των ανισοτήτων, από πλευράς ανάπτυξης, μεταξύ των περιφερειών, ενώ το άνοιγμα ανάμεσα στους φτωχότερους και τους πλουσιότερους θα μεγαλώσει, μολονότι αυτό ενδέχεται να μην είναι δυνατό να υπολογισθεί ποσοτικά.

3.7.2. Προκειμένου τα αποτελέσματα αυτά να μετριαστούν και να επιτευχθούν σταδιακά, θα χρειασθεί να ενισχυθούν τα μέτρα που προβλέπει η Ατζέντα 2000 για την προενταξιακή στρατηγική.

3.8. Παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται, τόσο οι οικονομικοί παράγοντες όσο και οι Ευρωπαίοι πολίτες παραπονούνται για την ελλιπή και ανακριβή ενημέρωση, πράγμα που οφείλεται στα γλωσσικά και πολιτισμικά εμπόδια, στην απουσία μέσωσ διάδοσης και στις δυσκολίες που οφείλονται στην «ξύλινη γλώσσα» της γραφειοκρατίας.

3.9. Σε ό,τι αφορά την εταιρική σχέση και την αντίστοιχη συνεννόηση, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι πεπεισμένοι ότι τα μέσα αυτά είναι ορθά, αλλά αναφέρουν ότι υφίστανται δυσκολίες εφαρμογής οι οποίες οφείλονται στην ύπαρξη αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων — που ενίοτε έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά — ή στο γεγονός ότι έχουν εκδηλωθεί ριζικές αντιθέσεις σε ό,τι αφορά τους στόχους των μεμονωμένων προγραμμάτων.

3.10. Μία θετική παρατήρηση αφορά την αποκέντρωση από πλευράς διαχείρισης δεδομένου ότι όλοι όσοι μπόρεσαν να την εφαρμόσουν — αποτελούν ακόμη, βέβαια, μία μειοψηφία — διαπίστωσαν και εξετίμησαν τα πλεονεκτήματα της γραφειοκρατικής ευκινησίας, της απλούστευσης των διαδικασιών, της επιτάχυνσης των χρηματοδοτήσεων και της ακρίβειας των ελέγχων.

3.10.1. Διαφορετική είναι η γνώμη της πλειοψηφίας των παραγόντων που εξακολουθούν να υπόκεινται σε ελέγχους και διαδικασίες έντονα συγκεντρωτικές, οι οποίες επιβραδύνουν — και ενίοτε εμποδίζουν επ' αόριστον — την εφαρμογή των προγραμμάτων. Κυρίως ωστόσο γίνεται λόγος για την περιορισμένη διαφάνεια των αποτελεσμάτων των ελέγχων και επαληθεύσεων.

3.11. Τέλος, ένα ακανθώδες και δυσεπίλυτο θέμα — διότι θα απαιτούσε συγκριτικές αντιπαραβολές και εκθέσεις αξιολόγησης — είναι η προστιθέμενη αξία που θα προκύψει από την εφαρμογή των προγραμμάτων.

3.11.1. Δεδομένου ότι οι στόχοι του σχεδίου Prism αποσαφηνίστηκαν, μπορούμε να αναφέρουμε με ποιόν τρόπο δεν πρέπει να καταρτίζονται τα προγράμματα:

- με μεμονωμένες ή ασυντόνιστες πρωτοβουλίες,
- με τη σχέση κόστους-οφέλους έξω από την αγορά,
- με μη επιλεκτική κατανομή των χρηματοδοτήσεων,
- με κανένα ή ελάχιστο βαθμό καινοτομίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Οι παρατηρήσεις αναφέρονται συγκεκριμένα στις επιμέρους απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

4.2. Επιπτώσεις της Ενιαίας Αγοράς

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε ότι τα καλύτερα αποτελέσματα σημειώθηκαν στον οικονομικό τομέα και φρονεί ότι τα αποτελέσματα κοινωνικού, διοικητικού και πολιτιστικού χαρακτήρα θα μπορούσαν μακροπρόθεσμα να αναπτυχθούν, σήμερα όμως δεν είναι δυνατόν να αποτιμηθούν.

4.3. Ελεύθερη κυκλοφορία

Υφίστανται δυσκολίες κατά πρώτο λόγο σε ό,τι αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και κατά δεύτερο την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Σε ό,τι αφορά τα εμπόρευμα και τις υπηρεσίες δεν φαίνεται να υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα.

4.4. Δικαίωμα εγκατάστασης

Οι περιπτώσεις που αναφέρθηκαν είναι σποραδικές και συνεπώς οι μόνες δυσκολίες που διαπιστώθηκαν είναι διοικητικού χαρακτήρα.

4.5. Αναγνώριση των τίτλων

Η συντριπτική πλειοψηφία καταγγέλλει ότι αντιμετώπισε μεγάλες δυσκολίες σε ό,τι αφορά την αναγνώριση τίτλων μέσης τεχνικής εκπαίδευσης και μέσων και κατώτερων επαγγελματικών σπουδών.

4.6. Διαρθρωτικά ταμεία

Διαπιστώνεται αντίφαση επί της ουσίας δεδομένου ότι τα προγράμματα που παρέχουν χρηματοδοτική βοήθεια είναι πιο επιθυμητά, ιδιαίτερα εάν αφορούν έργα διαρθρωτικού χαρακτήρα, ενώ σχεδόν δεν εφαρμόζονται εκείνα που παρέχουν στήριξη στην κατάρτιση, τον συντονισμό και τις βασικές υπηρεσίες τα οποία, σύμφωνα με τις προθέσεις της Κοινότητας, θα έπρεπε να ωφελήσουν κυρίως τις ΜΜΕ.

4.7. Μέσα και δίαυλοι πληροφόρησης

Εκτός από το θέμα που εξετάστηκε πιο πάνω σχετικά με την πρόσβαση στην ενημέρωση, το συνολικό πλαίσιο που προβλέπεται για τη διάδοση των πληροφοριών φαίνεται απογοητευτικό.

4.7.1. Ορισμένα μεγάλα σχέδια έχουν εύκολη πρόσβαση στον Τύπο και την τηλεόραση λόγω του έκδηλου γενικού ενδιαφέροντός τους και ορισμένες φορές διαθέτουν δικούς τους διαύλους και μέσα. Για τα υπόλοιπα ωστόσο δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο και αυτό ζημιώνει τους οικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι δεν μπορούν να αντλήσουν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος από τις ευκαιρίες της αγοράς· τους χρήστες, εξαιτίας της έλλειψης πληροφοριών πρακτικού χαρακτήρα και την εικόνα, διότι δεν αξιοποιείται στο πλαίσιο του ανταγωνισμού.

4.7.2. Εξάλλου, πρέπει να αναφερθεί ένα ανησυχητικό φαινόμενο το οποίο έχει ουσιαστικά καταγγελθεί από όλους: η διάχυτη έλλειψη πληροφοριών σε ό,τι αφορά το Ευρο, λίγο περισσότερο από ένα χρόνο μετά την καθιέρωσή του.

5. Συμπεράσματα

5.1. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το Prism είναι ένα πρόγραμμα σε εξέλιξη, το οποίο προβλέπει την διεξαγωγή περιοδικών ερευνών και αντίστοιχων ακροάσεων, και ότι οι σκέψεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα γνωμοδότηση απορρέουν από τα αποτελέσματα δύο ακροάσεων: μίας γενικού χαρακτήρα που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 13 Ιουλίου 1999 και μίας ειδικού που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα στις 24 Φεβρουαρίου 2000.

5.2. Εάν κρίνουμε από το έργο που επιτελέστηκε, δεν φαίνεται να είναι η κατάλληλη στιγμή να αντληθούν οριστικά συμπεράσματα. Μπορεί μόνον να συσταθεί ένας κατάλογος με θέματα τα οποία θα πρέπει να εμβαθύνει το Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς προκειμένου να υποβάλει συγκεκριμένες συστάσεις και προτάσεις στα ευρωπαϊκά, εθνικά και περιφερειακά όργανα.

5.3. Ο κατάλογος που ακολουθεί δεν είναι πλήρης και μπορεί να διευρυνθεί όποτε η ΟΚΕ το κρίνει απαραίτητο:

- πρόσβαση και διάδοση των πληροφοριών
- προσαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στα σύγχρονα δεδομένα
- αποκέντρωση από πλευράς διαχείρισης
- πρότυπα κριτήρια για τον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών.

5.4. Αφού ληφθούν υπόψη τα πρώτα σημαντικά αποτελέσματα, θα πρέπει να προβλεφθεί η επιτάχυνση του προγράμματος Prism προκειμένου να καταστεί δυνατή η ακριβέστερη παρακολούθηση των εξελίξεων της ενιαίας αγοράς.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

1. Ερωτηματολόγιο

1.1. Τί αντίκτυπο είχε η υλοποίηση της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς στην ανάπτυξη της περιφέρειάς σας

— από οικονομικής πλευράς;

— από κοινωνικής πλευράς;

— από διοικητικής πλευράς;

— από πολιτιστικής πλευράς;

1.2. Αντιμετωπίζουν οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες της περιφέρειάς σας δυσκολίες σε ό,τι αφορά τις αρχές

— της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων;

— της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων;

— της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών;

— της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων;

1.3. Υφίστανται εμπόδια σε ό,τι αφορά την αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού;

1.4. Το δικαίωμα της εγκατάστασης γίνεται σεβαστό;

1.5. Η αρχή της αναγνώρισης των τίτλων εφαρμόζεται;

1.6. Οι πόροι που είναι διαθέσιμοι μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων έχουν συμβάλει, στην περιφέρειά σας, στην υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς;

1.7. Μπορείτε να αναφέρετε μία ή περισσότερες πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν στην περιφέρειά σας με στόχο να αντληθούν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη από τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς, όπως π.χ.:

— αποτελεσματική ενημέρωση των χρηστών (δημοσιεύσεις, συμπόσια, κατάρτιση)·

— στοχοθετημένη αξιολόγηση της κατάστασης της ενιαίας αγοράς (έρευνες, σφυγμομετρήσεις)·

— ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις με στόχο την διευκόλυνση των ανταλλαγών (αδελφοποιήσεις πόλεων, συνεργασίες, συμφωνίες, συγχωνεύσεις)·

— αξιοποίηση της εικόνας στο πλαίσιο του ανταγωνισμού (χαρακτηρισμός, πιστοποίηση, ονομασία προέλευσης, ετικέτα, δίπλωμα, κάρτα)·

- από κοινού χρήση των πόρων με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας (πόλοι, χορηγίες, λέσχη των ΜΜΕ, γλωσσική υποστήριξη, ερευνητικά σχέδια, σχέσεις με κέντρα που προωθούν το επιχειρηματικό πνεύμα)·
- υποδομές στους τομείς της συνεργασίας και των συναλλαγών·
- ειδικά προγράμματα δράσης με θεσμική, τεχνική και οικονομική στήριξη με στόχο της διευκόλυνση του ανοίγματος της εκάστοτε περιφέρειας προς την Ευρώπη.

1.8. Μπορείτε να αναφέρετε πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν με στόχο την άρση των εμποδίων που τίθενται στην ελευθερία των συναλλαγών, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις ΜΜΕ, όπως π.χ.:

- απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών (ενιαία θυρίδα, αμοιβαία αναγνώριση, κώδικες συμπεριφοράς)·
- πιστωτικές διευκολύνσεις·
- φορολογικά μέτρα·
- παρέμβαση σχετική με τα εμπόδια και τα προβλήματα που παρουσιάζονται (παρέμβαση σε εθνικό, διεθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, άμεση διαπραγμάτευση).

1.9. Ποιές συστάσεις θα επιθυμούσατε να κάνετε με βάση τις εμπειρίες σας σε περιφερειακό επίπεδο, οι οποίες θα ήταν σκόπιμο να αποτελέσουν αντικείμενο πρωτοβουλιών σε κοινοτική κλίμακα, όπως, π.χ.:

- προαγωγή της απασχόλησης και της κινητικότητας (κατάρτιση, εξειδίκευση, προσέγγιση των κοινωνικών νομοθεσιών)·
- πληροφόρηση για το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα·
- άρση των διοικητικών και φορολογικών εμποδίων·
- «ανταγωνιστικός ανταγωνισμός» μεταξύ των περιφερειών στον κοινωνικό και φορολογικό τομέα και στον τομέα των δημοσίων ενισχύσεων υπέρ των επενδύσεων.

1.10. Θα επιθυμούσατε να μεταδώσετε την εμπειρία και τις πρωτοβουλίες σας σε άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες;

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Prism — Διασυνοριακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς)

(2001/C 116/02)

Στις 28 Ιανουαρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το «Prism — Διασυνοριακές πρωτοβουλίες» (Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς)

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 27 Σεπτεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Malosse.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας, της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Το σχέδιο «Prism» του Παρατηρητηρίου της ενιαίας αγοράς της ΟΚΕ

1.1. Το Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς (ΠΕΑ) της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής άρχισε το 1999 μια ευρωπαϊκή έρευνα αποκαλούμενη Prism (Progress Report «Initiatives in the Single Market», Έκθεση για την πρόοδο των πρωτοβουλιών στην ενιαία αγορά), σχετικά με τις επιτόπιες πρωτοβουλίες που λαμβάνουν τόσο οι εθνικές και τοπικές αρχές όσο και οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, προκειμένου να προσαρμοσθούν στις νέες προκλήσεις της ενιαίας αγοράς (μετάβαση στο ευρώ, έντονος ανταγωνισμός, νέα πεδία συνεργασίας, φραγμοί στην ενημέρωση και την επικοινωνία, ...).

1.2. Οι στόχοι του Prism καθορίστηκαν από το Παρατηρητήριο και συνοψίζονται ως εξής:

- ανάπτυξη μιας καινοτόμου προσέγγισης «από τη βάση στην κορυφή» στον τομέα της ενιαίας αγοράς που να συμπληρώνει την κοινοτική προσέγγιση «από την κορυφή στη βάση»
- αξιοποίηση και δημοσιοποίηση των καλύτερων επιτόπιων πρακτικών
- παράθεση σε αυτά τα πλαίσια των πολιτικών και κανονιστικών ενεργειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συμβάλλουν στην προώθηση, την διευκόλυνση και την ανάπτυξη των πρωτοβουλιών αυτών
- διασφάλιση μιας πρωτότυπης και λειτουργικής συμβολής της ΟΚΕ στον προβληματισμό για την ενιαία αγορά και το Διαδίκτυο: αυτή θα είναι η πρωτοβουλία της ΟΚΕ
- επιβεβαίωση της αποστολής της ΟΚΕ ως μεσολαβητή μεταξύ των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων και των θεσμικών οργάνων της ΕΚ.

1.3. Το Παρατηρητήριο της ΟΚΕ θωρεί ότι οι επιθυμητές πρωτοβουλίες που συνδέονται άμεσα με την προσαρμογή στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, θα μπορούσαν να αφορούν τις κάτωθι επτά κατηγορίες:

A. Ενημέρωση και υποστήριξη

- λειτουργική ενημέρωση των χρηστών (δημοσιεύσεις, συνέδρια, Διαδίκτυο, κατάρτιση, μέσα ενημέρωσης),
- στοχοθετημένη αξιολόγηση της κατάστασης στην ενιαία αγορά (έρευνες, δημοσκοπήσεις, μέσα ενημέρωσης).

B. Διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων

- μεσολάβηση σε περιπτώσεις φραγμών και προβλημάτων (διαμεσολάβηση σε εθνικό, διακρατικό, ευρωπαϊκό επίπεδο, άμεση διαπραγματεύση για την επίλυση ενός προβλήματος).

Γ. Εταιρική σχέση

- ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις για την διευκόλυνση του ανοίγματος (αδελφοποιήσεις, ανταλλαγές, συνεργασίες, συμφωνίες, συγχωνεύσεις)
- διάθεση από κοινού πόρων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας (πόλοι, χορηγίες, σύλλογοι ΜΜΕ, γλωσσική υποστήριξη).

Δ. Συμφωνίες, κώδικες συμπεριφοράς

- απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών (ενοποιημένα σημεία εξυπηρέτησης, αμοιβαίες αναγνωρίσεις, κώδικες συμπεριφοράς)

— αξιοποίηση της εικόνας για αντιμετώπιση του ανταγωνισμού (δεξιότητες, πιστοποίηση, ονομασία προέλευσης, σήμα, δίπλωμα, χάρτης).

2. Πρόγραμμα εργασίας της ομάδας μελέτης «Prism-Διασυνοριακές πρωτοβουλίες»

2.1. Ως συμβολή στο σχέδιο Prism, αναλαμβάνεται μια πρωτοβουλία για τον εντοπισμό των συστατικών στοιχείων των βέλτιστων πρακτικών στις μεθοριακές ζώνες. Παράλληλα, αναλήφθηκαν δράσεις για τον εντοπισμό των βέλτιστων πρακτικών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Χρειάζεται λοιπόν να προσδιορισθεί ποιου τύπου ειδικές πρωτοβουλίες πρέπει να αναληφθούν στις μεθοριακές περιοχές. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να αναλυθεί η νέα προβληματική των μεθοριακών ζωνών.

2.1.1. Στο πνεύμα αυτό, μετά την γενική ακρόαση της 21ης Απριλίου 1999 στις Βρυξέλλες, πραγματοποιήθηκε νέα ακρόαση στην Τερνέστη στις 15 Νοεμβρίου 1999. Κατά την εν λόγω ακρόαση, έγιναν σαφή τόσο τα όρια της προσπάθειας (δυσκολίες επιλογής των καλύτερων πρωτοβουλιών, αντικρουόμενες απόψεις για την ποιότητα των πρωτοβουλιών) όσο και η ύπαρξη πολλών εμποδίων στις περιοχές που συνορεύουν με τρίτες χώρες. Ως συνέπεια της ακρόασης, αποφασίστηκε η κατάρτιση «δέσμη κριτηρίων» που να επιτρέπουν την καλύτερη μέτρηση του αντίκτυπου των μεθοριακών πρωτοβουλιών και την κατάρτιση συστάσεων ενόψει της διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε ακρόαση στο Λουξεμβούργο που είχε ως αντικείμενο την επιτόπου επικύρωση της νέας προσέγγισης με βάση σαφή κριτήρια.

2.1.2. Η ακρόαση του Λουξεμβούργου πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιουλίου 2000 υπό την αιγίδα του «Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου της Μεγάλης Περιφέρειας» και σημείωσε απόλυτη επιτυχία. Έδωσε τη δυνατότητα να αξιολογηθούν ορισμένες πρωτοβουλίες, είτε ολοκληρωμένες, είτε εν εξελίξει, είτε σε σχεδιασμό, με βάση τη δέσμη κριτηρίων που είχε καθορισθεί. Κατά τη διάρκεια της ακρόασης παρουσιάστηκαν πρωτοβουλίες που αξίζουν να περιλαμβάνονται στις «ορθές πρακτικές», και μπορούν να μεταφερθούν και να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των εργασιών του Παρατηρητηρίου της ενιαίας αγοράς. Ορισμένες πρωτοβουλίες οδήγησαν στην υποβολή προτάσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα γνωμοδότηση. Ακόμη, η ακρόαση έδωσε τη δυνατότητα να επικυρωθεί μια μέθοδος καταγραφής των στοιχείων που αποτελούν προϋπόθεση για την επιτυχία των καλύτερων πρωτοβουλιών, να υπογραμμισθούν οι πιθανές αιτίες αποτυχίας και να υποβληθούν προτάσεις για τις μεθόδους διάδοσης. Στα πλαίσια αυτά, δίνεται επίσης η δυνατότητα στην ομάδα μελέτης να διατυπώσει ένα σύνολο υποδείξεων σχετικά με τα ευρωπαϊκά προγράμματα που μπορούν να συμβάλουν τόσο στην διασυνοριακή συνεργασία, και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα Interreg, το οποίο αποτελεί το τεχνικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο αναφοράς, όσο και στην εξέλιξη του εθνικού και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου.

2.2. Πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το ζήτημα αυτό συνδέεται με τις προτάσεις που έχει ήδη διατυπώσει η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για τη συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking)⁽¹⁾ όπου συνιστούσε μια περιφερειακή προσέγγιση, η οποία κρίνεται προτιμότερη από μια εθνική προσέγγιση. Η εθνική προσέγγιση που ακολουθείται από την Επιτροπή είχε μέχρι σήμερα περιορισμένα αποτελέσματα. Ωστόσο, η μέθοδος αυτή τέθηκε εκ νέου σε εφαρμογή με εντυπωσιακό τρόπο από το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβώνας το Μάρτιο 2000, κατά το οποίο η «συγκριτική αξιολόγηση» ανακηρύχθηκε νέα πρωταρχική μέθοδος εργασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο νέο αυτό περιβάλλον εντάσσεται η πρωτοβουλία «Prism» του Παρατηρητηρίου της ενιαίας αγοράς: καθορισμός μιας νέας προσέγγισης της συγκριτικής αξιολόγησης στον τομέα της ενιαίας αγοράς. Η προσέγγιση θα βασίζεται στον εντοπισμό των μεθόδων (και όχι παραδειγμάτων) που οδήγησαν σε σημαντικές και βιώσιμες επιτυχίες.

3. Ανάλυση της προβληματικής των μεθοριακών ζωνών

3.1. Ιστορική προβληματική των διασυνοριακών περιοχών

3.1.1. Τα σημερινά σύνορα είναι αποτέλεσμα της διαμόρφωσης των εθνών από το 19ο αιώνα και μετά. Νωρίτερα, και παρά τις δυσχέρειες στις μεταφορές, οι μεθοριακές ζώνες αποτελούσαν χώρους κινητικότητας και πολιτιστικών, ανθρώπινων και οικονομικών ανταλλαγών. Ο ξένος επισκέπτης στην Ευρώπη εντυπωσιάζεται από τις αρχιτεκτονικές και πολιτιστικές ομοιότητες στις μεσογειακές περιοχές, τις περιοχές γύρω από το Ρήνο και το Δούναβη, τη Φλάνδρα, τα Βαλκάνια, κ.λπ. Η θέσπιση διοικητικών συνόρων και, κυρίως, η οργάνωση «αυτοκεντρικών» κρατών με βάση την έννοια του έθνους εξάλειψε την γεωγραφική και πολιτιστική ενότητα των χωρών αυτών και δημιούργησε, με ελάχιστες εξαιρέσεις, αποκομμένες επικράτειες, συχνά εχθρικές ή που στην καλύτερη περίπτωση αγνοούσαν η μία για την άλλη.

3.1.2. Μεταξύ των φαινομένων που χαρακτηρίζουν το τέλος του 19ου αιώνα, τίθεται με αντικρουόμενο τρόπο, το πρόβλημα των συνόρων και της ύπαρξής τους: αφενός, ο έλεγχος των οικονομικών και εμπορικών ροών αποτελεί παντού αντικείμενο αυξημένης επαγρύπνησης· αφετέρου, η σύσταση μιας τεράστιας οικονομικής και πολιτικής ζώνης καταργεί χιλιάδες χιλιόμετρα συνόρων. Συνεπώς, τίθεται το ζήτημα της ταυτότητας και της μελλοντικής κατάστασης των μεθοριακών περιοχών.

(1) Γνωμοδότηση με θέμα την Ανακοίνωση της Επιτροπής: Η συγκριτική αξιολόγηση των ανταγωνιστικών επιδόσεων — Η θέσπιση ενός μέσου στη διάθεση των επιχειρήσεων και των δημόσιων αρχών (COM(97) 153 τελικό) (ΕΕ C 296/8 της 29.9.1997).

3.1.3. Πενήντα έτη ευρωπαϊκής οικοδόμησης δεν έχουν ακόμη εξαλείψει στην πράξη τα χάσματα που προκλήθηκαν από τη διαμόρφωση των εθνών και τη θέσπιση των συνόρων. Παρά την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων, των αγαθών και των κεφαλαίων (η οποία ακόμη παρουσιάζει ατέλειες ...), πρέπει να αναγνωριστεί ότι η εθνική πτυχή έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία από την έννοια του μεθοριακού χώρου. Ακόμη και εάν δεν υφίστανται πλέον με τη μορφή φυσικών εμποδίων, τα σύνορα παραμένουν στην «νοοτροπία» των ανθρώπων και εκφράζονται μέσω των συμπεριφορών και των συνηθειών. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αναρωτηθεί για την ορθότητα των μέσων που αναπτύσσονται με σκοπό την προώθηση της ανασύνθεσης ενός ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας.

3.1.4. Τα σύνορα ήταν και είναι αποτέλεσμα της κατανομής των εδαφών μεταξύ των διαφόρων κρατών. Όμως οι μεθοριακές περιοχές προσδιορίζονται από την γεωγραφική εγγύτητα. Εξάλλου, ποια είναι η σημασία της εγγύτητας; Σήμερα, όλο και πιο συχνά το ουσιαστικό πλεονέκτημα καθορίζεται από την εγγύτητα της προθεσμίας, και εξαρτάται από την ευελιξία του μηχανισμού παραγωγής. Παρά τη γεωγραφική εγγύτητα, η αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών δομών και διαδικασιών αποτελεί τέτοιο φραγμό που χρειάζεται η βοήθεια των ειδικών για να εξαλειφθεί.

3.1.4.1. Στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς τίθεται το θέμα του προσδιορισμού των περιοχών σε σχέση με τα σύνορα. Τα παλαιά σύνορα άφησαν σημάδια στις οικονομίες των μεθοριακών περιοχών. Οι καθημερινές μετακινήσεις εργαζομένων αποτελούν για παράδειγμα ένα αναγνωρίσιμο στοιχείο των διασυνοριακών οικονομιών. Στα πλαίσια αυτά, κρίνεται ότι οι διασυνοριακές ανταλλαγές καθιστούν δυνατή την αύξηση των επιδόσεων και της ανταγωνιστικότητας των περιοχών.

3.1.5. Οι πολιτικές απομόνωσης είναι πλέον αναχρονιστικές. Οι φραγμοί εξαλείφονται και πρέπει να εξευρεθούν νέοι συσχετισμοί. Πρόκειται για μια πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς. Εξάλλου, τι νόημα έχει η εξεύρεση μεθόδων και δομών προσέγγισης εάν τα εθνικά κράτη με τις δομές και τη λειτουργία τους στην καθημερινή πράξη διατηρούν και διευρύνουν τα χάσματα;

3.2. Συνήθειες υποθέσεις σχετικά με τη μειονεκτική θέση των διασυνοριακών περιοχών

3.2.1. Στην οικονομία, τα σύνορα συχνά θεωρούνται τεχνητός παράγων στρέβλωσης των χώρων των αγορών, ο οποίος περιορίζει

την οικονομική ανάπτυξη λόγω του τρόπου λειτουργίας και της αύξησης του κόστους των επενδύσεων.

3.2.2. Από καθαρά οικονομική άποψη, η διατήρηση φυσικών ή «αόρατων» συνόρων αποτελεί τροχοπέδη στην οικονομική ανάπτυξη. Πράγματι, πρέπει να επιμεινουμε στους «αόρατους» φραγμούς: γλώσσες, συμπεριφορές, στάση των διοικητικών αρχών, πολιτιστικά προβλήματα, κ.λπ. Οι «αόρατοι φραγμοί» αναφέρονται ολοένα και συχνότερα για να εξηγηθεί το γεγονός ότι οι μεθοριακές περιοχές, στο εσωτερικό μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς σύνορα, συνεχίζουν να συνυπάρχουν.

3.2.3. Ένα από τα σημαντικά συμπεράσματα που προέκυψαν από την ακρόαση που οργανώθηκε στην Τεργέστη είναι η διαπίστωση ότι η ΕΕ, με τα προγράμματα και τις χρηματοδοτήσεις της, αποτελεί το μοναδικό πραγματικό αντίβαρο στον κατακερματισμό και τη διάσπαση. Δυστυχώς όμως, έχουμε την εντύπωση ότι τα προγράμματα αυτά δημιούργησαν «κίνητρα» συνεργασίας κυρίως λόγω της χρηματοδότησης και όχι λόγω της πραγματικής βούλησης των τοπικών εταίρων. Ακόμη, η δράση της Ευρώπης στον τομέα είναι εξαιρετικά μικρή σε σύγκριση με τα πραγματικά σύνορα και τους «αόρατους» φραγμούς.

3.2.4. Σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο, η ακρόαση του Λουξεμβούργου υπογράμμισε το δυναμισμό των τοπικών παραγόντων που συχνά προηγήθηκαν των ευρωπαϊκών προγραμμάτων αναλαμβάνοντας παραδειγματικές πρωτοβουλίες συνεργασίας στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα, τα οποία είναι απαραίτητα, προσέδωσαν ευρύτερο χαρακτήρα στις εν λόγω πρωτοβουλίες. Ωστόσο, η λειτουργία τους, συχνά δύσκαμπτη και γραφειοκρατική, μπορεί να αποτελέσει φραγμό στη συνεργασία. Διαπιστώνεται ότι μόνο στα τέλη της δεκαετίας του '80 με την θέση σε λειτουργία των προγραμμάτων Interreg, ασχολήθηκε η Επιτροπή με το φαινόμενο των μεθοριακών ζωνών. Η ακρόαση του Λουξεμβούργου υπογράμμισε επίσης τη σημασία των δομών που μπορούν να ευνοήσουν την συνεργασία: πολιτική διάσκιψη κορυφής της Μεγάλης Περιφέρειας, Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, προξενικές διασκέψεις, συνδικαλιστικές ανασυγκροτήσεις κ.λπ. Πρόκειται για τρόπους εξάλειψης των «αόρατων» φραγμών και για αντίβαρο στις εθνικές προσεγγίσεις, οι οποίες βέβαια είναι φυσιολογικές αλλά τείνουν να καθυστερούν την ανάδειξη πραγματικών διασυνοριακών οικονομικών χώρων στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς.

4. Ένα νέο πλαίσιο αναφοράς για την ανάλυση των συνοριακών ζωνών

4.1. Μια διασυνοριακή ζώνη, αν και τμήμα της εθνικής επικράτειας, αποτελεί εκ των πραγμάτων ζώνη διαχωρισμού και επαφών.

Μπορεί να αποτελέσει ζώνη εντάσεων αλλά, παράλληλα, είναι προθάλαμος της γειτονικής χώρας και για το λόγο αυτό καθίσταται πολύ ενδιαφέρουσα.

4.2. Στις παρούσες προοπτικές της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, γίνεται λόγος για «Ευρώπη χωρίς σύνορα» και για «Ευρώπη των περιφερειών». Ο πρώτος στόχος δείχνει σαφώς τη βούληση εξάλειψης των συνόρων. Στη δεύτερη προσέγγιση, περιλαμβάνεται η εξάλειψη των συνόρων, όμως κυρίαρχο ρόλο κατέχουν τα γεωγραφικά, κοινωνικοπολιτιστικά, γλωσσικά και διαρθρωτικά όρια.

Από μια κατάσταση συνόρων που διαχωρίζουν μεταβαίνουμε σε μια κατάσταση συνόρων που εκλαμβάνονται ως ζώνη επαφών.

4.3. Στα πλαίσια της αντίληψης αυτής, η ομάδα μελέτης «Διασυνοριακές πρωτοβουλίες» οφείλει να βασισθεί στις υποθέσεις που υπογραμμίζουν όχι τις επιπτώσεις από την ύπαρξη των φραγμών αλλά, αντίθετα, την υπέρβαση των φραγμών και τη θέσπιση ζωνών επαφής που επιτρέπουν την διαπεριφερειακή συνεργασία και τη σταδιακή μεταμόρφωση των μεθοριακών χώρων σε διασυνοριακούς χώρους.

4.3.1. Από μια προοπτική διαμόρφωσης, η μακροπρόθεσμη πρόκληση είναι η ανάδειξη διασυνοριακών επικρατειών που να δημιουργούν κοινές πρωτοβουλίες και σχέδια, και να αποτελούν χώρους διαβίωσης και αλληλεγγύης που να διαθέτουν δομές ανταλλαγών στους τομείς του συντονισμού και της εμπύχωσης (κλίμακα σχεδίου που χρειάζεται να διασαφηνισθεί και να οικοδομηθεί με επίκεντρο την αλληλεγγύη και τις κοινές στρατηγικές).

4.3.2. Οι πραγματοποιηθείσες ακροάσεις ενισχύουν την άποψη ότι η νέα αντίληψη πρέπει να αντιστοιχεί σε μια λειτουργική κλίμακα που είναι εκείνη των δημόσιων αρχών με αρμοδιότητες στους καθορισμένους τομείς συνεργασίας και η οποία οικοδομείται από την δικτύωση των διαφόρων φορέων και την κοινή εργασία. Η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών φορέων στην εν λόγω δυναμική αποτελεί έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες και πρέπει να λαμβάνει είτε συμβουλευτική μορφή (με παράδειγμα το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο της Μεγάλης Περιφέρειας), είτε λειτουργική μορφή (με παράδειγμα τις προξενικές συνεργασίες).

4.4. Με τη διαπίστωση ότι οι αόρατοι φραγμοί εξαλείφονται πιο δύσκολα και ότι η ύπαρξη «αυτοκεντρικών» κρατών ή περιφερειών συνεχίζει να αποτελεί αρνητική επιρροή, το νέο πλαίσιο ανάλυσης υπογραμμίζει την εξέλιξη της ζώνης συνόρων σε ζώνη επαφών.

Πράγματι, το ζήτημα δεν είναι να απορριφθεί η εθνική πτυχή, αλλά να επανεξισορροπηθεί. Όσο περισσότερο ο μεθοριακός χώρος συνειδητοποιεί αυτούς τους φραγμούς και επιδιώκει να τους εξαλείψει, τόσο η μεθοριακή ζώνη θα μετατρέπεται σε ζώνη επαφών. Αντίθετα, στις περιοχές όπου το πολιτικό περιβάλλον δεν είναι ευνοϊκό και οι φορείς δεν δραστηριοποιούνται επαρκώς ή υφίστανται πολύ σημαντικές οικονομικές διαφορές, τα σύνορα θα συνεχίσουν να αποτελούν φραγμούς.

4.5. Προκειμένου να εντοπισθούν οι επιτυχίες και οι αποτυχίες της μεθοριακής προσέγγισης, κρίνουμε σκόπιμο να τις προσδιορίσουμε με τη μορφή δομών, μεθόδων και προϊόντων.

4.5.1. Με τον όρο δομές εννοούμε τους επίσημους μηχανισμούς που συγκεκριμενοποιούν μια συμφωνία συνεργασίας οποιασδήποτε φύσης: βιομηχανικής, κοινωνικής, νομικής, θεσμικής κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, οι καλές και κακές πρακτικές θα αφορούν τα διάφορα προβλήματα και τον τρόπο επίλυσής τους.

4.5.2. Με τον όρο μέθοδοι εννοούμε τις συνθήκες διεξαγωγής των πρωτοβουλιών: ύπαρξη ευρωπαϊκών ενισχύσεων, στήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των κρατών, συνιστώσα εταιρικής σχέσης στα σχέδια και, ειδικότερα, σύνδεση με τους τοπικούς οικονομικούς και κοινωνικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων και των γυναικών, των νέων και των ευαίσθητων κοινωνικών κατηγοριών, κ.λπ., καλή προετοιμασία των σχεδίων με την εκ των προτέρων διεξαγωγή μελετών επί του εφικτού, μηχανισμοί μόνιμης παρακολούθησης και αξιολόγησης, διάδοση των αποτελεσμάτων κ.λπ.

4.5.3. Με τον όρο προϊόντα εννοούμε κυρίως την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία των πραγματοποιούμενων δράσεων, την κοινωνική διάσταση του σχεδίου, την πραγματική καταλληλότητα σε σχέση με τις ανάγκες, την ουσιαστική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έτσι ώστε οι πρωτοβουλίες να έχουν πραγματική μαζική επίδραση και να μην παραμένουν στο πειραματικό στάδιο.

4.6. Με τον όρο ανάλυση της οικονομικής και κοινωνικής αποτελεσματικότητας εννοούμε την αξιολόγηση των δομικών πτυχών της μεθοριακής συνεργασίας ως προς τη χωροταξία (συνεκτικότητα με τις περιφερειακές, τοπικές και εθνικές πολιτικές, πολιτιστικές μεταβολές κ.λπ.) καθώς και συμπληρωματικότητά τους με άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα.

4.7. Στο πλαίσιο αυτό, η ύπαρξη ή προοπτική ενός ανοιχτού χώρου (ανοιχτών συνόρων) μπορεί, εάν αποτελέσει αντικείμενο θεληματικής στρατηγικής, να δώσει την ευκαιρία ανασύστασης των δικτύων συνεργασίας, δημιουργίας νέων δομών αλληλεγγύης και νέων αντιλήψεων όσον αφορά τις υπηρεσίες προς τους πολίτες. Έτσι, οι ζώνες επαφών θα μεταβληθούν σε ζώνες ανταλλαγών και ίσως και σε θετικό παράγοντα αντικατάστασης των συνόρων χωρίς την εξάλειψη της ποικιλομορφίας και του πλούτου της εθνικής πτυχής.

5. Προτάσεις δράσης

5.1. Ταξινόμηση και καταγραφή των ορθών πρακτικών

Πρέπει να οργανωθούν σύμφωνα με ένα απλό σχέδιο, με βάση το μηχανισμό που περιλαμβάνει τις μεθόδους, τα προϊόντα και τα δομικά στοιχεία:

5.1.1. Η μελέτη του υφιστάμενου μηχανισμού συνεργασίας (δομή, συμφωνία) θα αφορά κυρίως τις δυσκολίες που απαντώνται και τον τρόπο που μπόρεσαν ή δεν μπόρεσαν να ξεπεραστούν καθώς και τον επιλεγέντα τρόπο διαχείρισης (διοικητικό, οικονομικό κ.λπ.).

5.1.2. Η ανάλυση της μεθόδου θα εντοπίσει την εταιρική σχέση (οικονομική, λειτουργική, συμβουλευτική) καθώς και τις συνιστώσες του προγράμματος εργασίας (μελέτες σκοπιμότητας, παρακολούθηση, κριτήρια και μέθοδοι αξιολόγησης και ανάλυσης των οικονομικών και κοινωνικών επιδράσεων).

5.1.3. Η μελέτη των προϊόντων θα αξιολογήσει την ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία του σχεδίου ως προς την ολοκλήρωση και την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς, την κοινωνική διάσταση του σχεδίου, την πραγματική καταλληλότητά του ως προς τις υφιστάμενες ανάγκες και, τέλος, την πραγματική κλίμακα της επίπτωσης του (εμπιστευτική ή μαζική επίπτωση).

5.1.4. Οι ενδεχόμενες δομικές επιπτώσεις των σχεδίων (εξάλειψη της πολιτιστικής απομόνωσης, μεταβολή στη νοοτροπία, οργάνωση του χώρου, πραγματοποίηση κοινών σχεδίων, κοινή στρατηγική για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, κατάρτιση και κοινές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, κ.λπ.) θα αξιοποιηθούν.

5.1.5. Ακόμη, είναι ενδιαφέρον να επισημανθεί η συμπληρωματικότητα με άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές: περιβάλλον, διεύρυνση, πολιτική συνοχής, κοινωνική πολιτική κ.λπ.

5.2. Αξιοποίηση της διάδοσης ορθών πρακτικών

Μετά την πραγματοποίηση των ακροάσεων, διαπιστώθηκε μεγάλη ποικιλομορφία όσον αφορά τους διασυνοριακούς φορείς. Ο τρόπος λειτουργίας, η ένταση των συνεργασιών, η δομή των σχεδίων και το περιεχόμενό τους διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό σύμφωνα με ορισμένες παραμέτρους μεταξύ των οποίων κύριο ρόλο διαδραματίζει ο βαθμός ωριμότητας της συνεργασίας. Οι μεταβλητές που καθορίζουν αυτή την ωριμότητα (πέρα από τα σχετικά δεδομένα όσον αφορά το ιστορικό πλαίσιο των σχέσεων) αφορούν την πολιτική βούληση καθώς και την ύπαρξη διαθέσιμων νομικών και λειτουργικών δομών.

Στις συνήθεις ανάγκες λειτουργίας, οι διασυνοριακές περιοχές οφείλουν να προσαρμόσουν τρόπους λειτουργίας που να συνδυάζουν συνολικές στρατηγικές, επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα και διασυνοριακή ολοκλήρωση.

Προκειμένου να διασφαλισθεί αποτελεσματικά η αξιοποίηση και η διάδοση των ορθών πρακτικών, η ΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθεί ως βάση μια μέθοδος πλαισίωσης που να δομείται ως εξής:

5.2.1. Αξιοποίηση της βάσης δεδομένων «Prism» με βάση 4 κριτήρια για τη μελέτη των μεθοριακών πρωτοβουλιών, δεδομένου ότι η επιλεγείσα πρωτοβουλία θα έχει υποβληθεί μέσω μιας επιλεγείσας μεθόδου και θα έχει να επιδείξει αποτελέσματα.

5.2.2. Διοργάνωση φόρουμ συζήτησης μεταξύ διαχειριστών πρωτοβουλιών με βάση τους κάτωθι 4 άξονες: δομές, μέθοδοι, προϊόντα και δομικές επιπτώσεις.

5.2.3. Πιο αναλυτική μελέτη των αποτυχιών και των δυσχερειών που συναντώνται με τη μορφή καταλόγου ελέγχου (check list) των κακών εμπειριών, που μπορεί να αποδειχθεί πολύ πιο διδακτικός από μια απαρίθμηση επιτυχιών.

5.3. Εξέλιξη του λειτουργικού και του νομοθετικού πλαισίου

Με βάση την απαρίθμηση των ορθών πρακτικών και τον κατάλογο ελέγχου των κακών εμπειριών, το Παρατηρητήριο της ενιαίας αγοράς θα πρέπει να είναι σε θέση να προτείνει καινοτομίες και λειτουργικές συστάσεις στους περιφερειακούς φορείς, στα κράτη μέλη και στα θεσμικά όργανα της Ένωσης όσον αφορά τα εξής θέματα:

5.3.1. Διευκόλυνση της λειτουργίας των μηχανισμών μεθοριακής συνεργασίας (καθεστώς, λογιστική, φορολογία κ.λπ.).

5.3.2. Ενίσχυση των δομών συνεργασίας σε τρία επίπεδα — πολιτικό, συμβουλευτικό και λειτουργικό — πράγμα που θα διασφαλίσει την ουσιαστική συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών τοπικών φορέων.

5.3.3. Δημιουργία «διευκολυντών» συνεργασίας που μπορεί να είναι μεσολαβητές (π.χ. το σχέδιο που αφορά τη Μεγάλη Περιφέρεια) ή γραφεία προσανατολισμού και συνοδείας: οι «θυρίδες» για όσους αναζητούν εργασία (δίκτυο EURES), για τις επιχειρήσεις (EIC) για τους τεχνίτες (BDTE — Γραφεία διασυνοριακής ανάπτυξης των επιχειρήσεων).

5.3.4. Ύπαρξη μέσων ανάλυσης και παρατηρήσεων, κυρίως στον τομέα της απασχόλησης, προκειμένου να προσανατολιζέται η πολιτική δράση και η επιτόπου προσπάθεια.

5.3.5. Προώθηση πολύ συγκεκριμένων σχεδίων που μόνο αυτά λειτουργούν ως κινητήριος δύναμη και διαθέτουν πραγματική δομική επίδραση.

5.3.6. Η στήριξη στις επιτόπιες ομάδες. Πράγματι, η ανάλυση έδειξε ότι οι συνεργασίες που παράγουν σημαντικά σχέδια είναι δημιουργήματα φορέων με τεχνογνωσία και ιδιαίτερα προσόντα: γνωρίζουν πολύ καλά τη γλώσσα της γειτονικής περιοχής, γνωρίζουν καλά το θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο της γείτονος χώρας, διαθέτουν ικανότητα κινητοποίησης των τεχνικών και οικονομικών πόρων και γνωρίζουν πώς να διαχειρίζονται πολύπλοκα σχέδια.

5.4. Οι παρατηρήσεις αυτές οδηγούν στις ακόλουθες προτάσεις:

— αφενός, ανάγκη στήριξης της συνολικής δυναμικής ανάπτυξης με την παροχή βοήθειας για τον προσδιορισμό του νομικού καθεστώτος, την ύπαρξη απλοποιημένου και διαφανούς φορολογικού πλαισίου, με την κινητοποίηση κονδυλίων για τη χρηματοδότηση ομάδων και δικτύων·

— αφετέρου, διάθεση ενημερωτικών μέσων (οδηγοί, βάσεις δεδομένων) και διεξαγωγή διαλόγου (φόρουμ συζήτησης κ.λπ.) σχετικά με τις βέλτιστες μεθόδους και μηχανισμούς παρέμβασης σε διασυνοριακό επίπεδο προκειμένου να μπορέσει να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα σχετικά με την

τεχνική διαχείριση των σχεδίων και τις σχέσεις με τους οργανισμούς διοίκησης: πρότυπα συμβάσεων, εξήγηση των εθνικών κανονιστικών και νομικών απαιτήσεων.

5.5. Ειδικότερα, το πρόγραμμα Interreg, καθώς και άλλοι μηχανισμοί τεχνικής και χρηματοοικονομικής πλαισίωσης που προτείνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν ως αντικείμενο και συμβάλουν ουσιαστικά στην διασυνοριακή δυναμική δίδοντας ώθηση στην υλοποίηση σχεδίων χάρη στην χρηματοδότηση.

5.5.1. Από τις ακροάσεις που πραγματοποιήθηκαν επιτόπου σε δύο πολύ διαφορετικές περιπτώσεις συνεργασίας, φαίνεται ότι η κατανάλωση των πιστώσεων των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εξαρτάται από ποικίλους παράγοντες, ο κυριότερος από τους οποίους είναι η παλαιότητα των διασυνοριακών σχέσεων, η οικονομική συμπληρωματικότητα και συνεκτικότητα καθώς και η πυκνότητα των υφιστάμενων σχέσεων. Οι μηχανισμοί φαίνεται ότι είναι πιο αποτελεσματικοί στις περιοχές που είναι ήδη προετοιμασμένες για τη συνεργασία· εκφράζουμε λοιπόν τη λύπη μας για το γεγονός ότι η δράση της Επιτροπής ευθυγραμμίζεται με υφιστάμενα πλεονεκτήματα και δεν είναι περισσότερο θεληματική και αποτελεσματική σε περιπτώσεις με εντονότερη ανάγκη συνεργασίας.

5.5.2. Με βάση τα σχέδια που υποβλήθηκαν, είναι δυνατόν να διατυπωθούν πολλές προτάσεις δράσης για τη βελτίωση της εν λόγω πρωτοβουλίας:

— εκ νέου αξιολόγηση της κλίμακας παρέμβασης του προγράμματος: η κλίμακα προγραμματισμού του Interreg για παράδειγμα είναι διοικητική ενώ η πραγματική κατάσταση των σχεδίων απαιτεί λειτουργική πλαισίωση η οποία να βασίζεται σε συγχρονισμό του προγραμματισμού και σε συνεκτικότητα και στις δύο πλευρές των συνόρων. Μια διοικητική οργάνωση που επιτυγχάνει ενιαίο προγραμματισμό θα έδινε τη δυνατότητα για την επίτευξη μεγάλης προόδου στη συνεργασία·

— πολυετής προγραμματισμός, πράγμα που δεν ισχύει για το Interreg, ώστε να ακολουθηθεί το παράδειγμα σχεδίων που πραγματοποιούνται στον τομέα της συνεργασίας·

— εφαρμογή ύστερα από συνεννόηση των διαχειριστικών αρχών των διαφόρων χωρών, με βάση κοινά διασυνοριακά μέσα και συνεκτικές διαδικασίες: ενιαία σχέδια υποψηφιότητας και καθοδήγηση, κοινό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης·

— προτεραιότητα στις ανθρώπινες συνεργασίες, ενώ πάρα πολλά προγράμματα, κυρίως στις μεθοριακές περιοχές τρίτων χωρών περιορίζονται στις υλικές πτυχές (δρόμοι, γέφυρες κ.λπ.), οι οποίες, παρά τη γνωστή σημασία τους, δεν μπόρεσαν ποτέ να εμποδίσουν τις συγκρούσεις·

— απόδοση σημασίας στις στρατηγικές συνεργασίες από τους τοπικούς υπεύθυνους, συμπεριλαμβανομένης της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, ως απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε κοινοτική παρέμβαση.

5.6. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τη θέσπιση ποιοτικών προτύπων ως προς τα προϊόντα, θα δώσουν την δυνατότητα να επανεστιασθεί η πρωτοβουλία Interreg και να αποτελέσει μέσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη δημιουργία δυναμικών μεθοριακών χώρων στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς, πολύ περισσότερο από ένα κονδύλι του προϋπολογισμού ή χρηματοδοτική παρέμβαση.

6. Πρωταρχικά συμπεράσματα

Με βάση τις ακροάσεις που οργανώθηκαν στις Βρυξέλλες, την Τεργέστη και το Λουξεμβούργο, η ομάδα μελέτης «Prism — Διασυνοριακές πρωτοβουλίες» συνιστά τα εξής:

6.1. Διατήρηση δέσμης τεσσάρων κριτηρίων για τον εντοπισμό των ορθών πρακτικών στις μεθοριακές περιοχές με βάση τις έννοιες του μηχανισμού συνεργασίας, της επιλεγείσας μεθόδου, των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν και των μακροπρόθεσμων δομικών επιπτώσεων·

6.2. Διασφάλιση της βέλτιστης χρήσης του Prism ως μέσου διάδοσης των ορθών πρακτικών στο πλαίσιο φόρουμ συζητήσεων σχετικά με τις μεθόδους, τις δυσκολίες που αναφύονται και τον αντίκτυπο των αποτελεσμάτων·

6.3. Αίτημα προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να ασχοληθεί περισσότερο με τις μεθοριακές περιοχές προκειμένου να τις μετατρέψει σε πραγματικούς διασυνοριακούς χώρους, ακολουθώντας το παράδειγμα των τοπικών φορέων ορισμένων ζωνών της ΕΕ (π.χ. η Μεγάλη Περιφέρεια την οποία επισκεφθήκαμε κατά την ακρόαση στο Λουξεμβούργο). Για το σκοπό αυτό, επιβάλλεται η εκ νέου εστίαση της πρωτοβουλίας Interreg με βάση τις νέες πραγματικές στρατηγικές συνεργασίας και με την προώθηση της συμμετοχής οικονομικών και κοινωνικών φορέων, της επιτόπιας εργασίας των συγκεκριμένων σχεδίων που ευνοούν τις ανταλλαγές, των ανθρώπινων σχέσεων και των ομάδων που βρίσκονται σε δίκτυο·

6.4. Έκκληση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να προσδώσει ιδιαίτερη προσοχή στην κατάσταση των πλέον απομακρυσμένων μεθοριακών περιοχών, εκείνων που βρίσκονται στην περιφέρεια της ΕΕ και συνορεύουν με υποψήφιες προς ένταξη χώρες, προκειμένου να προωθήσει ενεργά στρατηγικές ανοίγματος στις οποίες να συμμετέχουν κυρίως οι τοπικοί υπεύθυνοι και φορείς. Οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι στις πιο κεντρικές περιφέρειες και οι ορθές πρακτικές της πρωτοβουλίας Prism θα μπορούσαν να διαδοθούν και να τεθούν σε εφαρμογή.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Αμοιβαία αναγνώριση στην ενιαία αγορά»

(2001/C 116/03)

Στις 2 Μαρτίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για την «αμοιβαία αναγνώριση στην ενιαία αγορά».

Το τμήμα Ενιαίας Αγοράς, Παραγωγής και Κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση των κ.κ. Lagerholm και Bedossa (συνεισηγητή).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Τον Μάρτιο του 1998, στο Συμβούλιο Εσωτερικής Αγοράς τα κράτη μέλη παραδέχθηκαν ότι η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης πρέπει να αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου διαλόγου για τις μελλοντικές δράσεις που αφορούν την ενιαία αγορά και ότι μια αρχή αμοιβαίας αναγνώρισης η οποία θα λειτουργεί σωστά πρέπει να συγκαταλεγεί μεταξύ των μελλοντικών προτεραιοτήτων των Κοινοτήτων.

1.2. Για το σκοπό αυτό, και ως μέρος της στρατηγικής του σχεδίου δράσης για την ενιαία αγορά, η Επιτροπή παρουσίασε ανακοίνωση σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση⁽¹⁾ και μια πρώτη διετη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών⁽²⁾. Το Συμβούλιο υποστήριξε την Επιτροπή υιοθετώντας, στις 28 Οκτωβρίου 1999, ψήφισμα του Συμβουλίου για την αμοιβαία αναγνώριση⁽³⁾.

1.3. Η ΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει τα ακόλουθα σχόλια όσον αφορά την ανακοίνωση. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αφορά την αμοιβαία αναγνώριση τόσο των προϊόντων όσο και των υπηρεσιών. Το παρόν έγγραφο πραγματεύεται κυρίως την αμοιβαία αναγνώριση των προϊόντων. Όσον αφορά τις υπηρεσίες, το παρόν έγγραφο σχολιάζει μόνο την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων.

2. Ιστορικό

2.1. Η αμοιβαία αναγνώριση θεωρείται ως ένα από σημαντικότερα μέσα για την ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων στην

ενιαία αγορά. Ως αρχή η οποία έχει θεσπισθεί προ πολλού, αποτελεί τμήμα του κοινοτικού κεκτημένου. Για ένα μεγάλο μέρος της δεκαετίας του 1990, η πολιτική του Συμβουλίου και της Επιτροπής στηρίχθηκε σ' αυτή σε μεγάλο βαθμό για να επιλύσει τα εναπομένοντα προβλήματα όσον αφορά την ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών⁽⁴⁾. Η δυσκολία αποτελεσματικής εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης κατέστη, ωστόσο, εμφανής και πρόβλημα για την ίδια τη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς.

2.2. Ορισμός της αμοιβαίας αναγνώρισης

2.2.1. Σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, ένας οικονομικός παράγοντας δικαιούται να διαθέτει τα προϊόντα του στην αγορά ή να παρέχει ελεύθερα τις υπηρεσίες του σε ένα κράτος μέλος, εφόσον έχουν νομίμως παραχθεί/διατεθεί στην αγορά ή παρέχονται σε άλλο κράτος μέλος. Ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να απαγορεύσει την πώληση παρόμοιων νόμιμων προϊόντων ή υπηρεσιών στο έδαφός του. Ένα κράτος μέλος μπορεί να άρει την αρχή αυτή μόνο υπό ιδιαίτερα περιοριστικούς όρους, για παράδειγμα, όταν διακυβεύεται η προστασία της υγείας του καταναλωτή ή του περιβάλλοντος, ή όταν υπάρχουν υψηλές απαιτήσεις γενικού κοινού συμφέροντος. Οι λόγοι για μια τέτοιου είδους εξαίρεση αναφέρονται στο άρθρο 30 (πρώην άρθρο 36) της συνθήκης για την ΕΕ.

2.2.2. Οι προϋποθέσεις για τη λειτουργία της αμοιβαίας αναγνώρισης διαφέρουν σημαντικά μεταξύ προϊόντων και υπηρεσιών και μεταξύ συγκεκριμένων τομέων — π.χ., είδη διατροφής, ηλεκτρικές συσκευές, οχήματα — και επαγγελμάτων — ιατρών, δικηγόρων, οδοντιάτρων κ.λπ.

2.2.3. Για τα προϊόντα, μπορούμε να διακρίνουμε τα ακόλουθα επίπεδα αμοιβαίας αναγνώρισης:

α) αναγνώριση τεχνικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων προτύπων και προδιαγραφών.

(1) COM(1999) 299 τελικό της 16ης Ιουνίου 1999.

(2) SEC(1999) 1106 τελικό της 13ης Ιουλίου 1999.

(3) 12122/99.

(4) Συμπεριλαμβανομένων των τριών κρατών μελών της ΕΖΕΣ που συμμετέχουν στον ΕΟΧ.

- β) αναγνώριση των διαδικασιών αξιολόγησης της συμμόρφωσης, με αποδοχή των μεθόδων δοκιμής των άλλων κρατών μελών, των εκθέσεων των δοκιμών, και των συστημάτων διαπίστευσης ως ισοτίμων.
- γ) αναγνώριση των αποτελεσμάτων των μεθόδων αξιολόγησης της πιστότητας η οποία περιλαμβάνει αναγνώριση των αποτελεσμάτων των δοκιμών, των πιστοποιητικών συμμόρφωσης, των σημάτων συμμόρφωσης ή των ελέγχων.

2.2.4. Δυνάμει των άρθρων 28 (30) και 30 (36) και με βάση την αρχή της υπόθεσης *Cassis de Dijon*, η αμοιβαία αναγνώριση αντιμετωπίστηκε μόνο σε ρυθμιστικό επίπεδο, δηλαδή αναγνώριση των τεχνικών κανόνων. Προκειμένου η εσωτερική αγορά να λειτουργήσει πλήρως, είναι σημαντικό η αμοιβαία αναγνώριση να λειτουργεί σε όλα τα προαναφερθέντα στάδια. Η αμοιβαία αναγνώριση όσον αφορά το επίπεδο της διαπίστευσης της συμμόρφωσης αποτελεί, πράγματι, σημαντική προϋπόθεση, επίσης, της ελεύθερης διακίνησης στον εναρμονισμένο χώρο.

2.2.5. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εφαρμογή της αρχής αποτελεί, κατά κύριο λόγο, ευθύνη των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η αποτελεσματική λειτουργία της αρχής εξαρτάται από την αμοιβαία εμπιστοσύνη των κρατών μελών, των ρυθμιστικών αρχών, και των οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης.

2.2.6. Μεταξύ των μέσων που αποσκοπούν στην παρακολούθηση και στη διασφάλιση της λειτουργίας της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης συμπεριλαμβάνεται η διαδικασία για παράβαση την οποία η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει έναντι ενός κράτους μέλους (άρθρο 226) και τα συστήματα κοινοποίησης. Τα δυο συστήματα κοινοποίησης θεσπίζονται με την οδηγία 98/34/EK (πρώην 83/119/EOK) και την απόφαση 3052/95. Το πρώτο αφορά την κοινοποίηση των νέων εθνικών νομοθεσιών ενώ το δεύτερο αφορά την εκ των υστέρων κοινοποίηση σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος αποσύρει ένα προϊόν από την αγορά ή απαγορεύσει την εισαγωγή ή την κυκλοφορία ενός προϊόντος στην επικράτειά του. Σκοπός του συστήματος, συνεπώς, είναι η παρακολούθηση των νέων εθνικών νομοθεσιών ή των κυβερνητικών ενεργειών στα μεμονωμένα κράτη μέλη που ενδέχεται να διαταράξουν την εσωτερική αγορά.

2.3. Προβλήματα λειτουργίας της αμοιβαίας αναγνώρισης

2.3.1. Όπως η Επιτροπή αναγνωρίζει στην ανακοίνωσή της, σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας έρευνας επιχειρήσεων που δημοσιεύθηκε στον «Πίνακα Αποτελεσμάτων της Ενιαίας Αγοράς» του Οκτωβρίου 1998, το 80 % των εταιρειών που ρωτήθηκαν αντιμετωπίζουν ακόμα εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση εντός της ΕΕ τα οποία μειώνουν τη δυνατότητά τους να αναπτύξουν επιχειρησιακές δραστηριότητες σε άλλα κράτη μέλη. Όσον αφορά

τα προϊόντα, το 41 % συσχέτισε τα εμπόδια αυτά με αποκλίνουσες εθνικές προδιαγραφές/πρότυπα και το 34 % τα συσχέτισε με ασυμπίετες μεθόδους δοκιμής, πιστοποίησης, και έγκρισης. Μεγάλο μέρος των εμποδίων αυτών θα μπορούσε να αναμένεται να συνδέεται με τους τομείς στους οποίους δεν υπάρχουν εναρμονισμένες οδηγίες και όπου η αμοιβαία αναγνώριση αποτελεί την κατευθυντήρια αρχή για τη διασφάλιση της πρόσβασης στην αγορά.

2.3.2. Η ΟΚΕ έχει, επιπλέον, σημειώσει στην ανακοίνωση της Επιτροπής, και σε άλλες μελέτες που εκπονήθηκαν, ότι τα σημαντικότερα προβλήματα όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση των προϊόντων συναντώνται σε τομείς με έντονες ανησυχίες όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία και αποκλίνοντες ρυθμιστικούς στόχους μεταξύ των κρατών μελών. Τα εμπόδια στην εφαρμογή της αρχής συναντώνται σε επίπεδο αξιολόγησης της συμμόρφωσης.

2.4. Τα ακόλουθα σημεία μπορεί να συνοψισθούν όσον αφορά τα προβλήματα και τις δυσλειτουργίες της αμοιβαίας αναγνώρισης για τα προϊόντα⁽¹⁾:

- έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την αμοιβαία αξιολόγηση της συμμόρφωσης — δηλαδή αποδοχή μόνο των εθνικών οργανισμών δοκιμής και πιστοποίησης·
- έλλειψη ρυθμιστικής συνεργασίας κυβερνητικών φορέων των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής·
- δυσκολία εφαρμογής της αρχής, όταν υφίστανται αποκλίνοντες εθνικοί προβληματισμοί όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια ή διαφορές σχετικά με τους ρυθμιστικούς στόχους — π.χ., σε τομείς όπως τα τρόφιμα και τα συμπληρώματα διατροφής·
- δυσκολία εφαρμογής της αρχής όταν υφίστανται αποκλίνοντες περιβαλλοντικοί προβληματισμοί ή ρυθμιστικοί στόχοι·
- έλλειψη γνώσης της αρχής σε ρυθμιστικό επίπεδο και επίπεδο στο οποίο πρόκειται να εφαρμοστεί·
- δυσκολία για τους κυβερνητικούς οργανισμούς να διενεργήσουν τις απαιτούμενες αξιολογήσεις της αναλογικότητας και να λάβουν υπόψη τους κανόνες των άλλων κρατών μελών — αυτό απαιτεί καλή ρυθμιστική γνώση των άλλων κρατών μελών·
- δυσκολία εφαρμογής της αρχής και κατάλληλης εκτίμησης του κινδύνου σε πολύπλοκους τομείς προϊόντων που απαιτούν εις βάθος τεχνική ανάλυση·

(1) Έγγραφο θέσεων της Ένωσης Συνομοσπονδιών της Βιομηχανίας και των Εργοδοτών της Ευρώπης (UNICE), του Ιουνίου 1999.

- φιλοδοξία των κρατών μελών να προχωρήσουν και να δώσουν το παράδειγμα σε καταναλωτικούς και περιβαλλοντικούς τομείς η οποία οδηγεί σε αποκλίνουσες απαιτήσεις οι οποίες αναιρούν την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης·
- αλληλοεπικάλυψη και αναποτελεσματικότητα των διαδικασιών κοινοποίησης/πληροφόρησης — ορισμένες απ' αυτές δεν χρησιμοποιούνται ή δεν δύνανται να καλύψουν τα εμπόδια στις συναλλαγές, για την εκτίμηση των οποίων έχουν σχεδιασθεί·
- ανεπάρκεια όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής η οποία συνεπάγεται διοικητικές καθυστερήσεις και δαπάνες ή επιβολή γραφειοκρατικών διαδικασιών στις επιχειρήσεις· και
- όπου για διάφορους λόγους δεν λειτουργούν οι οδηγίες για την εναρμόνιση, π.χ., στον τομέα του εξοπλισμού δομικών έργων, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης πρέπει να δύναται να λειτουργήσει ως βάση για την πρόσβαση των προϊόντων στην αγορά. Σήμερα, δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο.

2.5. Στον τομέα των υπηρεσιών, οι επιχειρηματικές έρευνες, της οποίες αναφέρεται η ανακοίνωση της Επιτροπής, δεν αποκαλύπτουν σημαντική βελτίωση όσον αφορά την εξάλειψη των εμποδίων της συναλλαγής μεταξύ των κρατών μελών. Οι δυσκολίες που σχετίζονται με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των υπηρεσιών οφείλονται συχνά σε διαφορετικούς κανόνες προστασίας των καταναλωτών στα κράτη μέλη.

3. Σχόλια σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής

3.1. Η ΟΚΕ στηρίζει απόλυτα την προσέγγιση και τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή στην ανακοίνωσή της σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση. Στα πλαίσια της προσέγγισης αυτής, η ΟΚΕ επικροτεί τις ακόλουθες σημαντικές προτάσεις:

- 1) Ενίσχυση του ελέγχου της εφαρμογής της αρχής, ούτως ώστε να καταστεί πιο αξιόπιστη — π.χ., υποβολή έκθεσης ανά διετία, έμφαση στις υποχρεώσεις των κρατών μελών, και επιτάχυνση της διαδικασίας για παράβαση, καλύτερη χρήση των διαδικασιών κοινοποίησης.
- 2) Μέτρα που στοχεύουν τους πολίτες και τους οικονομικούς φορείς — π.χ., βελτίωση της πληροφόρησης, οικονομική ανάλυση και εκπαίδευση (στρογγυλές τράπεζες ανά τομέα) — δημιουργία μηχανισμών που συμβάλλουν στην εφαρμογή της αρχής.
- 3) Δράση των κρατών μελών — με τη θέσπιση ρητρών αμοιβαίας

αναγνώρισης στην εθνική νομοθεσία και την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας.

3.2. Όσον αφορά τα προβλήματα εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης των προϊόντων, η Επιτροπή, στις μελλοντικές της εργασίες, πρέπει να κάνει περαιτέρω διακρίσεις μεταξύ των προβλημάτων με επιπτώσεις σε διάφορα επίπεδα αναγνώρισης — τεχνικοί κανόνες, αξιολόγηση της συμμόρφωσης, διαδικασίες και αποτελέσματα — όπως καθορίζονται παραπάνω. Αυτό έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, δεδομένου ότι τα προβλήματα και οι λύσεις τους είναι διαφορετικές για τα διάφορα επίπεδα.

3.3. Τα υφιστάμενα εμπόδια για τα προϊόντα, που διαπιστώνονται από τις επιχειρήσεις όσον αφορά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης, μπορεί να αποδειχθεί δύσκολο να καταργηθούν με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης. Τα εμπόδια αυτά, τα οποία η Επιτροπή τείνει να θεωρεί ως απαιτήσεις «συνδεδεμένες με την αγορά»/απαιτήσεις «φαιάς ζώνης», έχουν στενούς δεσμούς με τις εθνικές προδιαγραφές και τους κανονισμούς. Ενώ η εναρμόνιση θα μπορούσε να αποτελέσει καταλυτικό στοιχείο για την αλλαγή του εθνικού ρυθμιστικού ήθους και, συνεπώς, για την εξάλειψη ορισμένων από τα εμπόδια της «φαιάς ζώνης», η αμοιβαία αναγνώριση θα μπορούσε να ενισχύσει περισσότερο τα εμπόδια αυτά.

3.4. Δεδομένου ότι μεγάλο τμήμα της αξιολόγησης της πιστότητας στην ΕΕ γίνεται από ιδιωτικούς φορείς, δύσκολα μπορεί η Επιτροπή να κάνει οτιδήποτε σχετικά με τα προβλήματα της μη λειτουργίας της αρχής στο χώρο αυτό. Ωστόσο, συχνά, η εναρμονισμένη νομοθεσία προσφέρει μια καλύτερη βάση για τη λειτουργία της αμοιβαίας αναγνώρισης στον τομέα της αξιολόγησης της πιστότητας.

3.5. Επειδή η αμοιβαία αναγνώριση φαίνεται να λειτουργεί ανεπαρκώς σε τομείς με έντονες ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία, ορισμένοι θα μπορούσαν να συμπεράνουν ότι η αμοιβαία αναγνώριση πιθανόν να λειτουργεί σωστά μόνο όπου υπάρχει γενική αποδοχή/αναγνώριση μεταξύ των κρατών μελών για την λειτουργική ισοτιμία των στόχων και τη ρυθμιστική προσέγγιση. Όπου υφίστανται μεγάλες διαφορές όσον αφορά τους στόχους και τη ρυθμιστική προσέγγιση, πρέπει να δημιουργηθούν ισχυροί μηχανισμοί εναρμόνισης ούτως ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα και να λειτουργήσει η αμοιβαία αναγνώριση. Μια συστηματικότερη προσέγγιση για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και της διοικητικής συνεργασίας μπορεί να αποβεί χρήσιμη για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

3.6. Στην ανακοίνωση η Επιτροπή υποστηρίζει την αμοιβαία αναγνώριση γεγονός που δημιουργεί την εντύπωση ότι η Επιτροπή προτιμά το μέσο αυτό σε σχέση με την εναρμόνιση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΟΚΕ κρίνει ότι τα επιχειρήματα υπέρ της αμοιβαίας αναγνώρισης είναι υπερβολικά.

3.6.1. Ένα από τα βασικά επιχειρήματα με τα οποία η Επιτροπή στηρίζει την προτίμησή της για την αμοιβαία αναγνώριση έναντι της εναρμόνισης είναι ο σεβασμός της αρχής της επικουρικότητας. Μολονότι η ΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της επικουρικότητας, η αρχή αυτή μπορεί να αποδειχθεί λιγότερο συναφής σε τομείς που αναφέρονται στην εναρμόνιση των προϊόντων όπου τόσο οι επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, όσο και οι καταναλωτές αποκομίζουν μεγαλύτερο όφελος χάρη σε ένα πρότυπο και μια δέσμη προδιαγραφών μιας εναρμονισμένης οδηγίας.

3.6.2. Η ΟΚΕ επιθυμεί, επίσης, να υπογραμμίσει ότι η εναρμόνιση της νομοθεσίας σε πολλές περιπτώσεις μπορεί εύκολα να ευθυγραμμισθεί με το στόχο της ΕΕ να διατηρηθεί η νομοθεσία στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της σε ένα ελάχιστο επίπεδο, ούτως ώστε να καταστεί η νομοθεσία της ΕΕ αποτελεσματικότερη. Εναρμόνιση στην περίπτωση αυτή σημαίνει λιγότερη νομοθεσία, αντικατάσταση διαφορετικών και ανομοιογενών εθνικών κανόνων από εναρμονισμένους. Αυτό έχει βαρύνουσα σημασία εάν ληφθεί υπόψη η διαδικασία διεύρυνσης όπου «ένα σύνολο κανόνων είναι προτιμότερο από δεκαπέντε και». Σε εναρμονισμένους τομείς προϊόντων, η ΕΕ μπόρεσε, πράγματι, να σημειώσει πρόοδο και να συνάψει με ορισμένες υποψήφιες χώρες προενταξιακές συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν την πιστοποίηση της συμμόρφωσης και την αποδοχή βιομηχανικών προϊόντων (τις αποκαλούμενες συμφωνίες PECA — Πρωτόκολλο της ευρωπαϊκής συμφωνίας για την αξιολόγηση της πιστότητας). Οι συμφωνίες αυτές ευθυγραμμίζουν τη νομοθεσία των υποψηφίων χωρών με την κοινοτική νομοθεσία και επεκτείνουν τα οφέλη της ενιαίας αγοράς στις εν λόγω χώρες σε τομεακή βάση.

3.6.3. Η Επιτροπή τονίζει στην ανακοίνωση ότι η αμοιβαία αναγνώριση μπορεί, εάν λειτουργεί σωστά, να προωθήσει την ποικιλία των προϊόντων. Ωστόσο, όταν η αρχή δεν λειτουργεί, μπορεί να έχει το αντίθετο αποτέλεσμα — δηλαδή η έλλειψη εναρμόνισης μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στην ποικιλία των προϊόντων, προστατεύοντας τοπικές αγορές και αποκλείοντας προϊόντα από άλλα κράτη μέλη. Οι εναρμονισμένες απαιτήσεις υπό τη μορφή οδηγίας ή/και προτύπων συνήθως δεν είναι πλήρεις κανόνες αλλά βασίζονται στην επίδοση ή τη λειτουργικότητα και κανονικά δεν πρέπει να επηρεάζουν την ποικιλομορφία των προϊόντων.

3.6.4. Η εναρμόνιση σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί προϋπόθεση για μια πολυμερή κατάργηση των τεχνικών φραγμών στο εμπόριο και ευθυγράμμιση των κανονισμών. Η ανακοίνωση αναφέρεται στην υποστήριξη της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στη συμφωνία του ΠΟΕ για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο. Η ΟΚΕ θα ήθελε να σημειώσει ότι η αναφορά αυτή σχετίζεται κυρίως με τον τομέα αξιολόγησης της συμμόρφωσης. Ακόμα και στον τομέα αυτόν, εάν ληφθούν υπόψη οι συμφωνίες για την αμοιβαία αναγνώριση που συνήφθηκαν μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, μια από τις προϋποθέσεις για τις συμφωνίες αυτές ήταν η ύπαρξη εναρμονισμένης νομοθεσίας στην ΕΕ.

4. Συστάσεις

4.1. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι μια αρχή αμοιβαίας αναγνώρισης που λειτουργεί καλά πρέπει να αποτελέσει μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες για την Επιτροπή και το Κοινοβούλιο, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη η προτίμηση της Επιτροπής για αμοιβαία αναγνώριση ως μέσο για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Η ΟΚΕ υποστηρίζει θερμά τις προτάσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής και ιδιαίτερα την πρόταση για την πρώτη διετή έκθεση.

4.2. Η Επιτροπή δηλώνει ότι η επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ της εναρμόνισης της νομοθεσίας των κρατών μελών και της εφαρμογής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποτελεί δύσκολο αλλά σπουδαίο έργο. Η ΟΚΕ επιθυμεί να υπογραμμίσει ότι το κόστος που οφείλεται στη μη εναρμόνιση και στην εξάρτηση από την αμοιβαία αναγνώριση μπορεί να αποβεί πολύ υψηλότερο από αυτό που η Επιτροπή αφήνει να εννοηθεί στην ανακοίνωσή της. Μια εναρμονισμένη ευρωπαϊκή αγορά είναι, σε πολλές περιπτώσεις, ο μόνος τρόπος κατάργησης των εμποδίων που εναπομένουν. Η Επιτροπή οφείλει, στις μελλοντικές εργασίες της, να επιτύχει μεγαλύτερη ισορροπία κατά την επιλογή μεταξύ της εναρμόνισης και της αμοιβαίας αναγνώρισης.

4.3. Μια εναρμονισμένη ευρωπαϊκή αγορά αποτελεί, σε πολλές περιπτώσεις, προϋπόθεση για την πολυμερή κατάργηση των τεχνικών φραγμών στις συναλλαγές και σφαιρική ευθυγράμμιση των απαιτήσεων για τα προϊόντα. Η ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη σφαιρική ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όπου τα προϊόντα καθίστανται πολυπλοκότερα και τα χρονικά περιθώρια ανάπτυξης και διάθεσης των προϊόντων στην αγορά στενεύουν. Τόσο για τη βιομηχανία όσο και τους καταναλωτές, είναι σημαντικό να λάβει η Επιτροπή υπόψη αυτή τη σφαιρική πτυχή κατά την επιλογή του μέσου που θα χρησιμοποιήσει, δηλαδή εναρμόνιση ή αμοιβαία αναγνώριση.

4.4. Δεδομένου ότι πολλά εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση να παραμένουν στον τομέα της αξιολόγησης της συμμόρφωσης, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή πρέπει να εστιάσει περισσότερο την προσοχή της στην αμοιβαία αναγνώριση σε επίπεδο αξιολόγησης της συμμόρφωσης και στο ρόλο που διαδραματίζουν τα κέντρα δοκιμών και οι οργανισμοί πιστοποίησης και τυποποίησης. Ιδιαίτερα, η ΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να επικεντρωθεί στα ακόλουθα: 1) στη δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής υποδομής η οποία θα συνδέει τους οργανισμούς αξιολόγησης της συμμόρφωσης με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, 2) στη διεύρυνση των τρεχουσών διαδικασιών κοινοποίησης ώστε να υποχρεώνονται οι οργανισμοί αξιολόγησης της συμμόρφωσης να κοινοποιούν αντίγραφα των δοκιμών, όταν αυτά ζητούνται, 3) στην περαιτέρω μελέτη του ρόλου της σημασίας των προϊόντων στον τομέα αυτόν.

4.5. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να δώσει η Επιτροπή μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση του δικτύου των κέντρων συντονισμού της ενιαίας αγοράς στα κράτη μέλη και του ρόλου τους όσον αφορά την προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης.

4.6. Δεδομένου ότι η διοικητική συνεργασία αποτελεί θεμέλιο λίθο για τη λειτουργία της αμοιβαίας αναγνώρισης, η ΟΚΕ ζητά έκθεση προόδου από την Επιτροπή σχετικά με την διοικητική συνεργασία ως συνέχεια του ψηφίσματος του Συμβουλίου του 1994 για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και της διοικητικής συνεργασίας των κρατών μελών.

4.7. Σύμφωνα με τη στρατηγική της Επιτροπής για την εσωτερική αγορά της Ευρώπης και τις στοχοθετημένες δράσεις για την κατάργηση των εμποδίων που εναπομένουν⁽¹⁾, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή οφείλουν να εφαρμόσουν, μέχρι τον Ιούνιο του 2001, τα μέτρα της ανακοίνωσης της Επιτροπής και του ψηφίσματος του Συμβουλίου. Η ΟΚΕ θα ενδιαφερόταν να παρακολουθήσει την εφαρμογή αυτή όσον αφορά τα ακόλουθα:

- τη βελτίωση του συστήματος κοινοποίησης·
- τη προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης των πιστοποιητικών και των δοκιμών· και
- την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών και της διοικητικής συνεργασίας.

4.8. Η ΟΚΕ θα ήθελε, επίσης, να τονίσει την υποστήριξη της ως προς τη συνεργασία του παρατηρητηρίου της ενιαίας αγοράς της ΟΚΕ και της Επιτροπής επί του συγκεκριμένου θέματος και να διαδραματίσει ένα ρόλο όσον αφορά την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μέτρων τα οποία λαμβάνονται για την προώθηση της αμοιβαίας αναγνώρισης.

4.9. Γενικά, η ΟΚΕ κρίνει ότι τα παράπονα του επιχειρηματικού κόσμου σχετικά τα εμπόδια τα οποία οφείλονται στην κακή λειτουργία της αμοιβαίας αναγνώρισης πρέπει ληφθούν υπόψη και να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας με ένα πιο διαρθρωμένο και διαφανή τρόπο. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της ανακοίνωσης για το θέμα.

5. Σχόλια και συστάσεις ως προς την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων

5.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρει σαφώς τα προβλήματα που βιώθηκαν σε ένα σύνολο επαγγελμάτων, ιδίως σε αυτά για τα οποία δεν υπάρχει καμία ειδική οδηγία που να αφορά την εφαρμογή των αρχών της αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων και της ελεύθερης διακίνησης των πτυχιούχων.

5.1.1. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο να βρεθούν μέθοδοι βελτίωσης της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, αρχή η οποία αποτελεί, για τους επαγγελματίες αυτούς, ένα πρακτικό και ισχυρό μέσο οικονομικής ολοκλήρωσης.

5.1.2. Προβλήματα που απαντώνται στον τομέα επηρεάζουν ιδιαίτερα τα άτομα επειδή οφείλονται στην κατά περίπτωση αξιολόγηση της ισοτιμίας των προσόντων που αποκτήθηκαν.

5.1.3. Όπως τονίσθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, είναι σημαντικό να βελτιωθεί και να αυξηθεί η συνειδητοποίηση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

5.1.4. Η ΟΚΕ εγκρίνει τις κατευθυντήριες γραμμές που προτάθηκαν από την Επιτροπή όσον αφορά την αναγνώριση των διπλωμάτων:

5.1.4.1. Τομεακές στρογγυλές τράπεζες σε ευρωπαϊκό επίπεδο εκπροσώπων των εποπτικών αρχών και εκπροσώπων των ενεχόμενων επαγγελματιών, εθνικά σεμινάρια για ειδικά θέματα.

5.1.4.2. Εκτέλεση ειδικών έργων που υποβάλλονται στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη με σκοπό την ανάπτυξη μιας αμφίδρομης πολιτικής πληροφόρησης.

5.1.4.3. Εξέταση των μεμονωμένων παραπόνων σε προβληματικούς τομείς και συστηματική παρακολούθηση των λύσεων που προτείνουν τα κράτη μέλη. Εάν τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή της αρχής αυτής, πρέπει να υπάρξει σύμπραξη και επιτυχής συνεργασία των κρατών μελών με σκοπό την προβολή της εν λόγω διαδικασίας.

5.1.4.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναπτυχθεί ένα τηλεματικό δίκτυο επαφών και να γίνει μεγαλύτερη χρήση των «σημείων επαφής» — ή ειδικότερα των συντονιστών — που έχουν συγκροτηθεί για τα νομικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα σε όλους τους τομείς της εσωτερικής αγοράς.

5.2. Η ΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα τα μέτρα που προτείνονται για τη διασφάλιση του αξιόπιστου ελέγχου της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης:

- εκθέσεις αξιολόγησης, και ιδιαίτερα οι εκθέσεις 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ σχετικά με το γενικό καθεστώς, που ήδη υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σκοπό την ευαισθητοποίηση των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα·
- συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ορθή την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου (σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτόματη) και εφαρμογή της διαδικασίας για παράβαση που προβλέπεται από τη Συνθήκη σε όλες τις σχετικές περιπτώσεις·
- διαδικασία κοινοποίησης, ιδίως σε μη εναρμονισμένους τομείς, με στόχο την ενσωμάτωση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στο εθνικό δίκαιο· και
- βελτίωση της πληροφόρησης και της οικονομικής ανάλυσης.

⁽¹⁾ COM(2000) 257 τελικό.

5.3. Επαγγελματικά σώματα και ενώσεις, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, ορισμένες φορές προσπάθησαν να προτείνουν τρόπους για γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των γενικοτήτων της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ και των ιδιαιτεροτήτων των διαφόρων επαγγελμάτων λόγω των σαφών πλεονεκτημάτων που αποκομίστηκαν από την θέσπιση τομεακών οδηγιών.

5.3.1. Η νομοθετική προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει την τρέχουσα μεταρρύθμιση της οδηγίας 89/48/ΕΟΚ, η οποία τη στιγμή αυτή βρίσκεται στο στάδιο της δεύτερης ανάγνωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προτείνει μια νέα οδηγία η οποία να συνενώνει τις ισχύουσες τομεακές οδηγίες που καλύπτουν, επίσης, τα επαγγέλματα που ρυθμίζονται από την οδηγία 89/48/ΕΟΚ και τα οποία απαιτούν υψηλό επίπεδο κατάρτισης — πέντε ή περισσότερα έτη. Σκοπός είναι να αποκτήσει η Κοινότητα ένα κοινό μέσο το οποίο είναι ικανό να αντιμετωπίζει τις τεχνολογικές καινοτομίες και τις απαιτήσεις της πολυπλοκότητας της αγοράς και να εγγυάται στους καταναλωτές ποιότητα των υπηρεσιών.

5.3.2. Δεδομένου ότι η νομοθετική προσέγγιση είναι χρονοβόρα και δαπανηρή, ακολουθήθηκε μια δεύτερη προσέγγιση για την δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς χωρίς ισχύ νόμου πιθανόν με τη μορφή σύστασης.

5.3.2.1. Τα επαγγέλματα τα οποία δεν είναι νομικά κατοχυρωμένα μπορεί να αποδεχτούν μια δέσμη κοινών κανόνων όσον αφορά την κατάρτιση, τα επαγγελματικά πρότυπα, και τους δεοντολογικούς κώδικες προκειμένου να διακρίνουν τα προσόντα τους με ένα εθελούσιο αλλά εμφανή τρόπο.

5.3.2.2. Παράδειγμα της διαδικασίας αυτής είναι ο τίτλος Euro-Ing που απονέμεται σε μηχανικούς που πληρούν ορισμένα

εκπαιδευτικά και επαγγελματικά κριτήρια τα οποία θεσπίζονται από κοινού σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την ευρωπαϊκή κοινότητα μηχανικών.

5.3.3. Και άλλα επαγγέλματα είναι έτοιμα να ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτό, με την προϋπόθεση ότι:

- Έχουν ένα είδος ευρωπαϊκής επαγγελματικής οργάνωσης·
- Έχουν ήδη καθιερώσει πρότυπα κατάρτισης και, πιθανόν, κανόνες αμοιβαίας αναγνώρισης·
- Είναι διατεθειμένα να επιβεβαιώσουν, για την προστασία των καταναλωτών, τον επαγγελματισμό τους στην αγορά.

5.3.3.1. Ορισμένα ενδιαφερόμενα επαγγέλματα είναι οι ψυχολόγοι, οι φαρμακοποιοί, οι γεωπόνοι, οι γεωλόγοι, οι τοπογράφοι και οι χωρομέτρες, οι τεχνικοί του γεωργοβιομηχανικού τομέα και οι τεχνικοί εργαστηρίων. Πρέπει να σημειωθεί ότι όλα τα επαγγέλματα αυτά συνδέονται με την υγεία και την ασφάλεια σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 152 της συνθήκης του 'Αμστερνταμ.

5.3.3.2. Φυσικά, ο κατάλογος αυτός πρέπει να θεωρηθεί προσωρινός και θα απαιτήσει βαθμιαία ενημέρωση δεδομένου ότι τα στοιχεία που συνέλεξε η ομάδα συντονιστών που συγκροτήθηκε δυνάμει των οδηγιών 89/48/ΕΟΚ και 92/51/ΕΟΚ είναι ετερόκλητα.

5.3.3.3. Εννοείται, βέβαια, ότι το δεύτερο αυτό σύστημα εφαρμόζεται αποκλειστικά στα μη νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα τα οποία δεν έχουν συγκροτηθεί σε επαγγελματικό σύλλογο ή εταιρεία.

5.4. Ωστόσο, λόγω του επειγόντος της κατάστασης και της σημασίας που έχει η αναγνώριση των διπλωμάτων, ιδιαίτερα των μη νομικώς κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, η ΟΚΕ επικροτεί την δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος που θα προσφέρει αναγνώριση του καθεστώτος, καταχωρούμενης σε ευρωπαϊκό μητρώο, σε όλους τους επαγγελματίες οι οποίοι καλύπτονται από τη ρύθμιση αυτή σε όλη την έκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πολιτική για τις επιχειρήσεις στα πλαίσια της οικονομίας της γνώσης» και
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με ένα πολυετές πρόγραμμα για τις επιχειρήσεις και το επιχειρηματικό πνεύμα (2001 — 2005)»

(2001/C 116/04)

Στις 31 Μαΐου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Το τμήμα Ενιαίας αγοράς, παραγωγής και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές εργασίες της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2000, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Malosse (συνεισηγητής: ο κ. Serri).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Το γενικό πλαίσιο διατύπωσης των προτάσεων

1.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβιβάζει στο Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή μία συνολική ανακοίνωση που συνοδεύει το σχέδιο της για την κατάρτιση ενός νέου πολυετούς προγράμματος σχετικά με την πολιτική για τις επιχειρήσεις (το οποίο θα αντικαταστήσει τα προηγούμενα πολυετή προγράμματα για τις ΜΜΕ).

1.2. Η αποστολή του εν λόγω εγγράφου γίνεται σε μία χρονική στιγμή όπου γίνονται σημαντικές εξελίξεις.

1.2.1. Το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, που πραγματοποιήθηκε στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, έθεσε ως στόχο «να καταστεί η Ένωση η ανταγωνιστικότερη οικονομία της γνώσης στον κόσμο». Πράγματι στα συμπεράσματα της Διάσκεψης Κορυφής, υπάρχουν πολυάριθμες αναφορές στον ρόλο που διαδραματίζουν οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μικρές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο των προσπαθειών για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

1.2.2. Εγκρίθηκε, κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής που πραγματοποιήθηκε στη Feira τον Ιούνιο του 2000, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις μικρές επιχειρήσεις. Ο εν λόγω Χάρτης αποτελεί μία σημαντική δέσμευση εκ μέρους των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων για την υιοθέτηση μιας πολιτικής για τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης. Επίσης ο Χάρτης περιλαμβάνει, όπως είχε ζητήσει η ΟΚΕ στη σχετική γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της⁽¹⁾, «δείκτες που καθιστούν δυνατή την αξιολόγηση της προόδου που σημειώνεται ...».

1.3. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό κατά συνέπεια να εξετασθεί κατά πόσο η πρωτοβουλία της Επιτροπής είναι συνεκτική σε σχέση τόσο με τα συμπεράσματα της Διάσκεψης Κορυφής της Λισσαβώνας όσο και με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Η ανάγκη διασφάλισης της εν λόγω συνεκτικότητας αφορά τόσο την επιλογή των προτεραιοτήτων δράσης όσο και της σχετικής μεθόδου. Πράγματι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας προσδιόρισε μία νέα μέθοδο ανάληψης κοινοτικής δράσης που δίδει προτεραιότητα στον συντονισμό των εθνικών δημόσιων πολιτικών έναντι των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών που συμπληρώνουν τις εθνικές δράσεις.

1.4. Η πολιτική για τις επιχειρήσεις δεν μπορεί πλέον να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως ένας οικονομικός μηχανισμός. Το επιχειρηματικό πνεύμα και ο κοινωνικός και ενοποιητικός ρόλος των επιχειρήσεων αναγνωρίζονται ως βασικές κοινωνικές αξίες. Στο πλαίσιο τόσο της αναπροσαρμογής του ρόλου που διαδραματίζουν οι δημόσιες αρχές και της προώθησης των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών όσο και της ανάδυσης της Κοινωνίας των Πολιτών, η επιχείρηση αποτελεί τόσο παράγοντα της οικονομίας όσο και αναπόσπαστο τμήμα της κοινωνίας, υπό την έννοια ότι αποτελεί μία επιμέρους μορφή οργάνωσης της Κοινωνίας των Πολιτών. Η εξέταση του θέματος από την ΟΚΕ πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εν λόγω, τόσο πολιτιστικής και κοινωνικής όσο και οικονομικής, προοπτικής.

2. Ανάλυση των στρατηγικών επιλογών

2.1. Το σύνολο των εγγράφων που παρουσιάζονται βασίζεται σε ήδη γνωστές προτεραιότητες που έχουν καθορισθεί εδώ και αρκετό καιρό:

- προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος ως πολύτιμης και παραγωγικής για το βίο ικανότητας, με βάση τον προσανατολισμό προς τον πελάτη και μια ισχυρότερη παράδοση παροχής υπηρεσιών·

(1) ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 57.

- ενθάρρυνση της δημιουργίας ενός ευνοϊκού κλίματος που θα λαμβάνει υπόψη την αειφόρο ανάπτυξη και στο οποίο θα μπορεί να αναπτυχθεί η έρευνα, η καινοτομία και το επιχειρηματικό πνεύμα·
- βελτίωση του χρηματοοικονομικού πλαισίου των ΜΜΕ·
- προαγωγή της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ βάσει της οικονομίας της γνώσης·
- διασφάλιση της παροχής και του συντονισμού δικτύων και υπηρεσιών στήριξης των επιχειρήσεων.

2.2. Για τη βελτίωση του πεδίου στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω προτεραιότητες δράσης και με σκοπό να καταδειχθεί το ενδιαφέρον για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συσχέτισή τους με τις επιχειρήσεις, θα πρέπει:

- να υπάρξει σαφής αναφορά στον Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις που ενέκρινε η ευρωπαϊκή Διάσκεψη Κορυφής της FeiRa. Πράγματι, στον εν λόγω Χάρτη οι αρχηγόι κρατών και κυβερνήσεων αναφέρονται στο πολυετές πρόγραμμα, ως μέσο υλοποίησης των στόχων που έχουν τεθεί. Σχετικά, σύμφωνα και με τη Δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων, η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να υιοθετηθεί μία μέθοδος που θα λαμβάνει υπόψη τις διαδικασίες του Κάρντιφ και του Λουξεμβούργου σχετικά με την απασχόληση, μέσω του καθορισμού ποσοτικών στόχων και της διασφάλισης της επίτευξης των εν λόγω στόχων μέσω της ανάληψης κοινών δράσεων εκ μέρους της ΕΕ και των κρατών μελών, και ζητεί από την Επιτροπή να προβαίνει στην ετήσια αξιολόγηση της προόδου που έχει σημειωθεί, στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διασκέψεων Κορυφής που πραγματοποιούνται την άνοιξη·
- να υπάρξει παράλληλη αναφορά στην μόνιμη ανάγκη βελτίωσης των μέτρων υποστήριξης των εν λόγω προτεραιοτήτων με τη παροχή συμβουλών προς τις επιχειρήσεις καθ' όλη τη διάρκεια ανάπτυξής τους καθώς και με την υποστήριξη του δυναμικού τους για καινοτομία·
- να προσδιορισθούν σαφώς, σε σχέση με κάθε προτεραιότητα, τόσο ο ρόλος που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιαίτερα η Επιτροπή, όσο και οι αρμοδιότητες που διαθέτουν τα κράτη μέλη, καθώς και οι αρμοδιότητες που θα παραχωρηθούν άμεσα στις επιχειρήσεις και στις ενδιάμεσες οργανώσεις στήριξης και παροχής συμβουλών που θα πρέπει να ενισχυθούν.

2.3. Η παρούσα ανακοίνωση, κυρίως μέσω του δημοσιονομικού δελτίου που περιλαμβάνει, αποδεικνύεται ιδιαίτερα ευνοϊκή για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας (τις νέες επιχειρήσεις). Παρά το γεγονός ότι η σημασία του εν λόγω τομέα, ο οποίος διαθέτει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης, είναι αναμφισβήτητη, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το υψηλό επίπεδο κεφαλαιουχικών και κοινωνικών κινδύνων που εγκυμονεί η ανάπτυξη του εν λόγω τομέα

δραστηριότητας καθώς και ο στρατηγικής σημασίας κίνδυνος της υπέρμετρης επικέντρωσης των προσπαθειών σε ένα συγκεκριμένο τομέα. Εξάλλου, η ΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι μεγάλες δυνατότητες δημιουργίας εξειδικευμένων και βιώσιμων θέσεων απασχόλησης δεν υφίστανται μόνο στους τομείς αιχμής, όπως οι τεχνολογίες των πληροφοριών, αλλά και στους παραδοσιακούς τομείς, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι οι εν λόγω τομείς θα μπορέσουν να επωφεληθούν από την οικονομία της γνώσης, να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες και να καινοτομήσουν.

3. Ανάλυση των προτεραιοτήτων

Η παρουσίαση των προτεραιοτήτων κατά τρόπο που θα συνέβαλε στην καλύτερη κατανόησή τους εκ μέρους των επιχειρηματιών θα ήταν αναμφίβολα θετική. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να προβούμε στην σαφέστερη παρουσίαση των ακόλουθων επιχειρησιακών στόχων.

3.1. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μία ουσιαστική απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών, δηλαδή να θεσπισθούν διαδικασίες που θα βασίζονται άμεσα στις πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων και δεν θα λαμβάνουν υπόψη αποκλειστικά τις ανάγκες των διοικήσεων. Θα μπορούσε στο πλαίσιο αυτό να επιδιωχθεί η επίτευξη του στόχου της ύπαρξης «μηδενικών διατυπώσεων» στις περιπτώσεις ίδρυσης επιχειρήσεων, μέσω της προώθησης των ορθών πρακτικών. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα των εργασιών του Παρατηρητηρίου της Ενιαίας Αγοράς της ΟΚΕ στο πλαίσιο των οποίων επισημαίνονται τα πολυάριθμα εμπόδια που συνεχίζουν να παρεμβάλλονται στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδιαίτερα όσον αφορά τις ΜΜΕ. Η εξάλειψή τους θα μπορούσε να αποτελέσει ένα συγκεκριμένο στόχο η επίτευξη του οποίου είναι δυνατή στο πλαίσιο των μέσων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη συνεργασία των κρατών μελών. Ο στόχος που θα ετίθετο θα ήταν η ουσιαστική λειτουργία της ενιαίας αγοράς και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει στις μικρές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο πάντα των στόχων του Ευρωπαϊκού Χάρτη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση στον εν λόγω τομέα, ιδιαίτερα όσον αφορά την πρόσβαση στα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης, στο πλαίσιο των οποίων προβλέπονται διαδικασίες πρόσβασης που αποτελούν σήμερα «σπαζοκεφαλιά» για τους υπεύθυνους των επιχειρήσεων.

3.1.1. Η απλοποίηση των διαδικασιών δεν πρέπει να προκαλέσει τον εκφυλισμό των νομοθεσιών ιδιαίτερα στον κοινωνικό και περιβαλλοντικό τομέα.

3.2. Θα πρέπει να αναμορφωθεί η ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού προκειμένου να διασφαλισθεί η ίση μεταχείριση όλων των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους: σχέσεις που συνδέουν τους υπεργολάβους και τους δίδοντες την παραγγελία, εξάλειψη των περιπτώσεων επιβολής υπερβολικών προθεσμιών πληρωμής, αποτελεσματικότερος έλεγχος των συγκεντρώσεων και καλύτερη αξιολόγηση των επιπτώσεών τους στον ανταγωνισμό, επιτήρηση των κινδύνων ανάπτυξης ολιγοπωλιακών ή μονοπωλιακών καταστάσεων ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τουρισμός ή το εμπόριο, ... Υπό τις συνθήκες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διασφαλισθεί τόσο η ποικιλομορφία του τρόπου οργάνωσης των επιχειρήσεων όσο και η επιβίωση της ατομικής επιχείρησης, δεδομένου ότι αποτελούν μοναδικό μέσο προώθησης της επιτυχούς σταδιοδρομίας τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών.

3.3. Θα πρέπει να προωθηθεί η διασφάλιση της παροχής ίσων ευκαιριών προς όλες τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, με την υποστήριξη της δημιουργίας ενός ευνοϊκότερου περιβάλλοντος στον τομέα της φορολογίας, σε όλη την επικράτεια της Ένωσης, προκειμένου να ενθαρρυνθούν τόσο η ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων και η πραγματοποίηση επενδύσεων όσο και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν, παραδείγματος χάρι, να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες τροποποιήσεις του δικαίου των πτωχεύσεων ώστε μία πρώτη αποτυχία να μην αποτελεί ανυπέρβλητο εμπόδιο για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά να παρέχεται η δυνατότητα υπέρβασης παρόμοιων δυσκολιών, όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες. Η ΕΕ θα πρέπει να αποτελέσει τον εγγυητή της ουσιαστικής σύγκλισης των φορολογικών και νομοθετικών διατάξεων που ισχύουν στην επικράτεια της, υιοθετώντας ευνοϊκά μέτρα για τις επενδύσεις και τη δημιουργία επιχειρήσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση σημαντικών στρεβλώσεων μεταξύ των διαφόρων χωρών.

3.4. Η ενίσχυση των προσπαθειών που αναλαμβάνονται υπέρ της ενθάρρυνσης της δημιουργίας και της μεταβίβασης των επιχειρήσεων αποτελεί ζωτικής σημασίας μέσο για τη βελτίωση της ποιότητας της απασχόλησης και την αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στην Ευρώπη. Η επίτευξη του εν λόγω στόχου αποτελεί μία από τις άμεσες προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις. Οι εν λόγω προσπάθειες αφορούν πράγματι τις δημόσιες αρχές όλων των βαθμίδων, τις επαγγελματικές και οικονομικές οργανώσεις, τους τραπεζίτες και άλλους κεφαλαιούχους, τις ενώσεις, το συνεταιριστικό τομέα, κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να διαδραματίσει καθοριστικής σημασίας ρόλο: καταγράφοντας και βελτιώνοντας τις καλύτερες δημόσιες πρακτικές που ευνοούν τη δημιουργία και τη μεταβίβαση επιχειρήσεων (μηδενικές διατυπώσεις, προσαρμογή της φορολογίας, άσκηση του δικαιώματος πτώχευσης που να προβλέπει την παροχή μίας δεύτερης ευκαιρίας, μεταβίβαση των επιχειρήσεων, ...) ή στην αντίθετη περίπτωση, όπως προβλέπεται και από τον Ευρωπαϊκό Χάρτη, καταγγέλλοντας τις «κακές πρακτικές» που παρατηρούνται στον εν λόγω τομέα (δαπανηρές διαδικασίες καταχώρησης, μακρές προθεσμίες), οργανώνοντας, σε ευρωπαϊκό δίκτυο, τις πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ενώσεων επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση του έργου των υπευθύνων για την υλοποίηση των σχεδίων, διευκολύνοντας τους τοπικούς ιδιώτες επενδυτές («business angels»), υποστηρίζοντας την ανάπτυξη του επιχειρησιακού πνεύματος στους νέους με τη βοήθεια των ίδιων των επιχειρήσεων, των ενδιάμεσων, των κινημάτων νεολαίας και του εκπαιδευτικού συστήματος, ενθαρρύνοντας τη δημιουργία επιχειρήσεων από γυναίκες, νέους και άλλες περιθωριοποιημένες ομάδες... Ένας από τους στόχους της εν λόγω πρωτοβουλίας θα ήταν η διασφάλιση της πρόσβασης στις εν λόγω υπηρεσίες για όλους τους υπεύθυνους υλοποίησης σχεδίων στην Ευρώπη και η διευκόλυνση της πρόσβασής τους στην ευρωπαϊκή αγορά.

3.5. Θα πρέπει να ενθαρρυνθεί, παράλληλα με τις προσπάθειες για τη δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού χώρου έρευνας», η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου καινοτομίας που θα έχει ως στόχο την αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου καινοτομικού δυναμικού των ΜΜΕ (ιδιαίτερα όσον αφορά τους παραδοσιακούς τομείς) και την διασφάλιση της άμεσης διάδοσης των γνώσεων από τους χώρους παραγωγής τους (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα ή άλλες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τις μεγαλύτερου μεγέθους επιχειρήσεις) προς τις επιχειρήσεις.

3.5.1. Η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς ένα ευρωπαϊκό χώρο ερευνών»⁽¹⁾

(1) ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 70.

προέβει σε σαφείς υποδείξεις όσον αφορά το πρόβλημα αυτό και όχι μόνο το σημαντικό πρόβλημα της βασικής έρευνας για τις μελλοντικές καινοτομίες. Επίσης, τόνισε τη σημασία της μεταφοράς γνώσης από τα κέντρα γνώσης στις επιχειρήσεις.

3.5.2. Προς το σκοπό αυτό απαιτείται η δημιουργία ενός κλίματος συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημιακών, των ερευνητών και του επιχειρηματικού κόσμου. Η δημιουργία αυτού του κλίματος εμπιστοσύνης εξαρτάται άμεσα από τη δημιουργία ευνοϊκών διαρθρωτικών συνθηκών: δημιουργία δικτύου ενδιάμεσων φορέων στα πανεπιστήμια, με τα οποία συνεργάζονται επιχειρηματίες, μεγαλύτερη συμμετοχή των επιχειρηματιών στον καθορισμό των ερευνητικών προτεραιοτήτων κ.λπ.

3.5.3. Ιδιαίτερη σημασία έχει η προώθηση της κινητικότητας μεταξύ επιχειρήσεων αφενός, και πανεπιστημίων και κέντρων γνώσης αφετέρου.

3.5.4. Μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή έρευνα αφορά τη διασφάλιση μιας κάποιας συνέχειας στις διακρατικές συνεργασίες που δημιουργούνται μεταξύ των ευρωπαϊκών εταιρών στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Η ΟΚΕ προτείνει προς το σκοπό αυτό να εξετασθεί το ζήτημα της ανάληψης μίας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας, στην οποία θα συμμετέχουν, δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια, οι περιφέρειες, τα κράτη και η Ευρωπαϊκή Ένωση, με στόχο την υποστήριξη των προσπαθειών δημιουργίας επιχειρήσεων ή κοινών επιχειρήσεων βάσει των ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων. Το πρόγραμμα JEV (παροχή βοήθειας για τη δημιουργία «Μικτών επιχειρήσεων» εκ μέρους των ευρωπαϊκών ΜΜΕ) θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά προς την κατεύθυνση αυτή...

3.6. Θα πρέπει να προωθηθεί η παροχή της κατάλληλης εκπαίδευσης και της δια βίου κατάρτισης. Πράγματι, διαπιστώνεται ολοένα και πιο συχνά η έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε ολοένα και περισσότερους τομείς. Η απάντηση στις μελλοντικές ανάγκες των επιχειρήσεων στον εν λόγω τομέα θα μπορούσε να είναι ο συντονισμός, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, των προσπαθειών που καταβάλλονται στο πλαίσιο της ανάπτυξης της κινητικότητας. Οι εν λόγω προσπάθειες, που αφορούν τόσο τις δημόσιες αρχές όσο και τις επαγγελματικές οργανώσεις και τις ίδιες τις επιχειρήσεις, θα μπορούσαν να λάβουν διάφορες μορφές: καλύτερη διασφάλιση της συγκρισιμότητας του επιπέδου γνώσεων και εμπειριών ώστε να διευκολυνθεί η κινητικότητα, οργάνωση της μαθητείας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προσαρμογή των υφιστάμενων προγραμμάτων τεχνικής και χρηματοοικονομικής υποστήριξης της διεθνούς κινητικότητας στις απαιτήσεις για την ένταξη των νέων κάθε επιπέδου κατάρτισης, καλύτερος συντονισμός των προγραμμάτων σπουδών, ανάπτυξη προγραμμάτων ανταλλαγής ορθών πρακτικών, ενθάρρυνση της εκμάθησης ξένων γλωσσών. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη συνέχιση της κατάρτισης, ανεξαρτήτως ηλικίας, των γυναικών και άλλων μειονοτικών κατηγοριών στον τομέα της δημιουργίας επιχειρήσεων. Έχει διαπιστωθεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό της ανάπτυξης της αμερικανικής οικονομίας κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών οφείλονταν στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος των εν λόγω κατηγοριών. Το πολυετές πρόγραμμα θα πρέπει επίσης να γίνει σαφέστερο ως

προς τους μηχανισμούς που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και στη δημιουργία επιχειρήσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητη η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων.

3.6.1. Τίθεται το ζήτημα κατά πόσον οι εν λόγω δράσεις κατάρτισης και εκμάθησης μπορούν να αναληφθούν αποκλειστικά σε επίπεδο επιχειρήσεων και κατά πόσον είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο του καθορισμού των προτεραιοτήτων της ΕΕ. Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει να υλοποιηθούν από κοινού με τις δράσεις που έχουν αναληφθεί στα κράτη μέλη υπέρ της αναδιοργάνωσης του τομέα της εκμάθησης και της προώθησης της κινητικότητας.

3.7. Θα πρέπει να αξιοποιηθούν, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, τόσο η συνεργασία όσο και τα δίκτυα μεταξύ των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι αποτελούν το καλύτερο μέσο προκειμένου να μπορέσουν οι μικρές επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις που θέτουν τόσο η διεθνοποίηση όσο και η τεχνολογική ανάπτυξη. Οι πρότυποι μηχανισμοί που υφίστανται ήδη στην Ένωση (Interprise, για την πραγματοποίηση συναντήσεων μεταξύ εκπροσώπων των επιχειρήσεων, JEV, για την υποστήριξη της δημιουργίας μικτών επιχειρήσεων) απεδείχθησαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών ιδιαίτερα επιτυχείς και συμβάλλουν σημαντικά στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών ΜΜΕ, αποτελώντας έναν αναμφισβήτητο παράγοντα ενοποίησης και συνοχής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει την επιτυχία και τη σημασία των εν λόγω δράσεων για την αντιμετώπιση των πραγματικών αναγκών, για την ενίσχυση της σχέσης κόστους/οφέλους και την αύξηση της ευρωπαϊκής προσιθιόμενης αξίας. Ωστόσο, προτείνει την κατάργησή τους διότι θεωρεί ότι αφορούν περιορισμένο μόνον αριθμό επιχειρήσεων. Η ανεπαρκής χρήση τους μπορεί να αποδοθεί σε προβλήματα που συνδέονται με υπερβολικά διοικητικά βάρη, την ύπαρξη ανεπαρκούς ενημέρωσης ή την ανεπαρκή εξέλιξη τους. Θα ήταν ενδεχομένως προτιμότερο να αναζητηθούν, σε συνεργασία με τις επαγγελματικές οργανώσεις και τα κράτη μέλη, τρόποι διεύρυνσης του ακροατηρίου τους. Πράγματι, η Ένωση βρίσκεται στην πλεονεκτικότερη θέση από οποιοδήποτε άλλο για να προβεί στην ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό την προώθηση της σύναψης στρατηγικών συμμαχιών, την ανάπτυξη της συνεργασίας και το σχηματισμό δικτύων. Επίσης, η ΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία που έχει η ορθή διαχείριση: της διακοπής ή της τροποποίησης ενός προγράμματος θα πρέπει να έχει προηγηθεί σχετικός διάλογος με τους ενδιαφερόμενους καθώς και σχετική ειδοποίησή αρκετά πριν. Πράγματι η ξαφνική και ανεξήγητη διακοπή της εφαρμογής ορισμένων διαδικασιών (Interprise, και το ECIP στις τρίτες αγορές) δημιουργεί έντονες δυσασέσεις και κλονίζει την εμπιστοσύνη προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.7.1. Στο πλαίσιο της ανάληψης των εν λόγω πρωτοβουλιών θα πρέπει να επιδιώκεται πάντα η απλοποίηση των διαδικασιών, διότι σε διαφορετική περίπτωση θα αποδραυνθούν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ανεξάρτητα από το ενδιαφέρον και την καταλληλότητα των προετοιμαζόμενων δράσεων.

3.7.2. Προς το σκοπό αυτό η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να δοθεί, στο πλαίσιο του πολυετούς προγράμματος, μεγαλύτερη έμφαση στην πρωτοβουλία «ανάπτυξη και απασχόληση» που αποφασίσθηκε κατά τη Διάσκεψη Κορυφής του Λουξεμβούργου, μέσω της ένταξης σε αυτό του προγράμματος JEV, με πρόβλεψη των κατάλληλων δημοσιονομικών πιστώσεων για τις τρεις πτυχές του, και να συνεχισθεί η εφαρμογή του προγράμματος Interprise, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναπροσαρμοσθεί με στόχο τη βελτίωση της διαχείρισής του, μέσω παραδείγματος χάρη της ενίσχυσης των επιπτώσεών του που θα μπορούσε να επιτευχθεί με την καθιέρωση ενός ενδιάμεσου προγράμματος που θα έχει στοιχεία τόσο από το πρόγραμμα Interprise, το οποίο είναι αποτελεσματικό αλλά είναι περιορισμένης επιρροής, όσο και από το πρόγραμμα Europartenariat, το οποίο είναι λιγότερο αποτελεσματικό αλλά εφαρμόζεται ευρύτερα. Επίσης, η ΟΚΕ συνιστά

- αντί για την εγκατάλειψη ορισμένων πρωτοβουλιών, την απλοποίηση των διαδικασιών και τη χρησιμοποίηση των τοπικών επαγγελματικών οργανώσεων·
- την ανάληψη δράσεων πραγματοποίησης «συγκριτικών αναλύσεων» με στόχο την αξιοποίηση των καλύτερων μορφών συνεργασίας μεταξύ τόσο των μεγάλων όσο και των μικρών επιχειρήσεων (ομαδοποιήσεις, μεικτές επιχειρήσεις, υπεργολαβία, ...).

3.8. Θα πρέπει να υποστηριχθεί η ανάπτυξη δικτύων παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους μελλοντικούς επιχειρηματίες. Η λειτουργία των εν λόγω δικτύων θα πρέπει να βασίζεται στην εφαρμογή των αρχών της διαφάνειας, της διασφάλισης της πρόσβασης σε όλους και της βελτίωσης της ποιότητας. Η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών έχει αποδείξει τη χρησιμότητά της ήδη στο πλαίσιο των κρατών μελών και θα ήταν σκόπιμο να επιδιωχθεί η οργάνωσή της παροχής τους, μέσω της δημιουργίας δικτύων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για τη σιγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το ζήτημα των προγραμμάτων που δίδουν τη δυνατότητα στις ευρωπαϊκές ΜΜΕ και στους εκπροσώπους τους να συμμετάσχουν στις ευρωπαϊκές εργασίες τυποποίησης (δράση Normarpe). Εντούτοις, ο εν λόγω μηχανισμός είναι ζωτικής σημασίας για την ενσωμάτωση των μικρών επιχειρήσεων στην ενιαία αγορά όπως αναφέρει και ο Ευρωπαϊκός Χάρτης. Η ΟΚΕ προτείνει λοιπόν τη συνέχιση της εφαρμογής της εν λόγω δράσης, παρά το γεγονός ότι απαιτείται η απλοποίηση της διαχείρισής της.

3.9. Θα πρέπει να προωθηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι ορθές πρακτικές που εφαρμόζονται στον τομέα της κοινωνικής και πολιτιστικής ολοκλήρωσης της επιχείρησης (ένταξη στο τοπικό περιβάλλον, διεύρυνση του κοινωνικού διαλόγου, ισότητα ανδρών/γυναικών, ένταξη των μειονοτήτων, χρηματοδότηση των μικρών επιχειρήσεων, κ.λπ.).

3.10. Η κοινοτική δράση θα πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην αξιοποίηση των καινοτόμων μεθόδων όπως είναι η συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων, τα κεφάλαια άμεσης πρόσβασης ή τα τοπικά δίκτυα ιδιωτών επενδυτών («business

angels») στον οικονομικό τομέα. Αυτό που λείπει σήμερα δεν είναι τα κεφάλαια αλλά η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των επενδυτών και των υπευθύνων για την υλοποίηση αναπτυξιακών σχεδίων ή σχεδίων δημιουργίας επιχειρήσεων, και για το λόγο αυτό θα πρέπει να αναληφθούν οι κατάλληλες προσπάθειες υποστήριξής τους. Θα πρέπει δηλαδή να διευκολυνθεί η ανάληψη καινοτόμων δράσεων εκ μέρους των οικονομικών και τραπεζικών κύκλων, να αναπτυχθούν οι κατάλληλοι χρηματοοικονομικοί μέθοδοι και να ενθαρρυνθεί η παροχή των κατάλληλων αμοιβαίων εγγυήσεων στο πλαίσιο της λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων. Όλα αυτά τα μέτρα θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών προκειμένου να διασφαλισθεί η εξασφάλιση των απαιτούμενων κεφαλαίων εκ μέρους των ΜΜΕ και να διευκολυνθεί η εκ μέρους τους υιοθέτηση μίας νέας προσέγγισης και νέων συνδυαστικών συστημάτων με σκοπό τη μείωση των υφιστάμενων επιχειρηματικών κινδύνων.

3.11. Στο πλαίσιο αυτό η ανάληψη μίας δράσης εξεύρεσης «κεφαλαίων εκκίνησης» για τη χρηματοδότηση των συνοδευτικών μέτρων θα ήταν προτιμότερη από την χορήγηση κεφαλαίων από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, που δεν μπορούμε να καταλάβουμε σε τι εξυπηρετεί πλέον. Εξάλλου, γενικά, ορισμένες από τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι προσανατολισμένες περισσότερο προς τους τομείς «υψηλής τεχνολογίας», παρά το γεγονός ότι η καθιέρωση της οικονομίας της γνώσης στους περισσότερο παραδοσιακούς τομείς παρέχει περισσότερες δυνατότητες για τη δημιουργία εξειδικευμένων και μόνιμων θέσεων απασχόλησης ...

4. Η επιλογή των μεθόδων δράσης

Στον τομέα αυτό η ΟΚΕ θα επιθυμούσε την ουσιαστική τροποποίηση του σχεδίου της Επιτροπής με στόχο την αποσαφήνισή και τη συμπλήρωσή του. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι εντός ενός γενικότερου πλαισίου μίας Ευρώπης που υστερεί σε επιχειρηματικό πνεύμα και λαμβανομένης υπόψη της ενίσχυσης της πολιτικής διάστασης που έδωσαν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων στις Διασκέψεις Κορυφής της Λισσαβόνας και της Feira, το πολυετές πρόγραμμα θα πρέπει να αποτελέσει, βάσει συγκεκριμένων πολιτικών στόχων που καθορίζονται στο Χάρτη, τον κινητήριο μοχλό για τη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου, κύριο χαρακτηριστικό του οποίου θα είναι η κυριαρχία του επιχειρηματικού πνεύματος και της γνώσης. Κατά την άποψη της ΟΚΕ θα πρέπει να λάβουν χώρα οι ακόλουθες αποσαφηνίσεις και βελτιώσεις του προγράμματος:

4.1. Θα πρέπει να γίνει σαφής αναφορά στον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις και να καθορισθούν επακριβώς τα μέσα εφαρμογής του. Η ΟΚΕ, βασιζόμενη στη σχετική δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων που πραγματοποιήθηκε στη Feira, συνιστά επίσης στην Επιτροπή να προβεί, βασιζόμενη στις δράσεις ανταλλαγών ορθών πρακτικών BEST, στη διατύπωση συστάσεων που θα καθορίζουν συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους για ένα περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων. Το εγχείρημα BEST θα πρέπει επίσης να μετατραπεί σε μία μέθοδο παροχής κινήτρων, με σκοπό την εξάλειψη των χειρότερων πρακτικών και

την αξιοποίηση των καλύτερων πρακτικών παγκοσμίως. Στο πλαίσιο του εν λόγω εγχειρήματος κάθε μέρος θα πρέπει να διαδραματίζει έναν επακριβώς καθορισμένο ρόλο:

- οι επιχειρήσεις και οι οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις θα πρέπει να συμμετέχουν στην κατάρτιση των αναλύσεων καθορισμού των στόχων η επίτευξη των οποίων θα επιδιωχθεί·
- η Επιτροπή θα πρέπει να προβαίνει στον προσδιορισμό των κακών και των ορθών πρακτικών και στον καθορισμό των στόχων σε συνεργασία με τα κράτη μέλη·
- τα κράτη μέλη θα πρέπει, σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τις οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις τους, να προβαίνουν στην εφαρμογή προγραμμάτων με στόχο την επίτευξη των εν λόγω στόχων·
- τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει, με τη βοήθεια των οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων, να προβαίνει στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί.

4.2. Θα πρέπει να υπάρξει καλύτερος καθορισμός του ρόλου της Γ.Δ. «Επιχειρήσεις» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως εγγυήτριας της προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος και της κοινωνίας των γνώσεων στο πλαίσιο των άλλων ευρωπαϊκών πολιτικών. Ένα από τα κυριότερα καθήκοντα της εν λόγω Γ.Δ. θα πρέπει να είναι η παρακολούθηση της ανάπτυξης των πραγματικών επιπτώσεων όλων των νέων πρωτοβουλιών, νομοθετικών και επιχειρησιακών, της Ένωσης προκειμένου να εκτιμηθεί η πραγματική συμβολή τους στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου στον οποίο κυριαρχεί το επιχειρηματικό πνεύμα και προωθείται η δημιουργία της κοινωνίας της γνώσης. Στη γνωμοδότησή της για τη διοικητική απλοποίηση⁽¹⁾, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι εφεξής «η ανάλυση των επιπτώσεων θα πρέπει να γίνεται υπό συνθήκες που διασφαλίζουν πλήρως τόσο την ποιότητα όσο και τον ανεξάρτητο χαρακτήρα της, και να περιλαμβάνει την συστηματική εξέταση των εναλλακτικών δυνατοτήτων που υπάρχουν σε σχέση με τη θέσπιση κανονισμού (συμβατικές συμφωνίες, αυτορρύθμιση, συνρύθμιση) και την διεξοδική αξιολόγηση των επιπτώσεών τους. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης θα πρέπει να δημοσιοποιούνται». Ο εν λόγω στόχος μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν διασφαλισθεί η πλήρης και ουσιαστική συμμετοχή των επιχειρήσεων και των οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων. Στην περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορέσει να προβεί στην αποτελεσματική ανάθεση των εν λόγω αρμοδιοτήτων, η ΟΚΕ υπενθυμίζει, ως εναλλακτική λύση, την πρόταση που έχει ήδη υποβάλει σχετικά με τη δημιουργία του θεσμού του «διαμεσολαβητή για τις μικρές επιχειρήσεις», όπως συμβαίνει και στις ΗΠΑ.

4.3. Θα πρέπει επίσης να προσδιορισθούν επακριβώς, στο πλαίσιο του σχεδίου, το πεδίο, τα μέσα και οι τρόποι συντονισμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ένταξη των προτεραιοτήτων

⁽¹⁾ ΕΕ C 14 της 16.1.2001, σ. 1.

της πολιτικής για τις επιχειρήσεις και στους άλλους τομείς της κοινοτικής δράσης: εσωτερική αγορά, έρευνα-ανάπτυξη, οικονομική και κοινωνική συνοχή, περιβάλλον, προστασία των καταναλωτών. 'Όσον αφορά τον «συντονισμό με άλλα προγράμματα» θα ήταν χρήσιμο να προσδιορισθούν περισσότερο τόσο η έκταση όσο και το είδος του συντονισμού που θα επιλεχθούν, ιδιαίτερα όσον αφορά τα προγράμματα E&A, τις διαρθρωτικές δράσεις, τη διασυνοριακή συνεργασία και τέλος τα προγράμματα κατάρτισης και κινητικότητας. Πράγματι, δεν υφίσταται κανένας μηχανισμός που να επιτρέπει την πραγματοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στον τομέα της στρατηγικής των επιχειρήσεων. Οι μηχανισμοί είναι τομεακοί και θεματικοί. Για το λόγο αυτό το πολυτές πρόγραμμα, παρά τον περιορισμένο προϋπολογισμό του, θα μπορούσε να αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό για τη διευκόλυνση της πρόσβασης, κυρίως των μικρού μεγέθους επιχειρήσεων, στα διάφορα προγράμματα, όπως στο Πρόγραμμα πλαίσιο E&A, στο Interreg, στο ΕΤΠΑ, στο Leonardo.

4.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να υπάρξει άμεση υποστήριξη της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών εκ του σύνεγγυς διότι οι υπηρεσίες αυτές είναι κατανομημένες στο σύνολο της ευρωπαϊκής επικράτειας, καλύπτουν όλο το φάσμα των απαιτούμενων υπηρεσιών «στο πλαίσιο όλων των αναπτυξιακών φάσεων» και μπορούν να διασφαλίσουν την παροχή υπηρεσιών ποιότητας προς τις ΜΜΕ, το κόστος των οποίων θα είναι προσιτό και η πρόσβαση εύκολη. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ενισχυθούν τα δίκτυα Euro-Info-Centres, προκειμένου να αποτελέσουν τον πυρήνα για τη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού δικτύου παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις. Το δίκτυο των Euro-Info-Centres θα δώσει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διατηρήσει την επαφή με την πραγματική κατάσταση που επικρατεί να ενημερωθεί σχετικά με τις προσδοκίες των επιχειρήσεων.

4.4.1. ΟΚΕ ζητά, εξάλλου, να θεσπιστούν νέα μέσα στήριξης των διαρθρώσεων πλαισίωσης και παροχής συμβουλών στις επιχειρήσεις.

4.5. Θα πρέπει να υπάρξει σαφής αναφορά, στο πλαίσιο όλων των προτεινόμενων δράσεων, στο ζήτημα της κοινοτικής προστιθέμενης αξίας που παράγεται. Φαίνεται λογικό να βασισθεί η υλοποίησή τους στους πολιτικούς στόχους που καθορίστηκαν κατά τις Διασκέψεις Κορυφής της Λισσαβώνας και της Feira (ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος, διεθνοποίηση, κοινωνία της γνώσης ...) και να προτιμηθεί ο καθορισμός ενός πλαισίου εργασίας, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις επαγγελματικές οργανώσεις, με στόχο τον προσδιορισμό των προτύπων σχεδίων και των δράσεων σε δίκτυο που θα πρέπει να υλοποιηθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης μπορεί και πρέπει να καθορισθούν οι δράσεις που θα αναληφθούν σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Μία παρόμοια προσέγγιση θα διευκόλυνε την επανεξέταση των επιχειρησιακών επιλογών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δεν μπορούν να θεωρηθούν πάντα ως αιτιολογημένες. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα αφενός στις δράσεις που αποσκοπούν στη δημιουργία δικτύων και αφετέρου στις διαρθρωτικές δράσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τον χρηματοοικονομικό τομέα, που απευθύνονται στις εθνικές και τοπικές αρχές και τους διάφορους επαγγελματικούς και ιδιωτικούς φορείς.

4.6. Θα πρέπει να συμπληρωθεί η ανακοίνωση, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ασάφεια και η γενικότητα, με την

υιοθέτηση ενός αναλυτικού προγράμματος δράσης που θα επανεξετάζεται και θα συμπληρώνεται κάθε έτος. Στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος δράσης θα προσδιορίζονταν οι συγκεκριμένες δράσεις που θα πρέπει να αναληφθούν, τα μέσα εφαρμογής τους (εθνικά και κοινοτικά), καθώς και οι δικαιούχοι.

4.7. Θα πρέπει να υπάρξει καθορισμός δεικτών που θα παρουσιάζονται σε έναν πίνακα αναφοράς που θα γίνεται εύκολα κατανοητός από τους επιχειρηματίες. Οι εν λόγω δείκτες θα αποτελούν τη βάση για την πραγματοποίηση της επισκόπησης της κατάστασης που επικρατεί σε σχέση με τις νομοθετικές και επιχειρησιακές δράσεις που έχουν αναληφθεί από κάθε επίπεδο, ιδιαίτερα όσον αφορά τις δράσεις που αναλαμβάνονται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο εν λόγω πίνακας θα αποτελέσει τον κύριο μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις καθώς και το σημείο αναφοράς για την κατάρτιση της ετήσιας έκθεσης, όπως είχε ζητήσει η ΟΚΕ στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας που υιοθέτησε στις 24 Μαΐου 2000⁽¹⁾ και αποφάσισε το Συμβούλιο της Feira. Ο εν λόγω πίνακας θα υποβάλλεται κάθε έτος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην ΟΚΕ. Οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις που θα διατυπώνονται θα χρησιμοποιούνται για την αναθεώρηση του προγράμματος δράσης.

4.8. Το εν λόγω πρόγραμμα θα πρέπει να προσαρμοσθεί καταλλήλως προκειμένου να ληφθεί υπόψη η πραγματική κατάσταση που επικρατεί στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Στις εν λόγω χώρες η ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες λόγω τόσο της επιβίωσης των κρατικιστικών αντιλήψεων του παρελθόντος όσο και της ύπαρξης συμπεριφορών διαφθοράς.

5. Η διαβούλευση και η συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών φορέων

5.1. Η διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής των ενδιαφερομένων φορέων στη διαδικασία καθορισμού των προτεραιοτήτων, παρακολούθησης των σχεδίων και υλοποίησής τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή τους. Η αποτυχία των διαδοχικών προσπαθειών της Ένωσης στον τομέα της διοικητικής απλοποίησης αποτελεί αδιαμφισβήτητη απόδειξη. Η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο απαιτεί επίσης την ουσιαστική και συνεχή συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών. Οι οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις στην Ευρώπη, οι οποίες έχουν εξάλλου ήδη σημαντικές αρμοδιότητες στο πλαίσιο της εφαρμογής των εν λόγω δράσεων (ενημέρωση, κατάρτιση, ...), πρόκειται να αποκτήσουν ακόμη περισσότερες αρμοδιότητες στο πλαίσιο της ανάπτυξης της αυτορρύθμισης. Είναι λυπηρό να διαπιστώνουμε ότι το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου προβλέπει τη σύσταση μίας Επιτροπής Διαχείρισης που θα αποτελείται αποκλειστικά από εκπροσώπους των κρατών μελών, δηλαδή των διοικήσεων. Εξάλλου, θεωρούμε ότι η έκθεση αξιολόγησης που προβλέπεται θα πρέπει να καταρτίζεται κάθε έτος και να υποβάλλεται για διαβούλευση και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των μικρών επιχειρήσεων. ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 57.

5.2. Η διαβούλευση με τους οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες μπορεί, κατ' αρχήν, να γίνει στο πλαίσιο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Η Επιτροπή θα ήταν σκόπιμο να προβεί στη σύσταση μίας «Ομάδας πολιτικής των επιχειρήσεων», η σύνθεση της οποίας θα μπορούσε να ποικίλει ανάλογα με το εξεταζόμενο θέμα, με σκοπό την πραγματοποίηση τακτικών και διαρθρωμένων συναντήσεων με εκπροσώπους των κυριότερων σχετικών ευρωπαϊκών οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων λαμβάνοντας υπόψη τη σημερινή οικονομική και κοινωνική θέση των μελών τους. Η σύνθεση της ομάδας θα πρέπει να αντικατοπτρίζει όλο το φάσμα των οργανώσεων του κόσμου των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των συνδικαλιστικών οργανώσεων, με τη συμμετοχή άλλων φορέων όπως του επιστημονικού και εκπαιδευτικού κόσμου.

6. Συστάσεις

6.1. Λαμβάνοντας, κυρίως, υπόψη:

- τα συμπεράσματα της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής της Λισσαβώνας·
- τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις·
- τα συμπεράσματα της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής της Feira και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις που υιοθέτησαν οι αρχηγικοί κρατών και κυβερνήσεων·
- τα αποτελέσματα μίας ακρόασης με επικεφαλής επιχειρήσεων και επαγγελματικών οργανώσεων που διοργανώθηκε στο Μετς, στις 5 Οκτωβρίου, στην έδρα του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Moselle.

6.2. Η ΟΚΕ ζητεί την ενίσχυση των ευρωπαϊκών πολιτικών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος. Εκφράζει επίσης την υποστήριξή της προς το σχέδιο της Επιτροπής, υπό την προϋπόθεση ότι θα αναληφθούν πιο συγκεκριμένες δεσμεύσεις και ότι θα καταρτισθεί ένα αναλυτικό πρόγραμμα δράσης που θα αναθεωρείται κάθε έτος. Γενικά, η ΟΚΕ θεωρεί ότι το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιδέχεται σημαντικών συμπληρώσεων και αναθεωρήσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά ορισμένα σημεία.

6.3. Δεν προβλέπεται η λήψη κανενός συγκεκριμένου μέτρου διαβούλευσης με τις οικονομικές και κοινωνικές οργανώσεις. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η πολιτική για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ενός συνεχούς και δημιουργικού διαλόγου με τις οργανώσεις των διαφόρων οικονομικών και κοινωνικών φορέων, τόσο σε επίπεδο προετοιμασίας, υλοποίησης και παρακολούθησης όσο και σε επίπεδο αξιολόγησης των δράσεων.

6.4. Η ΟΚΕ ζητεί από το Συμβούλιο να προβεί στην υιοθέτηση του εν λόγω προγράμματος κάνοντας ειδική μνεία στον Χάρτη της Feira. Η ΟΚΕ εκφράζει επίσης την επιθυμία να προβεί η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις διαδικασίες του Λουξεμβούργου και του Κάρντιφ, στις οποίες αναφέρθηκαν οι αρχηγικοί κρατών και κυβερνήσεων στη Feira, τόσο στον καθορισμό συγκεκριμένων ποσοτικών στόχων όσο και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της κοινής δράσης που έχει αναληφθεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων της ΕΕ (ιδιαίτερα όσον αφορά το πολυετές πρόγραμμα), των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων φορέων.

6.5. Η ΟΚΕ ζητά να συμμετέχει στην τακτική παρακολούθηση του προγράμματος, βασικό στοιχείο της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Χάρτη. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να της διαβιβάζεται κάθε χρόνο πίνακας προόδου καθώς και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

6.6. Η ΟΚΕ προτείνει να επικεντρωθούν οι προσπάθειες του προγράμματος στην επίτευξη των πέντε ακόλουθων στόχων προτεραιότητας:

- τη δημιουργία ενός φορολογικού και νομοθετικού περιβάλλοντος που θα ευνοεί περισσότερο την ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, όπως για παράδειγμα όσον αφορά το δικαίωμα πτώχευσης·
- την ολοκλήρωση της απλοποίησης των κανονιστικών ρυθμίσεων, χωρίς στρέβλωση της ισχύος τους, ιδιαίτερα όσον αφορά τις διατυπώσεις ίδρυσης επιχειρήσεων·
- την παροχή προτεραιότητας στην εκπαίδευση, στη μεταφορά γνώσεων και στη δια βίου κατάρτιση, τόσο των επιχειρηματιών όσο και των υπαλλήλων·
- τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου καινοτομίας και τη θέσπιση μηχανισμών προώθησης της ανάπτυξης της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και της κινητικότητας των ερευνητών προς τις επιχειρήσεις·
- την ενίσχυση ενδιάμεσων τοπικών δικτύων προκειμένου να παρέχονται στις επιχειρήσεις υποστήριξη και συμβουλές ποιότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ανάπτυξής τους.

6.7. Οι δράσεις ανταλλαγής ορθών πρακτικών θα πρέπει να διαρθρωθούν κατά τρόπο που διασφαλίζει τόσο την ύπαρξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων όσο και την παραγωγή κοινοτικής προστιθέμενης αξίας. Οι εν λόγω δράσεις θα πρέπει να αξιοποιηθούν τη τεχνογνωσία και την εμπειρία που διαθέτουν οι εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών οργανώσεων καθώς και άλλοι φορείς όπως οι επιστημονικοί και εκπαιδευτικοί κύκλοι.

6.8. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Γ.Δ. «Επιχειρήσεις» θα πρέπει να αναλάβει το ρόλο του υπερασπιστή των συμφερόντων του επιχειρηματικού κόσμου κατά την εφαρμογή των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών. Στο πλαίσιο αυτό η ΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία που έχει η συστηματική εξέταση των επιπτώσεων που έχει κάθε νέα ευρωπαϊκή πρωτοβουλία, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι η εν λόγω ανάλυση θα έχει ανεξάρτητο χαρακτήρα, θα συμβάλει στην απλοποίηση των διαδικασιών και θα δημοσιοποιείται.

6.9. Η ΟΚΕ επιμένει σχετικά με το ζήτημα της ένταξης όλων των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τον τομέα δραστηριότητάς τους, σε όλες τις δράσεις που αναλαμβάνονται σχετικά με την οικονομία της γνώσης. Κατά συνέπεια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει αναθεωρήσει ορισμένες πτυχές της ανακοίνωσής της προκειμένου να υπάρξει καλύτερος καθορισμός των εν λόγω δράσεων, ιδιαίτερα όσον αφορά τις δράσεις που απευθύνονται προς τις ΜΜΕ, οι οποίες διαθέτουν ανεκμετάλλευτες δυνατότητες καινοτομίας και ανάπτυξης.

6.10. Θα πρέπει να αποφευχθεί η διασπορά του πολυετούς προγράμματος σε δράσεις χωρίς ιδιαίτερη σημασία και να επιδιωχθεί η χρησιμοποίησή του για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στα

προγράμματα που αφορούν τους τομείς της κατάρτισης, της διεθνοποίησης, της έρευνας και της καινοτομίας.

6.11. Η ΟΚΕ προτείνει την ενσωμάτωση στο πρόγραμμα της πρωτοβουλίας «Ανάπτυξη και Απασχόληση», προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέχιση της εφαρμογής δράσεων που συμβάλλουν στην παραγωγή σημαντικής προστιθέμενης αξίας όπως η JEV. Εν προκειμένω η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η Επιτροπή σταμάτησε απότομα και χωρίς προειδοποίηση ορισμένα προγράμματα. Η ΟΚΕ συμφωνεί επίσης με την άποψη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να αυξηθεί ο προϋπολογισμός, υπό την προϋπόθεση ότι θα χρηματοδοτηθούν συγκεκριμένες δράσεις που θα ικανοποιούν πραγματικά τις ανάγκες των διαφόρων παραγόντων.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την 20ή τροποποίηση της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ σχετικά με τους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων (χλωριωμένες παραφίνες μικρής αλυσίδας)»

(2001/C 116/05)

Στις 20 Ιουλίου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα ενιαίας αγοράς, παραγωγής και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Green.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 102 ψήφους υπέρ και μία αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής για την κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας (SCCP) σχετίζεται με την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος. Σκοπός της είναι η προστασία του περιβάλλοντος με την απαγόρευση της χρήσης χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας σε διαδικασίες που προξενούν πολύ υψηλές εκπομπές όπως στη μεταλλουργία και τη βυρσοδεψία, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου για την εκτίμηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες⁽¹⁾.

1.2. Η πρόταση υπογραμμίζει, επίσης, τη σημασία της εναρμόνισης της εσωτερικής αγοράς. Δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη επιβάλει περιορισμούς στην κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας, υπάρχει επιτακτική ανάγκη συντονισμένων κοινών προσπαθειών για τη θέσπιση κοινοτικής νομοθεσίας προς εξασφάλιση της εναρμόνισης η οποία θα ισχύει και για τα υποψήφια κράτη μέλη. Η Επιτροπή προτείνει τη θέσπιση μέτρων εναρμόνισης βάσει της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ για τους περιορισμούς της κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως ορισμένων επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων. Η 20ή τροποποίηση της οδηγίας αυτής θα έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση της χρήσης των SCCP σε δύο τομείς, στη μεταλλουργία και την τελική κατεργασία δερμάτων. Εντός τριών ετών από την έγκριση της οδηγίας και με βάση την πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας, θα επανεξεταστούν τα μέτρα για

(1) ΕΕ L 84 της 5.4.1993, σ. 1.

τον περιορισμό των κινδύνων σε άλλες εφαρμογές των SCCP, ιδίως ως πλαστικοποιητών σε χρώματα, επιχρίσματα και στεγανοποιητικά, και ως επιβραδυντικών φλόγας σε ελαστικά, πλαστικά και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

1.3. Η πρόταση τροποποιεί περαιτέρω την υφιστάμενη οδηγία για την κυκλοφορία στην αγορά και τη χρήση επικινδύνων ουσιών, με το κείμενο που συμπληρώνεται με τεχνικά παραρτήματα.

2. Ιστορικό

2.1. Οι χλωριωμένες παραφίνες μικρής αλυσίδας είναι χημικές ουσίες που παράγονται με τη χλωρίωση παραφινών ευθείας αλυσίδας με μήκος C10 έως C13. Στην ΕΕ εντάσσονται στην ομάδα απλών αλκανίων C10 έως C13, χλωριωμένων με περιεκτικότητα σε χλώριο μεταξύ 49 και 70 %. Ο αντίστοιχος αριθμός CAS είναι 85534-34-8 και EINECS 287-476-5.

2.2. Οι χλωριωμένες παραφίνες μικρής αλυσίδας συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο των υψηλών προτεραιοτήτων (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1179/94 της Επιτροπής) σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκτίμηση των κινδύνων για τις υπάρχουσες ουσίες. Η διαδικασία αυτή ολοκληρώθηκε το 1999⁽¹⁾.

2.3. Στη περίπτωση του περιβάλλοντος, η εκτίμηση κινδύνων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει κίνδυνος για τους υδάτινους οργανισμούς ο οποίος απορρέει από τις τοπικές εκροές χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας από τη μεταλλουργία και την τελική κατεργασία δερμάτων καθώς και από την παρασκευή προϊόντων για τη χρήση αυτή. Το συμπέρασμα ισχύει και για τη δευτερεύουσα δηλητηρίαση η οποία προέρχεται από την παρασκευή και τη χρήση στην τελική κατεργασία δερμάτων και τις εφαρμογές στη μεταλλουργία. Είναι απαραίτητο να περιοριστούν οι κίνδυνοι, ενώ θα ληφθούν υπόψη και τα σχετικά μέτρα που εφαρμόζονται ήδη.

2.4. Το συμπέρασμα για τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία των εργαζομένων και των καταναλωτών ήταν ότι, επί του παρόντος, δεν απαιτούνται περαιτέρω πληροφορίες ή/και δοκιμές ή μέτρα περιορισμού των κινδύνων πέραν αυτών που εφαρμόζονται ήδη.

2.5. Στις αρχές της δεκαετίας του 90, η Επιτροπή των Παρισίων για το Θαλάσσιο Περιβάλλον (PARCOM) εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την εκροή χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας στο θαλάσσιο περιβάλλον.

2.6. Την εποχή εκείνη, η ευρωπαϊκή βιομηχανία παραγωγής SCCP πρότεινε μια προαιρετική συμφωνία για τον περιορισμό της προμήθειας χλωριωμένων παραφινών μικρής αλυσίδας για τις μεταλλουργικές εφαρμογές και για την ενθάρρυνση του κλάδου να χρησιμοποιεί προϊόντα λιγότερο βλαβερά για το υδάτινο περιβάλλον, γεγονός που θα περιορίζε τη ρύπανσή του.

2.7. Αυτή η προαιρετική συμφωνία δεν έγινε δεκτή από την Επιτροπή. Ένας από τους λόγους ήταν ότι το σχήμα δεν συμπεριλάμβανε και τις εισαγωγές. Το αποκορύφωμα ήταν η απόφαση PARCOM 95/1 η οποία απαιτεί την κατάργηση της χρήσης SCCP από τις 31 Δεκεμβρίου 1999 με δύο εξαιρέσεις: (1) για τα πλαστικοποιητικά σε στεγανοποιητικά φραγμάτων και (2) για επιβραδυντικά φλόγας για κυλιόμενους ιμάντες στις υπόγειες εξορύξεις. Η απόφαση Parcom δεν έγινε δεκτή από όλα τα κράτη μέλη.

2.8. Η προαιρετική συμφωνία του κλάδου προτάθηκε, επίσης, στη συζήτηση για τα μέτρα περιορισμού των κινδύνων ως τμήμα της διαδικασίας που εφαρμόζεται στην ΕΕ για την εκτίμηση των κινδύνων από SCCP. Η πρόταση δεν έγινε δεκτή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.9. Παρά την απροθυμία των αρχών να αποδεχτούν την προαιρετική συμφωνία για την μείωση των κινδύνων που συνεπάγεται για το υδάτινο περιβάλλον η χρήση των SCCP στη μεταλλουργία, οι Ευρωπαίοι παραγωγοί αντικατέστησαν τις SCCP με άλλες προσθετικές ουσίες, ιδίως στη μεταλλουργία, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι πωλήσεις των SCCP στην ΕΕ από 13 000 τόνους το 1994 σε 4 000 τόνους το 1998. Αναμένεται δε περαιτέρω μείωση⁽²⁾.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1. Με βάση την υφιστάμενη εκτίμηση κινδύνων για τις SCCP και την ανασκόπηση πιθανών μέτρων για τον περιορισμό των κινδύνων, η Επιτροπή πρότεινε την απαγόρευση της χρήσης των SCCP ως ουσιών και παρασκευασμάτων για την μεταλλουργία και για την προσθήκη λίπους στα δέρματα. Πριν από την 1η Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή θα επανεξετάσει τις διατάξεις για τις SCCP υπό το φως οποιωνδήποτε νέων επιστημονικών δεδομένων και της προόδου της τεχνολογίας.

4. Γενικά σχόλια

4.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει κατ' αρχήν την πρόταση της Επιτροπής.

(1) ΕΕ L 292 της 13.11.1999, σ. 42.

(2) Βλέπε παράρτημα — ετήσιες πωλήσεις SCCP στην ΕΕ, ανά εφαρμογή σε μετρικούς τόνους.

4.2. Η πρόταση για την απαγόρευση των πωλήσεων SCCP για χρήση στη μεταλλουργία δεν θα έχει σημαντικές επιπτώσεις για τους παραγωγούς ούτε και για τους χρήστες. Από έρευνα που διεξάχθηκε το 1999 από την ομάδα εργασίας της Επιτροπής για τους περιορισμούς με σκοπό την αναζήτηση διαδικασιών όπου είναι απαραίτητη η χρήση των SCCP, δεν προέκυψε ότι απαιτούνται παρεκκλίσεις ως προς τη χρήση των SCCP. Κατά συνέπεια, η απαγόρευση θα έχει ελάχιστες επιπτώσεις. Δεν πρόκειται παρά για τη συνέχεια της προσπάθειας που άρχισαν οι παραγωγοί πριν ορισμένα χρόνια στα πλαίσια της δράσης «Responsible Care» ©, ανταποκρινόμενοι στις ανησυχίες για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των SCCP.

4.3. Οι περιορισμοί της χρήσης για την λίπανση δερμάτων θα έχει, επίσης, ελάχιστες συνέπειες για τους προμηθευτές των SCCP. Οι αντίστοιχες πωλήσεις στην Ευρώπη έχουν μειωθεί σε μεγάλο βαθμό και το 1998 δεν υπερέβαιναν τους 100 τόνους.

4.4. Οι παραγωγοί των SCCP και οι χρήστες των ουσιών αυτών στη μεταλλουργία και τη βυρσοδεψία αποδέχτηκαν τα πορίσματα που προέκυψαν από την εκτίμηση των κινδύνων και είναι της γνώμης ότι οι επιπτώσεις στον κύκλο εργασιών θα είναι ελάχιστες.

4.5. Το συμπέρασμα της εκτίμησης των κινδύνων που διατρέχει η υγεία των εργαζομένων ήταν ότι, επί του παρόντος, δεν χρειάζεται να ληφθούν περαιτέρω μέτρα πέραν αυτών που εφαρμόζονται ήδη με την εφαρμογή της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία και της οδηγίας 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλόμενους σε χημικούς παράγοντες.

4.6. Η οδηγία (76/769/ΕΟΚ) σχετικά με τους περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων έχει τροποποιηθεί πολλές φορές και έχει

καταστεί δύσχρηστη. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάσει και να εκσυγχρονίσει ριζικά την βασική οδηγία.

5. Συνάφεια με την απόφαση PARCOM 95/1

5.1. Οι ευρωπαίοι παραγωγοί χλωριωμένων παραφινών είχαν μια σημαντική συμμετοχή στη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων από τη χρήση των SCCP και δέχονται ότι τα πορίσματα προσφέρουν την πιο ενημερωμένη και επιστημονικά ακριβή εκτίμηση των κινδύνων που επιφέρουν οι ουσίες αυτές για την υγεία και το περιβάλλον. Οι πωλήσεις των δυο αυτών εφαρμογών, οι οποίες έχουν μεγάλη ικανότητα εκπομπής, έχουν μειωθεί σημαντικά και, σύμφωνα με την παρούσα πρόταση, θα μηδενιστούν. Στις υπολειμματικές εφαρμογές, οι SCCP περιέχονται σε μια πολυμερή μήτρα και οι εκπομπές στο περιβάλλον ελαχιστοποιούνται. Τα μέτρα που προτείνονται θα ελέγχουν περί το 98 % των εκπομπών στο υδάτινο περιβάλλον και η θέσπιση περαιτέρω μέτρων για την απαγόρευση της χρήσης σε άλλες εφαρμογές θα είναι δυσανάλογη προς τους κινδύνους που έχουν εντοπιστεί.

5.2. Η απόφαση PARCOM το 1995 δεν βασιζόταν σε μια τόσο εμπειριστατωμένη εκτίμηση των εφαρμογών των SCCP και θα πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί μια λιγότερο αυστηρή προσέγγιση του θέματος του περιορισμού των κινδύνων, σε σύγκριση πάντα με την εκτίμηση της ΕΕ. Επιπλέον, η απόφαση αυτή αποτελεί εμπόδιο για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς επειδή δεν έγινε δεκτή από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

5.3. Οι παραγωγοί αποδέχονται τη διαδικασία επανεξέτασης που περιλαμβάνεται στην προτεινόμενη 20ή τροποποίηση. Πιστεύουν όμως ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένα πράγματα στην εκτίμηση επειδή, από τη στιγμή που θα απαγορευτούν όλες οι άμεσες χρήσεις αυτών των ουσιών, οι μη ελεγχόμενες εφαρμογές θα ευθύνονται για το 100 % των υπόλοιπων εκκρώσεων, παρόλο που το μέγεθός τους είναι πολύ μικρό σε σύγκριση με τις αρχικές τιμές. Τα πηλικά κινδύνου που υπολογίζονται στην εκτίμηση των κινδύνων εξακολουθούν να ισχύουν και δεν υπάρχει λόγος να επιβληθούν περαιτέρω περιορισμοί.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Επιτροπής της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Ετήσιες πωλήσεις SSCP στην ΕΕ, ανά εφαρμογή σε μετρικούς τόνους:	1994	1998
PVC πλαστικοποιητές		13
Λιπαντικά μεταλλουργίας	9 380	2 018
Επιβραδυντικά φλόγας σε κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και ελαστικό	1 310	617
Στεγανοποιητικά σε κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	183	21
Χρώματα, επιχρίσματα και στεγανοποιητικά	1 845	713
Λιπαντικά δερμάτων	390	45
Πωλήσεις προμηθευτών για τις παραπάνω εφαρμογές και για δευτερεύουσες χρήσεις	100	648
Σύνολο	13 208	4 075

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με την έγκριση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της χρήσης του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα και για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην κοινωνία των πληροφοριών»

(2001/C 116/06)

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του, στις 9 Νοεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Morgan.

Κατά τη 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 100 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την έγκριση πολυετούς κοινοτικού προγράμματος για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της χρήσης του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα και για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην κοινωνία των πληροφοριών.

1.2. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί συστατικό μέρος του σχεδίου δράσης eEurope 2002: «Κοινωνία πληροφοριών για όλους». Η πρωτοβουλία eEurope προτάθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας και αποτελεί και η ίδια αντικείμενο ιδιαίτερης γνωμοδότησης της ΟΚΕ⁽¹⁾. Στην πρωτοβουλία eEurope υπάρχουν τρεις τομείς προτεραιότητας:

- α) φθηνότερο, ταχύτερο, ασφαλές Διαδίκτυο,
- β) επενδύσεις σε ανθρώπους και σε δεξιότητες,
- γ) ενθάρρυνση της χρήσης του Διαδικτύου.

Όσον αφορά αυτήν την τελευταία προτεραιότητα, τα συστατικά της προγράμματα περιλαμβάνουν:

- κυβέρνηση σε απευθείας σύνδεση: ηλεκτρονική πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες,
- ευρωπαϊκό ψηφιακό περιεχόμενο στα παγκόσμια δίκτυα.

Έτσι, η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει δύο από τα συστατικά προγράμματα δράσης του στόχου eEurope. Ωστόσο, η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι δράσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές και αυθιπόστατα.

(¹) eEurope 2002 — Κοινωνία πληροφοριών για όλους — Πρόταση σχεδίου δράσης (COM(2000) 330 τελικό): γνωμοδότηση υπό επεξεργασία.

1.3. Οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- α) δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την εμπορία, τη διανομή και τη χρήση του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα με στόχο την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και την ενίσχυση των προοπτικών απασχόλησης,
- β) ενίσχυση της χρήσης των δυνατοτήτων του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου, ιδίως δε των πληροφοριών από τον δημόσιο τομέα,
- γ) προώθηση της πολυγλωσσίας του ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα και αύξηση των εξαγωγικών ευκαιριών για τις ευρωπαϊκές εταιρίες περιεχομένου, ιδίως δε για τις ΜΜΕ, μέσω της γλωσσικής προσαρμογής,
- δ) συμβολή στην επαγγελματική, κοινωνική, και πολιτιστική ανάπτυξη των πολιτών της ΕΕ και διευκόλυνση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των πολιτών των υποψήφιων κρατών μελών στην κοινωνία των πληροφοριών.

1.4. Το πρόγραμμα θα έχει πενταετή διάρκεια (από το 2001 έως και το 2005) και προβλέπει επενδύσεις συνολικού ύψους 150 εκατ. ευρώ. Για 15 χώρες και 5 έτη, αυτό σημαίνει δύο εκατ. ευρώ ετησίως, δηλαδή ένα εκατ. ευρώ ετησίως κατά μέσον όρο για καθεμία από τις δύο κύριες γραμμές δράσης.

1.5. Ενόψει αυτού του προϋπολογισμού και στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος eEurope, οι στρατηγικοί στόχοι που αναφέρονται στο σημείο 1.3 ανωτέρω ενδέχεται να είναι υπερβολικά φιλόδοξοι. Παρόλα αυτά, η ΟΚΕ πιστεύει ότι το πρόγραμμα θα παράσχει σημαντική συμβολή στην ευρύτερη πρωτοβουλία eEurope και ζητεί, ως εκ τούτου, από το Συμβούλιο να μεριμνήσει ώστε να της διατεθεί επαρκής χρηματοδότηση.

2. Σύνοψη του προγράμματος — Κύριες γραμμές δράσης

2.1. Οι πόροι θα κατανεμηθούν σε τρεις κύριες γραμμές δράσης. Κάθε πρόγραμμα θα συνοδεύεται από συγκεκριμένους στόχους.

2.2. *Ενίσχυση της αξιοποίησης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα — 75 εκατ. ευρώ*

2.2.1. Στις απαντήσεις στην Πράσινη Βίβλο για τις πληροφορίες του δημόσιου τομέα τονίστηκε η ανάγκη πειραματισμών με συγκεκριμένες συμπράξεις δημόσιου/ιδιωτικού τομέα. Κατ' αρχάς, θα ενθαρρυνθούν τα πειραματικά σχέδια που συνενώνουν δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την εκμετάλλευση πληροφοριών του δημόσιου τομέα με ευρωπαϊκό ενδιαφέρον και εμβέλεια. Επιπροσθέτως των πειραματικών σχεδίων, θα ενθαρρυνθεί η

δημιουργία πανευρωπαϊκών συλλογών δεδομένων. Το ενδιαφέρον και η δέσμευση του ιδιωτικού τομέα θα έχουν αποφασιστική σημασία για τον τύπο των δεδομένων και τους τομείς που θα καλυφθούν.

2.2.2. Οι στόχοι που καθορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να καλύπτουν:

- τον αριθμό και την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που βασίζονται σε πληροφορίες του δημόσιου τομέα, οι οποίες καθίστανται διαθέσιμες,
- την οικονομική δραστηριότητα και τον αριθμό των θέσεων απασχόλησης, οι οποίες σχετίζονται με τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες που βασίζονται στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα,
- την ποιότητα και την ποσότητα των διασυνδέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των οργανισμών του δημόσιου τομέα και των ιδιωτικών εταιρειών περιεχομένου,
- τη βελτίωση της διακρατικής συνεργασίας όσον αφορά τις πληροφορίες του δημόσιου τομέα (υιοθέτηση βέλτιστης πρακτικής από ολόκληρη την Ευρώπη),
- τη βελτίωση της πρόσβασης όλων των Ευρωπαίων πολιτών στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα,
- τη βελτίωση της υποδομής των πληροφοριών του δημόσιου τομέα στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες.

2.3. *Ενίσχυση της γλωσσικής και πολιτιστικής προσαρμογής — 60 εκατ. ευρώ*

2.3.1. Η υποστήριξη της γλωσσικής προσαρμογής των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών θα αυξήσει τις εξαγωγικές δυνατότητες των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων περιεχομένου. Ταυτόχρονα, διευκολύνει την πρόσβαση όλων των Ευρωπαίων πολιτών στην κοινωνία των πληροφοριών. Η επαρκής στήριξη της πρόσβασης και της ανταλλαγής πολυγλωσσών και διαπολιτισμικών πληροφοριών είναι από τους βασικότερους παράγοντες που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη ευρωπαϊκής μαζικής αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών πληροφόρησης. Το πρόγραμμα θα στηρίξει δράσεις που στοχεύουν στην καθιέρωση στενότερης συνεργασίας των ευρωπαϊκών βιομηχανιών περιεχομένου και των γλωσσικών βιομηχανιών, αντισταθμίζοντας έτσι τον γλωσσικό κατακερματισμό των ευρωπαϊκών αγορών και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα αμφοτέρων των τομέων σε παγκόσμιο επίπεδο. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις ΜΜΕ και στις νεοσύστατες επιχειρήσεις, καθώς και στις λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες της ΕΕ και σε γλώσσες πιθανών νέων κρατών μελών.

2.3.2. Οι στόχοι που καθορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας μπορούν να αφορούν:

- την επιτυχία και τη διεύρυνση των αγορών των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων περιεχομένου (ιδίως των ΜΜΕ) μέσω της γλωσσικής και πολιτιστικής προσαρμογής,

- την αύξηση του περιεχομένου στις γλώσσες των διαφόρων κρατών μελών στα παγκόσμια δίκτυα,
- την ανάπτυξη της γλωσσικής υποδομής (συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών βιομηχανιών και των βιομηχανιών ψηφιακού περιεχομένου), ιδίως δε της υποδομής που σχετίζεται με τις γλώσσες των υποψηφίων χωρών,
- την οικονομική δραστηριότητα και τον αριθμό των θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται μέσω των δραστηριοτήτων γλωσσικής προσαρμογής.

2.4. Υποστήριξη των παραγόντων της αγοράς — 10 εκατ. ευρώ

2.4.1. Προτείνεται να ενεργήσει η ΕΕ με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργήσει μια γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στις εταιρείες του τομέα ψηφιακού περιεχομένου και τους πιθανούς επενδυτές. Επιπροσθέτως, προβλέπεται επικέντρωση στην αποτελεσματικότητα και την απόδοση της εμπορίας δικαιωμάτων πολυμέσων και των διαδικασιών εκχώρησης των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης.

2.4.2. Οι ποσοτικοί στόχοι μπορούν να αφορούν:

- τον αριθμό των νέων και ταχέως αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων περιεχομένου και τη διευκόλυνση των επαφών τους με επενδυτές,
- τον αριθμό και την ποιότητα των διασυνδέσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των εταιρειών περιεχομένου,
- την οικονομική δραστηριότητα και τον αριθμό νέων θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται μέσω αυτών των διασυνδέσεων,
- τη συμβολή των προτύπων έργων με αντικείμενο την εκχώρηση των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης πολυμέσων στην ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού συστήματος εκχώρησης δικαιωμάτων πολυμέσων, την οικονομική δραστηριότητα και τον αριθμό θέσεων απασχόλησης.

2.4.3. Στοιχευόμενος πληθυσμός θα είναι κυρίως οι προμηθευτές δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το περιεχόμενο και τις γλώσσες στην αλυσίδα αξίας της πληροφόρησης. Στο πλαίσιο του προγράμματος, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ΜΜΕ και σε εταιρείες και ιδρύματα των υποψηφίων προς ένταξη χωρών.

3. Τα συμφέροντα που διακυβεύονται

3.1. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η γλωσσική και η πολιτιστική πολυμορφία της ΕΕ αποτελεί περιουσιακό στοιχείο.

3.2. Στόχος του προτεινόμενου προγράμματος είναι να συμβάλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα ευνοεί τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και θα επιτρέπει την εμπορική εκμετάλλευση της ευρωπαϊκής δημιουργικότητας, της πολιτιστικής πολυμορφίας και των τεχνολογικών δυνατοτήτων. Η σχέση του προγράμματος αυτού με συναφή κοινοτικά προγράμματα παρουσιάζεται στο παράρτημα.

3.3. Η Επιτροπή εντοπίζει τον κίνδυνο για την υλοποίηση αυτού του στόχου στην ηγετική θέση των αμερικανικών εταιρειών στις ψηφιακές εφαρμογές, πράγμα που βρίσκει σύμφωνη την ΟΚΕ. Η μερίδα του λέοντος της υφιστάμενης κίνησης στο Διαδίκτυο ανήκει στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου εδρεύει η συντριπτική πλειοψηφία των ιστοθέσεων. Οι περισσότερες ιστοθέσεις λειτουργούν στην αγγλική γλώσσα και είναι εγκαταστημένες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Από τις 100 ιστοσελίδες που δέχονται τις περισσότερες επισκέψεις, οι 94 είναι φυσικά εγκατεστημένες στις Ηνωμένες Πολιτείες.

3.4. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ευκαιρία για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες περιεχομένου εξακολουθεί να υφίσταται. Γι' αυτό και είναι επείγουσα ανάγκη να προωθηθεί σήμερα αυτό το πρόγραμμα, πράγμα με το οποίο συμφωνεί η ΟΚΕ.

4. Ψηφιακό περιεχόμενο

4.1. Η Επιτροπή παρέχει τον ακόλουθο ορισμό των «βιομηχανιών περιεχομένου», ο οποίος είναι προφανώς εξαιρετικά ευρύς:

«Η βιομηχανία περιεχομένου αποτελείται από τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη δημιουργία, την ανάπτυξη, τη συσκευασία και τη διανομή περιεχομένου: δεδομένων, κειμένων, ήχου, εικόνων ή οποιοδήποτε συνδυασμού των προηγούμενων με τη μορφή πολυμέσων, που παρουσιάζεται σε αναλογικό ή ψηφιακό μορφότυπο σε διάφορους τομείς όπως χαρτί, μικροφίλμ, μαγνητική ή οπτική αποθήκευση. Η βιομηχανία περιεχομένου περιλαμβάνει τους διάφορους τομείς των έντυπων εκδόσεων (εφημερίδες, βιβλία, περιοδικά, εκδόσεις εταιρειών) και των ηλεκτρονικών εκδόσεων (βάσεις δεδομένων σε απευθείας σύνδεση, υπηρεσίες φωνητικού κειμένου και κειμένου σε βίντεο, τηλεμοιοτυπία και υπηρεσίες βασισμένες σε CD, ψηφιακοί ευέλικτοι δίσκοι (Digital Versatile Disc — DVD), Internet World Wide Web, ψυχαγωγική εκπαίδευση [edutainment] καθώς και τις βιομηχανίες του οπτικοακουστικού τομέα (τηλεόραση, βίντεο, ραδιόφωνο, εγγραφές ήχου και κινηματογράφος).»

4.2. Για τους σκοπούς της παρούσας γνωμοδότησης, η ΟΚΕ υπογραμμίζει ορισμένες από τις πολυάριθμες κατηγορίες περιεχομένου στο Διαδίκτυο:

- Υπηρεσίες Διαδικτύου (ISP), στις οποίες ανήκουν βασικές δυνατότητες όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) και πιο προηγμένες που βασίζονται σε μηχανές αναζήτησης (search engines) και κατευθύνουν σε πλήρως εμπορικές πύλες.
- Ηλεκτρονικό εμπόριο (e-Commerce) με συνδέσεις επιχειρήσης με επιχείρηση και επιχείρησης με καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών συναλλαγών.

- Ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-Government) με συνδέσεις διοίκησης με διοίκηση (στο εσωτερικό της δημόσιας διοίκησης) (Δ:Δ), διοίκησης με επιχειρήσεις (e-procurement = ηλεκτρονικές προμήθειες) (Δ:Ε) και διοίκησης με πολίτη (άδειες, φόροι, κοινωνική ασφάλιση κ.λπ.) (Δ:Π).
- Κυβερνητικές πηγές ενημέρωσης: νομοθεσία, κανονισμοί, δημόσια μητρώα, εθνικές βιβλιοθήκες, μουσεία, γεωγραφικές πληροφορίες, δεδομένα για τον πληθυσμό και την απογραφή, μητρώα επιχειρήσεων κ.λπ. Σημαντική διάσταση εδώ θα είναι η δυνατότητα πρόσβασης στα αρχεία.
- Μη κυβερνητικές πηγές ενημέρωσης: επιχειρήσεις, ΜΚΟ, αθλητικοί σύλλογοι, πανεπιστήμια, μέσα ενημέρωσης, πρακτορεία ειδήσεων, χρηματιστήρια, επαγγελματικές οργανώσεις και σωματεία, επαγγελματικές γνώσεις π.χ. ιατρικές κ.λπ.
- Ψυχαγωγία: ανάπτυξη εκτεταμένων δυνατοτήτων παροχής οπτικοακουστικής ψυχαγωγίας: τηλεόραση, ταινίες, μουσική, παιχνίδια κ.λπ.
- Η εκπαίδευση που παρέχεται μέσω των δικτύων, ιδίως των ευρυζωνικών, έχει σημαντικές δυνατότητες τόσο για τα παιδιά όσο και για τους ενήλικους. Μία ιδιαίτερη δυνατότητα είναι η ενίσχυση της γνώσης γραφής, ανάγνωσης και αριθμητικής και η ευρεία διάδοση των νέων δεξιοτήτων και γνώσεων που απαιτούνται στην κοινωνία των πληροφοριών.
- Το περιεχόμενο που απευθύνεται στα παιδιά πρέπει να θεωρηθεί ειδική κατηγορία περιεχομένου του Διαδικτύου. Χρειάζονται ειδικά προγράμματα για την προστασία των παιδιών σ' αυτό το περιβάλλον. Τα παιδιά έχουν το χαρακτηριστικό ότι είναι δυνητικά οι πιο ικανοί χρήστες του Διαδικτύου. Είναι δυνητικοί χρήστες όλων των ανωτέρω υπηρεσιών για ενήλικους, αλλά αποτελούν χωριστούς τομείς σε χώρους όπως η εκπαίδευση, η ψυχαγωγία και οι αγορές. Επίσης, οι ανάγκες τους για ενημέρωση ενδέχεται να είναι μεγαλύτερες από των περισσότερων ενηλίκων.

4.3. Ο ενδεικτικός αυτός κατάλογος μας επιτρέπει να εξετάσουμε κατά πόσο επιτυγχάνει το παρόν πρόγραμμα τον στόχο του της τόνωσης της ανάπτυξης και της χρήσης ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα.

4.4. Από την ανωτέρω ανάλυση, είναι σαφές ότι η γραμμή δράσης που αφορά την ενίσχυση της αξιοποίησης των πληροφοριών του δημόσιου τομέα είναι χρήσιμη. Πράγματι, η ΟΚΕ έχει ήδη υποστηρίξει, σε πρόσφατη γνωμοδότησή της, την αξιοποίηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα⁽¹⁾. Η μετατροπή των

πληροφοριών του δημόσιου τομέα σε ψηφιακή μορφή, προσπελάσιμη από το ευρύ κοινό, είναι ένα πολύ μεγάλο εγχείρημα. Οποσδήποτε θα συμβάλει σημαντικά στον στόχο της διάθεσης ψηφιακού περιεχομένου στις εθνικές γλώσσες στο Διαδίκτυο. Αυτό είναι το ένα από τα δύο κύρια σκέλη του προγράμματος e-Content. Παρόλα αυτά, είναι μία μόνο από τις συνιστώσες της πλήρους εικόνας του ψηφιακού περιεχομένου που παρασχέθηκε στο σημείο 4.2 ανωτέρω.

4.5. Η χρηματοδότηση της συσκευασίας και της μετατροπής των κυβερνητικών πληροφοριών σε δεδομένα προσπελάσιμα μέσω του Διαδικτύου θα πρέπει να αποτελεί ευθύνη της κυβέρνησης και να πληρώνεται από την κυβέρνηση, εκτός και εάν είναι δυνατή κάποια εμπορική συμφωνία. Αυτή η εμπορική συμφωνία θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα τρίτο μέρος, που θα αναλάβει το κόστος της μετατροπής για σκοπούς αξιοποίησης. Πάντως, θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των ουσιωδών πληροφοριών για την άσκηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων των πολιτών, οι οποίες θα μπορούσαν να παρέχονται δωρεάν ή, ενδεχομένως, σε πολύ μειωμένη τιμή, και των πληροφοριών με εμπορικό χαρακτήρα, οι οποίες, επειδή πρέπει να είναι ευπρόσθετες, θα πρέπει να παρέχονται σε τιμή βασισμένη στο κόστος της εκτύπωσης, της ενημέρωσης, της ανασύρσης και της διαβίβασης των δεδομένων, λειτουργίες που μπορούν να τιμολογηθούν, διαφορετικά σε μια λογική τιμή αγοράς. Η ΟΚΕ αναμένει την πρόταση της Επιτροπής επ' αυτού του θέματος. Η πρόταση του προγράμματος για την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κυβερνήσεων ενδέχεται να αποβεί πολύτιμη.

4.6. Η ΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να αναλάβει σχέδια με στόχο τη διατήρηση της ροής και της συνεχούς βελτίωσης των κρατικών δεδομένων που διατίθενται σε απευθείας σύνδεση.

5. Ενίσχυση της προσαρμογής του γλωσσικού και πολιτιστικού περιεχομένου

5.1. Το πρόγραμμα της Επιτροπής έχει δύο κύρια στοιχεία:

- ενθάρρυνση νέων συνεργασιών και υιοθέτηση πολυγλωσσικών στρατηγικών μέσω της προώθησης νέων μορφών συνεργασίας ανάμεσα στις βιομηχανίες ψηφιακού περιεχομένου και τις γλωσσικές βιομηχανίες,
- ενίσχυση της γλωσσικής υποδομής, η οποία προϋποθέτει τη δημιουργία ενός ανοικτού πλαισίου που θα αποτελείται από τυποποιημένους και διαλειτουργικούς πολυγλωσσικούς πόρους, όπως, π.χ., ηλεκτρονικά λεξικά, θησαυροί, μεταφραστικές μνήμες και συλλογές ορολογίας.

5.2. Κατωτέρω παρέχεται μια αξιολόγηση του πεδίου εφαρμογής της γλωσσικής προσαρμογής ορισμένων πτυχών του γλωσσικού περιεχομένου στο Διαδίκτυο.

(1) ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

5.2.1. Υπηρεσίες Διαδικτύου (ISP)

- α) Σε εθνικό επίπεδο, θα αποτελούσε έκπληξη εάν δεν υπήρχαν ήδη πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου (ISP) στις εθνικές γλώσσες για την προώθηση του διαλόγου στην εθνική γλώσσα. Παρομοίως, οι πύλες πρέπει να παρέχουν στις εθνικές γλώσσες υπηρεσίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες του χρήστη. Υπάρχουν σήμερα ενδείξεις ότι οι υπηρεσίες Διαδικτύου και οι πύλες στις εθνικές γλώσσες υπερτερούν ήδη των αγγλικών ιστοθέσεων στις χώρες της ΕΕ.
- β) Οι δυνατότητες δημιουργίας κάθε λογής νέων ομάδων ενδιαφερόντων θα βοηθήσουν να επιταχυνθεί η αποδοχή του Διαδικτύου από τους ιδιώτες.
- γ) Ο διεθνής διάλογος θα πραγματοποιείται, φυσικά, σε γλώσσες που κατανοούν και οι δύο πλευρές. Ο διάλογος αυτός θα πραγματοποιείται μεταξύ των χρηστών, ανεξάρτητα από τη γλώσσα του παρόχου υπηρεσιών (ISP).

5.2.2. Ηλεκτρονικό εμπόριο (e-Commerce)

- α) Οι εθνικές επιχειρήσεις που αναπτύσσουν ηλεκτρονική παρουσία, είτε εγχώρια είτε αλλοδαπή, επιλέγουν συνήθως τη γλώσσα των συνεργατών ή των πελατών τους. Το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρηματικές συναλλαγές.
- β) Για τις διεθνείς επιχειρήσεις, οι παγκόσμιες συναλλαγές επιχείρησης με επιχείρηση πραγματοποιούνται στη γλώσσα που επικρατεί διεθνώς στον τομέα. Για τις συναλλαγές από επιχειρήσεων με καταναλωτές, οι δραστηριότητες πραγματοποιούνται στη γλώσσα του καταναλωτή σε κάθε χώρα.
- γ) Και οι δύο ανωτέρω περιπτώσεις παρέχουν δυνατότητες για τη γραμμή δράσης που αφορά τη γλωσσική προσαρμογή.

5.2.3. Ηλεκτρονική διακυβέρνηση (e-Government)

- α) Στο πλαίσιο και μόνο των υφιστάμενων κυβερνητικών δραστηριοτήτων, η μεγαλύτερη ευκαιρία ανάπτυξης της εθνικής γλώσσας στο Διαδίκτυο προέρχεται από τη δυνατότητα συναλλαγών τύπου Δ:Δ (διοίκησης-διοίκησης), Δ:Ε (διοίκησης-επιχειρήσεων) και Δ:Π (διοίκησης-πολιτών). Οι συναλλαγές Δ:Δ θα βελτιώσουν την επικοινωνία στο εσωτερικό της κρατικής μηχανής. Οι συναλλαγές Δ:Ε θα μειώσουν το κόστος των προμηθειών και θα ενθαρρύνουν όλους τους παράγοντες της αλυσίδας εφοδιασμού να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και την εθνική γλώσσα της διοίκησης. Οι συναλλαγές Δ:Π θα μειώσουν το κόστος των κρατικών υπηρεσιών, θα βελτιώσουν την ποιότητά τους και θα αυξήσουν τα κίνητρα των πολιτών να συνδεθούν με το Διαδίκτυο.
- β) Σε διεθνές επίπεδο, οι επιχειρήσεις που σχεδιάζουν συναλλαγές με εθνικές κυβερνήσεις ενδέχεται να υποχρεωθούν να χρησιμοποιήσουν την εθνική γλώσσα.

- γ) Οι κυβερνήσεις που επιθυμούν να λειτουργούν ή να συναλλάσσονται σε παγκόσμιο επίπεδο ενδέχεται να επιλέξουν πολλές γλώσσες. Στο πλαίσιο αυτό, θα είναι ενδιαφέρον να δούμε πώς αναπτύσσεται η γλωσσική στρατηγική της ΕΕ στην επικοινωνία των κρατών μελών μεταξύ τους και με τα θεσμικά όργανα.
- δ) Η ηλεκτρονική δημοκρατία (e-democracy) απαιτεί ευρεία διείσδυση του Διαδικτύου. Θα ήταν ένα δυνητικά θετικό παράπλευρο αποτέλεσμα του φάσματος των προγραμμάτων που συνιστώνται εδώ.

5.2.4. Κυβερνητικές πηγές ενημέρωσης

- α) Αυτή είναι μία από τις γραμμές δράσης του προγράμματος της Επιτροπής. Είναι ουσιαστικό στοιχείο της ανάπτυξης των εθνικών γλωσσών στο Διαδίκτυο, αλλά οπωσδήποτε δεν είναι το μοναδικό στοιχείο.
- β) Σε γενικές γραμμές, οποιοσδήποτε αλλοδαπός επιδιώκει να ερευνησει εθνικές κρατικές πηγές δεδομένων θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος να χρησιμοποιήσει την εθνική γλώσσα. Η μετάφραση δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα, αν και οι έρευνες με λέξεις-κλειδιά θα ήταν χρήσιμες.
- γ) Η γλωσσική προσαρμογή θα ασκήσει τον μεγαλύτερο της αντίκτυπο στις πανευρωπαϊκές βάσεις δεδομένων.

5.2.5. Μη κυβερνητικές πηγές ενημέρωσης

- α) Οι οργανισμοί με δεδομένα γενικού ενδιαφέροντος θα προωθήσουν τους δικούς τους οργανωτικούς στόχους με τη διάθεση των πληροφοριών τους σε απευθείας σύνδεση. Τούτο ισχύει, για παράδειγμα, για αθλητικούς συλλόγους ή για επιχειρήσεις, ΜΚΟ, επαγγελματικές οργανώσεις, κ.λπ.
- β) Όπου οι οργανισμοί αυτοί διαθέτουν διεθνές κοινό, κατά πάσα πιθανότητα θα παρέχουν και μετάφραση. Η γραμμή δράσης θα μπορούσε να υποστηρίξει αυτές τις δραστηριότητες.

5.2.6. Ψυχαγωγία

- α) Υπάρχει δεδομένο κοινό για την ψυχαγωγία στις εθνικές γλώσσες, όπως αποδεικνύεται από την επιτυχία της εθνικής τηλεόρασης.
- β) Υπάρχουν δυνατότητες πολυκρατικής εκμετάλλευσης των εθνικών τηλεοπτικών και κινηματογραφικών παραγωγών στις σημαντικότερες ευρωπαϊκές γλώσσες. Οι προτιμήσεις των πολιτών της ΕΕ όσον αφορά τη δεύτερη γλώσσα ενδέχεται να μεταβληθούν σημαντικά με την ένταξη των υποψηφίων χωρών.
- γ) Υπάρχει σημαντικό κοινό για εξαγωγές ψυχαγωγικού περιεχομένου. Η γλώσσα είναι σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία του ψυχαγωγικού περιεχομένου στο εξωτερικό.

5.2.7. Εκπαίδευση

Το Διαδίκτυο μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί, μεταξύ άλλων, για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών σε μαθητές κάθε ηλικίας.

5.2.8. Περιεχόμενο που απευθύνεται στα παιδιά

- α) Η σημασία των ιστοθέσεων υποδειγματικού χαρακτήρα στις εθνικές γλώσσες πρέπει να υπογραμμισθεί με ιδιαίτερη έμφαση. Υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για μετάφραση επιτυχημένων ευρωπαϊκών παιδικών ιστοθέσεων για τις αγορές όλων των κρατών μελών. Οι γλωσσικές και οι πολιτισμικές διαστάσεις είναι σημαντικές.
- β) Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά να διατίθενται εθνικές πηγές πληροφοριών σε απευθείας σύνδεση (π.χ. λεξικά, βιβλιοθήκες, εγκυκλοπαιδείες κ.λπ.). Εξ ορισμού, οι πηγές αυτές πρέπει να διατίθενται στην εθνική γλώσσα.
- γ) Δεν πρέπει να υποτιμούμε το ενδιαφέρον των παιδιών για τη διεθνή διάσταση του Διαδικτύου, ούτε τα γλωσσικά προσόντα τους. Τα παιδιά νιώθουν ακαταμάχητη έλξη για την παγκόσμια επικοινωνία σε παγκόσμιες γλώσσες και θα πρέπει να ενθαρρύνονται σε αυτό.

5.3. Τα κυριότερα θέματα που προκύπτουν από την ανωτέρω ανάλυση είναι:

- η διατήρηση της γλωσσικής και πολιτιστικής πολυμορφίας στα κράτη μέλη,
- η εξάλειψη των γλωσσικών φραγμών για το εμπόριο και τις ανθρώπινες συναλλαγές, έτσι ώστε να προαχθεί η εκτίμηση και η απόλαυση της πολύμορφης ευρωπαϊκής πολιτισμικής και γλωσσικής κληρονομιάς σε όλη την ΕΕ και
- η προαγωγή του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα.

5.4. Η αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων εξαρτάται κατά πρώτο λόγο από την παρουσία πλούσιων εθνικών γλωσσικών «νησίδων», όπου όλες οι πτυχές της εθνικής ζωής είναι διαθέσιμες στην εθνική γλώσσα. Στον κόσμο του ψηφιακού περιεχομένου, τούτο σημαίνει ένα ολοκληρωμένο συμπλήρωμα ψηφιακού περιεχομένου στην εθνική γλώσσα. Σε αυτό το περιεχόμενο θα πρέπει να έχει πρόσβαση και η παγκόσμια Διασπορά ευρωπαίων υπηκόων.

5.5. Οι νησίδες αυτές πρέπει να συνδεθούν με γέφυρες. Τέτοιες γέφυρες υπάρχουν σήμερα εκτός του Διαδικτύου. Πολλοί πολίτες είναι πολύγλωσσοι και απολαμβάνουν τη λογοτεχνία, το θέατρο και την όπερα σε πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες. Το Διαδίκτυο δεν δημιουργεί φραγμούς στον υπάρχοντα αυτό διάλογο. Η πρόκληση για την ΕΕ είναι η χρήση του Διαδικτύου για την οικοδόμηση ακόμη καλύτερων γεφυρών.

5.6. Μια σημαντική πτυχή της γλωσσικής προσαρμογής είναι η διάθεση των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών που σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν το Διαδίκτυο να προσεγγίσουν πελάτες. Είναι σαφές ότι θα κοστίζει λιγότερο να δημιουργηθεί εξαρχής μια ιστοθέση με πολυγλωσσική πρόσβαση παρά να μετατραπεί εκ των υστέρων μια μονόγλωσση σε πολύγλωσση. Η ΟΚΕ ενθαρρύνει τα πρότυπα σχέδια σε αυτόν τον τομέα.

5.7. Όσον αφορά τη γλωσσική προσαρμογή, υπάρχουν οι εξής στόχοι:

- α) διαθεσιμότητα «ψηφιακού περιεχομένου» στις εθνικές γλώσσες,
- β) διαθεσιμότητα «ψηφιακού περιεχομένου» στις εθνικές γλώσσες στα παγκόσμια δίκτυα,
- γ) και οι δύο ανωτέρω περιπτώσεις με ιδιαίτερη εστίαση στις υποψήφιες χώρες.

Η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του 5ου προγράμματος-πλαίσιο για την ΕΤΑ⁽¹⁾ θα αποτελέσει επίσης σημαντικό τμήμα της γραμμής δράσης. Και πάλι, βλέποντας την εμβέλεια αυτής της γραμμής δράσης, πρέπει να ανησυχήσουμε για τη σπανιότητα των πόρων.

6. Επίτευξη των στρατηγικών στόχων του προγράμματος

6.1. Οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος παρέχονται στο σημείο 1.3.

6.1.1. Δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την εμπορία, τη διανομή και τη χρήση του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα

Κατά την άποψη της ΟΚΕ, το πρόγραμμα πιθανότατα θα αρχίσει να δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες, αλλά, δεδομένων των λιγοστών διαθέσιμων πόρων, ίσως να μην προχωρήσει αρκετά.

6.1.2. Ενίσχυση της χρήσης των δυνατοτήτων του ευρωπαϊκού ψηφιακού περιεχομένου, ιδίως δε των πληροφοριών του δημόσιου τομέα

Το πρόγραμμα θα ασχοληθεί ιδιαίτερα με τον τομέα των πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Δεδομένου του τεράστιου δυναμικού των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, η ΟΚΕ είναι ενθουσιασμένη με τη φιλοδοξία αυτών των εξελίξεων.

6.1.3. Προώθηση της πολυγλωσσίας του ψηφιακού περιεχομένου στα παγκόσμια δίκτυα

(¹) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με τα ειδικά προγράμματα του 5ου προγράμματος-πλαίσιο για την ΕΤΑ (1998-2002): ΕΕ C 407 της 28.12.1998, σ. 123-159.

Στον βαθμό που ο στόχος αυτός αφορά εθνικές γλώσσες για εθνικό κοινό, το πρόγραμμα θα έχει αναμφίβολα απήχηση. Η απόκτηση διεθνούς κοινού σε διεθνείς γλώσσες ίσως να είναι πιο δύσκολο να επιτευχθεί.

Αύξηση των εξαγωγικών ευκαιριών για τις ευρωπαϊκές εταιρίες περιεχομένου, ιδίως δε για τις ΜΜΕ, μέσω της γλωσσικής προσαρμογής.

Αυτή είναι μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία για τις ΜΜΕ. Αναμένεται να οδηγήσει σε καινοτομίες και δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

6.1.3.1. Συνεισφορά στην επαγγελματική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των πολιτών της ΕΕ

Διευκόλυνση της οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των πολιτών των υποψηφίων κρατών μελών στην κοινωνία των πληροφοριών.

- α) Για να επιτευχθούν αυτοί οι δύο στρατηγικοί στόχοι, είναι απαραίτητο να διατίθεται το σύνολο του περιεχομένου που περιγράφεται στο σημείο 5.2. Προς τούτο απαιτούνται, ειδικότερα, πάροχοι υπηρεσιών Διαδικτύου (ISP) στις εθνικές γλώσσες και πλήρης ψηφιοποίηση του επαγγελματικού, κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου στις σχετικές ιστοθέσεις.
- β) Το πρόγραμμα που προτείνει η Επιτροπή μπορεί να συμβάλει στην ενθάρρυνση της δημιουργίας εθνικών ιστοθέσεων τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες χώρες. Από αυτήν την άποψη, μπορεί να είναι αξιόλογη πρωτοβουλία και χαίρει της υποστήριξης της ΟΚΕ. Ωστόσο, η κλίμακα της διατιθέμενης κοινοτικής χρηματοδότησης σημαίνει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να παράσχουν τους περισσότερους από τους αναγκαίους πόρους.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

7. Συμπεράσματα

7.1. Αποδείχτηκε ήδη ότι η χρηματοδότηση επιτρέπει δαπάνες 1 εκατ. ευρώ ετησίως κατά μέσον όρο σε καθένα από τα 15 κράτη μέλη για καθένα από τα 5 έτη του προγράμματος. Για να έχει κάποιον αντίκτυπο, η στήριξη αυτή θα πρέπει να είναι άκρως αποτελεσματική και στοχοθετημένη.

7.2. Η χρηματοδότηση μπορεί να στηρίξει μόνο τις προ-παρασκευαστικές εργασίες στις υποψήφιες χώρες. Θα χρειαστούν, επομένως, και άλλες πηγές εσόδων.

7.3. Η γραμμή δράσης που αφορά το ψηφιακό περιεχόμενο, με την επικέντρωσή της στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα, παρέχει τη δυνατότητα να δημιουργηθεί ένα θησαυροφυλάκιο πληροφοριών για τις κυβερνήσεις της ΕΕ, τα εμπορικά συμφέροντα και τους πολίτες.

7.4. Η βελτίωση της γλωσσικής και της πολιτιστικής προσαρμογής παρέχει στη βιομηχανία περιεχομένου ένα ευπρόσδεκτο κίνητρο να αξιοποιήσει τα πολιτιστικά και τα εθνικά δυνατά μας σημεία. Επίσης, διευκολύνει τη συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών στην κοινωνία των πληροφοριών.

7.5. Η ΟΚΕ υποστηρίζει θερμά τις κύριες γραμμές δράσης του προγράμματος. Πιστεύει ότι είναι καλά σχεδιασμένες και στοχοθετημένες και ότι η σημασία τους για την οικογένεια των ευρωπαϊκών εθνών είναι τεράστια. Ωστόσο, αναπόφευκτα θα χρειαστούν περισσότερα κονδύλια.

7.6. Από μόνο του, το πρόγραμμα δεν μπορεί να εκπληρώσει τους στρατηγικούς στόχους που έχουν τεθεί για αυτό. Μπορεί, όμως, να συμβάλει στην ανάπτυξη αυτών των στρατηγικών ως τμήμα της πρωτοβουλίας eEurope 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις διατάξεις για τη θερινή ώρα»

(2001/C 116/07)

Στις 12 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 9 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Lenvaux.

Κατά την 337η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η ΟΚΕ υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 106 ψήφους υπέρ και μία αποχή.

1. Εισαγωγή

1.1. Εάν ληφθούν ως σημείο αναφοράς οι ωριαίες άτρακτοι, τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ διαίρονται σήμερα σε τρεις χρονικές ζώνες που δεν συμπίπτουν αναγκαστικά με τις ζώνες του μεσημβρινού. Η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Πορτογαλία βρίσκονται στη ζώνη της ώρας Greenwich (TU). Η Ελλάδα και η Φινλανδία βρίσκονται στην ωριαία ζώνη TU + 2. Τέλος, η Σουηδία, η Γερμανία, το Λουξεμβούργο, η Δανία, η Αυστρία, η Ισπανία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες, το Βέλγιο και η Ιταλία βρίσκονται στην ωριαία ζώνη TU + 1.

1.2. Κατά τη δεκαετία του '60, ιδίως μετά την πρώτη ενεργειακή κρίση, τα περισσότερα κράτη μέλη καθιέρωσαν διατάξεις σχετικά με τη θερινή ώρα.

1.3. Η ύπαρξη διαφορετικών εθνικών διατάξεων σχετικά με τη θερινή ώρα έχει καταστήσει αναγκαία την εξέταση του θέματος αυτού σε κοινοτικό επίπεδο.

1.4. Η πρώτη οδηγία όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με τη θερινή ώρα⁽¹⁾ τέθηκε σε ισχύ το 1981 και είχε ως μοναδικό στόχο την προοδευτική εναρμόνιση των ημερομηνιών έναρξης και λήξης της περιόδου της θερινής ώρας, ώστε να αρθούν τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, των υπηρεσιών και των προσώπων τα οποία θα μπορούσαν να προκαλέσουν οι αποκλίνουσες εθνικές διατάξεις.

1.5. Ο στόχος αυτός είχε επιτευχθεί εν μέρει από την πρώτη οδηγία, δεδομένου ότι μόνο η ημερομηνία έναρξης είχε εναρμονιστεί σε όλα τα κράτη μέλη.

1.6. Οι ακόλουθες οδηγίες⁽²⁾ προέβλεπαν δύο ημερομηνίες λήξεως:

— την τελευταία Κυριακή του Σεπτεμβρίου για τα κράτη μέλη της ηπειρωτικής Ευρώπης, και

(1) Οδηγία 80/737/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1980, σχετικά με τις διατάξεις για τη θερινή ώρα (ΕΕ L 205 της 7.8.1980, σ. 17). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 131 της 12.6.1976, σ. 12.

(2) Οδηγία 82/399/ΕΟΚ (ΕΕ L 173 της 19.6.1982, σ. 17)· οδηγία 84/634/ΕΟΚ (ΕΕ L 331 της 19.12.1984, σ. 33)· οδηγία 88/14/ΕΟΚ (ΕΕ L 6 της 9.1.1988, σ. 38)· οδηγία 89/47/CEE (ΕΕ L 17 της 21.1.1989, σ. 57)· οδηγία 92/20/CEE (ΕΕ L 89 της 4.4.1992, σ. 28).

— την τέταρτη Κυριακή του Οκτωβρίου για την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

1.7. Η πλήρης εναρμόνιση του χρονοδιαγράμματος της περιόδου της θερινής ώρας πραγματοποιήθηκε με την υιοθέτηση της έβδομης οδηγίας 94/21/ΕΚ⁽³⁾ που προέβλεπε, από το 1996, μια κοινή ημερομηνία έναρξης και λήξης της περιόδου της θερινής ώρας σε όλα τα κράτη μέλη ανεξαιρέτως.

1.8. Τέλος, η όγδοη οδηγία 97/44/ΕΚ⁽⁴⁾ ανανέωσε, και την περίοδο από το 1998 έως και το 2001, τις διατάξεις της έβδομης οδηγίας, σύμφωνα με τις οποίες η περίοδος της θερινής ώρας αρχίζει την τελευταία Κυριακή του Μαρτίου και τελειώνει την τελευταία Κυριακή του Οκτωβρίου σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.9. Κατά την υιοθέτηση της όγδοης οδηγίας η Επιτροπή ανέλαβε την υποχρέωση να προβεί σε εμπειριστατωμένη εξέταση των επιπτώσεων της θερινής ώρας σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, από το 1998 μέχρι το 1999 πραγματοποιήθηκε μια εκτενής έρευνα από μια ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων⁽⁵⁾, με στόχο να ληφθούν υπόψη οι διάφορες μελέτες και τα συμπεράσματα υφιστάμενων εκθέσεων για το θέμα αυτό τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, να ζητηθεί η άποψη εμπειρογνομώνων στους διάφορους σχετικούς τομείς ώστε να διατυπωθούν συμπεράσματα, και να υποβληθούν συστάσεις βάσει των πραγματοποιηθεισών αναλύσεων και εξετάσεων. Η μελέτη έπρεπε να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στις επιδράσεις και επιπτώσεις της θερινής ώρας και δεν είχε ως στόχο την εξέταση της σύνθεσης ή της τροποποίησης των ωριαίων ατράκτων στην Ευρώπη, πράγμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών (ακόμη λιγότερο την καθιέρωση μιας ενιαίας ώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

(3) Έβδομη οδηγία 94/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, σχετικά με τις διατάξεις για τη θερινή ώρα (ΕΕ L 164 της 30.6.1994, σ. 1). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 34 της 2.2.1994, σ. 21.

(4) Όγδοη οδηγία 97/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 1997, σχετικά με τις διατάξεις για τη θερινή ώρα (ΕΕ L 206 της 1.8.1997, σ. 62). Γνωμοδότηση της ΟΚΕ: ΕΕ C 30 της 30.1.1997, σ. 20.

(5) Research voor Beleid International (RvB), Leiden, Ολλανδία, Ιούνιος 1999.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η παρούσα πρόταση οδηγίας, που λαμβάνει σε μεγάλο βαθμό υπόψη τα συμπεράσματα της μελέτης για τη θερινή ώρα, προβλέπει την καθιέρωση για απεριόριστο διάστημα, των διατάξεων σχετικά με την περίοδο της θερινής ώρας από το έτος 2002· πράγματι, σύμφωνα με την Επιτροπή, η εύρυθμη λειτουργία ορισμένων τομέων και όχι μόνο του τομέα των μεταφορών και εκείνου των τηλεπικοινωνιών αλλά και άλλων τομέων της βιομηχανίας, απαιτεί ένα σταθερό μακροπρόθεσμο προγραμματισμό.

2.2. Επίσης, για λόγους σαφήνειας και ακρίβειας των πληροφοριών, η Επιτροπή προτείνει να θεσπίζεται και να δημοσιεύεται κάθε πενταετία το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της περιόδου της θερινής ώρας για τα επόμενα πέντε χρόνια.

2.3. Τέλος, η πρόταση προβλέπει ότι η εφαρμογή της μελλοντικής οδηγίας θα παρακολουθείται βάσει μιας έκθεσης που θα υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η έκθεση αυτή θα αφορά τις επιπτώσεις των ισχυουσών διατάξεων για την ώρα σε όλους τους ενδιαφερόμενους τομείς βάσει των πληροφοριών που θα γνωστοποιούνται σε εύθετο χρόνο από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή για να καταστεί δυνατή η εκ νέου υποβολή της έκθεσης αυτής κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 2007.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

3. Παρατηρήσεις της ΟΚΕ

3.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή εκπόνησε εμπειριστατωμένη μελέτη για τις επιπτώσεις της θερινής ώρας σε όλους τους κυριότερους ενδιαφερόμενους οικονομικούς τομείς, όπως η γεωργία, η βιομηχανία, το εμπόριο, οι τράπεζες, οι μεταφορές, καθώς επίσης και για τις επιπτώσεις στην υγεία ορισμένων κατηγοριών του πληθυσμού, την οδική ασφάλεια, τον τουρισμό και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

3.2. Αν και η μελέτη δεν επέτρεψε να διατυπωθούν οριστικά συμπεράσματα για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, είτε αρνητικές, είτε θετικές, του συστήματος της θερινής ώρας, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, όπως έπραξε και στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις σχετικά με το θέμα αυτό, τάσσεται υπέρ της πρότασης της Επιτροπής στο μέτρο που διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, των υπηρεσιών και των προσώπων, καθώς επίσης και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

3.3. Τέλος, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή προβλέπει στο άρθρο 5 της πρότασης οδηγίας ότι οι επιπτώσεις των διατάξεων της θα αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης με έκθεση (που θα υποβληθεί το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου 2007), και ότι η έκθεση αυτή θα υποβληθεί υποχρεωτικά στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με

- την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού» και
- την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών στα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού»

(2001/C 116/08)

Στις 14 Σεπτεμβρίου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 95 και 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα «Γεωργία ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε στις 15 Νοεμβρίου 2000 τη γνωμοδότησή του με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Colombo.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειάς της, συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 100 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Οι προτάσεις της Επιτροπής

1.1. Οι δύο προτάσεις αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλεί στο περιβάλλον η ταχέως αυξανόμενη ροή αποβλήτων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (WEEE) στα οποία συμπεριλαμβάνονται μεγάλες και μικρές οικιακές συσκευές (πλυντήρια, ψυγεία, φρυγανιέρες, πιστολάκια μαλλιών, κ.λπ.) καθώς και ο εξοπλισμός τηλεματικής και τηλεπικοινωνιών (προσωπικός υπολογιστής, εκτυπωτές, κινητά τηλέφωνα, κ.λπ.). Πιο συγκεκριμένα, και σε συμφωνία με την γενική κοινοτική πολιτική στον τομέα των αποβλήτων, οι προτάσεις αυτές αποβλέπουν στην πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και άλλες μορφές ανάκτησης του είδους αυτού αποβλήτων, καθώς και στην ασφαλή επεξεργασία και διάθεσή τους. Ταυτόχρονα, οι προτάσεις επιδιώκουν να συμβάλουν στην εναρμόνιση πολλών εθνικών πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί στον τομέα αυτόν.

1.2. Κατά το 1998 η παραγωγή αποβλήτων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού ανήλθε σε 6 εκατ. τόνους (4 % της κατηγορίας των αστικών αποβλήτων). Αναμένεται ότι η ετήσια

αύξηση του όγκου των WEEE θα κυμαίνεται μεταξύ 3 % και 5 %. Αυτό σημαίνει ότι κάθε 5 χρόνια παράγονται περίπου 16-28 % περισσότερα WEEE και ότι η συνολική ποσότητά τους διπλασιάζεται εντός 12 ετών. Η αύξηση των WEEE είναι περίπου 3 φορές υψηλότερη από τη μέση αύξηση των αστικών αποβλήτων. Πάνω από το 90 % των WEEE αποτελεί αντικείμενο υγειονομικής ταφής, καύσης ή ανάκτησης δίχως προεπεξεργασία. Η επιβάρυνση του περιβάλλοντος που οφείλεται στα WEEE υπερβαίνει κατά πολύ την επιβάρυνση του περιβάλλοντος που συνδέεται με την παραγωγή των υλικών που αποτελούν τις άλλες κατηγορίες των αστικών αποβλήτων.

1.3. Η πρώτη πρόταση οδηγίας (η αποκαλούμενη οδηγία για τα WEEE), η οποία βασίζεται στο άρθρο 175 της Συνθήκης (περιβάλλον), εξετάζει τη διαχείριση των WEEE. Με βάση την έννοια του καταμερισμού των ευθυνών, προβλέπει μια σειρά υποχρεώσεων για όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς: παραγωγούς, διανομείς, δημόσιες αρχές και καταναλωτές.

1.3.1. Όσον αφορά τα WEEE που προέρχονται από οικιακή χρήση οι κυριότερες διατάξεις της πρότασης περιλαμβάνονται στον πίνακα 1 (βλέπε παρακάτω).

Πίνακας 1

WEEE που προέρχονται από οικιακή χρήση — Κύριες υποχρεώσεις των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων

Τομέας	Φύση της υποχρέωσης	Αρμόδιος φορέας (τεχνική ή/και οικονομική εφαρμογή)	Προθεσμία
Χωριστή συλλογή	επιστροφή χωρίς επιβάρυνση (άρθρο 4.2)	διανομείς (οι παραγωγοί σε εθελοντική βάση (άρθρο 4.3))	κατά τη στιγμή της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο (εντός 18 μηνών από την έγκριση της οδηγίας)
	δημιουργία εγκαταστάσεων και συστημάτων συλλογής (άρθρο 4.1)	δημόσιες αρχές	κατά τη στιγμή της μεταφοράς
	στόχος συλλογής 4 κιλών ανά κάτοικο σε ετήσια βάση (άρθρο 4.5)	δημόσιες αρχές	έως την 1.1.2006· μετά την ημερομηνία αυτή, ενδεχόμενος καθορισμός των υποχρεωτικών στόχων
	μεταφορά από εγκαταστάσεις συλλογής σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας (άρθρο 4.4)	δημόσιες αρχές (άρθρο 4.4)· να χρηματοδοτηθούν από τους παραγωγούς σε συλλογική ή σε ατομική βάση (άρθρο 7.2)	υποχρέωση χρηματοδότησης: 5 έτη από τη θέση σε ισχύ της οδηγίας· η υποχρέωση αυτή ισχύει επίσης και για τα «ιστορικά απόβλητα», και η χρηματοδότησή της επιμερίζεται μεταξύ όλων των υφιστάμενων παραγωγών (άρθρο 7.3)
Επεξεργασία	δημιουργία συστημάτων επεξεργασίας και οργάνωση της επεξεργασίας (άρθρο 5.1) στις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις (άρθρο 5.2)	να χρηματοδοτηθούν από τους παραγωγούς σε συλλογική ή σε ατομική βάση (άρθρο 7.2)	idem (άρθρο 7.3)
Ανάκτηση	δημιουργία συστημάτων ανάκτησης (άρθρο 6.1)	idem (άρθρο 7.2)	idem (άρθρο 7.3)
	επίτευξη των ελάχιστων στόχων ανάκτησης (συμπεριλαμβανομένης της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης) για τα απόβλητα που υπήρξαν αντικείμενο χωριστής συλλογής (άρθρο 6.2)	idem (άρθρο 7.2)	έως την 1.1.2006, με δυνατότητα παράτασης πέραν του 2008
Διάθεση	οργάνωση ορθής διάθεσης από οικολογικής πλευράς (άρθρο 7.2)	idem (άρθρο 7.2)	idem (άρθρο 7.3)

(¹) Δηλαδή τα απόβλητα που προέρχονται από προϊόντα που κυκλοφόρησαν στην αγορά πριν από τη λήξη της 5ετούς μεταβατικής περιόδου που αναφέρεται στην υποχρέωση χρηματοδότησης (δηλαδή, όχι πριν τη θέση σε ισχύ της οδηγίας αυτής καθ' εαυτής).

1.3.2. Για τα WEEE που δεν προέρχονται από οικιακή χρήση, προτείνεται μια σειρά κανόνων εν μέρει διαφορετικών. Για την κατηγορία αυτή, παραδείγματος χάριν, οι παραγωγοί είναι υποχρεωμένοι να συλλέγουν τα απόβλητα από τους κατόχους τους (άρθρο 4 παράγραφος 3), ενώ δεν εφαρμόζεται ο στόχος της συλλογής 4 χιλιόγραμμων ανά κάτοικο (άρθρο 4 παράγραφος 5). Το σημαντικότερο σημείο είναι ότι οι δαπάνες της χωριστής συλλογής, της επεξεργασίας, της ανάκτησης και της διάθεσης των αποβλήτων αυτών θα καλύπτονται από συμφωνίες μεταξύ των παραγωγών και του εκάστοτε χρήστη του αντίστοιχου είδους εξοπλισμού κατά το χρόνο αγοράς (άρθρο 8).

1.3.3. Εκτός από τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στα σημεία 1.3.1 και 1.3.2 της παρούσας γνωμοδότησης, η πρόταση οδηγίας για τα WEEE περιλαμβάνει ορισμένες διατάξεις για τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στο χρήστη (άρθρο 9) και για τις πληροφορίες σχετικά με τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας (άρθρο 10). Επίσης υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις ποσότητες και τις κατηγορίες ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού που διατίθενται στην αγορά, συλλέγονται ή ανακυκλώνονται (άρθρο 11), καθώς και να υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (άρθρο 12).

1.4. Η δεύτερη πρόταση οδηγίας (η αποκαλούμενη οδηγία των επικίνδυνων ουσιών) που βασίζεται στο άρθρο 95 της Συνθήκης (εσωτερική αγορά), απαιτεί από τους παραγωγούς να αντικαταστήσουν την χρήση μολύβδου, υδραργύρου, καδμίου, εξασθενούς χρωμίου, πολυβρωμιωμένου διφαινυλίου (PBB) και πολυβρωμιωμένων διφαινυλοξειδίων (PBDE) στον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2008. Εξάλλου ορισμένες χρήσεις των ουσιών αυτών εξαιρούνται της υποχρέωσης αυτής (άρθρο 4 παράγραφος 2). Η πρόταση προβλέπει πιθανή αναθεώρηση, στο μέλλον, της υποχρεωτικής αντικατάστασης λόγω της τεχνικής προόδου και των νέων επιστημονικών δεδομένων και σε συνεργασία με τους παραγωγούς. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θα επανεξετάσει τις απαιτήσεις για την αντικατάσταση ήδη έως την 1η Ιανουαρίου 2004, προκειμένου να ληφθούν υπόψη, εάν χρειαστεί, τα νέα επιστημονικά δεδομένα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Γενικές παρατηρήσεις και για τις δύο οδηγίες

2.1. Η έκθεση της Επιτροπής για τις δύο προτάσεις οδηγίας αναλύει λεπτομερώς την σημερινή κατάσταση όσον αφορά την παραγωγή, την ανάκτηση και ανακύκλωση και τη διάθεση των υπό εξέταση αποβλήτων. Οι οδηγίες που προτείνει η Επιτροπή είναι συνεπώς αποδεκτές λόγω της γρήγορης αύξησης του όγκου των WEEE, του επικίνδυνου περιεχομένου τους, της «οικολογικής επιβάρυνσης» που προκαλούν τα προϊόντα αυτά και του γεγονότος ότι πάνω από το 90 % των WEEE αποτελεί αντικείμενο υγειονομικής ταφής, καύσης ή ανάκτησης δίχως προεπεξεργασία, με σοβαρές συνέπειες για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

2.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την καινοτόμο προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά τις επιπτώσεις στο περιβάλλον των ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών προϊόντων. Τα μέτρα αυτά

καθιστούν την Κοινότητα πρωτοπόρο όσον αφορά τη διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με έναν στρατηγικής σημασίας οικονομικό τομέα που σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προωθήσει την καινοτόμο αυτή προσέγγιση στους διεθνείς οργανισμούς, κυρίως δε στα πλαίσια του ΟΟΣΑ.

2.3. Η ΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει τις απόψεις της στη γνωμοδότησή της για την επανεξέταση της κοινοτικής στρατηγικής για τη διαχείριση των αποβλήτων, όσον αφορά τη σημασία εφαρμογής της αρχής περί ευθύνης του παραγωγού⁽¹⁾, ελπίζοντας ότι η προσέγγιση στην οδηγία για τις συσκευασίες θα επεκταθεί σε άλλες πρωταρχικές ροές αποβλήτων. Μόνο οι παραγωγοί μπορούν να αναπτύξουν προσεγγίσεις σε επίπεδο σχεδιασμού και κατασκευής των προϊόντων τους ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή διάρκεια του προϊόντος και, κατά τη στιγμή της καταστροφής, η καλύτερη ανάκτηση και διάθεση όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος. Ακόμη και η οικολογική ετικέτα (Ecolabel) και το σύστημα EMAS για την πιστοποίηση του περιβάλλοντος μπορούν να συμβάλουν στην εξεύρεση περισσότερο προηγμένων λύσεων.

2.4. Πρέπει ωστόσο να υπογραμμιστεί ότι η ιεραρχικού τύπου προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά το πρόβλημα των WEEE (1. πρόληψη, 2. επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση, 3. επεξεργασία και ασφαλής διάθεση) εξουδετερώνεται εν μέρει από την έλλειψη ενός τρίτου θεμελιώδους κοινοτικού νομοθετικού οργάνου για το σχεδιασμό και την κατασκευή ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Για τη θεμελιώδη αυτή πτυχή όσον αφορά την πραγματική πρόληψη παραγωγής των WEEE, η Επιτροπή αναλαμβάνει απλά την ευθύνη για περαιτέρω εξέταση εντός του έτους.

2.4.1. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική πρόληψη από τη φάση παραγωγής των WEEE, να εξετάσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για τον καθορισμό των κριτηρίων σχεδιασμού και κατασκευής των ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις χωρίς ωστόσο να εμποδίζεται το καινοτόμο δυναμικό του τομέα. Μόνον τότε η διαχείριση των WEEE θα σεβαστεί πλήρως την ιεραρχία βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας για τα απόβλητα (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση, ασφαλής διάθεση).

3. Παρατηρήσεις για την πρόταση οδηγίας σχετικά με τα WEEE

3.1. Στόχοι — άρθρο 1

Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τους στόχους της οδηγίας και ιδιαίτερα όσον αφορά την πρόληψη των WEEE (π.χ. τη μείωση της ποσότητας και της επικινδυνότητας παρόμοιων αποβλήτων). Επισημαίνει ωστόσο ότι η απουσία πρότασης για το σχεδιασμό και την κατασκευή ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΕΕΕ) ενδέχεται να παρεμποδίσει την επίτευξη του στόχου της πρόληψης.

(1) ΕΕ C 89 της 19.3.1997.

3.2. Χωριστή συλλογή — άρθρο 4

3.2.1. Η χωριστή συλλογή αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαδικασία επεξεργασίας και ανάκτησης. Ειδικότερα, εφόσον οι υποχρεώσεις όσον αφορά την επεξεργασία (άρθρο 5) και την ανάκτηση (άρθρο 6) αναφέρονται στα συλλεγόμενα WEEE (σε αντίθεση με το σύνολο των παραγόμενων WEEE), το ποσοστό συλλογής είναι καθοριστικής σημασίας παράμετρος για το βαθμό επίτευξης των στόχων της οδηγίας. Ωστόσο, οι διατάξεις του άρθρου 4.5 (το μη δεσμευτικό ποσοστό συλλογής WEEE από οικιακή χρήση των 4 χλγρ. ανά κάτοικο κατ' έτος έως το 2006) δημιουργεί ορισμένα προβλήματα.

3.2.2. Σύμφωνα με την Επιτροπή (σημείο 9.2 της αιτιολογικής έκθεσης) ο στόχος συλλογής των 4 χλγρ. ανά κάτοικο αποτελεί μόλις το 25 % των συνολικώς παραγόμενων WEEE ετησίως, το οποίο σημαίνει ότι οι κίνδυνοι για το περιβάλλον που συνδέονται με το υπόλοιπο 75 % δεν έχουν ακόμη υπολογιστεί μεσοπρόθεσμα. Ως εκ τούτου μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες συστάσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη: 1) μεταβολή του προτεινόμενου «ήπιου» στόχου σε δεσμευτικό από νομική άποψη, 2) αύξηση του προτεινόμενου όγκου των 4 χλγρ. σε πιο φιλόδοξο επίπεδο, 3) επίτευξη της προτεινόμενης χρονολογίας του 2006, 4) εισαγωγή ενός στόχου συλλογής των WEEE εκτός των προερχόμενων από οικιακή χρήση, πράγμα που δεν προτείνεται. Οι συστάσεις αυτές είναι καθ' όλα δικαιολογημένες δεδομένων των επιχειρημάτων που αναφέρονται στην περιγραφή του περιεχομένου του άρθρου 4 που περιλαμβάνεται στην αιτιολογική έκθεση: πριν από μερικά χρόνια η προτεινόμενη ποσότητα των 4 χλγρ. είχε ήδη επιτευχθεί σε αρκετές χώρες⁽¹⁾ με διάφορα πειραματικά σχέδια.

3.3. Επεξεργασία — άρθρο 5

3.3.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τις απαιτήσεις σχετικά με την επεξεργασία που αναφέρονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1. Εξάλλου, η υποχρέωση έκδοσης άδειας στους φορείς του τομέα και η υποχρέωση επιθεώρησης που προβλέπεται για τα κράτη μέλη που επιθυμούν να εφαρμόσουν την παρέκκλιση από την υποχρέωση έκδοσης άδειας, σύμφωνα με τα άρθρα 9, 10 και 11 της οδηγίας 75/442/ΕΟΚ αποτελούν δύο σημαντικά μέσα ελέγχου όσον αφορά την εφαρμογή των περιβαλλοντικών προδιαγραφών.

3.3.2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ τα περιβαλλοντικά πρότυπα των εγκαταστάσεων επεξεργασίας και ανάκτησης των αποβλήτων είναι ενιαία, ώστε να αποφευχθούν στρεβλώσεις της αγοράς και μη-επινομιές που θα παροτρύνουν την μεταφορά αποβλήτων σε συγκεκριμένες περιοχές που θεωρούνται πιο «αδύναμες».

3.3.3. Όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγής επικίνδυνων αποβλήτων που προορίζονται για ανάκτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 259/93, ακόμη και εκτός Κοινότητας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο κίνδυνος που απορρέει από τις επικίνδυνες ουσίες αυξάνει με τη διάρκεια της μεταφοράς και την έκταση της γεωγραφικής περιοχής καθώς και με τον αριθμό των προσώπων που εκτίθενται σε αυτές. Ωστόσο, όπως έχει ήδη αναφέρει η ΟΚΕ⁽¹⁾, η αρχή της εγγύτητας και της αυτάρκειας πρέπει να αξιοποιηθεί εκεί όπου είναι δυνατό, ακόμη και στο φως των προτεραιοτήτων σχετικά με την πρόληψη.

3.4. Ανάκτηση — άρθρο 6

3.4.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει θερμά την εισαγωγή φιλόδοξων στόχων για την ανάκτηση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι σχετικές προτάσεις αντανακλούν τη σημερινή κατάσταση των ανακυκλωτών και δεν περιλαμβάνουν ειδικές επιπλέον δαπάνες σε σύγκριση με το μέσο όρο των δαπανών ανακύκλωσης που σημειώνονται σε ορισμένα ευρωπαϊκά πρότυπα σχέδια. Εν προκειμένω τίθεται το ερώτημα γιατί οι προτεινόμενοι στόχοι πρέπει να επιτευχθούν έως το 2006 και γιατί παραμένουν οι ίδιοι έως τουλάχιστον το 2009 (πιθανόν πιο φιλόδοξοι στόχοι προβλέπονται μόνον για την περίοδο «μετά το 2008»). Τέλος, η ΟΚΕ επισημαίνει ότι η έλλειψη ξεχωριστού στόχου για την επαναχρησιμοποίηση των WEEE αποδυναμώνει την πρόταση οδηγίας για την επαναχρησιμοποίηση.

3.4.2. Η ΟΚΕ έχει συνείδηση του γεγονότος ότι παρόμοιοι στόχοι απαιτούν την ύπαρξη σύγχρονων και αποτελεσματικών επιχειρήσεων διαχείρισης των αποβλήτων. Αυτός ο οικονομικός τομέας αποτελείται κυρίως από ΜΜΕ. Προκειμένου να επιτευχθούν ολόένα και περισσότερο υψηλά επίπεδα ανάκτησης και ανακύκλωσης είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις στον τομέα αυτό. Ιδιαίτερα δε πρέπει να παρασχεθούν οικονομικά κίνητρα που θα συμβάλουν στην απαραίτητη προσαρμογή των ΜΜΕ.

3.5. Υποχρεώσεις χρηματοδότησης — άρθρα 7 και 8

3.5.1. Το άρθρο 7 περιλαμβάνει τις περισσότερο αμφισβητούμενες διατάξεις της πρότασης. Με την έννοια του επιμερισμού της ευθύνης επιδιώκεται η κατανομή του κόστους που αφορά τα προτεινόμενα μέτρα μεταξύ παραγωγών και δημόσιων αρχών. Αν και η ΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή αυτή, θα ήθελε να σχολιάσει ορισμένες ειδικές πτυχές του προτεινόμενου άρθρου 7:

3.5.2. Η δυνατότητα για τους καταναλωτές να επιστρέφουν τα WEEE χωρίς επιβάρυνση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αποτελεσματικότητα της οδηγίας.

(1) Για παράδειγμα, σε μικρό χρονικό διάστημα η Νορβηγία επέτυχε ποσοστό συλλογής 5 χλγ.

(2) Για παράδειγμα, σε μικρό χρονικό διάστημα η Νορβηγία επέτυχε ποσοστό συλλογής 5 χλγ.

3.5.3. Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι — όπως έχει σήμερα η κατάσταση — τα προτεινόμενα μέτρα συνεπάγονται μια ισορροπημένη κατανομή του κόστους (50 %/50 %) μεταξύ των δημόσιων αρχών και των παραγωγών. Ωστόσο, στο μέλλον, οι δημόσιες αρχές αναμένεται να αναλάβουν μεγαλύτερο ποσοστό του συνολικού κόστους, γεγονός που θα καταστήσει πιο δύσκολη την εφαρμογή της αρχής για τον επιμερισμό της ευθύνης.

3.5.4. Οι προτεινόμενες διατάξεις που αφορούν την υποχρέωση χρηματοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 7.3 εγείρουν δύο ερωτήματα που αφορούν 1) τη θέση τους σε ισχύ και 2) και τα περιθώρια ελιγμών που έχουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή τους.

3.5.4.1. Όσον αφορά την πρώτη πτυχή, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η πρόταση απαιτεί από τους παραγωγούς να (συν)χρηματοδοτήσουν τη διαχείριση των WEEE πέντε χρόνια μετά από τη θέση σε ισχύ της οδηγίας. Οι συνέπειες της εν λόγω διάταξης θα πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω. Εν προκειμένω θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ενώ η 5ετής μεταβατική περίοδος προτείνεται κυρίως για την επίλυση του προβλήματος που αφορά τα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού που θα τεθούν στην αγορά πριν από τη θέση σε ισχύ της οδηγίας (τα επονομαζόμενα «παλαιά»⁽¹⁾ προϊόντα σε αντιπαράθεση με τα «νέα»), αγνοούνται ωστόσο τα προβλήματα που θέτουν τα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού ηλικίας πλέον των 5 ετών.

3.5.4.1.1. Τέλος, αν και η πρόταση φαίνεται να επιτρέπει στα κράτη μέλη να εισαγάγουν την υποχρέωση χρηματοδότησης πριν από την 5ετή μεταβατική περίοδο εάν το επιθυμούν, η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να αναφέρεται σαφέστερα στην πρόταση.

3.5.4.2. Όσον αφορά τη δεύτερη πτυχή, μείζον σημείο συζήτησης αποτελεί το εάν θα επιτραπεί στους παραγωγούς να επιβάλουν άμεσο τέλος για τα νέα είδη εξοπλισμού όπως ζητούν οι οργανώσεις των παραγωγών. Δεδομένου ότι — για την Επιτροπή — το τέλος αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως αντικίνητρο για τους παραγωγούς όσον αφορά τη συνεχή βελτίωση του σχεδιασμού των προϊόντων τους, τούτο δεν αποκλείεται από την πρόταση. Ενώ η χρήση ενός άμεσου τέλους μπορεί να δικαιολογηθεί για τα «παλαιά» είδη εξοπλισμού που θα διατεθούν στην αγορά πριν από τη θέση σε ισχύ της οδηγίας (π.χ. πριν καταστούν εντελώς σαφείς οι απαιτήσεις νέου σχεδιασμού), η χρήση του τέλους αυτού μετά την περίοδο αυτή θα πρέπει να εξεταστεί προσεκτικότερα.

3.6. Πληροφορίες για τους χρήστες — άρθρο 9

Η ΟΚΕ επισημαίνει τη σημασία που έχει η παροχή κατάλληλων πληροφοριών στους χρήστες. Ενθαρρύνοντας τους καταναλωτές

να συμβάλουν στη διαχείριση των WEEE, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβούν σε ενημερωτικές εκστρατείες με τη βοήθεια των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Επιπροσθέτως, πρέπει να προβληθεί η σημασία καινοτόμων, «ευχάριστων» κινήτρων (π.χ. «βραβείο συλλογής» για τις τοπικές κοινότητες) καθώς η περιβαλλοντική εκπαίδευση.

3.7. Πληροφορίες για τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας και ανακύκλωσης

3.7.1. Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντική τη διασφάλιση της μέγιστης διάδοσης πληροφοριών στους φορείς ανακύκλωσης, που σε μεγάλο βαθμό εκπροσωπούνται από ΜΜΕ. Η έναρξη εμπειριών εκσυγχρονισμού και προσαρμογής των ΜΜΕ στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις, που να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη κινητοποίησης των απαραίτητων πόρων για την επαγγελματική εξειδίκευση, μπορεί να ενισχυθεί από τη συνδρομή των παραγωγικών βιομηχανιών.

3.7.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την εκ των προτέρων διάθεση εγχειριδίων όσον αφορά την ανακύκλωση, τη θέσπιση συμβόλου αναγνώρισης των συστατικών από πλαστικό και των συστατικών που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες, το σχεδιασμό προϊόντων που να διευκολύνει το διαχωρισμό συστατικών προς ανακύκλωση και συστατικών προς διάθεση.

4. Παρατηρήσεις για την πρόταση οδηγίας που αφορά τις επικίνδυνες ουσίες

4.1. Η ημερομηνία της 1ης Ιανουαρίου 2004 αντί του 2008 ως όριο για την εξάλειψη ουσιών όπως τα PBB (πολυβρωμοδιφαινύλια) και PBDE (πολυβρωμοδουφαινοαιθέρες) η παραγωγή των οποίων για παράδειγμα, έχει σταματήσει στη Γερμανία ήδη από το 1986, σε εθελοντική βάση, κρίνεται καταλληλότερη προκειμένου να μπορέσουν οι παραγωγοί να προβούν στις απαραίτητες προσαρμογές. Τούτο επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, «ο τελευταίος ευρωπαϊός κατασκευαστής PBB σταμάτησε την παραγωγή το 2000».

4.2. Η Επιτροπή στο άρθρο 5.1 α), β), γ) απαριθμεί τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία η υποχρέωση αντικατάστασης μπορεί να αναθεωρηθεί ήδη από την 31η Δεκεμβρίου 2003 (άρθρο 6) — τέσσερα έτη πριν από τη θέση σε ισχύ της εν λόγω υποχρέωσης. Τούτο έρχεται σε αντίφαση με το στόχο της οδηγίας. Θα ήταν αποτελεσματικότερο εάν προβλέπονταν μηχανισμοί διαβούλευσης με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, για να αρχίσει στη συνέχεια η αντικατάσταση των ουσιών που αναφέρονται στην οδηγία. Εν προκειμένω, στο άρθρο 5.2 σχετικά με την πιθανή τροποποίηση των απαιτήσεων για την αντικατάσταση των ουσιών που αποτελούν αντικείμενο της οδηγίας, θα πρέπει να προβλέπεται η διαβούλευση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων (φορείς ανακύκλωσης, ανάκτησης, ενώσεις καταναλωτών και περιβαλλοντολόγων).

(1) Για να αποφευχθεί σύγχυση, κρίνεται σκόπιμο να γίνει διαχωρισμός των προϊόντων που έχουν εμφανιστεί στην αγορά πριν από τη θέση σε ισχύ της οδηγίας («παλαιά» προϊόντα) και των προϊόντων που θα εμφανιστούν στην αγορά πριν από τη θέση σε ισχύ της υποχρέωσης χρηματοδότησης («ιστορικά» προϊόντα).

4.3. Η ΟΚΕ, κυρίως όσον αφορά την οδηγία για την αντικατάσταση των επικίνδυνων ουσιών, συνιστά προσεκτική εξέταση των πολυαριθμών ρυθμίσεων των προϊόντων που περιέχουν βαρέα μέταλλα, PBB και PBDE, και οι οποίες υπάρχουν στα κράτη μέλη, ώστε να αξιοποιηθεί η εμπειρία αυτή και να ενταχθεί καλύτερα στη νέα νομοθεσία. Πράγματι, για να εξασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων των οδηγιών, πρέπει να αξιοποιηθούν στο μέγιστο ακόμη και οι εθελοντικές συμφωνίες που υπάρχουν σε ορισμένα κράτη μέλη, ούτως ώστε να επεκταθούν τα θετικά τους αποτελέσματα και να αποφευχθούν τα αδύνατα σημεία που έχουν μέχρι τώρα προκύψει.

4.4. Μία ουσία ιδιαίτερα προβληματική για την επεξεργασία και τη διάθεση των αποβλήτων WEEE είναι το PVC (χλωριούχο πολυβινύλιο). Πράγματι, τα πλαστικά απόβλητα αποτελούν το 20 % των WEEE (παράγραφος 5.2). Το PVC, από την πλευρά του, αποτελεί το 20 % των πλαστικών αποβλήτων που χρησιμοποιούνται στα είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Στην Πράσινη Βίβλο για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του PVC (1), η

Επιτροπή προσδιόρισε και εξέθεσε τα προβλήματα σχετικά με τις επιπτώσεις του PVC στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία. Οι επιπτώσεις αυτές ως επί το πλείστον αφορούν τη χρήση συγκεκριμένων προσθετικών και τη διαχείριση αποβλήτων PVC.

4.5. Η ΟΚΕ είναι έτοιμη να συμβάλει στη συζήτηση που έχει αρχίσει με βάση την Πράσινη Βίβλο, λόγω της σημασίας του θέματος και των οικονομικών και κοινωνικών επιλογών που συνεπάγεται. Εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δέσμευση της Επιτροπής να υποβάλει, στις αρχές του 2001, ανακοίνωση με θέμα την κοινοτική στρατηγική για τα περιβαλλοντικά προβλήματα που συνδέονται με το PVC. Θεωρεί ότι οι προτάσεις οδηγίας πρέπει να περιέχουν τη σαφή δέσμευση για την μελλοντική τροποποίηση αυτών των νομοθετικών μέσων, ενόψει της μελλοντικής ανάπτυξης της κοινοτικής προσέγγισης για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που δημιουργεί η χρήση του PVC.

(1) Σχέδιο Πράσινης Βίβλου — περιβαλλοντικά προβλήματα του PVC COM/2000/469, 26.7.2000.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφόρηση»

(2001/C 116/09)

Στις 25 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Braghin.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση οδηγίας δεν περιορίζεται στην τροποποίηση της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ, αλλά προτίθεται να την αντικαταστήσει προκειμένου να υπάρξει καλύτερη διαφάνεια και με τριπλό στόχο:

— την κάλυψη των ελλείψεων που παρατηρήθηκαν κατά την εφαρμογή της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ

— την προπαρασκευή ενόψει της κύρωσης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της σύμβασης της Οικονομικής επιτροπής των Ηνωμένων εθνών για την Ευρώπη (γνωστή ως σύμβαση Aarhus) που υπογράφηκε στις 25 Ιουνίου 1998

— την προσαρμογή της οδηγίας 90/313/ΕΟΚ στις εξελίξεις που έχουν σημειωθεί στον τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών.

1.2. Το άρθρο 2 της Συνθήκης ΕΚ προβλέπει ως ένα εκ των καθικόντων της Κοινότητας την προαγωγή της υψηλού επιπέδου προστασίας και της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος συμβάλλοντας έτσι:

- στην διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος·
- στην προστασία της υγείας του ανθρώπου·
- στην συνετή και ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων·
- στην προώθηση μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση περιφερειακών ή παγκόσμιων προβλημάτων.

1.3. Η εξασφάλιση της πρόσβασης του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφόρηση είναι καθοριστικής σημασίας για την πραγμάτωση των στόχων αυτών. Μέσω της καλύτερης ευαισθητοποίησης μπορεί να ασκηθεί ουσιαστικότερος έλεγχος της δράσης των δημόσιων αρχών κατά την άσκηση των καθικόντων τους στον τομέα του περιβάλλοντος.

1.4. Η κοινοτική δράση είναι αναγκαία λόγω της διαμεθοριακής διάστασης πολλών περιβαλλοντικών προβλημάτων και προκειμένου να διασφαλιστούν ενιαίες συνθήκες και διαδικασίες εφαρμογής σε όλη την Κοινότητα, και για να γίνουν σεβαστές οι διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί με την υπογραφή της Σύμβασης του Αrhus (η οποία μπορεί να επικυρωθεί μόνο μετά τη σχετική ευθυγράμμιση ως προς αυτήν της νομοθεσίας της ΕΚ).

1.5. Η προτεινόμενη αναθεώρηση επιδιώκει να προσδιορίσει τις ελάχιστες συνθήκες και διαδικασίες για τη βελτίωση της άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση σε ολόκληρη την Κοινότητα και για τη συστηματική διάθεσή της στο κοινό αφήνοντας στα κράτη μέλη την αποστολή του προσδιορισμού των αντίστοιχων πρακτικών διαδικασιών.

1.6. Η πρόταση δεσμεύει τα κράτη μέλη να καταστήσουν συστηματικώς διαθέσιμη την περιβαλλοντική πληροφόρηση και να επιτρέψουν την διάδοσή της προσφεύγοντας ειδικότερα στις τεχνολογίες της πληροφορικής και ηλεκτρονικής τηλεπικοινωνίας.

1.7. Η εμπειρία αποδεικνύει ότι η πιο ενεργητική προσέγγιση δημιουργεί μεγαλύτερη ζήτηση πληροφοριών από το κοινό, και συνεπώς μεγαλύτερο κόστος διαχείρισης εκ μέρους των εθνικών αρχών. Επίσης, από τις εθνικές εκθέσεις για την εφαρμογή των νομοθετικών διοικητικών και κανονιστικών διατάξεων που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση με την οδηγία 90/313/ΕΟΚ έχει φανερί ότι η εφαρμογή αυτή δεν παρουσίασε σοβαρά χρηματοδοτικά

προβλήματα. Μπορεί κανείς να υποθέσει συνεπώς ότι η υιοθέτηση της σημερινής πρότασης δεν θα έχει σημαντικές επιπτώσεις σε δημοσιοοικονομικό επίπεδο, είτε γιατί ένα μεγάλο τμήμα των εν λόγω περιβαλλοντικών πληροφοριών προβλέπεται ήδη από τους ισχύοντες κανόνες είτε γιατί οπωσδήποτε όλα τα κράτη μέλη, ως συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης του Αrhus έχουν δεσμευτεί να καταστήσουν διαθέσιμη και προσιτή την περιβαλλοντική πληροφόρηση σε διευρυμένα πεδία σε σχέση με την οδηγία 90/313/ΕΟΚ.

1.8. Η πρόταση υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προσφύγουν κατά κύριο λόγο στα σύγχρονα μέσα πληροφορικής για την διάδοση των πληροφοριών στο κοινό, και αυτό συνεπάγεται, αφενός, αρχική αύξηση των δαπανών σε κεφάλαια, αλλά από την άλλη πιθανή μείωση του κόστους επεξεργασίας που προκύπτει από τη ζήτηση των πληροφοριών. Θα πρέπει να σημειωθεί για το λόγο αυτό ότι τα κράτη μέλη βρίσκονται στη διαδικασία γενίκευσης της χρήσης σύγχρονης πληροφορικής τεχνολογίας, που μπορεί χωρίς ιδιαίτερες επιβαρύνσεις να χρησιμοποιηθεί επίσης για τη δημοσιοποίηση και διάδοση της περιβαλλοντικής πληροφόρησης.

1.9. Το πεδίο εφαρμογής της πρότασης επεκτάθηκε και σε ορισμένους φορείς που δεν ανήκουν στο δημόσιο τομέα αλλά προσφέρουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος που επηρεάζουν το περιβάλλον. Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των φορέων αυτών αποτελούσε προηγούμενης τμήμα του δημοσίου τομέα (και συνεπώς αντικείμενο των υποχρεώσεων που απέρρεαν από την οδηγία 90/313/ΕΟΚ) ή είναι οι διάδοχοι αρχών ή φορέων που είχαν ανάλογα καθήκοντα η πρόταση δεν θα πρέπει να επιφέρει σημαντική αύξηση του κόστους για τους οργανισμούς αυτούς.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να προσχωρήσει στη Σύμβαση της Αrhus με εξαίρεση τις ακόλουθες παρατηρήσεις. Εκφράζει την ευχή να προχωρήσει η Επιτροπή το συντομότερο δυνατόν στην ολοκλήρωση ή την τροποποίηση των οδηγιών που θεσπίζουν ήδη ορισμένους τύπους περιβαλλοντικής πληροφόρησης.

2.2. Ο στόχος της πρότασης, να διασφαλιστεί δηλαδή το δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση που κατέχεται από τις δημόσιες αρχές και για λογαριασμό τους, και να προσδιοριστούν οι διαδικασίες και οι θεμελιώδεις αρχές πρόσβασης, αποτελεί σημαντικό βήμα προς τα εμπρός, με το οποίο συμφωνεί απολύτως η ΟΚΕ, στο βαθμό που θεμελιώνεται ως πραγματικό δικαίωμα και όχι ως απλή ελευθερία πρόσβασης στην ενημέρωση (όπως προβλέπεται στην οδηγία 90/313/ΕΟΚ), με την διασφάλιση ότι η περιβαλλοντική πληροφόρηση διατίθεται συστηματικά και μεταδίδεται στο κοινό γενικότερα, μέσω επίσης της ηλεκτρονικής και πληροφορικής τεχνολογίας τηλεπικοινωνιών.

2.3. Ο ορισμός της «περιβαλλοντικής πληροφόρησης» διευρύνεται για να συμπεριλάβει:

- την κατάσταση των στοιχείων του περιβάλλοντος, όπως ο αέρας και η ατμόσφαιρα, τα τοπία και οι φυσικές τοποθεσίες, η βιοποικιλία και τα στοιχεία της, συμπεριλαμβανομένων των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών·
- παράγοντες όπως οι ουσίες, η ενέργεια, ο θόρυβος, οι ακτινοβολίες ή τα απόβλητα που ενδέχεται να επηρεάζουν τα στοιχεία αυτά ή την υγεία και την ανθρώπινη ασφάλεια·
- οι εκπομπές, οι απορρίψεις και άλλες εκχύσεις στο περιβάλλον·
- τα μέτρα (συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων) που ενδέχεται να επηρεάζουν ή αποσκοπούν να προστατέψουν τα στοιχεία αυτά·
- τις αναλύσεις κόστους-οφέλους και τις άλλες οικονομικές αναλύσεις που χρησιμοποιούνται σε σύνδεση με δραστηριότητες και μέτρα που έχουν επιπτώσεις ή μπορούν να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον·
- την κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας καθώς και τις συνθήκες ανθρώπινης διαβίωσης (που σύμφωνα με το άρθρο 174 της Συνθήκης αποτελεί έναν από τους στόχους της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής).

2.3.1. Αυτή η διεύρυνση διασφαλίσεων και ορισμών ολοκληρώνει αποτελεσματικά το σύστημα περιβαλλοντικής πληροφόρησης του κοινού που προβλέπεται ήδη από τον κανονισμό περί θεσπίσεως της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος καθώς και από πολυάριθμους κοινοτικούς κανόνες όπως:

- η οδηγία 97/11/EK (που αντικαθιστά την οδηγία 85/337/EOK) που θεσπίζει ότι κατά την υιοθέτηση αποφάσεως για σχέδια με σημαντικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν τους πολίτες μέσω των κατάλληλων διαδικασιών·
- η οδηγία 88/610/EOK (που τροποποιεί την οδηγία 82/501/EOK αποκαλούμενη Seveso 1) για τις δραστηριότητες με κίνδυνο σημαντικών επιπτώσεων, η οποία προβλέπει σαφή περιεχόμενα ενημέρωσης που θα πρέπει να τίθενται στη διάθεση του κοινού·
- η οδηγία 96/82/EK για τον έλεγχο επί των συμβάντων που συνδέονται με καθορισμένες επικίνδυνες ουσίες (αποκαλούμενη Seveso 2) που τονίζει εκ νέου τις προαναφερθείσες υποχρεώσεις·
- τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 σχετικά με το ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, που προβλέπει «περιβαλλοντική δήλωση» που περιέχει μια σειρά πληροφοριών στις οποίες περιλαμβάνεται η σύννομη των ποσοτικών στοιχείων που αφορούν τις ρυπαινουσες εκπομπές·

- την οδηγία 96/61/EK για την ολοκληρωμένη πρόληψη και μείωση της ρύπανσης, που δεσμεύει τα Κράτη Μέλη να καθιστούν προσιτές τις αιτήσεις έγκρισης νέων εγκαταστάσεων και τις τροποποιήσεις τους, πριν ληφθεί απόφαση, όπως επίσης πριν δοθεί η έγκριση, καθώς και τα αποτελέσματα του ελέγχου των αποβλήτων.

2.3.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση διεύρυνσης του ορισμού της «περιβαλλοντικής πληροφόρησης» και ειδικότερα την αναφορά στην κατάσταση της ανθρώπινης υγείας και ασφάλειας, θέματα για τα οποία επέδειξε ιδιαίτερη προσοχή στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, όπως επίσης τη ρητή αναφορά στους γενετικούς τροποποιηθέντες οργανισμούς και στις ακτινοβολίες.

2.4. Το άρθρο 6 της οδηγίας 90/313/EOK προβλέπει την εφαρμογή της οδηγίας στους οργανισμούς με «δημόσιες ευθύνες για το περιβάλλον» καθώς και τους φορείς που ελέγχονται από τις δημόσιες αρχές, έννοια που έδωσε περιθώρια για αμφιλεγόμενες ερμηνείες. Τώρα η έννοια αυτή διευρύνεται σε «λειτουργίες ή υπηρεσίες που αναφέρονται άμεσα σε ή έμμεσα στο περιβάλλον» επιτρέποντας έτσι να συμπεριληφθούν σ' αυτές και οι υπηρεσίες που παρέχονται σήμερα από οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα, και οι οποίες κατά παράδοση αποτελούσαν τμήμα του δημόσιου τομέα.

2.4.1. Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας επεκτείνεται πέρα από τα νομικά πρόσωπα που έχουν επιφορτιστεί δια νόμου ή βάσει συμφωνιών με άλλες δημόσιες αρχές, με την εκτέλεση υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος και οι οποίες έχουν επιπτώσεις ή μπορεί να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ξεπερνώντας έτσι οι διενέξεις που συνδέονται με την προηγούμενη διατύπωση, αποφεύγοντας, παράλληλα, το ενδεχόμενο να οδηγήσουν οι ιδιωτικοποιήσεις του τομέα των υπηρεσιών στη μείωση των περιβαλλοντικών πληροφοριών που διατίθενται στο κοινό.

2.4.2. Η ΟΚΕ κρίνει ότι ο ορισμός που υιοθετήθηκε είναι επαρκώς σαφής, μολονότι αποτελεί αντικείμενο έντονων συζητήσεων μεταξύ των κρατών μελών, και ζητεί να δοθεί βαθύτερη ερμηνεία στην έννοια των «εξουσιοδοτημένων νομικών προσώπων» συμφωνώντας με τη δυνατότητα που παρέχει η επέκταση αυτή σε σχέση με την οδηγία 90/313/EOK, μολονότι έχει επίγνωση, επίσης, ότι αυτό συνεπάγεται πρακτικές δυσκολίες εφαρμογής και τροποποιήσεις στις διαδικασίες των επαφών μεταξύ των δημόσιων αρχών και των υπεύθυνων παραγόντων των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος που έχουν επιπτώσεις ή μπορεί να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον.

2.5. Η σημερινή πρόταση ξεπερνά ορισμένες περιοριστικές ερμηνείες του δικαίου πρόσβασης στην πληροφόρηση, προσδιορίζοντας με σαφήνεια ότι ο κάθε αιτών, είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο, δεν θα πρέπει να «αποδεικνύει» το ίδιο συμφέρον αλλά απλώς να το δηλώνει.

2.6. Οι αρχές θα πρέπει να παρέχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες το συντομότερα δυνατό και σε λογικά χρονικά διαστήματα (το αργότερο εντός ενός μηνός) δύο μήνες προηγουμένως και όχι απλώς μια διαπραγματευτική απάντηση, αλλά να παρέχουν την πληροφόρηση στη μορφή ή το μορφότυπο που έχει ζητηθεί, παρέχοντας επίσης αντίγραφα των εγγράφων, εκτός από τις περιπτώσεις που είναι δημοσίως απαραίτητα με διαφορετική μορφή ή μορφότυπο, ή όπου υφίστανται πραγματικοί λόγοι για την παροχή τους με άλλον τρόπο.

2.6.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί γενικώς με τη σκοπιμότητα μείωσης των χρόνων απάντησης, αλλά αυτό δεν θα πρέπει να αποβεί εις βάρος του ολοκληρωμένου και επαρκούς χαρακτήρα της πληροφόρησης: αυτό συνεπάγεται, σύμφωνα με την άποψη της ΟΚΕ, ένα επίπεδο λεπτομερειών που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του κοινού ή και του αιτούντος, και διασφαλίζει την απαιτούμενη εμπιστευτικότητα για λόγους προστασίας των ατόμων και των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών, και τη διαθεσιμότητα των πληροφοριών με ενεργητικό τρόπο και στην κατάλληλη στιγμή, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων, με αποφυγή των κινδύνων ευνοϊκής μεταχείρισης.

2.7. Τα κράτη μέλη προσδιορίζουν τις πρακτικές διαδικασίες αυτής της πραγματικής διάθεσης της περιβαλλοντικής πληροφόρησης, που μπορεί να αφορά:

- τον ορισμό των υπευθύνων ενημέρωσης·
- τη σύσταση και διατήρηση γραφείων για την πρόσβαση στις πληροφορίες που έχουν ζητηθεί·
- προσιτούς στο κοινό καταλόγους δημοσίων αρχών όπως επίσης μητρώα και καταλόγους περιβαλλοντικών πληροφοριών που διατηρούν οι αρχές αυτές καθώς και σημείων ενημέρωσης.

Η ΟΚΕ υποδεικνύει σε κάθε κράτος μέλος να συστήσει ένα είδος «εγγυητικής αρχής της πληροφόρησης» που να είναι υπεύθυνη προς την κυβέρνηση για την ορθή εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2.8. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να απορρίπτουν μία αίτηση περιβαλλοντικής ενημέρωσης μόνο σε ειδικές και σαφώς προσδιορισμένες περιπτώσεις, δηλαδή για καθορισμένες κατηγορίες πληροφοριών και με στόχο την προστασία νόμιμων συμφερόντων. Οι εξαιρέσεις αυτές διατυπώνονται πολύ αυστηρά προκειμένου να μην εξασθενήσει η γενικότερη αρχή της πρόσβασης: αφορούν πληροφορία που δεν κατέχεται από και για λογαριασμό δημόσιας αρχής, διαβιβάζοντας εξάλλου την αίτηση σε όποιον θα πρέπει να την κατέχει, ή επίσης μη λογικές αιτήσεις που προσδιορίζονται ως καταναγκαστικές ή ισοδύναμες με κατάχρηση δικαιώματος, ή

συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος και προσπάθειες ή παρεμποδίζουν ή παρεμβαίνουν υπέρμετρα στην ομαλή διεξαγωγή των δημόσιων δραστηριοτήτων.

2.9. Στην περίπτωση που ενδέχεται να παραβιαστεί η προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα προσωπικών στοιχείων, οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να ενημερώνουν την αρχή ελέγχου για την προστασία των ατόμων κατά την επεξεργασία προσωπικών στοιχείων (πρώην άρθρο 28 της οδηγίας 95/46/ΕΚ). Όσον αφορά την προστασία εμπιστευτικού χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών, δεν μπορεί να γίνει επίκληση σ' αυτήν παρά μόνο αν αφορά εκπομπές, αποθέσεις, ή άλλες εκχύσεις στο περιβάλλον οι οποίες αποτελούν αντικείμενο των διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί η προστασία του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, και για το λόγο αυτό δεν παρέχεται έγκριση στον αιτούντα να αναπαράγει ή εκμεταλλευτεί την πληροφόρηση για οποιονδήποτε άλλο οικονομικό σκοπό, χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση του κατόχου των δικαιωμάτων αυτών.

2.9.1. Η επαρκής προστασία των νόμιμων ιδιωτικών και δημόσιων συμφερόντων αποτελεί θεμελιώδη αρχή στην οποία η ΟΚΕ προσδίδει μεγάλη σημασία: ενόψει της επέκτασης του πεδίου εφαρμογής των υποχρεώσεων πληροφόρησης και της ανάγκης πλήρους και ικανοποιητικής απάντησης, για να αποφευχθούν βιαστικές αρνήσεις ή παραβίαση των νόμιμων δικαιωμάτων η ΟΚΕ κρίνει ρεαλιστικό και προνοητικό να προβλεφθεί δυνατότητα αιτιολογημένης και θεμιτής παράτασης του χρόνου απάντησης, το μέγιστο δυνατό κατά 30 ημέρες.

2.10. Οι αρχές θα πρέπει να αιτιολογούν επαρκώς την άρνηση πρόσβασης του αιτούντος στην πληροφόρηση, να αποφεύγουν δηλαδή την διαδικασία της έλλειψης απαντήσεως ως συνώνυμη αρνητικής απόφασης, και να ενημερώνουν τον αιτούντα για τα μέσα προσφυγής που έχει στη διάθεσή του. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη διατύπωση της Επιτροπής ότι η έλλειψη απαντήσεως εκ μέρους των δημόσιων αρχών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρείται απόφαση απόρριψης και καλεί την Επιτροπή να λάβει τα μέτρα της ώστε κανένας εθνικός κανόνας να μην δικαιολογεί παρόμοια διαδικασία.

2.11. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να παρέχουν την περιβαλλοντική πληροφόρηση μέσω πληρωμής αντιτίμου που θα πρέπει ωστόσο να παραμείνει σε λογικά όρια. Σχετικά θα πρέπει να δημοσιευτεί και να τεθεί στη διάθεση των αιτούντων πίνακας προβλεπομένων τελών. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το αντίτιμο πρέπει να μην αποθαρρύνει τη ζήτηση πληροφοριών και να ανταποκρίνεται ουσιαστικά σε ό,τι ζητείται από τις αντίστοιχες δημόσιες υπηρεσίες. Διαφορές τελών μπορούν να δικαιολογηθούν από τον τύπο της απαιτούμενης επεξεργασίας χωρίς να επιχειρείται η πλήρης επιβάρυνση του αιτούντος με το άμεσο και έμμεσο κόστος περισυλλογής και διάθεσης των ίδιων των πληροφοριών, όπως διευκρινίστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (απόφαση Επιτροπής κατά Γερμανίας C-21797).

2.12. Για να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί με την υπογραφή της σύμβασης του Aarhus, το άρθρο 10 της πρότασης προβλέπει τη δυνατότητα να ανατεθεί σε δικαστικό όργανο ή σε άλλο οργανισμό που θεσπίζεται νομοθετικά η αρμοδιότητα της κρίσης των πράξεων ή των παραλείψεων της εν λόγω δημόσιας αρχής. Προβλέπεται επίσης η υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέψουν ώστε οι αιτούντες να μπορούν να προσφύγουν σε άλλη διαδικασία επανεξέτασης εκ μέρους των ίδιων των αρχών, ή διοικητικώς σε άλλο οργανισμό που έχει συσταθεί νομοθετικά, και αυτό προκειμένου να καταστεί ταχεία και ανέξοδη ή μη δαπανηρή, η εναλλακτική αυτή διαδικασία.

2.12.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με το στόχο της τροποποίησης αυτής, για να αποφευχθούν όμως προσφυγές κατά της αρμόδιας αρχής για λόγους μόνο αντικειμενικής δυσκολίας εξεύρεσης και παροχής των απαιτούμενων πληροφοριών στους προβλεπόμενους χρόνους, με αναμόρφωση της διαδικασίας που δεν είναι επωφελής σε καμία εκ των συμβαλλόμενων πλευρών, υποδεικνύει να επιτραπεί ένα «clock stor» 30 περαιτέρω ημερών εάν αυτό είναι αναγκαίο για να διασφαλιστεί η ορδή και επαρκής απάντηση.

2.13. Ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός έγινε με την διάταξη για την «ενεργό δημοσιοποίηση των πληροφοριών» που αναφέρθηκε πριν από λίγο: για να διασφαλιστεί ομοιογενής πληροφόρηση του κοινού σε ολόκληρη την Κοινότητα, η πρόταση περιέχει έναν μη εξαντλητικό κατάλογο των τύπων περιβαλλοντικής ενημέρωσης που θα πρέπει συστηματικά να τεθούν στη διάθεση του κοινού, και προβλέπει προς το σκοπό αυτό τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής ή ηλεκτρονικής τηλεπικοινωνίας.

2.14. Η πρόταση επιβάλλει επιπλέον τη δημοσίευση σε τακτικά διαστήματα που δεν θα πρέπει να ξεπερνούν τα τέσσερα χρόνια, εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών εκδόσεων για την κατάσταση του περιβάλλοντος, που θα περιλαμβάνουν πληροφορίες για την ποιότητα του περιβάλλοντος και τις πιέσεις που ασκούνται επ' αυτού.

2.15. Η πρόταση, όπως ακριβώς η οδηγία 90/313/ΕΟΚ, προβλέπει αναθεώρηση πέντε (και όχι τέσσερα χρόνια) μετά την αποδοχή και επιβάλλει στα κράτη μέλη να γνωστοποιούν στην Επιτροπή κάθε στοιχείο σχετικά με την εφαρμογή τους. Προβλέπει

επιπλέον ότι τα κράτη μέλη θα λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν με την Οδηγία έως μια ημερομηνία που θα πρέπει να διευκρινιστεί. Η έλλειψη συγκεκριμένης και επικείμενης προθεσμίας δεν φαίνεται δικαιολογημένη.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο β)

3.1. Η δυνατότητα των αρχών να παρέχουν την απάντησή τους εντός δύο μηνών, που περιορίζεται στη δικαιολόγηση λόγω της πολυπλοκότητας και του όγκου των αιτούμενων πληροφοριών, σύμφωνα με τις διατάξεις της διάσκεψης του Aarhus πρέπει να ισχύει για όλες τις περιπτώσεις που μπορεί να προκύψει η κατάσταση αυτή και όταν αυτό αιτιολογείται επαρκώς, μεταξύ των οποίων η ΟΚΕ κρίνει ειδικά σημαντικές τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- όταν οι δημόσιες αρχές δεν κατέχουν άμεσα τις πληροφορίες και θα πρέπει να απευθυνθούν σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που τις κατέχουν
- όταν ο προσδιορισμός των νόμιμων συμφερόντων των οποίων προστατεύεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας είναι δύσκολης αξιολόγησης
- όταν συμμετέχουν επίσης διαφορετικές αρχές όπως για παράδειγμα οι δικαστικές ή οι στρατιωτικές ή οι διεθνείς οργανισμοί.

Άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο δ)

3.2. Η αναφορά στον «προβλεπόμενο από την νομοθεσία» εμπιστευτικό χαρακτήρα της προστασίας θεμιτού οικονομικού συμφέροντος μπορεί να επιφέρει ορισμένες ασάφειες ως προς τον ειδικό χαρακτήρα των διαφόρων εθνικών νομικών διατάξεων, που ορισμένες φορές αντικατοπτρίζονται και στην ίδια την αποδοχή των κοινοτικών οδηγιών. Προκειμένου να αποφευχθεί μια περιοριστική ερμηνεία, θα ήταν σκόπιμο να απλοποιηθεί το εδάφιο αναφέροντας απλώς «... στην περίπτωση που ο εμπιστευτικός χαρακτήρας προστατεύει θεμιτό οικονομικό συμφέρον». Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη δεύτερη φράση του εδαφίου αυτού, διευκρινίζοντας ότι τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των εκπομπών αυτών δεν θα πρέπει να θεωρούνται από μόνα τους πληροφορίες σχετικά με τις εκπομπές.

Άρθρο 5

3.3. Δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.

Άρθρο 7, παράγραφος 3

3.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με το στόχο της άμεσης διάδοσης χωρίς καμία καθυστέρηση όλων των χρήσιμων πληροφοριών

σε περίπτωση άμεσης απειλής της ανθρώπινης ζωής ή του περιβάλλοντος. Για να αποφευχθεί η λήψη μέτρων και η παροχή πληροφοριών που μπορεί να προκαλέσουν ανώφελο και αδικαιολόγητο πανικό, και να οδηγήσουν στη λήψη αυθαίρετων μέτρων, η ΟΚΕ υποδεικνύει να υπάρξει στην ανακοίνωση της Επιτροπής αναφορά στην προσφυγή στην αρχή της προφύλαξης ⁽¹⁾ τονίζοντας

(¹) COM(2000) 1 της 2ας Φεβρουαρίου 2000.

ιδιαίτερα την έννοια που περιέχεται στη σχετική γνωμοδότησή της ⁽²⁾. άτι δηλαδή κάθε μέτρο πρέπει να αρχίζει με την αντικειμενική αξιολόγηση των κινδύνων, με την εξακρίβωση, όπου είναι δυνατόν, σε κάθε φάση του βαθμού επιστημονικής αβεβαιότητας.

(²) Σημείο 6 της γνωμοδότησης της ΟΚΕ με θέμα «Η προσφυγή στην αρχή της προφύλαξης», ΕΕ C 268 της 19.9.2000, σ. 9.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου»

(2001/C 116/10)

Στις 10 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 17 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το Τμήμα Γεωργίας, Ανάπτυξης της Υπαίθρου και Περιβάλλοντος, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Gafo Fernández.

Στην 377η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η παρούσα πρόταση οδηγίας επιχειρεί να δημιουργήσει ένα εναρμονισμένο σύστημα μέτρησης, αξιολόγησης και ενημέρωσης του πληθυσμού στα διάφορα κράτη μέλη, σχετικά με τον ενοποιημένο «περιβαλλοντικό θόρυβο», δηλαδή με το θόρυβο που είναι αισθητός από τους πολίτες στους συνήθεις τόπους διαμονής και δεν αντιστοιχεί σε προσδιορισμένη εστία θορύβου, αλλά στο σύνολο των εστιών εκπομπής θορύβου που βρίσκονται στον περίγυρο.

1.2. Έως σήμερα, η κανονιστική προσέγγιση για τον έλεγχο του θορύβου επικεντρωνόταν στον προσδιορισμό των μέγιστων επιπέδων εκπομπής θορύβου από μια σειρά βιομηχανικών προϊόντων (όπως είναι τα αυτοκίνητα, οι μοτοσυκλέτες, τα αεροπλάνα, οι μηχανές κήπου ή τα μηχανήματα δημοσίων έργων), πράγμα που ανταποκρινόταν τόσο στα κριτήρια της εσωτερικής αγοράς (εναρμόνιση για την αποφυγή εμποδίων στο εμπόριο) όσο και στην προσπάθεια συνειδητής καταπολέμησης προκειμένου να περιοριστούν οι επιζήμιες επιπτώσεις στους πολίτες και τους εργαζομένους.

1.3. Στο Πράσινο Βιβλίο του 1996 για την πολιτική καταπολέμησης του θορύβου επισημάνθηκε ότι η κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική και για το λόγο αυτό με τη σημερινή πρόταση επιχειρείται να αναληφθεί δράση σε τρεις πολύ σαφείς άξονες:

- Εναρμόνιση στο κοινοτικό πλαίσιο, των δεικτών θορύβου και των μεθόδων αξιολόγησης του αντίκτυπου του στο περιβάλλον.
- Κατάρτιση, βάσει των προηγούμενων στοιχείων, «χαρτών θορύβου» που θα εναρμονιστούν καταλλήλως όσον αφορά την μεθοδολογία τους
- Προσδιορισμό κριτηρίων ενημέρωσης του κοινού.

1.4. Για το λόγο αυτό, μολονότι η πρόταση οδηγίας δεν επιχειρεί να προσδιορίσει ενιαίες ή εναρμονισμένες προδιαγραφές θορύβου, δεδομένου ότι στα περισσότερα κράτη μέλη έχουν προσδιοριστεί ήδη εθνικά επίπεδα, θα επιτρέψει ωστόσο την παροχή στον κοινοτικό πολίτη μιας συγκριτικής ενημέρωσης.

1.5. Η προσέγγιση που έχει υιοθετηθεί επικεντρώνεται για το λόγο αυτό στον προσδιορισμό εγκεκριμένων μεθόδων για τον καθορισμό των μετρήσεων και μέσω αυτών για την κατάρτιση των χαρτών θορύβου, με διαφοροποίηση των ηχητικών επιπέδων θορύβου σε συνάρτηση με τις διαφορετικές ώρες της ημέρας — και ως εκ τούτου με το διαρθρωτικό αντίκτυπο τους στον πολίτη. Επιπλέον επικεντρώνεται σε τρεις τομείς που θεωρούνται ειδικά σημαντικοί από την άποψη του κόστους αποτελεσματικότητας: οικιστικές περιοχές άνω των 250 000 κατοίκων· οδικές ή σιδηροδρομικές αρτηρίες με κυκλοφορία που ξεπερνά αντιστοίχως τα 3 εκατομμύρια οχήματα/χρόνο ή τις 30 000 αμαξοστοιχίες/χρόνο· και αεροδρόμια με αεροπορική κυκλοφορία που ξεπερνά τις 50 000 απογειώσεις και προσγειώσεις το χρόνο.

1.6. Πριν από τις 30 Ιουνίου του 2003, τα κράτη μέλη θα πρέπει να γνωστοποιήσουν στην Επιτροπή τις μεγάλες οδικές αρτηρίες, τις μεγάλες σιδηροδρομικές αρτηρίες, τα μεγάλα αεροδρόμια και τις οικιστικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 250 000 κατοίκων που υπάρχουν στην επικράτειά τους και πριν από τις 31 Δεκεμβρίου του 2004 οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να καταρτίσουν και εγκρίνουν τους αντίστοιχους χάρτες θορύβου. Επίσης στην πρόταση καθορίζεται ότι το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου του 2009 θα πρέπει να έχουν καταρτισθεί οι χάρτες θορύβου για τις οικιστικές περιοχές με πληθυσμό άνω των 100 000 κατοίκων.

1.7. Βάσει αυτών των χαρτών θορύβου των μεγάλων οικιστικών περιοχών, των οδικών και σιδηροδρομικών αρτηριών και των μεγάλων αεροδρομίων, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει πριν από τις 31 Δεκεμβρίου του 2005 (31 Δεκεμβρίου του 2010 για τις οικιστικές περιοχές με πληθυσμό μεταξύ 100 000 και 250 000 κατοίκων) να προετοιμάσουν σχέδια δράσης που θα περιλαμβάνουν διάγνωση της καταστάσεως, προσδιορισμό των πιο σημαντικών προβλημάτων και κατάλογο των διορθωτικών μέτρων που προτιμώνται να λάβουν. Αυτοί οι χάρτες θορύβου και τα σχέδια δράσης θα πρέπει να εφαρμοστούν κατ' ανώτατο όριο μετά από χρονικό διάστημα μεταξύ τριών και πέντε ετών.

1.8. Τόσο οι χάρτες θορύβου όσο και τα σχέδια δράσης θα αποτελέσουν αντικείμενο ενημέρωσης του κοινού. Ως μία από τις δυνατότητες που θα διευκολύνουν τη διάδοσή τους, όπου αυτό είναι δυνατό, θα χρησιμοποιηθεί το Διαδίκτυο. Παράλληλα, θα γνωστοποιηθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.9. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την υποβολή, πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2007, έκθεσης για την εφαρμογή της οδηγίας αυτής, στην οποία θα αξιολογηθεί βάσει της επιστημονικής και τεχνικής προόδου που θα έχει στο μεταξύ σημειωθεί, η σκοπιμότητα θέσπισης ποιοτικών στόχων σε κοινοτική κλίμακα που θα περιλαμβάνουν τόσο την μείωση του αριθμού των ατόμων που πλήττονται, όσο και τα μέτρα που είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων αυτών, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει στην υποβολή πρότασης αναθεώρησης της παρούσας οδηγίας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚ δέχεται την παρουσίαση της πρότασης αυτής με την ίδια ικανοποίηση που την αντίστοιχη περίοδο δέχτηκε την πρόθεση της υλοποίησης του σχεδίου αυτού⁽¹⁾ που επεδίωκε να πετύχει

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για τη «Μελλοντική πολιτική καταπολέμησης του θορύβου — Πράσινο Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής», ΕΕ C 206 της 7.7.1997.

μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση τόσο για τα προβλήματα που ο αποκαλούμενος «περιβαλλοντικός θόρυβος» δημιουργεί για την υγεία των ανθρώπων, όσο και για μια ορισμένη υποβάθμιση της συμβίωσης και της ικανότητας επικοινωνίας. Η ΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει την ανησυχία της για το γεγονός ότι μεταδίδεται στις μελλοντικές γενιές μια ολέθρια «νοοτροπία θορύβου» καθώς αυτός μετατρέπεται σε συνήθη παράγοντα της καθημερινής ζωής και για το λόγο αυτό μπορεί να αφομοιωθεί τέλεια.

2.2. Η ΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι ο θόρυβος είναι κεντρικό στοιχείο μίας ευρύτερης έννοιας, της ηχητικής δηλαδή ρύπανσης, και επιπλέον ότι ο θόρυβος παρουσιάζει διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά, καθώς θα πρέπει να διαφοροποιηθούν οι επιπτώσεις του από την σκοπιά του μέσου ύψους του, της διάρκειάς του στο χρόνο και του μέγιστου ύψους (που σε πολλές περιπτώσεις αντιστοιχεί σε περιόδους μικρής διάρκειας). Οι χάρτες θορύβου, αυτοί καθ' εαυτοί, αναφέρονται σε μέσες τιμές θορύβου, που λαμβάνουν υπόψη την χρονική διάρκεια πολλών μεμονωμένων θορύβων. Αυτό δεν πρέπει να αποτρέψει την εφαρμογή, μέσω κατάλληλης εποπτείας και ελέγχων, όσον αφορά θορύβους υψηλής έντασης και μικρής διάρκειας.

2.3. Η ΟΚ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι με την διατύπωση των προτάσεων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποχρεώθηκε να λάβει υπόψη τη λεπτή διαχωριστική γραμμή μεταξύ της προστασίας της υγείας των ανθρώπων και της προστασίας του περιβάλλοντος και της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας, όπως νοείται μέσα από τη διαφορετική πολιτισμική αντίληψη του παράγοντα του θορύβου.

2.4. Ωστόσο, η ΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει ορισμένες εποικοδομητικές παρατηρήσεις, που θα αναπτυχθούν στις ειδικές παρατηρήσεις. Οι παρατηρήσεις αυτές αναφέρονται ειδικότερα στις ακόλουθες πτυχές:

- Στην ενδεχόμενη παράβαση της αρχής της επικουρικότητας κατά την θέσπιση τόσο λεπτομερών διατάξεων στα σχέδια δράσης.
- Στην δυσκολία καθορισμού συγκρίσιμων συνθηκών ημερήσιου μέσου θορύβου (L_{den}) και νυκτερινού θορύβου (L_{night}) σε όλες τις χώρες της Κοινότητας, ειδικότερα όσον αφορά τις διαφορετικές εποχές του χρόνου.
- Στην πλήρη έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στην αναγκαίοτητα εξασφάλισης, με σταθερότητα και πριν ακόμα από την κατάρτιση των χαρτών θορύβου της εφαρμογής των επιμέρους κανόνων εκπομπής θορύβων στις κατηγορίες που αποτελούν αντικείμενο κοινοτικής εφαρμογής.

- Στην πλήρη έλλειψη οποιασδήποτε αναφοράς στα κριτήρια χωροταξικής διάρθρωσης, ειδικότερα στις περιπτώσεις γειτνίασης με οδικές ή σιδηροδρομικές αρτηρίες ή αεροδρόμια.
- Στην έλλειψη αντιμετώπισης των δονήσεων χωρίς καμία δικαιολογία, που γενικώς συνδέονται με τη νομοθεσία στα θέματα του θορύβου.

2.5. Η ΟΚΕ κατανοεί ότι η πρόταση της Επιτροπής επιδιώκει να θεσπίσει ένα συντονισμένο πλαίσιο μέτρησης του θορύβου και ενημέρωσης του πληθυσμού, και ότι σε συνδυασμό με τα επιμέρους όρια μέγιστου θορύβου που έχουν θεσπιστεί στο άρθρο 5 για τις οδικές και σιδηροδρομικές αρτηρίες, τα μεγάλα αεροδρόμια και τον βιομηχανικό θόρυβο, επιδιώκει να πετύχει μια εκ των υστέρων εναρμόνιση των εν λόγω επιπέδων στο κοινοτικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διατυπώσει μια νέα αιτιολογική σκέψη που θα προσδιορίζει με ακρίβεια αυτόν τον μεσοπρόθεσμο στόχο και θα ανοίξει τη συζήτηση σχετικά με τη σκοπιμότητα του μέτρου αυτού — που η ΟΚΕ κρίνει αναγκαίο και σκόπιμο — και των πρακτικών διαδικασιών εφαρμογής του, που ενδεχομένως προϋποθέτουν τη θέσπιση κοινοτικής εναρμόνισης που θα βασίζεται σε ένα ελάχιστο επίπεδο, και η οποία θα επιτρέπει στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να υιοθετούν πιο αυστηρά επίπεδα προστασίας (όπως προβλέπεται στο άρθρο 176 της Συνθήκης). Επίσης, μια άλλη αιτιολογική σκέψη θα πρέπει να προσανατολίζει τους αρμοδίους ως προς την αναγκαιότητα να λαμβάνονται υπόψη κατά το χωροταξικό σχεδιασμό οι υπάρχοντες χάρτες θορύβου και να πραγματοποιείται ο σχεδιασμός νέων οικιστικών πυρήνων με γνώμονα την εξασφάλιση σε μόνιμη βάση περιορισμένων επιπέδων ακουστικής ρύπανσης.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Στο άρθρο 1, μαζί με την αναφορά στις δυσμενείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, θα πρέπει να γίνει ρητή αναφορά και στις επιπτώσεις στη συλλογική συμβίωση (δυσχέρειες στη δυνατότητα επικοινωνίας σε ανοιχτές και εκτεθειμένες στο θόρυβο ζώνες) καθώς και στο περιβάλλον γενικότερα (για παράδειγμα, επιπτώσεις στην πανίδα και, ενδεχομένως, μολονότι δεν υφίστανται επαρκείς εμπειρικές μελέτες, στη χλωρίδα).

3.2. Στο άρθρο 3: Ορισμοί

3.2.1. Στο εδάφιο α), να προστεθούν οι λέξεις «κάθε τύπου μηχανικού εξοπλισμού» στις πηγές θορύβου που αναφέρονται

3.2.2. Στο εδάφιο γ) να προστεθούν μετά τις λέξεις «στην ανθρώπινη υγεία» οι λέξεις «στην κοινωνική συμβίωση και στο περιβάλλον γενικότερα». Αυτό είναι σύμφωνο με τις αιτιολογήσεις που γίνονται κατόπιν στο εδάφιο αυτό.

3.2.3. Στο εδάφιο ι): «οικιστική περιοχή» — Στον ορισμό της θα πρέπει να συμπεριληφθεί ως κριτήριο για τον ορισμό της, η

ύπαρξη μιας ενιαίας αρμόδιας αρχής, στην περιοχή αυτή, με ικανότητα εφαρμογής των χαρτών θορύβου και ειδικότερα εφαρμογής των σχεδίων δράσης. Αυτό θα επιτρέψει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να υπάρχουν σε μία οικιστική περιοχή δύο αρμόδιες αρχές, η κάθε μία υπεύθυνη για την αξιολόγηση και την εφαρμογή των σχεδίων δράσης κατά του θορύβου σε ένα τμήμα της οικιστικής περιοχής, που σύμφωνα με την οδηγία θεωρείται αδιαίρετη.

3.2.4. Στο εδάφιο ια) να αντικατασταθούν οι λέξεις «αρμόδια τοπική αρχή» με τις λέξεις «τοπική αρχή». Επιπλέον η ΟΚΕ θεωρεί ότι η ανώτερη τιμή του L_{den} δεν θα πρέπει να καθορίζεται στο επίπεδο του Κράτους Μέλους αλλά στο επίπεδο της αρμόδιας κατά περίπτωση.

3.2.5. Στο εδάφιο ιβ). Να διαγραφεί κάθε αναφορά σε εθνική ή τοπική αρχή.

3.2.6. Στο εδάφιο ιγ). Να προστεθεί στο τέλος «ή με κυκλοφορία βαρέων οχημάτων που ξεπερνά το όριο που κρίνεται σκόπιμο να θεσπιστεί» (έτσι ώστε να επιδιωχθεί ισορροπία μεταξύ κυκλοφορίας ελαφρών και βαρέων οχημάτων). Παρόμοιος προβληματισμός πρέπει να υπάρξει και στην περίπτωση των σιδηροδρομικών μεταφορών ως προς τον τύπο των αμαξοστοιχιών που κυκλοφορούν στο εν λόγω σημείο.

3.2.7. Ως σημεία παραγωγής θορύβου θα πρέπει να θεωρηθούν ή τουλάχιστον να ληφθούν υπόψη στα πλαίσια της οδηγίας αυτής (κυρίως στα άρθρα 4, 7, 8 και 11 όπως και στα παραρτήματα) οι μεγάλοι θαλάσσιοι λιμένες με όγκο κυκλοφορίας επιβατών και εμπορευμάτων που θα κριθεί σκόπιμο να καθοριστεί.

3.3. Στο άρθρο 7 παράγραφος 5: Να προστεθούν στο τέλος «... ή όταν έχουν συντελεστεί σημαντικές αλλαγές που καθιστούν σκόπιμη την υλοποίηση με μεγαλύτερη ταχύτητα. Εναλλακτικώς, όταν η αρμόδια αρχή αιτιολογεί επαρκώς ότι οι συνθήκες θορύβου, που έχει αποδειχθεί ότι υφίστανται μέσω της μίας ή της άλλης μεθόδου επαλήθευσης, δεν έχουν αλλάξει, μπορεί να ζητήσει παρέκκλιση για πρόσθετη μέγιστη περίοδο 5 ετών από την εφαρμογή των εν λόγω χαρτών θορύβου».

3.4. Παράρτημα 1: Δείκτες θορύβου: Στο εισαγωγικό σημείωμα της πρότασης δεν δικαιολογείται με κανέναν τρόπο η προσθήκη 5 ντεσιμπέλ στο $L_{evening}$ και 10 ντεσιμπέλ στο L_{night} . Η ΟΚΕ δεν μπορεί να αποφανθεί για το λόγο αυτό για την αιτιολόγηση των κριτηρίων αυτών, ωστόσο θεωρεί ότι αυτά τα 5 πρόσθετα ντεσιμπέλ στο $L_{evening}$ θα υπερφορτώσουν χωρίς λόγο τους χάρτες θορύβου

των χωρών του Νότου της ΕΕ, δεδομένου ότι στις χώρες αυτές ο χρόνος συλλογής είναι πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο των χωρών του Βορρά. Μια ενδεχόμενη λύση θα ήταν η αναφορά σε «περιόδους δραστηριότητας» και όχι σε προκαθορισμένες δέσμες ωρών για όλα τα κράτη μέλη, πράγμα που θα οδηγήσει στην κατάργηση της αναφοράς στον αντίστοιχο δείκτη της περιόδου *Levening*. Ο ορισμός εξάλλου, του «μέσου μετεωρολογικού έτους»

μπορεί να καταστήσει δυσχερέστερη την κατάρτιση (ή την μεταγενέστερη ανανέωση) των χαρτών θορύβου στις προβλεπόμενες προθεσμίες. Η ΟΚΕ, αντιθέτως, θεωρεί πλήρως επιβεβλημένη την ενσωμάτωση ειδικών δεικτών θορύβου.

3.5. Παράρτημα 5: Στο πέμπτο εδάφιο να προστεθούν οι λέξεις «οριακές τιμές στις οικιστικές περιοχές σύμφωνα με το άρθρο 5».

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης των γεωργικών προϊόντων στην εσωτερική αγορά»

(2001/C 116/11)

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 162 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Esruny Moyano.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με την υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής επιδιώκεται η εναρμόνιση και απλούστευση, μέσω ενός ενιαίου μέσου οριζόντιου χαρακτήρα, της ρύθμισης των διαφορετικών κοινοτικών καθεστώτων προώθησης στην εσωτερική αγορά που υφίστανται αυτή τη στιγμή.

1.2. Η Επιτροπή, με βάση το πρότυπο που εφαρμόζεται για την προώθηση των γεωργικών προϊόντων στις τρίτες χώρες, φρονεί ότι το μέσο αυτό θα πρέπει να προορίζεται για τη γενική και συλλογική ενημέρωση και προώθηση, με επίκεντρο τα εγγενή χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών προϊόντων και με στόχο την αναβάθμιση της εικόνας τους προς τους καταναλωτές.

1.3. Υπό την έννοια αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κοινοτικά μέτρα προώθησης πρέπει να είναι συμπληρωματικά ως προς τα μέτρα που λαμβάνονται στα κράτη μέλη από τις επιχειρήσεις ή τις εθνικές ή περιφερειακές αρχές και να προσδίδουν προστιθέμενη αξία στις κλασσικές δραστηριότητες προώθησης στην αγορά (*marketing*) και διαφήμισης των εμπορικών σημάτων.

1.4. Η Επιτροπή προτείνει να επιλέγονται κατά τακτά διαστήματα με τη διαδικασία της Επιτροπής Διαχείρισης τα θέματα και οι τομείς στους οποίους μπορούν να ληφθούν μέτρα ενημέρωσης και προώθησης.

1.4.1. Επίσης, η Επιτροπή Διαχείρισης, θα καθορίσει τις κατά τομείς κατευθυντήριες γραμμές και τα εφαρμόσιμα κριτήρια επιλογής.

1.5. Με βάση προσκλήσεις των κρατών μελών για την υποβολή προτάσεων, οι επαγγελματικές και διεπαγγελματικές οργανώσεις θα προβάλουν τα προγράμματά τους τα οποία τα κράτη μέλη θα διαβιβάσουν στην Επιτροπή για τον έλεγχο της συμμόρφωσής τους προς τις κοινοτικές ρυθμίσεις και τη συγγραφή υποχρεώσεων. Την τελική επιλογή θα κάνουν τα κράτη μέλη.

1.6. Η Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα έμμεσης διαχείρισης στα πλαίσια του οποίου τα κράτη μέλη θα έχουν την ευθύνη του ελέγχου και της πληρωμής των επιλεγμένων μέτρων.

1.7. Για να αναλάβουν τις ευθύνες τους οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι παράγοντες, η προτεινόμενη χρηματοδότηση θα κατανεμηθεί μεταξύ της Κοινότητας, των κρατών μελών και των επαγγελματικών ή διεπαγγελματικών οργανώσεων.

1.7.1. Προτείνεται η συμμετοχή της Κοινότητας να μην υπερβαίνει το 50 % του πραγματικού κόστους των δράσεων, με εξαίρεση την περίπτωση των μελετών αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των δράσεων ενημέρωσης και προώθησης, που χρηματοδοτούνται στο ακέραιο από την Κοινότητα.

1.7.2. Η συμμετοχή των κρατών μελών θα είναι γενικά περίπου το 20 % του πραγματικού κόστους των εν λόγω δράσεων. Το υπόλοιπο θα χρηματοδοτηθεί από τις επαγγελματικές ή διεπαγγελματικές οργανώσεις.

1.7.3. Ωστόσο, αν πρόκειται για μέτρα ενημερωτικού χαρακτήρα για τα κοινοτικά καθεστώτα Προστατευόμενων Ονομασιών Προέλευσης (ΠΟΠ), Προστατευόμενων Γεωγραφικών Ενδείξεων (ΠΓΕ), Εγγυημένων Παραδοσιακών Προϊόντων (ΕΠΠ), καθώς και την οικολογική παραγωγή και την επισήμανση, η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να περιοριστεί η χρηματοδοτική συμβολή στα κράτη μέλη και την Κοινότητα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ τάσσεται γενικά υπέρ της παρούσας πρωτοβουλίας για την προώθηση, η οποία συμπληρώνει το μέσο προώθησης που υιοθετήθηκε το 1999 για τις τρίτες χώρες⁽¹⁾ και αντιπροσωπεύει συμβολή στο στόχο της προώθησης, τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, ενός ευρωπαϊκού προτύπου γεωργίας και διατροφής βασισμένου στην ποικιλότητα, την ποιότητα και την ασφάλεια. Ωστόσο, εκφράζει επιφύλαξη σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες που προτείνει η Επιτροπή.

2.1.1. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι ο στόχος αυτός δεν διατυπώνεται με επαρκή σαφήνεια στην πρόταση: η διάδοση του ευρωπαϊκού γεωργικού και διατροφικού προτύπου που βασίζεται στην πολυλειτουργικότητα και στις έννοιες που έχουν ήδη διατυπωθεί, καθώς και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στα γεωργικά προϊόντα και τα προϊόντα διατροφής θα πρέπει να αποτελέσουν τους πρωταρχικούς σκοπούς της προώθησης στην εσωτερική αγορά.

2.1.2. Υπό την έννοια αυτή, επιβάλλεται να αναβαθμιστεί η εικόνα που έχουν οι καταναλωτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ευρωπαϊκά προϊόντα και να τους γνωστοποιηθούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται για να τους διασφαλιστεί ποικιλία ή/και παραδοσιακή προσφορά καθώς και υψηλό επίπεδο σε ό,τι αφορά την ποιότητα, την ασφάλεια των τροφίμων και την τήρηση των κανόνων καλής διαβίωσης των ζώων.

2.1.3. Για τους λόγους αυτούς, η ΟΚΕ συμφωνεί ως προς το στόχο της ενίσχυσης σε κοινοτικό επίπεδο της πληροφόρησης σχετικά με τα εγγενή χαρακτηριστικά των γεωργικών προϊόντων και των προϊόντων διατροφής, όπως είναι η ποιότητα, η υγιεινή, η θρεπτική αξία, η ασφάλεια, η επισήμανση, η ανιχνευσιμότητα, ο τρόπος οικολογικής ή ολοκληρωμένης παραγωγής, τα κοινοτικά συστήματα ΠΟΠ/ΠΓΕ/ΕΠΠ, οι οίνοι ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένες περιοχές VCPRQ, οι επιτραπέζιοι οίνοι και τα οινοπνευματώδη ποτά με γεωγραφική ένδειξη.

2.1.4. Επίσης, η ΟΚΕ υποστηρίζει την επέκταση του ενδεχόμενου οφέλους από την κοινοτική προώθηση στην εσωτερική αγορά και σε άλλα γεωργικά προϊόντα και προϊόντα διατροφής.

2.2. Εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να προκύψει προστιθέμενη αξία από την κοινοτική προώθηση των ευρωπαϊκών προϊόντων στην εσωτερική της αγορά, έχει βασική σημασία το πεδίο δράσης της να είναι συμπληρωματικό και συντονισμένο με τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις, οι οργανώσεις και οι εθνικές αρχές στα αντίστοιχα κράτη μέλη τους.

2.2.1. Όπως συμβαίνει και στην περίπτωση της προώθησης στις τρίτες χώρες, η επικουρικότητα και η συμπληρωματικότητα θα πρέπει να είναι οι αρχές στις οποίες βασίζεται η ευρωπαϊκή δράση προώθησης των γεωργικών προϊόντων και προϊόντων διατροφής στην εσωτερική αγορά.

2.2.2. Υπό την έννοια αυτή, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σφαιρική και συνεκτική προσέγγιση που ακολουθεί η Επιτροπή προκειμένου να εναρμονίσει τα πολλαπλά κοινοτικά καθεστώτα προώθησης στην εσωτερική αγορά, αντικαθιστώντάς τα με ένα ενιαίο πλαίσιο μέτρων, χρηματοδότησης και διαχείρισης των δράσεων προώθησης.

2.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί ως προς τη σκοπιμότητα της συγχρηματοδότησης των μέτρων προώθησης, η οποία όχι μόνο καθιστά δυνατή τη συγκέντρωση πόρων, αλλά και συμβάλλει στο να συμμετάσχουν και να αναλάβουν τις ευθύνες τους όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων προώθησης και της χρήσης των χρηματοδοτικών πόρων. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις η χρηματοδότηση πρέπει να εφαρμόζεται με ελαστικό τρόπο από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2.4. Από την τριπολική οπτική της επικουρικότητας, της συμπληρωματικότητας και της συγχρηματοδότησης, είναι απαραίτητο, τόσο οι επαγγελματικές οργανώσεις όσο και οι εθνικές αρχές να καταβάλουν δραστήριες και συντονισμένες προσπάθειες από κοινού με την Επιτροπή για το σχεδιασμό, την επιλογή, τη διαχείριση και την αξιολόγηση των κοινοτικών δράσεων προώθησης στην εσωτερική αγορά.

2.4.1. Η ΟΚΕ, όπως και στην περίπτωση της προώθησης στις τρίτες χώρες, εκφράζει τη δυσaréσκειά της για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει εκτιμήσει επαρκώς τις επιπτώσεις και τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας, της συμπληρωματικότητας και της συγχρηματοδότησης στη διαχείριση της προώθησης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

2.4.2. Εκφράζει ιδιαίτερα τη δυσaréσκεία της για την υπερβολική πολυπλοκότητα της προτεινόμενης διαδικασίας και την ανεπαρκή συμμετοχή των οικονομικών παραγόντων.

2.5. Τέλος, η ΟΚΕ φρονεί ότι, προκειμένου το κοινοτικό μέσο προώθησης στην εσωτερική αγορά να εκπληρώσει το φιλόδοξο στόχο της περαιτέρω αναβάθμισης της εικόνας που έχουν οι καταναλωτές για τα ευρωπαϊκά προϊόντα από την οπτική γωνία της προάσπισης, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, του ευρωπαϊκού γεωργικού και διατροφικού προτύπου, είναι απαραίτητο να διατεθούν επαρκείς πόροι.

2.5.1. Το πρόβλημα της επάρκειας των χρηματοδοτικών πόρων καθίσταται ακόμη πιο εμφανές στα πλαίσια μιας πολιτικής με την οποία επιδιώκεται ταυτόχρονα η ενίσχυση της προώθησης τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική πτυχή της και η διεύρυνση του πεδίου των προϊόντων που επωφελούνται από αυτή.

2.5.2. Η ΟΚΕ:

- διαπιστώνει με απογοήτευση ότι ο προϋπολογισμός που προτείνει η Επιτροπή είναι, ωστόσο, σαφώς ανεπαρκής·
- εκφράζει ανησυχία μήπως η προβλεπόμενη αύξηση του προϋπολογισμού για την προώθηση σε τρίτες χώρες πραγματοποιηθεί εις βάρος των πόρων που προορίζονται για την προώθηση στην Κοινότητα·
- φοβάται, τέλος, μήπως η ανεπάρκεια του προϋπολογισμού προκαλέσει σημαντικές εντάσεις μεταξύ τομέων και προϊόντων.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι ενέργειες ενημέρωσης και προώθησης δεν πρέπει να προσανατολίζονται συναρτήσει των εμπορικών ονομασιών (άρθρο 1, παρ. 2)· ωστόσο, τούτο δεν πρέπει να οδηγήσει αυτοδικαίως σε αποκλεισμό από το όφελος της κοινοτικής προώθησης ενεργειών γενικού χαρακτήρα που εντάσσονται στα πλαίσια ευρύτερων πρωτοβουλιών προώθησης σε εθνικό ή ιδιωτικό επίπεδο που έχουν συνιστώσες εμπορικών σημάτων. Τούτο αποτελεί προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας και συμπληρωματικότητας της κοινοτικής ενέργειας ως προς τις εθνικές και ιδιωτικές πρωτοβουλίες.

3.2. Μεταξύ των ενεργειών στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 2, παρ. α) και οι οποίες μπορούν να επωφελούνται από την κοινοτική προώθηση, περιλαμβάνονται ενέργειες δημόσιων σχέσεων, προώθησης και διαφήμισης που έχουν ως στόχο να υπογραμμίσουν τα πλεονεκτήματα των κοινοτικών προϊόντων σε σχέση με την καλή διαβίωση των ζώων. Για το λόγο αυτό, η αξιολόγηση του σεβασμού της καλής διαβίωσης των ζώων πρέπει να περιλαμβάνεται ρητά στο κριτήριο επιλογής των τομέων ή προϊόντων που παρατίθενται στο άρθρο 3, παρ. α).

3.3. Αν ληφθεί υπόψη το σύστημα συγχρηματοδότησης που προτείνει η Επιτροπή, είναι απαραίτητο να συμβάλουν οι ιδιωτικές οργανώσεις, με την πείρα και την ενεργό συμμετοχή τους, στη λήψη των αποφάσεων σχετικά με τον κατάλογο των θεμάτων και

των επιλέξιμων προϊόντων (άρθρο 4) και στον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών των προγραμμάτων προώθησης και ενημέρωσης (άρθρο 5). Προς την κατεύθυνση αυτή, η ΟΚΕ προτείνει:

3.3.1. Την υποχρεωτική και όχι προαιρετική διαβούλευση με τη Μόνιμη Ομάδα «Προώθηση των γεωργικών προϊόντων» της Συμβουλευτικής Επιτροπής «Ποιότητα και υγιεινή της γεωργικής παραγωγής» για τον καθορισμό, ανά τριετία, του καταλόγου των θεμάτων και επιλέξιμων προϊόντων (άρθρο 4, παρ. 2).

3.3.2. Την υποχρεωτική διαβούλευση με την εν λόγω Μόνιμη Ομάδα πριν από τον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών των προγραμμάτων προώθησης και ενημέρωσης (άρθρο 5, παρ. 1).

3.4. Επίσης, η ΟΚΕ φρονεί ότι ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της συνεργασίας με τις επαγγελματικές οργανώσεις και τους εκτελεστικούς οργανισμούς, που προβλέπεται στο άρθρο 6, παρ. 2, αποτελεί μη απαραίτητη προϋπόθεση που περιπλέκει μια ήδη αρκετά πολύπλοκη διαδικασία επιλογής. Δεν θα πρέπει να αποκλείεται η εκτέλεση των προγραμμάτων από τις οργανώσεις στις περιπτώσεις που αυτές αποδεικνύουν ότι έχουν απαιτούμενη πείρα και εγγυώνται, με τα κατάλληλα μέσα, την ορθή εκτέλεσή τους.

3.5. Τέλος, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός που προβλέπεται να επιβαρύνει την Κοινότητα είναι πολύ χαμηλότερος από τον παρόντα προϋπολογισμό. Εκτιμά ότι ο εν λόγω προϋπολογισμός είναι πολύ ανεπαρκής για την εκπλήρωση των τελικών στόχων της προώθησης στην εσωτερική αγορά, πολύ περισσότερο όταν τείνει να επεκταθεί σε όλα τα προϊόντα. Η ανεπάρκεια του προϋπολογισμού εξηγεί ενδεχομένως την αοριστία της αιτιολογικής έκθεσης σε ό,τι αφορά τους πραγματικούς στόχους αυτής της κοινοτικής δράσης.

3.5.1. Για να αποφευχθούν πιθανές συγκρούσεις με τις ενέργειες προώθησης στο εξωτερικό καθώς και μεταξύ τομέων και προϊόντων, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να καταβάλουν τις απαραίτητες προσπάθειες ώστε να διατεθούν για το υπό εξέταση μέσον οι κατάλληλοι πόροι.

4. Τελικές συστάσεις

4.1. Η προάσπιση του ευρωπαϊκού γεωργικού προτύπου και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στα κοινοτικά γεωργικά προϊόντα και προϊόντα διατροφής είναι ορισμένες από τις προτεραιότητες που καθιέρωσε η μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής στα πλαίσια του Προγράμματος Δράσης 2000. Υπό την έννοια αυτή, η αναβάθμιση της εικόνας που έχουν οι καταναλωτές για τα ευρωπαϊκά προϊόντα μέσω κοινοτικών δράσεων ενημέρωσης και προώθησης στην εσωτερική αγορά, πρέπει να αποτελέσει τον σαφώς προσδιορισμένο στόχο αυτής της πρωτοβουλίας.

4.2. Για τη βελτιστοποίηση του οφέλους από την προώθηση σε κοινοτικό επίπεδο, επιβάλλεται όλοι οι παράγοντες — επαγγελματικές και διεπαγγελματικές οργανώσεις — να δραστηριοποιηθούν

κατά τρόπο συμπληρωματικό και συντονισμένο. Στα πλαίσια αυτά, βασική σημασία έχει η συμμετοχή και η πείρα του ιδιωτικού τομέα. Τούτο πρέπει να αντικατοπτρίζεται στην κατάρτιση, το σχεδιασμό και την εκτέλεση των προγραμμάτων, ιδιαίτερα προκειμένου να αποφευχθούν οι γραφειοκρατικές περιπλοκές.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους υγειονομικούς όρους που εφαρμόζονται στις μη εμπορικού χαρακτήρα μετακινήσεις ζώων συντροφιάς»

(2001/C 116/12)

Στις 10 Οκτωβρίου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με τα άρθρα 37 και 152, παράγραφος 4, εδάφιο β) της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Leif Nielsen.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειάς της που πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και με 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ο φόβος της λύσσας και των άλλων μεταδοτικών ασθενειών κατοικίδιων ζώων είχε ως αποτέλεσμα την επιβολή περιορισμών σε ορισμένες χώρες όσον αφορά τις μετακινήσεις, μη εμπορικού χαρακτήρα, σκύλων και γάτων κ.λπ. από άλλα κράτη μέλη και από τρίτες χώρες. Με την πρόταση αυτή, η Επιτροπή επιδιώκει την εναρμόνιση των υγειονομικών όρων ώστε να δημιουργηθεί μία κοινή εξωτερική προστασία και να μειωθούν οι εσωτερικοί περιορισμοί. Ορισμένες από τις σχετικές ασθένειες αφορούν μόνο τα ζώα, ενώ άλλες (οι αποκαλούμενες ζωονόσοι, ιδίως η λύσσα) και τους ανθρώπους. Σύμφωνα με την Επιτροπή, η εναρμόνιση πρέπει να γίνει βάσει της διαδικασίας της συναπόφασης.

1.2. Η σημαντική βελτίωση της κατάστασης στο σύνολο της Κοινότητας, όσον αφορά τη λύσσα, επετεύχθη μέσω του εμβολιασμού, δια του στόματος, των αλεπούδων των πληγείσων περιφερειών. Η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο κατήργησαν, κατόπιν της ανωτέρω βελτίωσης τα προηγούμενα συστήματα καραντίνας και εισήγαγαν λιγότερο περιοριστικές ρυθμίσεις. Δια-

4.3. Ο προϋπολογισμός για την προώθηση στην εσωτερική αγορά πρέπει να είναι στο ύψος των φιλοδοξιών του εγχειρήματος. Η ανεπάρκεια των πόρων όχι μόνο θα περιορίσει την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου μέσου, αλλά και θα προκαλέσει περιττές εντάσεις μεταξύ τομέων και επιλέξιμων προϊόντων.

πίστωσαν ότι τα κρούσματα λύσσας στην ΕΕ οφείλονται κυρίως στα ζώα που προέρχονται από τρίτες χώρες όπου εξακολουθεί να ενδημεί η λύσσα αστικού τύπου. Με την πρόταση ο έλεγχος των μετακινήσεων από τρίτες χώρες καθίσταται αυστηρότερος. Η πρόταση βασίζεται στα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα των διάφορων επιστημονικών επιτροπών εμπειρογνομόνων συμπεριλαμβανομένης της Επιστημονικής Κτηνιατρικής Επιτροπής.

1.3. Βάσει της πρότασης οι σκύλοι και οι γάτες, που μετακινούνται μεταξύ των κρατών μελών ή από συγκεκριμένα τρίτα κράτη και εδάφη δηλ. από Ανδόρα, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μονακό, Νορβηγία, Άγιος Μαρίνος, Ελβετία, Βατικανό, Νήσος του Μαν, Αγγλονορμανδικά Νησιά, τα οποία σύμφωνα με τη λογική που εφαρμόζεται για τις περιφέρειες εξομοιώνονται με την ΕΕ, πρέπει να συνοδεύονται από τον ιδιοκτήτη τους ή από ένα φυσικό πρόσωπο που έχει την ευθύνη τους στη διάρκεια της μετακίνησης. Η αναγνώριση των ζώων πρέπει να γίνεται με δερματοστιξία (τατουάζ) ή αναμεταδότη και τα ζώα θα πρέπει να συνοδεύονται από ένα πιστοποιητικό αντιλυσσικού εμβολιασμού στο οποίο πρέπει να αναφέρεται ότι εκτός του πρώτου εμβολιασμού έχουν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους και εμβολιασμοί με ανενεργό εμβόλιο σύμφωνα με τη διεθνή προδιαγραφή (O.M.S.).

1.4. Η Σουηδία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν, εκτός των ανωτέρω να προβάλουν πρόσθετες απαιτήσεις όσον αφορά την εξέταση του τίτλου αντισωμάτων εξουδετέρωσης που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί τουλάχιστο 6 μήνες πριν από τη μετακίνηση και πάνω από 30 ημέρες μετά τον εμβολιασμό που προηγείται της εξέτασης των αντισωμάτων.

1.5. Σχετικά με τη μετακίνηση ζώων προς την ΕΕ από άλλες τρίτες χώρες, εκτός από τις προαναφερθείσες, ο αντιλυσικός εμβολιασμός και η εξέταση του τίτλου αντισωμάτων εξουδετέρωσης είναι υποχρεωτικοί βάσει των ίδιων κανόνων που ισχύουν για την μετακίνηση προς τη Σουηδία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα, για ορισμένα κράτη μέλη, ο έλεγχος να καθίσταται αυστηρότερος. Επιπλέον, η Σουηδία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο μπορούν να θεσπίσουν κανόνες για την καραντίνα, τους οποίους ανακοινώνουν στην Επιτροπή.

1.6. Σύμφωνα με την πρόταση η μετακίνηση, μεταξύ των κρατών μελών ή από τις συγκεκριμένες τρίτες χώρες και τα συγκεκριμένα εδάφη, άλλων ζώων πλην σκύλων και γάτων δεν υπόκειται σε καμία υγειονομική απαίτηση. Αυτό ισχύει για όλα τα είδη αραχνών και εντόμων, ψαριών, αμφιβίων, ερπετών και πτηνών όπως και νυφίτσες, κουνέλια, ινδικά χοιρίδια (χάμστερ) όπως αναφέρονται σε παράρτημα της πρότασης κανονισμού.

1.7. Παρόλα αυτά, σε ειδικές καταστάσεις και πριν να τεθεί σε ισχύ ο κανονισμός ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από την Επιτροπή συμπληρωματικές εγγυήσεις σχετικά με άλλες ασθένειες εκτός της λύσσας. Επιπλέον, η Επιτροπή επιθυμεί να εξουσιοδοτηθεί για να τροποποιεί και να συμπληρώνει τα παραρτήματα που αφορούν, αντίστοιχα, άλλα είδη ζώων, χώρες και περιφέρειες όπως και υγειονομικές απαιτήσεις με τη συνεργασία της Μόνιμης Κτηνιατρικής Επιτροπής. Η καταχώρηση στο παράρτημα και άλλων τρίτων χωρών πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση της διάρθρωσης και οργάνωσης των υγειονομικών αρχών, την εξάπλωση της λύσσας, τις διατάξεις εισαγωγής σαρκοβόρων ζώων καθώς και τις ισχύουσες διατάξεις για τη διάθεση στην αγορά αντιλυσικών εμβολίων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Σύμφωνα με την ΟΚΕ είναι απολύτως απαραίτητο να προληφθούν και να καταπολεμηθούν οι μεταδοτικές ασθένειες των κατοικίδιων ζώων στην ΕΕ και στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες και συγχρόνως να αποφευχθεί η μετάδοση ασθενειών εξαιτίας της μετακίνησης ζώων από τρίτες χώρες. Μετά τη διεύρυνση της ΕΕ οι νέες παραμεθόριες χώρες και η μεταφορά ζώων σε μεγάλες αποστάσεις θα αυξήσουν τον κίνδυνο της εξάπλωσης ασθενειών. Όπως και στην παρούσα πρόταση οι σχετικές διατάξεις πρέπει να βασίζονται ευρέως σε επιστημονικά στοιχεία.

2.2. Είναι ιδιαίτερα θετικό το γεγονός ότι η λύσσα έχει τεθεί υπό έλεγχο στα κράτη μέλη της ΕΕ Αντίθετα, υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης της κατά τη μετακίνηση ζώων από περιφέρειες όπου η νόσος αυτή είναι ενδημική. Γι' αυτό χρειάζεται η εναρμόνιση των εθνικών κανόνων και η εισαγωγή ενός κοινού συστήματος όσον αφορά τη μετακίνηση των ζώων. Όμως η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι προτείνεται η περιφερειοποίηση και όχι η πλήρης εναρμόνιση πράγμα που μπορεί να είναι από υγειονομική άποψη βάσιμο. Οι χώρες που «ανέκαθεν ήταν απαλλαγμένες από τη λύσσα» επέτρεχαν έτσι μία ιδιαίτερη προστασία πράγμα που προς το παρόν θεωρείται δικαιολογημένο.

2.3. Σύμφωνα με την πρόταση η πρόληψη της λύσσας βασίζεται ιδίως στην υπόθεση ότι τα κράτη μέλη είναι σε θέση να ελέγχουν ικανοποιητικά τις μετακινήσεις των ζώων από τις τρίτες χώρες. Η ΟΚΕ συνιστά να καταβληθεί από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλισθεί βέλτιστος συνοριακός έλεγχος.

2.4. Είναι σκόπιμο όμως, να προτείνει η Επιτροπή, να συμπεριληφθούν τρίτες χώρες και εδάφη τα οποία γεωγραφικά και από άποψη νόσου μπορούν να παρομοιασθούν με την ΕΕ όσον αφορά την νομοθεσία τους στον εν λόγω τομέα. Εξυπακούεται βέβαια ότι οι μετακινήσεις προς τις σχετικές χώρες και εδάφη από άλλες τρίτες χώρες υπόκεινται απολύτως στους ίδιους ελέγχους όπως και οι μετακινήσεις προς την ΕΕ.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Οι μετακινήσεις ζώων συντροφιάς δημιουργούν και άλλα προβλήματα σχετικά με ασθένειες εκτός της λύσσας. Γι' αυτό πρέπει να θεσπισθούν οι απαραίτητες διατάξεις ώστε να αποφευχθεί η μετάδοση ασθενειών σε κατοικίδια ζώα διότι η καταπολέμηση τους θα απαιτήσει τη διενέργεια μεγάλων δαπανών. Όλα τα είδη πτηνών, π.χ. κόττες, περιστέρια, παπαγάλοι, κ.λπ. μπορεί να είναι φορείς επικίνδυνων μεταδοτικών ασθενειών (ψευδοπανώλη των ορνίθων, ορνίθωση και ζωνόσοι π.χ. σαλμονέλλωση DT 104, καμπυλοβακτηρίωση) που τα προσβάλλουν και οι οποίες μεταδίδονται, μεταξύ άλλων, διαμέσου των ζώων συντροφιάς που έρχονται σε επαφή με ακάθαρτα νερά (σκύλοι, φίδια, χελώνες κ.λπ.).

3.2. Η ΟΚΕ φρονεί, ανεξάρτητα από το αν υπάρχουν διάφορα επιχειρήματα για τη θέσπιση διατάξεων με σκοπό τη μείωση των κινδύνων μετάδοσης των προαναφερθεισών και άλλων ασθενειών, ότι λόγω των μετακινήσεων των ζώων αναμυχής και των ζώων συντροφιάς, θα δημιουργηθεί διοικητικό χάος και ότι η σχέση αιτίας — αιτιατού δεν αντισταθμίζει τον κίνδυνο που αναλαμβάνεται με τη μετακίνηση, δηλ. τη μετάδοση ασθενειών στα είδη της άγριας πανίδας.

3.3. Η ευθανασία των ζώων που δεν πληρούν τις απαιτήσεις πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το πρωτόκολλο της Συνθήκης 'Αμστερνταμ για την προστασία και την καλή διαβίωση των ζώων.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί επίσης αναγκαίο να μειωθούν τα προβλήματα προστασίας των ζώων κατά τις εμπορικές εισαγωγές εξωτικών ζώων στην ΕΕ.

3.5. Η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει μετά από 5 χρόνια έκθεση για την εφαρμογή των κανόνων, που θα συνοδεύεται ενδεχομένως από προτάσεις τροποποίησης.

4. Συμπέρασμα

4.1. Η ΟΚΕ με την επιφύλαξη των ως άνω παρατηρήσεων επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για παράταση μέχρι ενός έτους της χρηματοδότησης ορισμένων σχεδίων βελτίωσης της ποιότητας και της εμπορίας που έχουν εγκριθεί βάσει του τίτλου II α του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72»

(2001/C 116/13)

Στις 20 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου με βάση εισηγητική έκθεση του κ. de las Heras Cabañas.

Κατά τη 377η σύνοδο ολομέλειάς της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η εξεταζόμενη πρόταση κανονισμού αφορά το πρώτο μέρος της συμφωνίας που επετεύχθη κατά τη διάρκεια του Συμβουλίου Υπουργών που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, στις 17 Ιουλίου 2000. Με την εν λόγω συμφωνία ζητείται από την Επιτροπή να προτείνει να συνεχισθούν οι πληρωμές που προορίζονται για τους παραγωγούς καρπών με κέλυφος (αμύγδαλα, φουντούκια, καρύδια, φιστίκια) και χαρουπιών, στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του 2001, για τα προγράμματα που πρόκειται να λήξουν το 2000. Επίσης, ζητείται από την Επιτροπή, συμπληρωματικά, να προβεί στην εκπόνηση ειδικής μελέτης για τον τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρουπιών, στο πλαίσιο της έκθεσης που θα υποβάλει για το καθεστώς των οπωροκηπευτικών πριν από το τέλος του έτους 2000.

2. Ιστορική αναδρομή

2.1. Τα σχέδια βελτίωσης, διάρκειας δέκα ετών, που τέθηκαν σε εφαρμογή από το 1989 και μετά βάσει του τίτλου II α του

κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1035/72, συνέβαλαν σημαντικά, σε ορισμένα κράτη μέλη, στη βελτίωση της οργάνωσης της παραγωγής, στη συγκέντρωση της προσφοράς και στη βελτίωση των παραγωγικών και εμπορικών διαρθρώσεων. Τα εν λόγω σχέδια συνέβαλαν επίσης σημαντικά στην υποστήριξη του εισοδήματος των παραγωγών, με άμεσο αποτέλεσμα την αναχαίτιση της τάσης εγκατάλειψης της καλλιέργειας καρπών με κέλυφος και χαρουπιών που χαρακτήριζε τις διάφορες παραγωγικές περιφέρειες της ΕΕ.

2.2. Τα ειδικά προβλήματα του τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρουπιών δεν ελήφθησαν ωστόσο υπόψη από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2200/96 που αφορούσε τη μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών, με αποτέλεσμα να αποφασισθεί η κατάργηση των εν λόγω μέτρων. Τα προτεινόμενα στο πλαίσιο του εν λόγω κανονισμού μέτρα αποδείχθηκαν ακατάλληλα και ανεπαρκή, κυρίως λόγω της μη προσαρμογής τους στον ειδικό χαρακτήρα των προαναφερθεισών παραγωγών.

2.3. Λόγω των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο τομέας των φουντουκίων, αποφασίστηκε, βάσει του άρθρου 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2200/96, η χορήγηση κατ' αποκοπήν ενισχύσεων προς τις οργανώσεις παραγωγών για τα φουντούκια συγκομιδής των περιόδων εμπορίας 1997/98, 1998/99 και 1999/00. Οι εν λόγω ενισχύσεις διαδραμάτισαν ρόλο καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη των οργανώσεων παραγωγών στην Ιταλία και βοήθησαν τους κοινοτικούς παραγωγούς φουντουκίων να αντεπεξέλθουν στα προβλήματα ανταγωνισμού που δημιούργησε η μη ευνοϊκή κατάσταση της αγοράς, η οποία και συνεχίζεται.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η καλλιέργεια καρπών με κέλυφος και χαρουπιών επικεντρώνεται σε ορισμένες μειονεκτούσες περιφέρειες της Ευρώπης στο χώρο της Μεσογείου (900 000 εκτάρια) και για το λόγο αυτό η συνέχισή της είναι ζωτικής σημασίας για τις εν λόγω παραγωγούς περιοχές της ΕΕ, λόγω των θετικών συνεπειών που έχει για την απασχόληση, το περιβάλλον, το φυσικό τοπίο και τον πολιτισμό, καθώς επιτρέπει τη διαφοροποίηση της παραγωγής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη διατήρησή της στις περιοχές αυτές, γεγονός πολύ σημαντικό διότι αποτρέπει την απερίμωση. Οι εναλλακτικές παραγωγικές λύσεις που υπάρχουν είναι πολύ περιορισμένες ή ανύπαρκτες, ενώ οι περιορισμοί που επιβάλλει η ΚΓΠ δεν επιτρέπουν την υποκατάσταση των εν λόγω καλλιεργειών από άλλες.

3.2. Η παραγωγή καρπών με κέλυφος και χαρουπιών αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη μίας σημαντικής βιομηχανίας μεταποίησης, που συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και ενισχύει την οικονομική δραστηριότητα στις μειονεκτούσες αγροτικές περιοχές. Τόσο ο πρωτογενής όσο και ο δευτερογενής τομέας μεταποίησης αφορούν τη λειτουργία ενός μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων όλων των ειδών και των μεγεθών, όπως τις επιχειρήσεις αποφλοιώσης, διαχωρισμού και καβουρδίσματος, τη βιομηχανία της σοκολάτας, τις επιχειρήσεις παγωτών και παραδοσιακών γλυκών και τις βιοτεχνικές ή βιομηχανικές επιχειρήσεις ζαχαροπλαστικής.

3.3. Η κατανάλωση καρπών με κέλυφος στην ΕΕ, αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, αυξάνεται σταθερά λόγω της ενσωμάτωσης των εν λόγω προϊόντων στην παραγωγή πολυάριθμων ειδών διατροφής που επιτρέπει η ανάπτυξη της τεχνολογίας του τομέα της αγροτοβιομηχανίας καθώς και της τάσης των καταναλωτών να τα συμπεριλάβουν στη διατροφή τους. Η τάση αυτή οφείλεται στη υψηλή θρεπτική τους αξία λόγω της περιεκτικότητάς του τόσο σε φυτικές ίνες όσο και σε πρωτεΐνες και σε βιταμίνες, αλλά και στις θετικές συνέπειες που έχει η κατανάλωσή τους για την υγεία, ιδιαίτερα όσον αφορά την πρόληψη των καρδιαγγειακών νόσων λόγω των υψηλών επιπέδων μονοακόρεστων και πολυακόρεστων λιπαρών οξέων που περιέχουν.

3.4. Η παραγωγή των εν λόγω προϊόντων στην ΕΕ παρουσιάζει έλλειμμα με αποτέλεσμα να υποχρεώνεται η ΕΕ να προβαίνει σε εισαγωγές από τρίτες χώρες, μεταξύ των οποίων οι πιο σημαντικές είναι οι εισαγωγές αμυγδάλων και καρυδιών από τις ΗΠΑ και φουντουκίων από την Τουρκία. Αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι

οι χώρες αυτές αποτελούν τους μοναδικούς προμηθευτές της Κοινότητας σε αυτά τα προϊόντα, είναι σκόπιμο να διατηρηθούν τα σημερινά επίπεδα παραγωγής της ΕΕ, λόγω του κινδύνου που αντιπροσωπεύει η υπερβολική εξάρτηση και οι προβλέψιμες συνέπειες που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα για τις τιμές και κατ' επέκταση για τους καταναλωτές.

3.5. Τα μέτρα προστασίας που αφορούν τις εισαγωγές των εν λόγω προϊόντων είναι πολύ περιορισμένα, λόγω της περιορισμένης αυτάρκειας της ΕΕ. Το επίπεδο των τελωνειακών δασμών είναι πολύ χαμηλό. Η κατάσταση επιδεινώνεται με την παραχώρηση σημαντικών πλεονεκτημάτων προς τις κυριότερες χώρες εφοδιασμού στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών. Η παραγωγή αμυγδάλων και καρυδιών στις ΗΠΑ είναι ιδιαίτερα εντατικοποιημένη και βασίζεται σε ένα παραγωγικό σύστημα που διαφέρει ριζικά από το αντίστοιχο σύστημα των μεσογειακών χωρών. Κύρια χαρακτηριστικά του εν λόγω συστήματος είναι οι υψηλές αποδόσεις και το χαμηλό κόστος παραγωγής που επιτρέπουν την μείωση των τιμών διάθεσης σε επίπεδα αδιανόητα για τους κοινοτικούς παραγωγούς. Η ανταγωνιστική ισχύς της Τουρκίας οφείλεται κυρίως στο χαμηλό κόστος του εργατικού δυναμικού και στις μεγαλύτερες βροχοπτώσεις στις περιοχές παραγωγής. Ακόμη, οι υφιστάμενες ρυθμίσεις δεν διασφαλίζουν τον σεβασμό, κατά την παραγωγή των εισαγομένων προϊόντων, των εργασιακών, φυτοϋγειονομικών και περιβαλλοντικών προτύπων που ισχύουν για τα προϊόντα που παράγονται στην ΕΕ.

3.6. Η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει την οικονομική ανεπάρκεια των πιστώσεων που διατίθενται για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τον τομέα της παραγωγής καρπών με κέλυφος και χαρουπιών, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη η επίδρασή τους στη συγκέντρωση της προσφοράς, τη βελτίωση της ποιότητας και της εμπορίας των προϊόντων και τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη που θα προκύψουν από την ορθή εφαρμογή τους. Το ποσοστό των δαπανών που αντιπροσωπεύουν οι πιστώσεις που διατίθενται για την εφαρμογή των μέτρων υποστήριξης του τομέα σε σχέση με τις συνολικές δαπάνες του ΕΓΤΠΕ είναι ιδιαίτερα χαμηλό και αντιστοιχεί στο 0,2 % του κοινοτικού προϋπολογισμού. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότηση που είχε υιοθετήσει στις 19 Οκτωβρίου 2000 σχετικά με το κείμενο που ισχύει για τον τομέα των οπωροκηπευτικών⁽¹⁾ τόνισε τη σημασία που έχει η διάθεση επαρκών πιστώσεων, το ύψος των οποίων θα πρέπει να ανταποκρίνεται τόσο στις ανάγκες του τομέα όσο και στη γενικότερη σημασία του (βλέπε σημεία 2.8.2, 2.8.3, 2.8.4, 2.8.5 και 4.1.2).

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση

4.1.1. Παρά το γεγονός ότι η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να παρουσιάσει το Συμβούλιο και η Επιτροπή μία οριστική πρόταση για το μέλλον του τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρουπιών, υποστηρίζει την παρούσα πρόταση θεωρώντας ότι αποτελεί μία μεταβατική λύση με στόχο την αντιμετώπιση της δυσχερούς κατάστασης που επικρατεί σε ό,τι αφορά τις οργανώσεις παραγωγών τα προγράμματα των οποίων λήγουν εντός του έτους 2000.

⁽¹⁾ ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

4.1.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν συμφωνεί πλήρως με «το πνεύμα και το γράμμα» των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας που πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουλίου 2000, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται η συγχρηματοδότηση του συνόλου των δράσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο των σχεδίων βελτίωσης των οργανώσεων παραγωγών που πρόκειται να λήξουν εντός του έτους 2000, ενώ γίνεται αποδεκτή η χορήγηση ενισχύσεων αποκλειστικά για τις εργασίες που θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τις 15 Ιουνίου 2001. Η ΟΚΕ θεωρεί ωστόσο ότι η εν λόγω προθεσμία θα πρέπει να παραταθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001.

4.1.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι δυσχερείς συνθήκες σε ό,τι αφορά την αγορά, οι οποίες και επέβαλαν τη λήψη του ειδικού μέτρου για τον τομέα των φουντουκιών, συνεχίζουν να υφίστανται. Για το λόγο αυτό και λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις περιορισμένες οικονομικές συνέπειες όσο και την παράταση της εφαρμογής των λοιπών μέτρων που ισχύουν για τους καρπούς με κέλυφος και τα χαρούπια, θεωρεί ότι θα πρέπει να χορηγηθεί και για την περίοδο εμπορίας 2000/01 η κατ' αποκοπή ενίσχυση που προβλέπεται από το άρθρο 55 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2200/96.

4.1.4. Η ΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει ορισμένες αντιρρήσεις σχετικά με την τρίτη αιτιολογική σκέψη της πρότασης της Επιτροπής, λόγω του κινδύνου που υφίσταται να χρησιμοποιηθούν οι αρχές της προοδευτικής μείωσης των ενισχύσεων και της σταδιακής μεταφοράς της οικονομικής ευθύνης στους παραγωγούς, ως σημείο αναφοράς για τη μακροπρόθεσμη επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο τομέας των καρπών με κέλυφος και των χαρούπιών.

4.2. Παρατηρήσεις σχετικά με το μέλλον του τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρούπιών

4.2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η εξεύρεση μίας μακροπρόθεσμης λύσης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρούπιών και για το λόγο αυτό ζητεί από την Επιτροπή να προβεί, πριν από τα τέλη του έτους 2000 και παράλληλα με την ειδική μελέτη που θα καταρτισθεί για τον τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρούπιών στο πλαίσιο της έκθεσης για το καθεστώς που ισχύει για τα οπωροκηπευτικά, στην υποβολή μίας πρότασης σχετικά με

τη λήψη νέων μέτρων υποστήριξης του τομέα των καρπών με κέλυφος και των χαρούπιών. Τα εν λόγω μέτρα θα ενσωματωθούν στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2200/96 κατά τρόπο ώστε:

- να καθιερωθεί η χορήγηση κατ' αποκοπήν ενίσχυσης ανά μονάδα επιφανείας μέσω των οργανώσεων των παραγωγών. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση της εν λόγω ενίσχυσης θα είναι η πραγματοποίηση συγκεκριμένων καλλιεργητικών παρεμβάσεων.
- να παραταθεί η χορήγηση της κατ' αποκοπήν ενίσχυσης για τα φουντούκια και μετά την περίοδο εμπορίας 2000/01.

4.2.2. Λόγω των δυσμενών συνθηκών που επικρατούν στην αγορά καστανών, θα πρέπει να εξετασθεί το ζήτημα της περιληψής τους στα μέτρα που ισχύουν για τους καρπούς με κέλυφος και τα χαρούπια.

4.2.3. Η ΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει την αναγκαιότητα κατάρτισης ενός κοινοτικού κτηματολογίου των καλλιεργούμενων εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή καρπών με κέλυφος και χαρούπιών και ενίσχυσης των ελέγχων σχετικά με τους κανόνες εμπορίας και των φυτοϋγειονομικών ελέγχων των εισαγόμενων προϊόντων. Επίσης, θεωρεί ότι, στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών με τρίτες χώρες και των παραχωρήσεων που γίνονται στον τομέα αυτό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ευπαθής φύση των εν λόγω προϊόντων.

5. Συμπέρασμα

5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι λόγω τόσο του πολυλειτουργικού χαρακτήρα της παραγωγής καρπών με κέλυφος και χαρούπιών όσο και της εξακολούθησης της δυσμενούς κατάστασης που επικρατεί στις σχετικές αγορές, η οποία και οδήγησε στη λήψη μέτρων υποστήριξης για τον εν λόγω τομέα, είναι σκόπιμο να παραταθεί για μια επαρκή μεταβατική φάση η εφαρμογή των μέτρων που λήγουν κατά το 2000. Επίσης, πρέπει να προταθούν νέα μέτρα υποστήριξης για την οριστική επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εν λόγω καλλιεργητές, με σκοπό να διασφαλισθεί το κατάλληλο επίπεδο εισοδημάτων για τους κοινοτικούς παραγωγούς, η εξεύρεση των κατάλληλων ισορροπιών μεταξύ των διαφόρων περιοχών και η πρόσβαση των καταναλωτών σε μία διαφοροποιημένη προσφορά στα εν λόγω προϊόντα σε λογικές τιμές σε όλη την Κοινότητα.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» για

- την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ)» και
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 388/77/ΕΟΚ όσον αφορά το σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες παρεχόμενες με ηλεκτρονικά μέσα»

(2001/C 116/14)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2000, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Walker.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε με 106 ψήφους υπέρ, δύο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί μια επαναστατική επιχειρηματική πρακτική. Οι φυσικοί χώροι της διαχείρισης της επιχείρησης, των βασικών δραστηριοτήτων της και των επικουρικών υπηρεσιών χάνουν ολοένα και περισσότερο τη σημασία τους. Τα εθνικά όρια είναι πλέον αδιάφορα. Ο παγκόσμιος χαρακτήρας της ανταγωνιστικής ηλεκτρονικής αγοράς σημαίνει ότι δεν περιορίζεται από τα παραδοσιακά γεωγραφικά οικονομικά ή πολιτικά όρια. Την αγορά αυτή θα εκμεταλλευτούν όσοι βρίσκονται στην καλύτερη θέση για να επωφεληθούν από τα χαρακτηριστικά της. Αυτό αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον κόσμο των εθνικών φορολογικών συστημάτων, στον οποίο κάθε χώρα προσβλέπει στα φορολογικά οφέλη που απορρέουν από την επικράτειά της. Για τις φορολογικές διοικήσεις, αυτό αποτελεί ίσως το σημαντικότερο ζήτημα που έχουν να αντιμετωπίσουν σήμερα.

1.2. Το ηλεκτρονικό εμπόριο υπόσχεται τη δημιουργία σημαντικού πλούτου για την Ευρώπη. Έχει, συνεπώς, μεγάλη σημασία η φορολογία να μην αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξή του, αλλά να καλλιεργεί μάλλον ένα κλίμα εμπιστοσύνης που ευνοεί την ανάπτυξη με την παράλληλη προστασία των συμφερόντων όλων των εμπλεκομένων. Τόσο οι επιχειρήσεις όσο και οι κυβερνήσεις συμφωνούν ότι η δημιουργία σαφούς και βέβαιου κανονιστικού περιβάλλοντος συνιστά ουσιώδη προϋπόθεση για τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης μέσα στο οποίο οι επιχειρήσεις θα επενδύουν και θα εμπορεύονται. Όπως οι επαγγελματίες μπορεί να στραγγαλίσουν τη δημιουργική διαδικασία η οποία κινεί την οικονομική δραστηριότητα, έτσι και η έλλειψη κανονιστικής αποφασιστικότητας μπορεί παρομοίως να την αναχαιτίσει.

1.3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβώνας της 23ης και 24ης Μαρτίου 2000 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο πλαίσιο των μέτρων που θα επιτρέψουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο να αναπτύξει πλήρως το δυναμικό του στην ΕΕ, οι κανόνες για το ηλεκτρονικό εμπόριο πρέπει να είναι προβλέψιμοι και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στις επιχειρήσεις και στους καταναλωτές. Η παρούσα πρόταση ανταποκρίνεται στην προσπάθεια επίτευξης αυτού του στόχου.

1.4. Αναγνωρίζοντας ότι το αναδυόμενο ηλεκτρονικό επιχειρηματικό περιβάλλον — και ιδίως ότι η ανάπτυξη του Internet ως μέσου διεθνών συναλλαγών — θέτει σειρά ζητημάτων όσον αφορά το μέλλον του συστήματος ΦΠΑ της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άρχισε να εξετάζει τις φορολογικές επιπτώσεις το 1997. Σε στενή συνεργασία με τους αντιπροσώπους των 15 εθνικών φορολογικών διοικήσεων, εξετάστηκαν λεπτομερώς οι πιθανές επιπτώσεις της ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου στους κοινοτικούς φόρους. Στην έκθεση προόδου⁽¹⁾ περί των συνεπειών του ηλεκτρονικού εμπορίου για τον ΦΠΑ και τα τελωνειακά θέματα διαπιστώνεται ότι σε πολλές περιπτώσεις, οι υφιστάμενοι μηχανισμοί και η νομική βάση επαρκούν για να διασφαλίσουν την εισπραξη των φόρων, αλλά οι διοικήσεις θα πρέπει να είναι προσεκτικές όσον αφορά τις πιθανές επιπτώσεις των αλλαγών σχετικά με το πρότυπο και τον όγκο των συναλλαγών.

1.4.1. Σύμφωνα με θεμελιώδη σύσταση της έκθεσης προόδου, οι ισχύοντες φόροι μπορούν και θα μπορούσαν να λειτουργήσουν συνεπώς, δεν υπήρχε ανάγκη να επιβληθούν ενδεχομένως νέοι ή ειδικοί φόροι για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Κάτι τέτοιο, θα απαιτούσε αλλαγές στην ισχύουσα νομοθετική δομή.

1.4.2. Ήταν επίσης σαφές ότι μια καθαρά νομοθετική προσέγγιση όσον αφορά την φορολόγηση του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν συνιστούσε τη μοναδική απάντηση στο πρόβλημα. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μια πραγματικά παγκόσμια διαδικασία και καμία φορολογική δικαιοδοσία, δρώντας μεμονωμένα, δεν μπορεί να επιλύσει όλα τα ζητήματα που προκύπτουν. Χρειάζεται συνεπώς συνεργασία σε διεθνές επίπεδο. Η επιτυχής διαχείριση και εφαρμογή των φόρων θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό και, μεταξύ άλλων, από την επίτευξη διεθνούς συναίνεσης σε ό,τι αφορά την αποφυγή της διπλής φορολόγησης ή της αθέλητης μη φορολόγησης και, συγχρόνως, θα εξασφαλίσει επαρκή ασφάλεια και βεβαιότητα στις επιχειρήσεις ως προς τις υποχρεώσεις τους.

(1) XXI/98/0359, της 3.4.1998.

1.4.2.1. Προς το σκοπό αυτό, η Επιτροπή ενέκρινε τον Ιούνιο του 1998 μία σειρά γενικών κατευθύνσεων⁽¹⁾, ως βάση για την επίτευξη προόδου και ειδικότερα για τη δημιουργία ενός αποδεκτού πλαισίου ώστε να προχωρήσουν οι συζητήσεις εντός της Κοινότητας. Στόχος ήταν οι κατευθύνσεις αυτές, να μπορούν να χρησιμεύσουν ως κοινή βάση για το ρόλο που θα αναλάβει η ΕΕ και τα κράτη μέλη αυτής σε ό,τι αφορά τα ζητήματα των έμμεσων φόρων στην Υπουργική Διάσκεψη του ΟΟΣΑ, που είχε προγραμματιστεί για τον Οκτώβριο του έτους εκείνου στην Οτάβα. Στις εν λόγω κατευθύνσεις αναγνωρίζεται η ανάγκη διεθνούς συμφωνίας.

1.4.2.2. Αρχή των κατευθύνσεων αυτών ήταν ότι η διαπαφή μεταξύ του συστήματος έμμεσων φόρων της Κοινότητας και των συστημάτων των εμπορικών της εταιρών πρέπει να είναι ουδέτερη — πράγματι, όλες οι παραδόσεις προς κατανάλωση εντός της ΕΕ υπόκεινται στον ΦΠΑ της ΕΕ, ενώ δεν υπόκεινται σε αυτόν, οι παραδόσεις στο πλαίσιο άλλων δικαιοδοσιών. Αυτό αντανάκλα τη φύση του συστήματος ΦΠΑ της Κοινότητας, που χαρακτηρίζεται ως ένας συνολικός και γενικός φόρος κατανάλωσης.

1.4.3. Οι κατευθύνσεις της Επιτροπής εξετάστηκαν στα πλαίσια του Συμβουλίου Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Ecofin) κατά τη Σύνοδο της 6ης Ιουλίου 1998, κατά την οποία τα κράτη μέλη συμφώνησαν επί των εξής βασικών τριών αρχών:

- δεν χρειάζονται νέοι ή επιπρόσθετοι φόροι για το ηλεκτρονικό εμπόριο· οι ισχύοντες φόροι και ιδίως ο ΦΠΑ πρέπει να προσαρμοστούν ούτως ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή τους στο ηλεκτρονικό εμπόριο·
- για τους φόρους κατανάλωσης, δεν πρέπει οι ηλεκτρονικές παραδόσεις να θεωρηθούν ως εμπορεύματα. Στην περίπτωση του συστήματος ΦΠΑ της ΕΕ, πρέπει να εκληφθούν ως παροχή υπηρεσιών·
- μόνο η παροχή υπηρεσιών που καταναλώνονται στην Ευρώπη πρέπει να φορολογείται στην Ευρώπη.

1.4.3.1. Το Συμβούλιο τόνισε επίσης τα εξής θέματα:

- το ζήτημα του ελέγχου και της αναγκαστικής εισπραξίας ΦΠΑ στο ηλεκτρονικό εμπόριο·
- την ανάγκη κανόνων για την αποδοχή τιμολογίων χωρίς την χρήση εντύπων·
- το γεγονός ότι για τους μη κοινοτικούς φορείς ηλεκτρονικού εμπορίου, η τήρηση πρέπει να διευκολυνθεί και απλουστευθεί κατά το δυνατόν περισσότερο, λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς συμφωνίες·
- την ανάγκη να προβλεφθεί η εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων με ηλεκτρονικά μέσα.

1.4.3.2. Σε διεθνές επίπεδο, στις προϋποθέσεις πλαίσιο για τη φορολογία, που στη συνέχεια εγκρίθηκαν από εκπροσώπους των κυβερνήσεων και επιχειρήσεων στην Οτάβα, επισημάνθηκε ότι

αποτελεί ιδιαίτερη προτεραιότητα η εφαρμογή συστήματος φόρων κατανάλωσης, σύμφωνα με τις παραδοσιακές γενικές αρχές φορολόγησης, στις οποίες περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η ουδετερότητα, η αποτελεσματικότητα, η βεβαιότητα και η απλότητα. Ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τις αρχές που ενέκρινε το Συμβούλιο.

1.4.4. Κάνοντας ακόμη ένα βήμα προόδου στα πλαίσια της διαδικασίας εκτενών διαβουλεύσεων, περισσότεροι από εκατό εκπρόσωποι ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και εκπροσώπων των ΜΜΕ, συμμετείχαν σε στρογγυλή τράπεζα όσον αφορά τις επιλογές για το σύστημα ΦΠΑ της ΕΕ, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Ιανουάριο του 1999. Το βασικό μήνυμα που εξέφρασαν οι επιχειρήσεις είναι ότι η σαφήνεια των φορολογικών κανόνων αποτελεί προτεραιότητα για το ηλεκτρονικό εμπόριο και χρειάζεται να υπάρχει βεβαιότητα ως προς την ύπαρξη κανόνων καθώς και ως προς τον τρόπο εφαρμογής τους. Η Επιτροπή αναγνωρίζει πλήρως τη σημασία που έχει η άρση της αβεβαιότητας και των στρεβλώσεων στο ισχύον φορολογικό σύστημα.

1.5. Πρόθεση της Επιτροπής είναι η βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς χωρίς όμως να διαμφισβητηθεί η μακροπρόθεσμη νομοθετική και πολιτική δέσμευση για τη θέσπιση ενός οριστικού φορολογικού συστήματος καθώς και ο βαθμός εναρμόνισης που θα απαιτηθεί. Η εξεταζόμενη πρόταση για την φορολογία ορισμένων υπηρεσιών που παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα αποτελεί το πρώτο βήμα για την εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Ο ΦΠΑ που εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες που παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα

2.1.1. Η παρούσα πρόταση καλύπτει το ζήτημα της ηλεκτρονικής παροχής ψηφιακών προϊόντων, ιδιαίτερος εκείνων που προορίζονται προς τον τελικό καταναλωτή εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα το οποίο είχε επισημανθεί ως ένα από τα πιθανά φορολογικά προβλήματα της εκθέσεως προόδου. Πρόκειται για ένα νέο είδος εμπορικής συναλλαγής που δεν είχε προβλεφθεί, όταν καταρτιζόταν η ισχύουσα νομοθεσία. Επιπλέον, η συμμόρφωση, ο έλεγχος και η εφαρμογή των προτύπων που είναι σήμερα διαθέσιμα στις φορολογικές αρχές είναι πολύ πιθανό ότι από ορισμένες πλευρές δεν θα ανταποκρίνονται πλέον στα πράγματα.

2.1.2. Οι διαβουλεύσεις τις οποίες πραγματοποίησε η Επιτροπή επιβεβαίωσαν την άποψη κατά την οποία οι αναγκαίες τροποποιήσεις θα πρέπει να στηρίζονται κατά το δυνατόν περισσότερο στη λειτουργία του ισχύοντος συστήματος ΦΠΑ. Η παρούσα πρόταση αφορά επομένως τη διατήρηση της εφαρμογής του μηχανισμού αντίστροφης επιβάρυνσης όσον αφορά τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων, με την επιβολή υποχρέωσης εγγραφής για απόκτηση αριθμού ΦΠΑ στους φορείς που προμηθεύουν μη υποκειμένους στο φόρο, εγκατεστημένους στην ΕΕ.

2.1.3. Η προσέγγιση αποβλέπει στην τροποποίηση του άρθρου 9 της 6ης οδηγίας ΦΠΑ. Οι ισχύοντες κανόνες του άρθρου αυτού, ειδικότερα των παραγράφων 1 και 2 (γ) και (ε) της 6ης οδηγίας προβλέπουν ότι:

(1) COM(1998) 374 τελικό.

— οι παροχές φορέων εγκατεστημένων σε τρίτη χώρα προς μη υποκείμενους στο φόρο στην ΕΕ, απαλλάσσονται του ΦΠΑ, ενώ οι φορείς που είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ εφαρμόζουν τον ΦΠΑ στις υπηρεσίες αυτές, δεδομένου ότι ο τόπος παροχής των υπηρεσιών αυτών είναι συνήθως ο τόπος εγκατάστασης του προμηθευτή (παρόμοιες περιπτώσεις δεν καλύπτονται από το άρθρο 9 (2) (ε) και υπάγονται στο βασικό κανόνα του άρθρου 9 (1)).

— για τις παροχές των υπηρεσιών που αναφέρονται στο άρθρο 9 (2) (γ), από φορείς εγκατεστημένους στην ΕΕ, προς πελάτες σε τρίτες χώρες ή προς υποκείμενους στο φόρο εγκατεστημένους στην Κοινότητα, όχι όμως στην ίδια χώρα με τον προμηθευτή, μπορεί να εφαρμόζεται ΦΠΑ, διότι ο τόπος παροχής είναι ο τόπος όπου υλικά παρέχονται οι υπηρεσίες.

2.1.3.1. Τούτο συνεπάγεται στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος των φορέων που είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ και θέτει σε μειονεκτική θέση τους εγκατεστημένους φορείς στην ΕΕ έναντι των φορέων τρίτων χωρών. Η προτεινόμενη λύση είναι η εισαγωγή μιας νέας παραγράφου (2) (στ) στο άρθρο 9 η οποία να προβλέπει ως βασικό κανόνα ότι μεταφέρεται η παροχή υπηρεσιών στον τόπο της έδρας της επιχείρησης του πελάτη ή στον τόπο σταθερής εγκατάστασης όπου παρέχεται η υπηρεσία ή στην περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιος τόπος, στον τόπο μόνιμης κατοικίας ή συνήθους διαμονής. Στην περίπτωση που ο πελάτης είναι υποκείμενος στο φόρο και εγκατεστημένος σε χώρα διαφορετική από αυτήν όπου είναι εγκατεστημένος ο προμηθευτής, είναι υπεύθυνος για την καταβολή του φόρου. Στην περίπτωση που οι παροχές γίνονται από υποκείμενους στο φόρο (εγκατεστημένους εντός ή εκτός της Κοινότητας) προς μη υποκείμενους στο φόρο εγκατεστημένους στην Κοινότητα, η πρόταση θεσπίζει ειδική διάταξη κατά την οποία ο τόπος παροχής καθορίζεται στο κράτος μέλος στο οποίο ο προμηθευτής διαθέτει αριθμό ΦΠΑ (άρθρο 9 (2) (στ)).

2.1.4. Τα αποτελέσματα της πρότασης αυτής θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

— για τις υπηρεσίες που παρέχονται από φορέα μη εγκατεστημένο στην ΕΕ, προς ένα πελάτη στην ΕΕ, ο τόπος φορολογίας θα είναι εντός της ΕΕ και κατά συνέπεια θα υπόκεινται στον ΦΠΑ.

— όταν οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από φορέα εγκατεστημένο στην ΕΕ προς ένα πελάτη μη εγκατεστημένο στην ΕΕ, ο τόπος της φορολογίας θα είναι αυτός όπου βρίσκεται ο πελάτης, και οι υπηρεσίες δεν υπόκεινται στον ΦΠΑ της ΕΕ.

— όταν ένας φορέας της ΕΕ παρέχει τις υπηρεσίες αυτές σε υποκείμενο στο φόρο σε άλλο κράτος μέλος, ο τόπος της παροχής είναι ο τόπος εγκατάστασης του πελάτη.

— όταν ένας φορέας της ΕΕ παρέχει τις υπηρεσίες αυτές σε μη εγγεγραμμένο άτομο ή σε εγγεγραμμένο εμπορευόμενο στο ίδιο κράτος μέλος, ο τόπος παροχής είναι ο τόπος εγκατάστασης του προμηθευτή.

2.1.5. Η πρόταση δεν έχει ουδεμία επίπτωση στις υπηρεσίες, είτε ορίζονται στο άρθρο 9 (2) (στ) είτε όχι, για τις οποίες δεν υφίσταται αντάλλαγμα, όπως η δωρεάν πρόσβαση στο Internet ή η δωρεάν τηλεφορτώσεις. (Βάσει του άρθρου 2 της 6ης οδηγίας καθίσταται σαφές ότι μόνο οι υπηρεσίες που παρέχονται εξ επαχθούς αιτίας υπόκεινται στο ΦΠΑ). Ούτε έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές που συνεπάγονται υλική μεταφορά εμπορευμάτων, έστω και αν οι συναλλαγές αυτές πραγματοποιούνται με ηλεκτρονικά μέσα. Το πεδίο εφαρμογής της καλύπτει μόνο τις ακόλουθες υπηρεσίες, εφόσον παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα εξ επαχθούς αιτίας, περιλαμβάνει δε και την απόδοση των δικαιωμάτων χρήσης σειράς υπηρεσιών:

— πολιτιστικές, καλλιτεχνικές, αθλητικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες αναψυχής και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων των οργανωτών τους καθώς επίσης και την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών (άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο (γ) πρώτη περίπτωση). Περιλαμβάνονται εδώ όλες οι μορφές ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης καθώς και άλλες μεταδόσεις ήχου και εικόνας που διατίθενται και παραδίδονται μέσω ηλεκτρονικών μέσων.

— λογισμικό, συμπεριλαμβανομένου παραδείγματος χάρι των παιχνιδιών για ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

— επεξεργασία δεδομένων (άρθρο 9 (2) (ε) τρίτη περίπτωση) που περιλαμβάνει ρητά τις υπηρεσίες πληροφορικής, συμπεριλαμβανομένων της φιλοξενίας και του σχεδιασμού σελίδων web ή παρόμοιων υπηρεσιών.

— παροχή πληροφοριών.

2.1.5.1. Για λόγους ευκολίας, στο υπόλοιπο έγγραφο όλες αυτές οι υπηρεσίες θα αναφέρονται ως φορολογούμενες υπηρεσίες.

2.1.6. Θεωρήθηκε απαραίτητη και η λήψη ενός αριθμού επιπρόσθετων μέτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η προτεινόμενη νομοθεσία. Τα μέτρα αυτά έχουν συνοπτικώς ως εξής:

— οι φόροι για τις παροχές προς εγγεγραμμένους πελάτες οφείλονται από αυτούς τους ίδιους. Η εγγραφή για φορολογικούς σκοπούς είναι αναγκαία μόνο στην περίπτωση που οι παραδόσεις γίνονται προς μη εγγεγραμμένους πελάτες.

— η εγγραφή δεν είναι αναγκαία για τους εμπορευόμενους που δεν είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ, και οι οποίοι πραγματοποιούν ετησίως πωλήσεις εντός της ΕΕ μέχρι 100 000 ευρώ.

- είναι δυνατόν να υπάρχει ενιαίος τόπος εγγραφής (που στην πράξη είναι το κράτος μέλος όπου πραγματοποιείται η πρώτη υποκείμενη στο φόρο πράξη). Έτσι ο φορέας μπορεί να εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις καταβολής ΦΠΑ στην ΕΕ συναλλασσόμενος με μία μόνο διοίκηση. Το τελευταίο αυτό μέτρο αντιμετωπίζει ισότιμα τους φορείς της ΕΕ και των τρίτων χωρών, όταν προμηθεύουν καταναλωτές στην ΕΕ·
- θα είναι επίσης δυνατό να περατώνονται ηλεκτρονικά όλες οι διαδικασίες που αφορούν την εγγραφή και την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων·
- οι φορολογικές διοικήσεις θα παρέχουν στους φορείς τα μέσα ώστε να διακρίνουν εύκολα την ιδιότητα των πελατών τους (π.χ. κατά πόσον ο πελάτης είναι ή όχι επιχείρηση που διαθέτει αριθμό ΦΠΑ) και έτσι θα παρέχονται τα μέσα ώστε ένας προμηθευτής, καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια, να μπορεί να προσδιορίσει κατά πόσον πρέπει ή όχι να επιβληθεί φόρος σε μία συναλλαγή.

2.1.7. Υπό την ισχύουσα νομοθεσία, ο φορολογικός συντελεστής που πρέπει να εφαρμόζεται στις πωλήσεις προς πελάτες εντός της Κοινότητας είναι ο τυποποιημένος συντελεστής ΦΠΑ για το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο προμηθευτής. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει πιθανόν ένα ζήτημα που θα πρέπει να εξεταστεί όσον αφορά τη δυνατότητα των διαφόρων φορολογικών συντελεστών που εφαρμόζονται σε εντελώς παρόμοια αγαθά και υπηρεσίες. Η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει το ζήτημα σε μελλοντική αναθεώρηση του παραρτήματος Η της 6ης οδηγίας ΦΠΑ, στην οποία αναριθμούνται οι παροχές εμπορευμάτων και υπηρεσιών που μπορούν να υποβληθούν σε μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ.

2.2. Σκοπός και περιεχόμενο της πρότασης για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92

2.2.1. Οι εν λόγω προτάσεις είναι αναγκαίο να τροποποιηθούν σε ό,τι αφορά την τρέχουσα νομική βάση για την επιβεβαίωση της εγκυρότητας του αριθμού μητρώου του ΦΠΑ.

2.2.1.1. Σύμφωνα με την τρέχουσα διατύπωση του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα του αριθμού μητρώου ΦΠΑ κάθε προσώπου. Ωστόσο, η επιβεβαίωση αυτή περιορίζεται στα «πρόσωπα που πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές παροχές αγαθών ή υπηρεσιών».

2.2.1.2. Επειδή οι υπηρεσίες που παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα, όπως ορίζεται στην πρόταση για τροποποίηση της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ ενδέχεται να μην αποτελούν ενδοκοινοτικές παροχές

υπηρεσιών, είναι αναγκαία η τροποποίηση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού, ώστε να μπορούν τα κράτη μέλη να επιβεβαιώσουν την εγκυρότητα του αριθμού μητρώου ΦΠΑ ενός πελάτη σε πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα.

2.2.2. Οι υποκείμενοι στο φόρο που παρέχουν οι υπηρεσίες σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο (ε) της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ δεν έχουν τη νομική υποχρέωση να επιβεβαιώσουν ότι ο πελάτης τους εντός της Κοινότητας διαθέτει έγκυρο αριθμό μητρώου ΦΠΑ. Εντούτοις, η Επιτροπή πιστεύει ότι η δυνατότητα επαλήθευσης του αριθμού μητρώου ΦΠΑ των πελατών θα πρέπει να επεκταθεί και στους προμηθευτές.

2.2.2.1. Ως μέτρο διευκόλυνσης του εμπορίου είναι αναγκαίο η επιβεβαίωση των αριθμών μητρώου ΦΠΑ να μπορεί να γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα. Προς τούτο, η παρούσα πρόταση προβλέπει τη δυνατότητα αυτή με απόφαση του Συμβουλίου που εκδόθηκε στα πλαίσια άσκησης των εκτελεστικών εξουσιών της Επιτροπής. Επειδή το Συμβούλιο αποφάσισε να τροποποιήσει τις διαδικασίες άσκησης των εκτελεστικών εξουσιών της Επιτροπής, χρησιμοποιείται η ευκαιρία που παρουσιάζεται λόγω της ανάγκης τροποποίησης του Κανονισμού για την προσαρμογή των διαδικασιών επιτροπολογίας.

2.2.2.2. Η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση αυτή δυνάμει του άρθρου 95 της Συνθήκης, διότι τα προτεινόμενα μέτρα δεν αποτελούν διατάξεις φορολογικής εναρμόνισης, αλλά αποσκοπούν στη διασφάλιση της καλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχονται με ηλεκτρονικά μέσα. Επιλέγοντας το άρθρο 95 ΕΚ ως νομική βάση, η Επιτροπή είναι συνεπής με την πρόταση κανονισμού 218/92/ΕΟΚ της 19ης Ιουνίου 1990 (COM(90) 183), στην οποία ήδη τότε πρότεινε το άρθρο 100Α της Συνθήκης ΕΚ (σημερινό άρθρο 95 ΕΚ) ως κατάλληλη νομική βάση. Το γεγονός ότι το περιεχόμενο αυτής της πληροφορίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ορθή αξιολόγηση της φορολογικής βάσης δεν σημαίνει ότι η φορολογία αυτή καθ' εαυτή αποτελεί τον κύριο στόχο του κανονισμού 218/92/ΕΟΚ ή των προτεινόμενων τροποποιήσεών του. Η νομική βάση για την εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας είναι το άρθρο 93 ΕΚ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής για τον ΦΠΑ και το ηλεκτρονικό εμπόριο επί τη βάσει ότι θα συμβάλουν σημαντικά στην εξομάλυνση του πεδίου επί του οποίου οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις διαθέτουν υπηρεσίες με ηλεκτρονικά μέσα προς καταναλωτές και φορείς τρίτων χωρών που ασκούν δραστηριότητες στις ίδιες αγορές.

3.1.1. Καταρχήν, η προσέγγιση όσον αφορά τις παραδόσεις προς τους τελικούς καταναλωτές είναι ορθή διότι θεσπίζει το δικαίωμα της ΕΕ να φορολογεί τα ψηφιακά προϊόντα που παρέχονται προς καταναλωτές της ΕΕ. Μόνο σε περίπτωση προμηθευίας που υπερβαίνει το ανώτατο όριο αίρεται το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που ευνοεί σήμερα τους προμηθευτές ψηφιακών προϊόντων των τρίτων χωρών, διότι απαιτείται από αυτούς να επιβάλουν ΦΠΑ ΕΕ για τις παραδόσεις προς καταναλωτές της ΕΕ και έτσι τους θέτει στην αυτή θέση όσον αφορά τις πωλήσεις τους εντός στην Κοινότητα με τους εμπορευόμενους της ΕΕ.

3.1.2. Παρομοίως, η δυνατότητα των εμπορευομένων της ΕΕ να προμηθεύουν τους πελάτες τρίτων χωρών άνευ ΦΠΑ θα άρει ένα σημαντικό ανταγωνιστικό μειονέκτημα.

3.2. Η ΟΚΕ έχει με συνέπεια υποστηρίξει την εισαγωγή ενός νέου οριστικού συστήματος ΦΠΑ που θα βασίζεται στη φορολογία στη χώρα προέλευσης και έχει ζητήσει επανειλημμένως από τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν τη σημασία του μέτρου αυτού και να πάψουν να μπλοκάρουν τις πρωτοβουλίες για την αναθεώρηση του ΦΠΑ⁽¹⁾. Επικροτεί συνεπώς τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι οι παρούσες προτάσεις δεν θέτουν σε αμφισβήτηση τη μακροπρόθεσμη νομική και πολιτική δέσμευσή της για τη θέσπιση οριστικού φορολογικού καθεστώτος.

3.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τους στόχους της απλοποίησης, σαφήνειας και βεβαιότητας για επιχειρήσεις όσον αφορά τις νομικές τους υποχρεώσεις. Για τις επιχειρήσεις, η έλλειψη βεβαιότητας αποτελεί πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο και πολύ μεγαλύτερη αφορμή αδράνειας παρά μια γνωστή επιβάρυνση.

3.3.1. Συμφωνεί, επίσης, ότι είναι ανάγκη να προστατευθούν οι νομοταγείς επιχειρήσεις από τον αθέμιτο ανταγωνισμό εμπορευομένων που αποφεύγουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Είναι σαφώς άδικο οι έντιμες επιχειρήσεις να επιχορηγούν τις επιχειρήσεις με χαμηλότερο επίπεδο δεοντολογίας. Η καταβολή των φόρων είναι μία κοινωνική και νόμιμη υποχρέωση η οποία δεν θα πρέπει να καταστρατηγείται.

3.3.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι νέες μορφές φορολόγησης δεν είναι αναγκαίες και ότι οι ισχύοντες φόροι μπορούν και θα πρέπει να προσαρμοστούν για να αντιμετωπισθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο.

3.3.3. Συμφωνεί με την αρχή ότι οι απαραίτητες τροποποιήσεις θα πρέπει να βασιστούν όσο το δυνατόν περισσότερο στη λειτουργία του ισχύοντος καθεστώτος ΦΠΑ έως ότου εισαχθεί το νέο οριστικό καθεστώς.

3.4. Το βασικό ζήτημα σήμερα δεν είναι η κατακράτηση των εσόδων. Το συνολικό ύψος πωλήσεως ψηφιακών προϊόντων δεν πρόκειται να υπερβεί το ποσό των 35 εκατ. ευρώ κατ' έτος στην ΕΕ συνολικώς. Εντούτοις, οι δυνατότητες αναπτύξεως του

ηλεκτρονικού εμπορίου επεκτείνονται ολοένα και περισσότερο και αυτό θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα σοβαρή έλλειψη φόρων αργότερα, εάν η κατάσταση δεν ρυθμιστεί. Η ΟΚΕ εγκρίνει την αρχή της ορθής διευθέτησεως της φορολογικής δομής πριν η απώλεια εισοδήματος καταστεί σοβαρό ζήτημα.

3.5. Έχει σημασία οι προτάσεις αυτές, οι οποίες αποτελούν χρήσιμο σημείο εκκίνησης, διότι προσαρμόζουν το καθεστώς του ΦΠΑ κατά τρόπον ώστε να αντιμετωπισθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο, να μη θίξουν ή να επιδράσουν αρνητικά στις εργασίες της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ για την φορολογία της κατανάλωσης. Όπως η ίδια Επιτροπή αναγνωρίζει, το ηλεκτρονικό εμπόριο αποτελεί μία πραγματικά παγκόσμια διαδικασία και τα ζητήματα που προκύπτουν μπορούν να λυθούν μόνο μέσω διεθνούς συνεργασίας με την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή όλων.

3.6. Το βασικό μέλημα όσον αφορά τις προτάσεις αυτές έχει βεβαιώς να κάνει με το ζήτημα της εφαρμογής. Η εφαρμογή θα εξαρτηθεί από τρεις παράγοντες:

- τη βούληση των εμπορευομένων τρίτων χωρών να δεχθούν την εθελούσια εγγραφή·
- τη βούληση των φορολογικών διοικήσεων τρίτων χωρών να συνεργαστούν στις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης·
- τη δυνατότητα να εξασφαλιστεί η αναγκαστική εκτέλεση με άλλα μέσα.

3.6.1. Ο ΦΠΑ είναι ένας φόρος ο οποίος συνεπάγεται σημαντικές διοικητικές επιβαρύνσεις για τις επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες. Η άρνηση συμμόρφωσης προέρχεται τόσο από την απροθυμία ανάληψης των δαπανών που συνεπάγεται η υποβολή φορολογικών δηλώσεων όσο και από την επιθυμία αποκτήσεως παράνομου ανταγωνιστικού προνομίου. Η ύπαρξη μιας ενιαίας θέσης εγγραφής θα συμβάλει τα μέγιστα στην απλοποίηση της σχετικής διαδικασίας για εμπορευόμενους τρίτων χωρών και αποτελεί βεβαίως σημαντικό στοιχείο για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης. Είναι αμφισβητήσιμο κατά πόσον το μέτρο αυτό θα γίνει δεκτό από την πλειοψηφία των κρατών μελών αλλά χωρίς αυτό όμως θα περιορίζονταν ουσιαστικά οι ευκαιρίες που δίδονται για να πειστούν οι επιχειρήσεις τρίτων χωρών να εγγραφούν στην ΕΕ.

3.6.1.1. Το βασικό πρόβλημα θα προκύψει κατά πάσα πιθανότητα από τους φόβους ορισμένων κρατών μελών ότι ενδέχεται να απωλέσουν έσοδα λόγω των χαμηλότερων συντελεστών ΦΠΑ, δεδομένου ότι σύμφωνα με την πρόταση η εγγραφή θα λαμβάνει χώρα στο κράτος μέλος όπου γίνεται η πρώτη φορολογήσιμη παροχή πράγμα το οποίο είναι βεβαίως αντικείμενο παραποιήσεων ενώ οι εμπορευόμενοι των τρίτων χωρών θα έχουν την επιλογή του κράτους μέλους στο οποίο επιλέγουν να εγγραφούν.

(1) ΕΕ C 82 της 19.3.1996, σ. 49· ΕΕ C 296 της 29.9.1997, σ. 51· ΕΕ C 101 της 12.4.1999, σ. 73· ΕΕ C 116 της 28.4.1999, σ. 14.

3.6.1.2. Το πρόβλημα θα μπορούσε να λυθεί με τη δημιουργία ενός συστήματος συμψηφισμού για την αναδιανομή των φορολογικών εσόδων μεταξύ των κρατών μελών επί τη βάση της κατανάλωσης, από προηγούμενη πείρα όμως φαίνεται ότι η ρύθμιση αυτή είναι τόσο πολύπλοκη που καθίσταται ανέφικτη.

3.6.2. Είναι απίθανο να έχουν προετοιμασθεί οι φορολογικές διοικήσεις άλλων χωρών ώστε να καταβάλουν πολύ περισσότερες προσπώσεις για την είσπραξη φόρων εξ ονόματος των κρατών μελών της ΕΕ ή να καταδιώξουν όσους αποφεύγουν την φορολογία. Το επίπεδο συνεργασίας για τα ζητήματα αυτά μεταξύ των κρατών μελών υπήρξε απογοητευτικό.

3.6.3. Η αποτελεσματικότητα άλλων μέτρων που θα μπορούσαν να ληφθούν για να εξασφαλιστεί η τήρηση των διατάξεων σε μη εθελοντική βάση είναι αβέβαια. Όπως αναφέρει η Επιτροπή, η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτοεκτίμησης ούτε μειώνει ούτε διαγράφει μια φορολογική οφειλή, αλλά εάν η οφειλή δεν είναι απαιτητή αυτό είναι ακαδημαϊκό θέμα. Λαμβανομένου υπόψη του όγκου φορολογικής απάτης που σημειώνεται κατά γενική ομολογία στην ΕΕ υπό τις ισχύουσες διατάξεις, είναι σαφές ότι η τήρηση των διατάξεων δεν μπορεί να βασίζεται μόνον στην εθελούσια τήρηση. Είναι αναγκαίο να αναπτυχθούν μέσα άμεσης αναγκαστικής είσπραξης προκειμένου η κλίμακα της φοροδιαφυγής να μην οδηγήσει σε απαξίωση του φορολογικού καθεστώτος.

3.6.3.1. Μία δυνατότητα, όπως προτείνει η Επιτροπή, είναι οι πιστωτικές κάρτες, αλλά υπάρχουν προβλήματα που συνδέονται με την προσέγγιση αυτή. Η χρησιμοποίηση της ένδειξης της χώρας στην πιστωτική κάρτα είναι δυνατή μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ένας προμηθευτής τρίτης χώρας είναι καταλλήλως προετοιμασμένος για να συνεργαστεί. Μία πιο ριζική προσέγγιση θα ήταν να απαιτείται από τους εκδότες πιστωτικών καρτών να επιβάλλουν ΦΠΑ στις συναλλαγές που χρεώνονται σε κάθε κάρτα. Εκτός του ότι η εφαρμογή της προσέγγισης αυτής είναι δυσχερής, είναι επίσης και αντικείμενο πολλών αντιρρήσεων. Καταρχάς, οι τράπεζες οι οποίες ελέγχουν κατά κανόνα την έκδοση των πιστωτικών καρτών, μπορεί να μην είναι πρόθυμες να παράσχουν τις σχετικές πληροφορίες. Σε μερικές περιπτώσεις, υπακούουν στους νομικούς περιορισμούς που ισχύουν στα κράτη μέλη τους. Δεύτερον, είναι πολύ πιθανόν να διαθέτει κάποιος πιστωτική κάρτα που έχει εκδοθεί από τράπεζα εγκατεστημένη σε άλλη χώρα από τη δική του. Εάν καταστεί προφανές ότι υπάρχει σημαντικό εμπορικό πλεονέκτημα από την έκδοση πιστωτικών καρτών που δεν φορολογούνται, θα υπάρξει ένας αριθμός δημοσιονομικών ιδρυμάτων, εγκατεστημένων εκτός φορολογικής επικράτειας που θα παρέχουν τη διευκόλυνση αυτή. Τέλος, όπως αναφέρει η Επιτροπή, οι πληρωμές μέσω πιστωτικής κάρτας είναι πολύ πιθανόν να υποκατασταθούν από άλλα συστήματα πληρωμής για τις συναλλαγές του ηλεκτρονικού εμπορίου.

3.6.3.2. Τίθεται επίσης το ερώτημα κατά πόσον οι εταιρίες πιστωτικών καρτών θα είναι πρόθυμες να αναλάβουν το επιπρόσθετο έργο που συνεπάγεται η παροχή των σχετικών πληροφοριών. Τα ίδια ισχύουν και για άλλους ενδιαμέσους όπως οι φορείς παροχής υπηρεσιών Internet, οι τηλεφωνικές εταιρίες και οι εταιρίες διαλογικής τηλεόρασης.

3.6.3.3. Στο έγγραφο της Επιτροπής υπάρχει η έμμεση απειλή ότι οι φορείς τρίτων χωρών που αρνούνται να εκπληρώσουν τα φορολογικά τους καθήκοντα ενδέχεται να απωλέσουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ΕΕ. Τούτο αποτελεί σημαντικό κίνητρο δεδομένου ότι πολλά από τα προϊόντα του ηλεκτρονικού εμπορίου εύκολα μπορούν να παραποιηθούν, αλλά μια ενέργεια του είδους αυτού θα σήμαινε ότι η ΕΕ παραβιάζει τις διεθνείς συμφωνίες που έχει συνάψει σχετικά. Διατρέχει, επίσης, τον κίνδυνο της παραβίασης των κανόνων του ΠΟΕ.

3.6.3.4. Η Επιτροπή αναζητεί νέα μέσα για να εξασφαλιστεί η τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων από τις μη συμμορφούμενες επιχειρήσεις και πιστεύει ότι τα εν λόγω μέσα θα καταστούν διαθέσιμα με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και του ηλεκτρονικού εμπορίου, η οποία όμως καταδεικνύει ότι η νομοθεσία, ιδίως στον τομέα της φορολογίας, έχει την τάση να μένει πίσω από την τεχνολογία. Το τεχνολογικό πλεονέκτημα ευνοεί μάλλον τους διαφεύγοντες των φόρων από τους νομοδότες.

3.6.3.5. Η πρόληψη της φοροδιαφυγής, όπως και οι άλλοι τομείς της εγκληματικής δραστηριότητας, εξαρτάται, όσον αφορά την αποτελεσματικότητά της, κυρίως από την φρόνιμη και ρεαλιστική προσδοκία ότι θα εντοπισθεί η μη συμμόρφωση. Στον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου είναι δύσκολο να επαληθευθεί το γεγονός ότι η συναλλαγή όντως πραγματοποιήθηκε. Ο πολλαπλασιασμός της χρήσης των φορητών προσωπικών υπολογιστών καθιστά δυνατή τη συναλλαγή από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου ανεξαρτήτως κατοικίας του καταναλωτή.

3.6.3.6. Εάν δεν διασφαλισθεί η τήρηση των φορολογικών υποχρεώσεων είτε εθελούσιων είτε μη εθελούσιων από τη μεγάλη πλειοψηφία των εμπορευομένων, οι συναλλαγές των οποίων υπόκεινται στον ΦΠΑ ΕΕ στο πλαίσιο των προτάσεων αυτών, τότε θα επισπευσθούν οι αποσκιρτήσεις από τους φορείς τρίτων χωρών που προηγουμένως ήσαν εγγεγραμμένοι, διότι θα βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς τον ανταγωνισμό.

3.7. Θα είναι βεβαίως απαραίτητο για τους εμπορευόμενους των τρίτων χωρών που επιλέγουν να τηρήσουν την υποχρέωση αυτοεκτίμησης να διαθέτουν τα μέσα επαληθεύσεως του φορολογικού καθεστώτος των πελατών τους. Η διαδικασία αυτή θα διευκολυνθεί σε μεγάλο βαθμό εάν οι εθνικές φορολογικές αρχές δημοσίευαν καταλόγους με τους εγγεγραμμένους στον ΦΠΑ εμπορευόμενους της δικαιοδοσίας τους όπως ακριβώς συμβαίνει και με τους τηλεφωνικούς και εκλογικούς καταλόγους. Οι κατάλογοι αυτοί θα πρέπει να ενημερώνονται σε τριμηνιαία βάση.

3.8. Ο κατάλογος των προμηθειών που εμπίπτουν στο φόρο στα πλαίσια της προτάσεως δεν είναι διόλου εξαντλητικός πράγμα που παρέχει τη δυνατότητα αμφισβήτησης εναφορικά με το αν μια ειδική υπηρεσία καλύπτεται ή όχι από τις σχετικές κατηγορίες και εάν ναι από ποια. Αυτό δημιουργεί μια ορισμένη αβεβαιότητα την οποία η Επιτροπή προσπαθεί να αποφύγει κατά τα λεγόμενά της. Τίθεται, επίσης, το πρόβλημα ότι οι κατάλογοι ενδέχεται να ξεπεραστούν από τις τεχνολογικές εξελίξεις που θα επιφέρουν την καθιέρωση νέων τύπων παροχής υπηρεσιών. Θα ήταν προτιμότερο να υπάρξει μία γενικότερη κατηγοριοποίηση. Χρειάζεται να αντικατασταθούν οι κατάλογοι με καταστάσεις διατυπωμένες πιο γενικά, έτσι ώστε να γίνεται δυνατή η αντιμετώπιση των μελλοντικών εξελίξεων.

3.9. Οι προτάσεις της Επιτροπής αποτελούν πραγματικά μία επέκταση της χρήσης της διαδικασίας αντιστροφής της επιβάρυνσης. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την προηγούμενη στάση της Επιτροπής η οποία ήταν γενικότερα εχθρική προς τις επεκτάσεις της αρχής της αντιστροφής επιβάρυνσης με την αιτιολογία ότι έτσι το καθεστώς ΦΠΑ μετακινείται από το οριστικό αρχικό καθεστώς ΦΠΑ προς αυτό που λειτουργεί.

3.10. Η ΟΚΕ επικροτεί κυρίως τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι «θα εξακολουθήσει να ενεργεί για να εξασφαλίσει την κατάργηση κάθε πτυχής του φορολογικού συστήματος της ΕΕ, που ενδέχεται να αναχαιτίσει την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου». Η ΟΚΕ θεωρεί αυτό ως απαραίτητη προϋπόθεση για την φορολόγηση του ηλεκτρονικού εμπορίου.

3.11. Η πρόταση αναφέρεται στο γεγονός ότι πρέπει να υπάρξει «πάσα δυνατή φροντίδα». Η ΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αποτελέσει μία πολύ δαπανηρή απαίτηση εάν ερμηνευθεί κατά γράμμα. Ανησυχεί επίσης για τους διάφορους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να ερμηνευθεί ο όρος από τα κράτη μέλη και να εφαρμοστεί έτσι ώστε να υπάρξει μεγαλύτερος κερματισμός του καθεστώτος και αυξημένες δυσχέρειες για τους διαμεθωριακούς εμπορευόμενους. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η επίδειξη «πάσης δυνατής φροντίδας» πρέπει να είναι λιγότερο επίζηττα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η πρόταση αυτή είναι η τελευταία από μια σειρά τροποποιήσεων του άρθρου 9 της 6ης οδηγίας ΦΠΑ, με σωρευτικό αποτέλεσμα να αυξηθεί η πολυπλοκότητα, πράγμα το οποίο δεν ήταν επιθυμητό. Αν και η μεγάλη αναδιάρθρωση της 6ης οδηγίας μπορεί να φανεί ως μη αναγκαία ενόψει του επικείμενου νέου οριστικού καθεστώτος, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι υπήρξε μακρά η κυοφορία του εν λόγω οριστικού καθεστώτος. Λόγω της απροθυμίας των κρατών μελών να συμφωνήσουν επί των αλλαγών του καθεστώτος ΦΠΑ, η εμφάνιση ενός νέου οριστικού καθεστώτος στο άμεσο μέλλον πρέπει να αντιμετωπιστεί με ένα ορισμένο σκεπτικισμό. Εάν η θέσπιση του πρόκειται να καθυστερήσει ακόμη περισσότερο, τότε η ΟΚΕ θα τασσόταν υπέρ της απόψεως ότι, χωρίς να τίθεται σε αμφισβήτηση η δέσμευση ενός νέου οριστικού συστήματος χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση της εφαρμογής του, τότε θα πρέπει να αναθεωρηθεί εμπειριστικώς το άρθρο 9 ως μέρος ενός περιεκτικού εκσυγχρονισμού του ισχύοντος καθεστώτος.

4.2. Οι προτάσεις επιτρέπουν την ύπαρξη αφορολόγητων διαμεθωριακών συναλλαγών, πράγμα το οποίο επικροτείται ευρέως, αλλά χρειάζεται να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο άρθρο 9 (2) (ε) και όχι μόνο για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Σε ό,τι αφορά τις διαμεθωριακές παροχές όλων των υπηρεσιών και των ψηφιακών προϊόντων, αρμόδιο πρέπει να είναι το άρθρο 9 (2) και όχι το άρθρο 9 (1).

4.3. Η προσθήκη του άρθρου 9 (2) (στ) προκειμένου να καλυφθούν τα ψηφιακά προϊόντα βάσει διαφορετικών κανόνων από το άρθρο 9 (2) (ε) ενδέχεται να δημιουργήσει πολυπλοκότητα και στρέβλωση υπέρ των προμηθευτών τρίτων χωρών των οποίων οι υπηρεσίες παρέχονται σε σύνθετη μορφή με στοιχεία που εμπίπτουν σε διάφορες υποπαραγράφους.

4.3.1. Οι εκπομπές δεν συμπεριλαμβάνονται ως μεμονωμένο είδος στο άρθρο 9 (2) (στ) πράγμα που φαίνεται πολύ παράξενο αν ληφθεί υπόψη το προοίμιο. Η παροχή τηλεοπτικών εκπομπών που εμπίπτουν στο άρθρο 9 (2) (γ) θα συμπεριληφθεί στο νέο άρθρο 9 (2) (στ). Φαίνεται έτσι να συμπεριλαμβάνονται ορισμένες πτυχές της εκπομπής όχι όμως όλες. Ο τομέας αυτός χρειάζεται αναθεώρηση ούτως ώστε να επισημαίνεται σαφώς τι συμπεριλαμβάνεται στο άρθρο 9 (2) (στ). Το πρόβλημα θα είχε κατά μεγάλο μέρος επιλυθεί εάν τα ψηφιακά προϊόντα και οι υπηρεσίες εκπομπής υπόκειντο στους ίδιους κανόνες.

4.3.2. Η επεξεργασία δεδομένων παραμένει στο άρθρο 9 (2) (ε), όταν όμως παρέχεται με ηλεκτρονικά μέσα αποβαίνει σε υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 9 (2) (στ). Μεγάλο μέρος της επεξεργασίας δεδομένων γίνεται με υπολογιστές (μηχανές επεξεργασίας δεδομένων) και η συμπεριληψή τους σε αμφοτέρω τα άρθρα θα προκαλέσει βεβαίως δυσχέρειες.

4.3.2.1. Το άρθρο 9 (2) (στ) ορίζει ότι στις υπηρεσίες πληροφορικής συμπεριλαμβάνονται «φιλοξενία και σχεδιασμός σελίδων web ή παρόμοιες υπηρεσίες». Χωρίς σαφέστερο ορισμό, θα υπάρξουν σημαντικές διαφορές ερμηνείας. Επί παραδείγματι, η μίσθωση υπολογιστών μπορεί να υπαχθεί είτε στις διατάξεις του άρθρου αυτού είτε του άρθρου 9 (2) (ε), ενώ η συντήρηση του εξοπλισμού υπολογιστών θα υπαχθεί είτε στις διατάξεις του εν λόγω άρθρου είτε του άρθρου 9 (2) (γ).

4.4. Ενδέχεται να καταστεί πηγή ανωμαλιών το γεγονός ότι μια υπηρεσία που παρέχεται με ηλεκτρονικά μέσα φορολογείται με βάση διαφορετικό συντελεστή από εκείνο που εφαρμόζεται σε μία ταυτόσημη υπηρεσία που παρέχεται με συμβατικά μέσα διότι π.χ. η συμβατική υπηρεσία φορολογείται βάσει μειωμένου συντελεστή σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος, ενώ η ηλεκτρονική υπηρεσία φορολογείται με τον τυποποιημένο συντελεστή.

4.5. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι θα καταστεί υποχρεωτικό το όριο των 100 000 ευρώ που εφαρμόζεται σε φορείς τρίτων χωρών πριν από την εγγραφή. Θεωρεί ότι θα μειωνόταν ακόμη περισσότερο η στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ εμπορευόμενων της ΕΕ και των τρίτων χωρών εάν το όριο αυτό τυποποιηθεί σε όλα τα κράτη μέλη τόσο για εγχώριους όσο και αλλοδαπούς φορείς.

4.6. Η ΟΚΕ επικροτεί θερμά την πρόταση που επιτρέπει στους εμπορευόμενους να πληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένης και της επαλήθευσης του καθεστώτος ΦΠΑ του πελάτη και της καταβολής του φόρου, με ηλεκτρονικά μέσα. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η επαλήθευση του φορολογικού καθεστώτος του πελάτη με ηλεκτρονικά μέσα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Θεωρεί ότι οι διευκολύνσεις αυτές πρέπει να επεκταθούν σε όλους τους εγγεγραμμένους εμπορευόμενους και όχι μόνο σε όσους ασχολούνται με το ηλεκτρονικό εμπόριο.

4.6.1. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη θα ζητήσουν εξαίρεση από την απαίτηση αυτή για μια μεταβατική περίοδο διότι οι φορολογικές τους αρχές δεν είναι ακόμη εξοπλισμένες με την απαραίτητη τεχνολογία. Μία παράταση της μεταβατικής περιόδου κατά την οποία ένας αριθμός κρατών μελών δεν λειτουργεί με ηλεκτρονικό σύστημα θα δημιουργούσε και πάλι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών πράγμα θα μπορούσε να υπονομεύσει τη συνέχεια του καθεστώτος. Αυτό θα απεδάρρυνε επίσης τους φορείς τρίτων χωρών να εγγραφούν στις χώρες αυτές. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η οποιαδήποτε εξαίρεση παρέχεται στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να περιορίζεται στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα.

4.7. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή προτίθεται να προβεί σε αναθεώρηση του παραρτήματος Η της 6ης οδηγίας ΦΠΑ στο οποίο απαριθμούνται οι παροχές αγαθών και υπηρεσιών που μπορούν να τύχουν μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ. Μολονότι αυτό είναι βεβαίως απαραίτητο, είναι αμφίβολο κατά πόσο τα κράτη μέλη θα δεχτούν περαιτέρω περιορισμούς όσον αφορά τη δική τους δυνατότητα να εφαρμόζουν μειωμένους φορολογικούς συντελεστές.

4.8. Η ταχύτατη επέκταση των δυνατοτήτων του ηλεκτρονικού εμπορίου θέτει προβλήματα για τη φορολόγηση των αγαθών και των υπηρεσιών. Ο όγκος και μόνο των διαμεθοριακών συναλλαγών αγαθών είναι πιθανόν να δημιουργήσει μεγάλες δυσχέρειες στις τελωνειακές αρχές οι οποίες οφείλουν να επιβάλουν τον ΦΠΑ σε εισαγόμενα αγαθά στα σύνορα. Σε ορισμένα κράτη μέλη ήταν ήδη απαραίτητο να αυξηθεί το όριο της αξίας ανά μονάδα για το οποίο καθίσταται υποχρεωτικός ο ΦΠΑ. Είναι πιθανόν ότι θα καταστούν απαραίτητες περαιτέρω αυξήσεις του ορίου αυτού και ότι θα πρέπει να βρεθεί ένα άλλο σύστημα για την φορολογία των διαμεθοριακών συναλλαγών σε αγαθά.

4.9. Υπάρχει κίνδυνος διπλής φορολόγησης των ευρωπαϊών καταναλωτών. Ενώ απαιτείται από ένα προμηθευτή τρίτης χώρας να επιβάλει φόρο επί των πωλήσεων στη χώρα προέλευσης για τις εξαγωγές και εγγραφές αυτοεκτίμησης ΦΠΑ ΕΕ, δεν προτείνεται κανένας μηχανισμός για την ανάκτηση ή το συμψηφισμό του αλλοδαπού φόρου σε αντίθεση με την κατάσταση που επικρατεί όσον αφορά τα αλλοδαπά μερίσματα.

4.10. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή που αποφάσισε να λάβει το άρθρο 95 της Συνθήκης ως νομική βάση του προτεινόμενου κανονισμού.

5. Συμπεράσματα

5.1. Το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι μία παγκόσμια επιχείρηση και οι φορολογικές προκλήσεις που απορρέουν από αυτό μπορούν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά μόνο με τη μεγαλύτερη δυνατή διεθνή συνεργασία.

5.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι είναι αναγκαίο να αρθούν τα υφιστάμενα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα των ευρωπαϊών εμπορευομένων έναντι των ομολόγων τους των τρίτων χωρών, ότι είναι απαραίτητο να προστατευθούν οι επιχειρήσεις που τηρούν τις διατάξεις έναντι του αθέμιτου ανταγωνισμού από εμπορευόμενους που καταφεύγουν στη φοροδιαφυγή και ότι είναι απαραίτητο να τροποποιηθεί το καθεστώς ΦΠΑ προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι νέες προκλήσεις του ηλεκτρονικού εμπορίου.

5.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την αρχή ότι η φορολογία θα πρέπει γενικότερα να χαρακτηρίζεται από ουδετερότητα, αποτελεσματικότητα, βεβαιότητα και απλότητα.

5.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι δεν χρειάζεται να προβλεφθούν νέοι ή επιπρόσθετοι φόροι και ότι οι υφιστάμενοι φόροι μπορούν να προσαρμοστούν προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ηλεκτρονικό εμπόριο.

5.5. Η ΟΚΕ εκφράζει την δυσaréσκειά της για το μεγάλο χρονικό διάστημα που χρειάζεται προκειμένου να θεσπισθεί ένα νέο οριστικό καθεστώς ΦΠΑ και επικροτεί τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι προσβλέπει απολύτως στην επίτευξη του στόχου αυτού.

5.6. Η ΟΚΕ εγκρίνει τις προτάσεις βάσει των οποίων οι εμπορευόμενοι μπορούν να υποβάλουν τις επιστροφές σε ΦΠΑ, να εκτελούν πληρωμές, να επαληθεύουν το καθεστώς ΦΠΑ των πελατών τους και να παρέχουν οιαδήποτε πληροφορία απαιτείται από τις φορολογικές αρχές με ηλεκτρονικά μέσα και ελπίζει ότι οι εξαιρέσεις που θα παρασχεθούν στα κράτη μέλη, όσον αφορά την υποχρέωσή τους να διευκολύνουν σχετικά τους φορείς, δεν θα είναι περιττά μακρόχρονες.

5.7. Η ΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση της Επιτροπής ότι θα αρθούν όλες οι πτυχές του ευρωπαϊκού φορολογικού καθεστώτος που μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

5.8. Οι προτάσεις της Επιτροπής ανταποκρίνονται στις αρχές του ΦΠΑ. Εάν ο ΦΠΑ πρόκειται να παραμείνει ο τυποποιημένος ευρωπαϊκός φόρος κατανάλωσης, που εφαρμόζεται σε όλες τις μορφές εμπορίου, τότε πρέπει να υιοθετηθούν οι κατευθυντήριες

γραμμές της πρότασης. Ατυχώς, υπάρχουν αμφιβολίες όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των προτάσεων της Επιτροπής και τη δυνατότητα αποδοχής τους στην παρούσα τους μορφή από τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της Οδηγίας 77/388/ΕΟΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας όσον αφορά τη διάρκεια εφαρμογής του ελάχιστου ύψους του κανονικού συντελεστή»

(2001/C 116/15)

Στις 19 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εξηγητική έκθεση του κ. Kenneth Walker.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, μια κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το άρθρο 12 παράγραφος 3α, 2 εδάφιο της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ⁽¹⁾ ορίζει ότι μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα σχετικά με το ύψος του κανονικού συντελεστή του ΦΠΑ που πρέπει να εφαρμοστεί.

1.2. Η Οδηγία αυτή που εισάγει το σύστημα του ελάχιστου συντελεστή θεσπίζει, μεταξύ άλλων, ότι από την 1η Ιανουαρίου 1993 ο κανονικός συντελεστής δεν μπορεί να είναι κατώτερος του 15 %. Ωστόσο, στα κράτη μέλη παρασχέθηκε η δυνατότητα να εφαρμόζουν έναν ή δύο μειωμένους συντελεστές, ίσους ή κατώτερους του 5 % σε περιορισμένες αριθμητικά κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Έχουν επίσης προβλεφθεί ορισμένες μεταβατικές παρεκκλίσεις, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ιδιαίτερες καταστάσεις. Η οδηγία έτασσε ως ημερομηνία λήξης την 31η Δεκεμβρίου του 2000.

1.2.1. Ταυτόχρονα ωστόσο το Συμβούλιο επαναβεβαίωσε τόσο νομικά όσο και πολιτικά τη δέσμευση που είχε αναλάβει τον Απρίλιο του 1967 να θεσπίσει ένα σύστημα οριστικής επιβολής του ΦΠΑ βασισμένου στη φορολογία των αγαθών και υπηρεσιών στο κράτος μέλος καταγωγής και καθόρισε μία νέα προθεσμία για την επίτευξη του εν λόγω στόχου, δηλαδή την 31η Δεκεμβρίου 1996.

1.3. Τον Ιούλιο του 1996, το πρόγραμμα που ενέκρινε η Επιτροπή προέβλεπε τη σταδιακή μετάβαση προς το οριστικό σύστημα. Το πρώτο προβλεπόμενο στάδιο έπρεπε να είναι ο εκσυγχρονισμός και μια πιο ομοιόμορφη εφαρμογή του υφιστάμενου καθεστώτος από τα κράτη μέλη με τροποποιήσεις που θα οδηγήσουν στο οριστικό σύστημα, πλην όμως, όπως το 1987, πολύ γρήγορα κατέστη σαφές ότι ένας τέτοιος βαθμός εναρμόνισης δεν ήταν δυνατόν να επιτευχθεί, λόγω της διαφορετικής κατάστασης στα μεμονωμένα κράτη μέλη.

1.4. Κατά συνέπεια, προκειμένου, αφενός, να διασφαλιστεί το επίπεδο εναρμόνισης των συντελεστών που επετεύχθη και, αφετέρου, να δρομολογηθεί ένα οριστικό καθεστώς ΦΠΑ στηριζόμενο στην αρχή της φορολογίας στην χώρα καταγωγής, η Επιτροπή υπέβαλε μία νέα πρόταση οδηγίας⁽²⁾ στις 20 Δεκεμβρίου 1995, όπως προέβλεπε η Οδηγία του 1992. Η πρόταση αυτή προέβλεπε έναν κανονικό συντελεστή σε μία ψαλίδα της οποίας το κατώτερο όριο είχε οριστεί στο 15 % και το ανώτατο όριο στο 25 %. Λόγω του υποτιθέμενου μεταβατικού χαρακτήρα του ισχύοντος καθεστώτος φορολογίας, η διάρκεια ισχύος της εν λόγω διάταξης έπρεπε να είναι μόνο δύο έτη, από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 31 Δεκεμβρίου 1998.

(1) ΕΕ L 145 της 13.6.1977, σ. 1. Οδηγία που τροποποιήθηκε τελευταία από την Οδηγία 2000/17/ΕΚ (ΕΕ L 84 της 5.4.2000, σ. 24-25).

(2) COM(95) 731 τελικό (ΕΕ C 73 της 13.3.1996, σ. 22).

1.4.1. Η ψαλίδα αυτή προήλθε από τους συντελεστές που εφαρμόζονταν τότε στα κράτη μέλη οι οποίοι κυμαίνονταν μεταξύ 15 % και 25 %. Τα περισσότερα κράτη μέλη ενέπιπταν εντός της ψαλίδας αυτής. Ακόμα και σήμερα, μόνον ένα κράτος μέλος (Λουξεμβούργο) εφαρμόζει τον χαμηλότερο επιτρεπτό συντελεστή του 15 % και μόνον δύο κράτη μέλη (Δανία και Σουηδία) εφαρμόζουν τον ανώτατο συντελεστή του 25 %.

1.4.1.1. Η Επιτροπή υπέβαλε πανομοιότυπη πρόταση στο Συμβούλιο για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1999 έως 31 Δεκεμβρίου 1999.

1.4.2. Αμφότερες οι προτάσεις απορρίφθηκαν από το Συμβούλιο, το οποίο έκανε δεκτή μόνο την αρχή του ελάχιστου συντελεστή.

1.5. Η Επιτροπή εκτίμησε εκ νέου το πρόγραμμα που είχε προτείνει τον Δεκέμβριο 1996 και επρότεινε μια στρατηγική που εφαρμόζεται σε διάφορα στάδια και προσανατολίζεται σε τέσσερις κύριους στόχους, δηλαδή την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων κανόνων, μία πιο ενιαία εφαρμογή των σημερινών διατάξεων και βελτίωση της διοικητικής συνεργασίας.

1.5.1. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου θεωρείται σκόπιμο να αποφευχθεί μια ιδιαίτερα μεγάλη απόκλιση μεταξύ των κανονικών συντελεστών ΦΠΑ που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη προκειμένου να μην οδηγήσει σε διαρθρωτικές ανισορροπίες στο εσωτερικό της ΕΕ και σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού σε ορισμένους τομείς δραστηριοτήτων.

1.5.2. Υπό τις περιστάσεις αυτές, φαίνεται σκόπιμο να διατηρηθεί προσωρινά η αρχή του ελάχιστου κανονικού συντελεστή στο 15 % και να προταθεί η παράταση των ισχυουσών νομοθετικών διατάξεων.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Δεδομένου ότι η περίοδος εφαρμογής του εν λόγω συντελεστή που προβλέπεται από το άρθρο 12, παράγραφος 3, σημείο α, της οδηγίας 77/388/ΕΟΚ λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2000, αντικείμενο της παρούσας πρότασης είναι να επιτραπεί στο Συμβούλιο να παρατείνει την εν λόγω περίοδο εφαρμογής του ελάχιστου ύψους του κανονικού συντελεστή.

2.2. Η τροποποιημένη πρώτη παράγραφος του άρθρου 1 προτείνει την παράταση από 1ης Ιανουαρίου 2001 έως 31 Δεκεμβρίου 2005 του ελάχιστου ύψους του σημερινού κανονικού συντελεστή επί του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας στα διάφορα κράτη μέλη που έχει καθοριστεί σε 15 %.

2.2.1. Σύμφωνα με την παράγραφο 2, η διάρκεια ισχύος του προτεινόμενου ελάχιστου κανονικού συντελεστή λήγει στις

31 Δεκεμβρίου 2005. Η διάταξη αυτή θα αποτελέσει αντικείμενο επανεξέτασης, δεδομένου ότι μετά από πρόταση που θα υποβάλει η Επιτροπή το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005, το Συμβούλιο πρέπει να αποφασίσει σχετικά με το ύψος του κανονικού συντελεστή που θα εφαρμόζεται μετά από αυτή την ημερομηνία.

2.2.2. Τα άρθρα 2 έως 4 προβλέπουν τα μέτρα για την έναρξη ισχύος της οδηγίας.

3. Παρατηρήσεις

3.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει ήδη εγκρίνει⁽¹⁾ τις δύο προτάσεις της Επιτροπής για την καθιέρωση κανονικού συντελεστή σε μια ψαλίδα από 15 % έως 25 %. Επικροτεί και τώρα την εξεταζόμενη πρόταση της Επιτροπής περί επεκτάσεως της ισχύος του υφιστάμενου ελάχιστου ορίου του 15 % για πέντε χρόνια επιπλέον έως τις 31 Δεκεμβρίου 2005.

3.1.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι το μέτρο αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου να αποφευχθεί η ιδιαίτερα μεγάλη απόκλιση μεταξύ των κανονικών συντελεστών ΦΠΑ που οδηγεί σε διαρθρωτικές ανισορροπίες στο εσωτερικό της Κοινότητας και σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Ένεκα της ελλείψεως, ατυχώς, της πολιτικής συναίνεσης που είναι απαραίτητη για να θεσπιστεί η ψαλίδα κανονικού συντελεστή, η ΟΚΕ συμφωνεί ότι η περαιτέρω επέκταση της ισχύουσας νομοθεσίας για τον ελάχιστο συντελεστή είναι το μόνο εφικτό μέτρο σήμερα.

3.1.2. Η ΟΚΕ έχει επανειλημμένως επισημάνει ότι οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τους συντελεστές, τις διατάξεις, τις διαδικασίες και την ερμηνεία των κανόνων του ΦΠΑ έχουν ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς και αποτελούν εμπόδιο για το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ειδικότερα για τις ΜΜΕ. Κατά συνέπεια, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ζητεί από την Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειές της ώστε τα κράτη μέλη να προβούν στη μείωση των υφιστάμενων διαφορών.

3.1.3. Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η παρούσα πρόταση της Επιτροπής θα υιοθετηθεί από το Συμβούλιο. Ακόμα και αν δεν είναι δυνατόν να διατηρηθεί το ελάχιστο πλαίσιο εναρμόνισης, υπάρχει εντούτοις ελπίδα να καθιερωθεί ένα σύστημα που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας πραγματικής Ενιαίας Αγοράς.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της 25ης Απριλίου 1996 για την Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου που τροποποιεί την Οδηγία 77/388/ΕΟΚ για το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ύψος του κανονικού συντελεστή), ΕΕ C 204 της 15.7.1996, σ. 94 και γνωμοδότηση της 28ης Ιανουαρίου 1999 για την Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως όσον αφορά του ύψους του κανονικού συντελεστή της Οδηγίας 77/388/ΕΟΚ σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, ΕΕ C 101 της 12.4.1999, σ. 87.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εισαγωγή κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών και τις πληροφορίες επί των αξιών αυτών που πρέπει να δημοσιεύονται (κωδικοποιημένη έκδοση)»

(2001/C 116/16)

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2000 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Νοεμβρίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Lehnhoff).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ης Νοεμβρίου (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, υιοθέτησε με 112 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και καμία αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προχωρήσει στην κωδικοποιημένη έκδοση της κοινοτικής κανονιστικής ρύθμισης σχετικά με την εισαγωγή κινητών αξιών σε χρηματιστήρια αξιών και τις πληροφορίες επί των αξιών αυτών που πρέπει να δημοσιεύονται.

2. Η ΟΚΕ έχει επανειλημμένα υποστηρίξει την μεγαλύτερη δυνατή απλοποίηση, σαφήνεια του κοινοτικού δικαίου καθώς και την εύκολη πρόσβαση του από τον πολίτη και είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η εφαρμογή της αποφάσεως της Επιτροπής της

1ης Απριλίου 1987 καθώς και τα διαδοχικά συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Εδιμβούργου τον Δεκέμβριο του 1998 για το θέμα αυτό στρέφονται προς την κατεύθυνση αυτή. Προς την κατεύθυνση αυτή πάντοτε, η ΟΚΕ εκτιμά θετικά τη διοργανική συμφωνία της 20ής Δεκεμβρίου 1994 με την οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή επέλεξαν τελικώς μία επιταχυνόμενη μέθοδο εργασίας που θα επιτρέψει την ταχεία υιοθέτηση των κωδικοποιημένων πράξεων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα πραγματοποιηθεί καμία ουσιαστική τροποποίηση των πράξεων που αποτελούν το αντικείμενο της κωδικοποίησης.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Προς μια Κοινοτική Στρατηγική — πλαίσιο για την ισότητα των φύλων (2001-2005)» και
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί του προγράμματος που αναφέρεται στην Κοινοτική Στρατηγική — πλαίσιο για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (2001-2005)»

(2001/C 116/17)

Στις 24 Ιουλίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα απασχόλησης, κοινωνικών υποθέσεων και δικαιωμάτων του πολίτη στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή τους στις 14 Νοεμβρίου 2000 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Wahrolin.

Κατά τη 377η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 30ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 70 ψήφους υπέρ, μία κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 7 Ιουνίου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για μια Κοινοτική Στρατηγική — πλαίσιο όσον αφορά την ισότητα των φύλων για την περίοδο 2001-2005. Από τότε που το άρθρο 119 της Συνθήκης της Ρώμης καθιέρωσε την αρχή της ίσης αμοιβής για την ίδια εργασία, η Επιτροπή εφαρμόζει μια μακροπρόθεσμη πολιτική βελτίωσης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών εντός της Κοινότητας. Με την πάροδο του χρόνου, δημιουργήθηκε ένα ευρύ κεκτημένο κατόπιν μιας σειράς αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για υποθέσεις σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων. Από το 1981, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει επίσης ειδικά προγράμματα για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το τρέχον πρόγραμμα λήγει το Δεκέμβριο του 2000.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής υποβλήθηκε στο πλαίσιο του άρθρου 3.2 της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

1.3. Η προτεινόμενη στρατηγική αφορά πέντε βασικούς τομείς των πολιτικών ισότητας των φύλων:

- την οικονομική ζωή,
- την ίση συμμετοχή και εκπροσώπηση,
- τα κοινωνικά δικαιώματα,
- την καθημερινή ζωή, και
- τους ρόλους και τα στερεότυπα των δύο φύλων.

1.4. Η στρατηγική βασίζεται σε δύο πυλώνες: σε μια προβλεπτική πολιτική (mainstreaming, δηλαδή ένταξη του θέματος

της ισότητας των δύο φύλων σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές) και δραστικές ενέργειες (θετικά μέτρα). Επιπλέον, προβλέπει ένα ειδικό πρόγραμμα υποστήριξης για τον αυξημένο συντονισμό μεταξύ των διάφορων τομέων πολιτικής που αφορούν τις ίσες ευκαιρίες. Η εν λόγω στρατηγική αφορά επίσης τη διεύρυνση και την ισότητα των φύλων στα πλαίσια των πολιτικών ενίσχυσης.

1.5. Η Επιτροπή προτείνει να χρηματοδοτηθεί το πρόγραμμα υποστήριξης στο πλαίσιο μιας ειδικής γραμμής του προϋπολογισμού (B3-4012).

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής και θα ήθελε συγκεκριμένα να τονίσει τα οφέλη που προκύπτουν από το συνδυασμό της ένταξης του θέματος σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές με δραστικά μέτρα.

2.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση μιας χωριστής γραμμής του προϋπολογισμού για το πρόγραμμα υποστήριξης, για την ένταξη της διάστασης του φύλου στη διεύρυνση και στα μέτρα ενίσχυσης. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δυνατότητα ενίσχυσης των ΜΚΟ κατά 80 % και πλέον. Ταυτόχρονα, η ΟΚΕ επικρίνει το ύψος του προτεινόμενου προϋπολογισμού. Έστω και αν ληφθεί υπόψη ότι η εν λόγω γραμμή του προϋπολογισμού αφορά μόνο τα μέτρα για την ισότητα, ένα πρόγραμμα της σημασίας αυτής θα έπρεπε να διαθέτει μεγαλύτερους πόρους για να έχει ανάλογα αποτελέσματα.

2.3. Η ΟΚΕ κρίνει ότι τόσο η νομοθεσία όσο και η πληροφόρηση αποτελούν βασικά εργαλεία. Η νομοθεσία στον τομέα αυτό πρέπει να αξιολογηθεί και να αναθεωρηθεί για να ανταποκρίνεται στις σημερινές απαιτήσεις.

2.4. Η ΟΚΕ διατυπώνει παρακάτω τις παρατηρήσεις της για τα διάφορα κεφάλαια της πρότασης της Επιτροπής.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην οικονομική ζωή

3.1.1. Οι ίσες δυνατότητες στην εργασία και στην εξασφάλιση των προς το ζην αποτελούν βασικό παράγοντα για την επίτευξη της ισότητας των δύο φύλων. Αυτό συμφωνεί απόλυτα με τη στρατηγική απασχόλησης της ΕΕ και με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, όπου ορίστηκε ως στόχος η αύξηση του σημερινού μέσου όρου απασχόλησης των γυναικών από 51 % σε 60 % και πλέον το 2010. Η ισότητα των δύο φύλων αποτελεί τον τέταρτο πυλώνα της στρατηγικής απασχόλησης, στις δε ετήσιες Συνόδους Κορυφής μετά εκείνη της Λισσαβόνας, οι γυναίκες και η έμμισθη απασχόλησής τους έχουν καταλάβει μια οριστική θέση στο πολιτικό γίγνεσθαι. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε, όπως και η Επιτροπή, να τονίσει τη σημασία που έχει η πρόθεση της ισότητας των δύο φύλων στην οικονομική ζωή. Η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να θεωρείται ως παράγοντας της παραγωγικότητας. Είναι απόλυτα σαφές ότι οι γυναίκες πρέπει να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας για να επιτύχει η ΕΕ την οικονομική ανάπτυξη που είναι απαραίτητη για τη διατήρηση τόσο των κοινωνικών όσο και των συνταξιοδοτικών συστημάτων της. Η ισότητα είναι σημαντική για την παραγωγικότητα σε μια Ευρώπη όπου οι ηλικιωμένοι θα αντιπροσωπεύουν ένα όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού· και για να είναι η Ευρώπη ικανή να διατηρήσει το επίπεδο κοινωνικής προστασίας της θα πρέπει να δοθεί στις γυναίκες η δυνατότητα συμβάλουν και αυτές στην οικονομία μέσω της έμμισθης απασχόλησής τους.

3.1.1.1. Η ΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει ιδιαίτερα τα συμπεράσματα της Λισσαβόνας όσον αφορά τη διευκόλυνση του συμβιβασμού εργασίας και οικογενειακής ζωής. Μια προϋπόθεση για να μπορούν οι γυναίκες να αναλάβουν έμμισθη απασχόληση είναι, αφενός μεν, να αναλάβουν οι άντρες το μέρος της ευθύνης τους κατ' οίκον, για τη φροντίδα των παιδιών και τη μέριμνα των ηλικιωμένων, αφετέρου δε, να αναπτυχθεί σε ικανοποιητικό επίπεδο η παιδική μέριμνα και η μέριμνα των ηλικιωμένων, καθώς επίσης και το δικαίωμα για ευέλικτη γονική άδεια. Αποτελεί ευθύνη της κοινωνίας να μπορούν τόσο οι γυναίκες όσο και οι άνδρες να συνδυάζουν την ιδιότητα του γονέα με την έμμισθη απασχόληση.

3.1.2. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε προκειμένου να αναφέρει ότι οι γυναίκες με ειδικές ανάγκες εκπροσωπούνται ανεπαρκώς στην αγορά εργασίας, χρειάζονται δε μέτρα για την αύξηση της συχνότητας εργασίας των γυναικών.

3.1.3. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση των συστημάτων φορολογικών ελαφρύνσεων με στόχο την άρση των εμποδίων στην πρόσβαση των γυναικών στην αγορά εργασίας.

3.1.4. Η ενθάρρυνση της δια βίου εκμάθησης και της πρόσβασης σε δραστήρια μέτρα στην αγορά εργασίας έχουν βασική σημασία στο πλαίσιο αυτό. Αυτό ισχύει κυρίως για τον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα των τεχνολογιών πληροφόρησης. Η ΟΚΕ θα ήθελε να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό και να βελτιώσουν την κατάρτιση των ενήλικων, κυρίως δε των γυναικών που επιστρέφουν στην αγορά εργασίας.

3.1.5. Η πρόσβαση σε αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων. Συνεπώς, η ΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την προτεινόμενη περαιτέρω ανάπτυξη και συντονισμό των εθνικών στατιστικών συστημάτων, ώστε να καταστούν δυνατές σχετικές συγκρίσεις και έλεγχος των δεδηλωμένων στόχων της ευρωπαϊκής στρατηγικής στον τομέα της απασχόλησης.

3.1.6. Η ΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση την πρόταση για βελτιωμένη χρησιμοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

3.1.7. Η ΟΚΕ τονίζει τη σημασία του προτεινόμενου επιχειρησιακού στόχου της Επιτροπής που αφορά συγκεκριμένα την ανάπτυξη στρατηγικών για την ενθάρρυνση της ένταξης της διάστασης του φύλου σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές που έχουν επίδραση στη θέση των γυναικών στην οικονομία, π.χ. στη δημοσιονομική, χρηματοπιστωτική, οικονομική και εκπαιδευτική πολιτική, στην πολιτική μεταφορών, στην πολιτική έρευνας και στην κοινωνική πολιτική. Η ΟΚΕ προσβλέπει στην επιτυχή υλοποίηση του στόχου αυτού.

3.1.8. Ο διάλογος με τις επιχειρήσεις και ιδιαίτερα η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους αποτελούν επίσης μια εξαιρετική πρόταση την οποία η ΟΚΕ υποστηρίζει.

3.1.9. Η ΟΚΕ θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι χρειάζονται πιο συγκεκριμένες προτάσεις για την ανάληψη δράσεων ώστε να επινοηθούν μέθοδοι για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των επιδράσεων που έχουν στα επίπεδα απασχόλησης των γυναικών π.χ. οι αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της φορολογικής, της οικονομικής και της χρηματοπιστωτικής πολιτικής. Είναι επίσης σημαντικό να εξεταστεί με ποιο τρόπο εφαρμόζεται η νομοθεσία, κυρίως όσον αφορά τις ίσες αμοιβές και την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, καθώς επίσης και να μεταδίδονται στα διάφορα κράτη μέλη οι πληροφορίες για τις εργασίες της Επιτροπής στον τομέα αυτό.

3.2. Ίση συμμετοχή και εκπροσώπηση

3.2.1. Οι προτεινόμενες δράσεις της Επιτροπής για τη βελτίωση της ισορροπίας των δύο φύλων στη διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, είναι πολύ σημαντικές. Αυτό συμφωνεί απόλυτα με την πολιτική των Οργάνων της ΕΕ για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

3.2.2. Η ΟΚΕ υποστηρίζει το στόχο της βελτίωσης της ισορροπίας μεταξύ ανδρών και γυναικών στη διαδικασία λήψης οικονομικών και κοινωνικών αποφάσεων, καθώς επίσης και τις προτεινόμενες δράσεις, ιδίως δε εκείνες που αφορούν την κατάρτιση στατιστικών για τις γυναίκες που συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στους τομείς αυτούς. Όπως τονίστηκε σε προηγούμενη γνωμοδότηση⁽¹⁾, χρειάζονται στατιστικά στοιχεία ιδίως όσον αφορά την ιδιωτική οικονομική ζωή. Τα κράτη μέλη πρέπει να ενθαρρυνθούν για να συλλέξουν στοιχεία του είδους αυτού.

3.2.3. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι διάφορα είδη προγραμμάτων υποστήριξης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της εκπροσώπησης των γυναικών.

3.2.4. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει ιδιαίτερα τα προτεινόμενα προγράμματα υποστήριξης για την αύξηση των θεσμικών και λειτουργικών δυνατοτήτων των αναπτυσσόμενων χωρών, και επικροτεί ανεπιφύλακτα την πρόταση να ενταχθεί η διάσταση του φύλου στις πολιτικές ενίσχυσης, καθώς επίσης και στις σχέσεις με τις υποψήφιες χώρες.

3.2.5. Η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να βελτιωθεί η ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων όχι μόνο εντός της Επιτροπής, αλλά και σε όλα τα κοινοτικά όργανα.

3.3. Κοινωνικά δικαιώματα

3.3.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι τόσο οι συμβάσεις όσο μια η κοινωνική νομοθεσία, π.χ. όσον αφορά τη γονική άδεια, την προστασία της μητρότητας, το ωράριο, τις συμβάσεις μερικού και σταθερού χρόνου, είναι σημαντική για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Συνεπώς, είναι σημαντικό να παρακολουθείται ο τρόπος εφαρμογής στα κράτη μέλη της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας.

3.3.2. Η ΟΚΕ κρίνει ότι χρειάζονται τόσο οδηγίες που αυξάνουν τη νομική ασφάλεια, όσο και πληροφόρηση και συνειδητοποίηση στον τομέα. Διάφορες χώρες και περιοχές, όπως επίσης και διάφορες γενεές έχουν διαφορετικές απόψεις. Για να διαμορφωθεί η κατάλληλη νοσοτροπία χρειάζεται να συμβαδίζουν η νομοθεσία με την πληροφόρηση. Εν προκειμένω μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο και οι κοινωνικοί εταίροι.

3.3.3. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να υποβάλει πρόταση με βάση το άρθρο 13, το οποίο δεν εξετάζει μόνο τομείς που αφορούν την αγορά εργασίας, αλλά να λαμβάνει επίσης υπόψη και άλλους τομείς, πράγμα που συμφωνεί με τα όσα ζητούνται στη γνωμοδότηση για την οδηγία σχετικά με την καταπολέμηση της εισαγωγής διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής προελεύσεως⁽²⁾.

3.3.4. Η ΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την πρόταση για την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές στα πλαίσια των νέων και ενισχυμένων μορφών συνεργασίας όσον αφορά την κοινωνική πρόνοια και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Είναι σημαντικό να υπάρχουν εν προκειμένω περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τους στόχους της πολιτικής παροχής ενίσχυσης.

3.4. Καθημερινή ζωή των πολιτών

3.4.1. Η ισότητα αποτελεί θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορά επίσης τις γυναίκες και τα κορίτσια, συνιστά δε βασική ελευθερία για τους άνδρες και τις γυναίκες, ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική προέλευση, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή το σεξουαλικό προσανατολισμό.

3.4.2. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για περισσότερη πληροφόρηση και κατάρτιση όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών τόσο στην ΕΕ όσο και στις υποψήφιες χώρες. Ενώ η ΟΚΕ επιδοκιμάζει το ενδιαφέρον που επιδεικνύεται τις γυναίκες που αποτελούν το αντικείμενο πολλαπλών διακρίσεων, θα ήθελε να επισημάνει ότι το θέμα αυτό δεν αφορά μόνο τις μετανάστριες και τα μέλη των εθνικών ενοτήτων, αλλά και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

3.4.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ως ιδιαίτερα σημαντικές τις προτάσεις για την επίσπευση των μέτρων με στόχο την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της σωματεμπορίας. Η ΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει την ανάγκη να προωθηθούν τα προγράμματα Daphne και STOP, αλλά θα ήθελε να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στην ανάγκη να επικεντρωθεί περισσότερο το ενδιαφέρον στις αιτίες της κακομεταχείρισης. Είναι αναγκαίο να αναζητηθούν μακροπρόθεσμες λύσεις για την καταπολέμηση της ψυχικής και σωματικής βίας, καθώς επίσης και για την παροχή βοήθειας και προστασίας στα θύματα. Είναι δύσκολο να υιοθετηθούν τα κατάλληλα μέτρα καταπολέμησης του φαινομένου αυτού, εάν δεν υπάρχουν αξιόπιστες απαντήσεις όσον αφορά τους λόγους που οδηγούν στην κακομεταχείριση.

3.5. Οι ρόλοι και τα στερεότυπα των δύο φύλων

3.5.1. Οι αρνητικές και στερεότυπες εικόνες για τις γυναίκες, ιδίως στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στο εκπαιδευτικό υλικό, επηρεάζουν ιδίως τους νέους και επιτείνουν τα προβλήματα ισότητας στην κοινωνία. Συνεπώς, κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, οι προσπάθειες για την αλλαγή νοσοτροπίας πρέπει να γίνονται ήδη από το σχολείο.

3.5.2. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για ένταξη της διάστασης του φύλου στα εκπαιδευτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες της Κοινότητας. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τα σχέδια για βελτίωση της εικόνας των γυναικών στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

⁽¹⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999.

⁽²⁾ ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 82-90.

3.5.3. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα πρέπει να λάβουν μέτρα για την αλλαγή του τρόπου παρουσίας των γυναικών. Είναι ενδιαφέρουσα και σημαντική η πρόταση της Επιτροπής να προωθηθούν ο διάλογος στον τομέα αυτό και η ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών με τους εκπροσώπους των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Ταυτόχρονα η Επιτροπή θα πρέπει να βελτιώσει την πληροφόρηση για τις προσπάθειες που έχουν ήδη αναληφθεί στον τομέα αυτό.

4. Συμπεράσματα

Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε εν κατακλείδι να εκφράσει την ικανοποίησή της όσον αφορά την πρόταση της Επιτροπής για ένα πρόγραμμα υποστήριξης και ειδικότερα για την πρόθεση να ενταχθεί η διάσταση του φύλου σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές. Συνεπώς, η ΟΚΕ προσβλέπει και ελπίζει ότι τα κράτη μέλη θα ακολουθήσουν την προσέγγιση αυτή και ότι οι μελλοντικές προτάσεις της Επιτροπής θα διαπνέονται από το ίδιο πνεύμα.

Δεδομένου ότι η ΟΚΕ είναι εκπρόσωπος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να τονίσουμε επίσης την ανάγκη να συμμετέχουν και οι διάφορων ειδών ΜΚΟ στις εργασίες για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Οι ΜΚΟ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Η ΟΚΕ θα ήθελε επίσης να αναφερθεί, μεταξύ άλλων, και στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για το τέταρτο πρόγραμμα σχετικά με την ισότητα των δύο φύλων⁽¹⁾, το πρόγραμμα Daphne⁽²⁾, την οδηγία για την καταπολέμηση της εισαγωγής διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής προέλευσης⁽³⁾ και τη συνέχεια που δόθηκε στην τέταρτη διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες⁽⁴⁾, όπου η ΟΚΕ εξέφρασε τις απόψεις της για την ισότητα μεταξύ των ανδρών και γυναικών.

(1) ΕΕ C 39 της 12.2.1996.

(2) ΕΕ C 169 της 16.6.1999.

(3) ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 82-90.

(4) ΕΕ C 168 της 16.6.2000, σ. 42.

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία απορρίφθηκε κατά τη συζήτηση, αλλά έλαβε το 1/4 τουλάχιστον των ψήφων.

Άρθρο 3.1.1.1

Να προστεθεί το ακόλουθο νέο κείμενο:

«Η ΟΚΕ τονίζει ιδιαίτερος τα τελικά συμπεράσματα της Λισσαβόνας για τη διευκόλυνση του συνδυασμού της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής. Προϋπόθεση για την επίτευξη ενός υψηλότερου ποσοστού απασχόλησης των γυναικών είναι ένας συντροφικός καταμερισμός καθηκόντων για τη φροντίδα του σπιτιού, των παιδιών και των ηλικιωμένων. Πάνω απ' όλα, η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι γονείς διαδραματίζουν έναν αναντικατάστατο ρόλο για τη φροντίδα και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Πρέπει, συνεπώς, να είναι σε θέση να συνδυάσουν την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή τους. Εδώ πρέπει να δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις από την άποψη της οργάνωσης της εργασίας, π.χ. με την εφαρμογή ελαστικών ωραρίων, με μέσα όπως η γονική άδεια, η μερική απασχόληση κ.λπ. Η θέσπιση νομοθετικών μέτρων δεν επαρκεί, αλλά πρέπει και η οικονομία να αναλάβει συγκεκριμένες ευθύνες.

Μια περαιτέρω προϋπόθεση του συνδυασμού της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής είναι η διεύρυνση της φροντίδας για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους. Εάν η φροντίδα για τα παιδιά είναι μια κοινωνική αποστολή που βαρύνει εξίσου και τους δύο γονείς, το ίδιο απαραίτητη είναι και η διεύρυνση της φροντίδας με τη μορφή συνοδευτικών και συμπληρωματικών μέτρων, επειδή σε πολλές περιπτώσεις τα οικονομικά αδιέξοδα εμποδίζουν το συνδυασμό της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής και επειδή υπάρχει ένας διαρκώς αυξανόμενος αριθμός μονογονεϊκών οικογενειών.»

Αιτιολογία

Στο κείμενο της γνωμοδότησης δεν τονίζονται επαρκώς οι προσπάθειες που πρέπει να γίνουν για να επιτραπεί κυρίως στους γονείς να ασχοληθούν με τη φροντίδα των παιδιών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 20, ψήφοι κατά: 49, αποχές: 10.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (2001-2006)»

(2001/C 116/18)

Στις 12 Ιουλίου 2000, το Συμβούλιο αποφάσισε, με βάση το άρθρο 152 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Fuchs).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης

1.1. Η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική στον τομέα της υγείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τη σχετική πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (2001-2006). Με την προτεινόμενη στρατηγική, η Επιτροπή επιθυμεί να περάσει σε ένα νέο στάδιο διαμόρφωσης της πολιτικής για τη δημόσια υγεία, για να ενισχυθούν τα αντίστοιχα μέτρα των κρατών μελών και να εκπληρώσει το ρόλο που της αναλογεί στον τομέα αυτό.

1.2. Η νέα στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας πρέπει να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών και στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει με την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης, την τεχνολογική πρόοδο, την αυξημένη μετανάστευση στην επικράτεια της, αλλά και με τη διεύρυνση και τις διατάξεις που έχουν ενσωματωθεί στη Συνθήκη του 'Αμστερνταμ.

1.3. Η προτεινόμενη στρατηγική αποτελεί άμεση συνέχεια της αναδιάρθρωσης της πολιτικής της ΕΕ με αφορμή την ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή το 1998 σχετικά με την εξέλιξη της πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας⁽¹⁾. Από τη στρατηγική που περιγράφεται στην ανακοίνωση και στα πρακτικά της απόφασης προκύπτουν δύο σαφείς άξονες της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας.

1.3.1. Με τη θέσπιση προγράμματος δράσης που στηρίζεται σε τρία σκέλη επιδιώκεται η υποστήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη στον ίδιο τομέα: Βελτίωση της πληροφόρησης και των γνώσεων στον τομέα της υγείας, ταχύτερη αντίδραση σε περίπτωση κινδύνων που απειλούν την υγεία, συνεκτίμηση υγειονομικών παραγόντων.

1.3.2. Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 152 της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ, θα εξεταστούν οι επιδράσεις που ασκούν επί της υγείας των πολιτών όλες οι κοινοτικές πολιτικές.

1.4. Οι δύο βασικοί στόχοι αλληλοδιασυνδέονται με ένα πλαίσιο δράσης με το οποίο συντονίζονται τρέχοντα προγράμματα, σχέδια οδηγιών καθώς και συστάσεις. Η συνεκτική δράση της ΕΕ για την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί για την υγεία θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των μέσων που χρησιμοποιούνται.

1.5. Με την πρόταση απόφασης του ΕΚ και του Συμβουλίου σχετικά με κοινοτικό πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας, η σχετική ανακοίνωση της Επιτροπής για την στρατηγική της ΕΕ αποκτά την απαραίτητη νομική βάση για την εφαρμογή της προαναφερθείσας στρατηγικής καθώς και ένα πλαίσιο κατανομής των κονδυλίων για την ανάπτυξη των προγραμμάτων δράσης σε διάστημα έξι ετών, τα οποία ανέρχονται σε 300 εκατ. ευρώ.

1.6. Η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει τα κονδύλια για την ανάθεση εντολών, αλλά και για την επιδότηση προγραμμάτων. Τα κονδύλια θα μπορούν να διατίθενται με ευέλικτο τρόπο (να αναδιανέμονται μεταξύ των διαφόρων στόχων προτεραιότητας).

(1) βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας (COM(1998) 230 τελικό).

1.7. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή ανταποκρίθηκε στη δήλωση που περιλαμβάνόταν στην ανακοίνωση και υπέβαλε επισήμως προτάσεις για την εφαρμογή μιας κοινοτικής στρατηγικής στον τομέα της δημόσιας υγείας.

2. Προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ σχετικά με τη διαμόρφωση της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας

2.1. Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ⁽¹⁾ δεδομένου ότι είχαν επιδράσεις στις βασικές κατευθύνσεις της κοινοτικής πολιτικής στον εν λόγω τομέα.

2.2. Στη γνωμοδότησή της για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη της πολιτικής για τη δημόσια υγεία στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα», το 1998⁽²⁾ η ΟΚΕ ζητούσε κατ' επανάληψη να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα:

- περιορισμένοι πόροι: η ΟΚΕ θεωρούσε πάντοτε ότι οι πόροι που διετίθεντο για την εκτέλεση κάθε προγράμματος δεν επαρκούσαν για την επίτευξη των στόχων του.

(1) Βλέπε γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ για τα ακόλουθα έγγραφα: «Ανακοίνωση για το πρόγραμμα πλαίσιο δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας» — ΕΕ C 388 της 31.12.1994· «Πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση του καρκίνου» — ΕΕ C 393 της 31.12.1994· «Ανακοίνωση σχετικά με το πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη της υγείας, την ενημέρωση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση» — ΕΕ C 102 της 24.4.1995· «Πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη της εξάρτησης από ναρκωτικά» — ΕΕ C 110 της 2.5.1995· «Πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας για την πρόληψη του AIDS και ορισμένων άλλων μεταδοτικών ασθενειών» — ΕΕ C 133 της 31.5.1995· «Πρόγραμμα δράσης για την παρακολούθηση της υγείας» — ΕΕ C 174 της 17.6.1996· «Παράγοντας κρίσης οι σπογγώδεις εγκεφαλοπάθειες: Οι εκτεταμένες συνέπειες για την Ευρωπαϊκή Ένωση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) — ΕΕ C 295 της 7.10.1995· «Δίκτυο για την επιδημιολογική εποπτεία και τον έλεγχο μεταδοτικών ασθενειών» — ΕΕ C 30 της 30.1.1997· «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τον υφιστάμενο και προτεινόμενο ρόλο της Κοινότητας στην καταπολέμηση της κατανάλωσης καπνού» — ΕΕ C 296 της 29.9.1997· «Πρόγραμμα δράσης σχετικά με την πρόληψη τραυματισμών» — ΕΕ C 19 της 21.1.1998· «Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τις σπάνιες ασθένειες» — ΕΕ C 19 της 21.1.1998· «Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τις σπάνιες ασθένειες» — ΕΕ C 19 της 21.1.1998· «Πρόγραμμα δράσης όσον αφορά τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση» — ΕΕ C 19 της 21.1.1998· «Ανακοίνωση σχετικά με την υγεία των καταναλωτών και την ασφάλεια των τροφίμων» — ΕΕ C 19 της 21.1.1998· «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα φάρμακα για σπάνιες ασθένειες» — ΕΕ C 101 της 12.4.1999· «Αμιάντος» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) — ΕΕ C 138 της 18.5.1999· «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους των καρκινογόνων ουσιών στο χώρο εργασίας (έκτιμη τμηματική οδηγία με βάση το άρθρο 16, παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)» — ΕΕ C 368 της 20.12.1999· «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη δημόσια υγεία κοινοτικού δεοντολογικού κώδικα για τα φάρμακα που προορίζονται για τον άνθρωπο» (κωδικοποιημένη έκδοση) — ΕΕ C 368 της 20.12.1999· «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομικών και διοικητικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, τη συσκευασία και τη διάθεση προϊόντων καπνού» (νέα έκδοση) — ΕΕ C 140 της 18.5.2000.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την εξέλιξη των κοινοτικών πολιτικών στον τομέα της δημόσιας υγείας» — ΕΕ C 407 της 28.12.1998.

- συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα: η Επιτροπή κρίνει ότι έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία να εξασφαλιστούν η συνεκτικότητα και η συμπληρωματικότητα των διαφόρων δράσεων και προγραμμάτων που εκτελούνται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στον τομέα της δημόσιας υγείας, προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη ή αλληλοεπικάλυψη των δράσεων και να εξασφαλισθεί μία αποτελεσματική διάδοση αυτών. Η ΟΚΕ επικροτεί τις αναδιρθρώσεις που έχουν επέλθει στους κόλπους της Επιτροπής και ιδιαίτερες τη διασύνδεση της πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας με την προστασία των καταναλωτών. Η μέθοδος που περιγράφεται στην υποβληθείσα πρόταση φαίνεται ότι θα είναι περισσότερο συνεκτική από τα προηγούμενα προγράμματα δράσης, εφόσον υλοποιηθεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο, και αναμένεται ότι θα αποφέρει περισσότερες συνέργιες στις μεμονωμένους πολιτικούς τομείς στην ΕΕ.

- σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής: η ΟΚΕ έχει την εντύπωση ότι οι απόψεις των διαφόρων κοινωνικοοικονομικών εταίρων και ομάδων συμφερόντων που ασχολούνται με την πολιτική στο χώρο της δημόσιας υγείας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τα κράτη μέλη κατά της σύστασης των συμβουλευτικών επιτροπών οι οποίες προορίζονται να βοηθήσουν την Επιτροπή για τη θέσπιση κριτηρίων και διαδικασιών με στόχο την επιλογή και τη χρηματοδότηση έργων με βάση τα διάφορα προγράμματα, καθώς και για τη θέσπιση διαδικασίας αξιολόγησης. Στην υποβληθείσα πρόταση προβλέπεται η ίδρυση συμβουλευτικής επιτροπής που θα επικουρεί την Επιτροπή όπως και η σύσταση φόρουμ πολιτών.

2.3. Στη νέα κοινοτική στρατηγική στον τομέα της δημόσιας υγείας υιοθετείται η πρόταση που είχε κάνει σε επανειλημμένες περιπτώσεις η ΟΚΕ υπέρ της οριζόντιας αντιμετώπισης της υγείας και διαμορφώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου άρθρου 152 της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Ο συντονισμός τρεχόντων μέτρων για τη διαμόρφωση ή σύσταση δικτύων και παρατηρητηρίων καθώς και για την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών ή οδηγιών ή συστάσεων θα επιδιωχθεί παράλληλα με την υποχρεωτική εξέταση των επιδράσεων που έχουν όλες οι πολιτικές της ΕΕ επί της υγείας. Νέα είναι τα μέτρα που θεσπίζονται στον κτηνιατρικό και φυτογυγιονομικό τομέα, τα οποία αποσκοπούν στην βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ασφάλειας των τροφίμων.

2.4. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το 1998 για την ανάπτυξη της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας, η ΟΚΕ ζητεί να συμπεριληφθούν σ' αυτήν τα ακόλουθα σημεία:

- τα ιδιαίτερα προβλήματα ανά ομάδα ηλικίας (π.χ. ομάδες νέων και ηλικιωμένων), καθώς και ευάλωτες κατηγορίες (π.χ. μετανάστες και λιγότερο προνομιούχες ομάδες).
- η διασύνδεση της πολιτικής στον τομέα της υγείας με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση (π.χ. απασχόληση).
- ο «οριζόντιος χαρακτήρας» της δημόσιας υγείας, πέραν της κοινωνικής πολιτικής, προκειμένου να συμπεριληφθούν και ορισμένοι άλλοι παράγοντες (π.χ. περιβάλλον).

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι η ανάπτυξη μιας στρατηγικής και η συναφής πρόταση αποτελούν μια πρωτοβουλία που πρέπει να επιδοκιμαστεί ήδη λόγω της λήξης των μέχρι τούδε προγραμμάτων αλλά που κατέστη σημαντική και αναγκαία μετά την κύρωση της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ. Επικροτεί, συνεπώς, την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας.

3.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η ευρεία συζήτηση της Επιτροπής με τα θεσμικά και συμβουλευτικά τα όργανα της ΕΕ οδήγησε στην επανεπεξεργασία και την περαιτέρω εξέλιξη της πρότασης του 1998. Η στρατηγική αντίληψη με δύο στόχους, που είναι η υποστήριξη των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη στον τομέα της υγείας, αφενός, και ο εντονότερος προσανατολισμός όλων των πολιτικών της ΕΕ στις ανάγκες της δημόσιας υγείας και της προστασίας των πολιτών, αφετέρου, εναρμονίζεται με το πνεύμα της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ. Συνεκτιμά δε τις — τα τελευταία χρόνια αυξημένες — δικαιολογημένες προσδοκίες των ευρωπαϊκών πολιτών για μια καλύτερη διασυννοριακή προστασία της υγείας στην ΕΕ.

3.3. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή λαμβάνει με ικανοποίηση γνώση των αποτελεσμάτων της συζήτησης κατά την Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για την υγεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Έβρα, 15 και 16 Μαρτίου 2000). Στα έγγραφα αυτά το Συμβούλιο δηλώνει μεταξύ άλλων ότι οι αυξανόμενες διαφορές μεταξύ, αλλά και εντός των κρατών μελών, όσον αφορά την κατάσταση της υγείας του πληθυσμού και τις παροχές των συστημάτων υγείας απαιτούν νέες, συντονισμένες προσπάθειες, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Στα συμπεράσματα και αποτελέσματα των διαβουλεύσεων της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για τα Φαρμακευτικά προϊόντα και τη Δημόσια Υγεία, που πραγματοποιήθηκε στη Λισσαβόνα, στις 11 και 12 Απριλίου 2000 αναφέρεται επίσης η νέα στρατηγική για τον τομέα της υγείας: το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να εξαντλήσει τις δυνατότητες συνεργασίας και ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών.

3.3.1. Συγκεκριμένα, στη διάσκεψη της Λισσαβόνας συμφωνήθηκε να αναλυθεί το νέο πλαίσιο για την υγειονομική πολιτική σύμφωνα με το άρθρο 152 της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ. Η ΟΚΕ συνεπώς αντιμετωπίζει θετικά την υπόδειξη που γίνεται στο σημείο 4 του εγγράφου της Επιτροπής «εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής όσον αφορά την υγεία», ότι πρέπει να υποστηριχθεί στα πλαίσια του προγράμματος η γενική πολιτική του φαρμακευτικού τομέα. Θεωρεί ότι η υποστήριξη είναι απαραίτητη για να καλυφθεί η καθυστέρηση με την οποία προχωρεί η διαδικασία σύγκλισης των διαφόρων ρυθμιστικών συστημάτων που ισχύουν στα μεμονωμένα κράτη μέλη, με αρνητικές συνέπειες ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία φαρμακευτικών προϊόντων στην ΕΕ.

3.3.2. Μία μεγαλύτερη εναρμόνιση των εθνικών συστημάτων υγείας είναι σημαντική τόσο για την πρόαση των συμπεριφερόντων των ασθενών, οι οποίοι σήμερα αντιμετωπίζουν μία διαφοροποιημένη κατάσταση για την πρόσβαση στα φάρμακα, όσο και για να απαλειφθούν από τον τομέα τα αδικαιολόγητα πλεονεκτήματα που υφίστανται ακόμη και που υπονομεύουν την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου δημόσιας υγείας, εμποδίζοντας τη διοχέτευση κατάλληλων πόρων προς την Ε + Α, που είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση ενός ανταγωνιστικού πλαισίου στις πραγματικά καινοτόμες επιχειρήσεις του τομέα αυτού στην ΕΕ.

3.4. Με την πρόταση απόφασης συνεκτιμάται η έκκληση που περιλαμβάνεται στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ, του 1998, για την εντατικοποίηση της πολιτικής στον τομέα της δημόσιας υγείας. Στην ανακοίνωση που προηγήθηκε της απόφασης, η Επιτροπή αιτιολογεί τη δράση της επικαλούμενη τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν συστήματα υγείας στα κράτη μέλη και τις επιδράσεις τους επί της δημόσιας υγείας σε όλη την Κοινότητα. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, με την αυξητική τάση του προσδόκιμου επιβίωσης των πολιτών τους, την ταχεία εξέλιξη της καινοτομίας στον ιατρικό και στον τεχνολογικό κλάδο, με την αύξηση της μετανάστευσης αλλά και την εμφάνιση νέων ή την επανεμφάνιση παλαιών ασθενειών, τα συστήματα υγείας των κρατών μελών επιβαρύνονται ολοένα και περισσότερο.

3.5. Επίσης οι αυξημένες προσδοκίες των πολιτών για μια υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας, στην οποία να έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες δημιουργεί πρόσθετη επιβάρυνση για τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι κοινά ή διασυννοριακά προβλήματα μπορούν να επιλυθούν καλύτερα σε κοινοτική κλίμακα και διεκδικεί έναν συντονιστικό ή βοηθητικό ρόλο, λαμβάνοντας υπόψη τις αρμοδιότητες των κρατών μελών. Η στρατηγική αναπροσαρμογή της πολιτικής για τη δημόσια υγεία στην ΕΕ παύει να έχει αποσπασματικό χαρακτήρα, όπως συνέβαινε κατά κανόνα μέχρι σήμερα, και οδηγεί σε μια ολοκληρωμένη αντίληψη της δημόσιας υγείας στην ΕΕ.

3.6. Η νέα πολιτική της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας εξελίσσεται κατ' αυτόν τον τρόπο από μια προγραμματική σε μια μεθοδική πολιτική. Από την άλλη πλευρά, το γεγονός αυτό επιφέρει μια αποσπασματική από ορισμένους τομείς που συνεχίζουν να είναι προβληματικοί. Κατά την εξέταση ορισμένων προβληματικών σημείων, όπως τα καρδιαγγειακά νοσήματα, ο καρκίνος, η άνοια, εθισμοί σε ναρκωτικά ή μεταδοτικές ασθένειες, το κέντρο βάρους των μέτρων μετατοπίζεται από μια λειτουργική σε μια συστημική θεώρηση.

3.7. Αυτή η αλλαγή προσανατολισμού της πολιτικής για τη δημόσια υγεία, αφενός, μοιάζει να είναι λογική και εναρμονίζεται με το στόχο της συνοχής και της αποτελεσματικότητας, αφετέρου, διασυνδέεται με πολλούς αστάθμητους παράγοντες, επειδή οι νέες μέθοδοι, ιδιαίτερες για τα «συστήματα πληροφοριών για την υγεία» και τη «συνεκτίμηση υγειονομικών παραγόντων» εξακολουθούν εν μέρει να έχουν πειραματικό χαρακτήρα (Αξιολόγηση της τεχνολογίας στον τομέα της υγείας, συστήματα υπολογισμού της αποδοτικότητας του κόστους, κατευθυντήριες γραμμές και προσανατολισμός της ιατρικής, προδιαγραφές επιδόσεων) και δεν υπάρχει εμπειρία όσον αφορά την εφαρμογή τους.

3.8. Η παρακολούθηση της υγείας, με την παραδοσιακή της μορφή, όπως ήδη εφαρμόζεται στα κράτη μέλη με διάφορους τρόπους, βρίσκεται σήμερα στο κέντρο της επικαιρότητας λόγω της απόφασης της Ισλανδίας όχι μόνο να δημιουργήσει μια νέα ηλεκτρονική βάση δεδομένων η οποία θα περιέχει προσωπικά στοιχεία για την κατάσταση της υγείας των πολιτών και πληροφορίες γενετικού χαρακτήρα, αλλά και να προβεί στην εμπορική εκμετάλλευση της βάσης αυτής. Συνεπώς, θα ήταν σκόπιμο να θεσπισθούν στον τομέα αυτό οδηγίες σχετικά με τα δεοντολογικά και επιστημονικά κριτήρια για την αξιοποίηση προσωπικών στοιχείων σχετικά με την κατάσταση της υγείας, ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματική προστασία των πολιτών των κρατών μελών.

3.9. Ενώ το σκεπτικό των μεθόδων αυτών, που αποσκοπούν όλες σε μια οικονομικότερη ιατρική, είναι κατανοητό, στο παρελθόν η εξέλιξη της ιατρικής και ιδιαίτερες η εξέλιξη της ιατρικής τεχνολογίας δεν προάγεται απαραίτητως με αυτές τις μεθόδους. Η ευρεία εφαρμογή τους αδιακρίτως μπορεί να έχει αρνητικές επιδράσεις στην ανάπτυξη νέων μεθόδων και δυνατοτήτων θεραπείας αλλά και στην ανάπτυξη της βιομηχανίας στον τομέα της ιατρικής τεχνολογίας και της φαρμακευτικής.

3.10. Για να προαχθεί η αποδοχή του προγράμματος δράσης, η ΟΚΕ συνιστά να γίνει μια προσπάθεια να πειστούν οι αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών και οι ΟΤΑ να προωθήσουν τη διεθνή συνεργασία και την καθιέρωση προδιαγραφών επιδόσεων σε εθελούσια βάση. Η απλή διενέργεια πληρωμών κατά την έννοια της υποχρεωτικής σύγκρισης παροχών ή τα συστήματα κατάταξης θα αποθαρρύνουν απλώς τους συμμετέχοντες. Η Επιτροπή θα μπορούσε να διευκρινίσει ότι η συμμετοχή στο πρόγραμμα δράσης μπορεί να συμβάλει ώστε να διατεθούν στους επιμέρους τομείς των συστημάτων υγείας τόσο οι αποδεδειγμένες γνώσεις όσο και οι βέλτιστες πρακτικές ώστε να προσαρμοστούν στις αυξανόμενες γνώσεις που αποκτούνται στον τομέα της ιατρικής.

3.11. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο δράσης για τη διασύνδεση διαφόρων πτυχών της πολιτικής για τη δημόσια υγεία έχουν επείγοντα χαρακτήρα. Τα διάφορα δίκτυα, οι ρυθμίσεις και διατάξεις για θέματα όπως οι μεταδοτικές ασθένειες, η

πρόληψη εθισμών, το κάπνισμα και η καταπολέμηση της κατανάλωσης καπνού, ανθρώπινα όργανα και ουσίες, αίμα και παράγωγα αίματος πρέπει να συντονιστούν με τρόπο που να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί στο χώρο της δημόσιας υγείας.

3.12. Στον κανόνα αυτό ταιριάζουν απόλυτα και τα νέα καθήκοντα στο χώρο της κτηνιατρικής και της φυτοϋγειονομικής προστασίας. Επιδιοκιμάζεται, επίσης, η υποβληθείσα πρόταση για την ίδρυση υπηρεσίας τροφίμων, στα καθήκοντα της οποίας θα συγκαταλέγονται η διενέργεια επιστημονικών πραγματογνωμοσυνών, η λειτουργία συστημάτων άμεσης ειδοποίησης, η επικοινωνία με τους χρήστες και η δικτύωση με υπηρεσίες των κρατών μελών και με επιστημονικά ιδρύματα. Ιδιαίτερος το θέμα της φυτοϋγειονομικής προστασίας δεν πρέπει να θεωρηθεί μόνο από την άποψη της ασφάλειας του επισιτισμού αλλά και ως τμήμα μιας υγειονομικής περιβαλλοντικής στρατηγικής. Η διασύνδεση της στρατηγικής για τη δημόσια υγεία με άλλους τομείς δραστηριότητας της ΕΕ, όπως με προγράμματα στο χώρο των τηλεπικοινωνιών, της πληροφορικής και της στατιστικής, θα συμβάλει στη βελτίωση της προστασίας της υγείας των πολιτών και του συντονισμού των συστημάτων προστασίας της δημόσιας υγείας.

3.13. Σε αντίθεση με τα τμήματα του προγράμματος δράσης, που στο μεσοδιάστημα έχουν συζητηθεί εκτενώς, και τη συνεπή διάρθρωση των πολιτικών τομέων που εντάσσονται σ' αυτό και που έχουν σχέση με την πολιτική για τη δημόσια υγεία, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των τομέων αυτών καθώς και η εξέταση των επιδράσεων που έχουν στην υγεία των πολιτών δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες. Μπορεί μεν να αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής ότι, από το 2001, πρέπει να διευκρινίζεται στις νομοθετικές προτάσεις με ποιο τρόπο συμβάλλουν στην προστασία της δημόσιας υγείας, ωστόσο στην πρόταση απόφασης δεν υποδεικνύεται σχετική διαδικασία.

3.14. Επιπλέον, εντύπωση προξενεί το γεγονός ότι η Επιτροπή είναι προφανώς της γνώμης ότι το ερώτημα σχετικά με την συνεκτίμηση από τις άλλες κοινοτικές πολιτικές των απαιτήσεων όσον αφορά την προστασία της υγείας, μπορεί να απαντηθεί χωρίς αξιολόγηση και διαβούλευση τρίτων και χωρίς τον διορισμό αρμόδιων συνεργατών. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι, δεδομένης της μεγάλης εμπέλειας του στόχου, που αφορά το σύνολο των κοινοτικών πολιτικών, αυτό είναι μάλλον ανέφικτο.

3.15. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την επέκταση των προγραμμάτων από τις χώρες μέλη στις χώρες που ενδέχεται να προσχωρήσουν στην ΕΕ αλλά και σε συνδεδεμένες και σε τρίτες χώρες. Ωστόσο, οι τρεις μέθοδοι που έχουν επιλεγεί ως κέντρα βάρους της δράσης (ιδιαίτερες η προδιαγραφή επιδόσεων) ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα να προκληθεί σε ορισμένες από τις χώρες αυτές η εντύπωση ότι μάλλον εκτίθενται αντί να υποστηρίζονται. Για το λόγο αυτό, η διάρθρωση των προγραμμάτων πρέπει να είναι αυστηρά προσανατολισμένη στην υλοποίηση των στόχων στο χώρο της δημόσιας υγείας και η διάθεση υλικών πρέπει να υπόκειται σε αυστηρό επιστημονικό έλεγχο.

3.16. Δεν είναι σαφές αν έχει προτεραιότητα η προστασία της υγείας ή η εφαρμογή των αρχών της αγοράς. Το θέμα αυτό έχει ενδιαφέρον για την περαιτέρω εξέλιξη των εθνικών συστημάτων κοινωνικής και υγειονομικής προστασίας και θα πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί ανοικτά από την Επιτροπή. Εάν τα θέματα της υγείας εξεταστούν αποκλειστικά με βάση οικονομικά κριτήρια και τα μέτρα κοινωνικής προστασίας με βάση τη συμβατότητά τους με ρυθμίσεις που ισχύουν στην αγορά, υπάρχει φόβος να χαθεί σύντομα το ανθρώπινο πρόσωπο των συστημάτων κοινωνικής και υγειονομικής προστασίας. Η εμπιστοσύνη των πολιτών μπορεί να ενισχυθεί από μια διαφορική αξιολόγηση των αλληλεπιδράσεων αγοράς και κοινωνικών συστημάτων στην ΕΕ και από μια σαφή δήλωση της Επιτροπής υπέρ των συστημάτων κοινωνικής και υγειονομικής προστασίας έναντι της αγοράς. Τα προβλήματα αυτά καθίστανται σαφή στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων. Οι αλληλασφαλίσεις υγειονομικής προστασίας που λειτουργούν σύμφωνα με την αρχή της αλληλεγγύης είναι οργανισμοί που ανησυχούν και ασχολούνται ιδιαίτερα με αυτές τις εξελίξεις. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ των λύσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη υψηλού επιπέδου στον τομέα της προστασίας της υγείας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Γενικός στόχος και ειδικοί στόχοι (άρθρο 2)

Στόχος της νέας στρατηγικής που χαράσσεται στο σχέδιο απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι αφενός α) η βελτίωση της πληροφόρησης και της γνώσης σχετικά με τη δημόσια υγεία, β) η ενίσχυση της ταχείας αντίδρασης κατά συντονισμένο τρόπο στις απειλές για την υγεία και γ) για την προαγωγή ενεργειών για την πρόληψη των ασθενειών και ειδικών μέσων μείωσης και εξάλειψης των κινδύνων. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν λήφθηκε υπόψη η πρότασή της να συμπεριληφθεί και ένας τέταρτος στόχος ο οποίος να προβλέπει τη συνεκτίμηση των απαιτήσεων σχετικά με την υγεία από τις άλλες κοινοτικές πολιτικές και άλλα κοινοτικά μέτρα.

4.2. Κοινοτικές ενέργειες (άρθρο 3 και παράρτημα «ειδικοί στόχοι και ενέργειες»)

4.2.1. Βελτίωση της πληροφόρησης και της γνώσης για την υγεία

4.2.1.1. Ανάπτυξη και λειτουργία ενός συστήματος παρακολούθησης της υγείας

4.2.1.1.1. Η διάθεση πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση της υγείας στα κράτη μέλη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα προϋποθέτει την ύπαρξη συγκρίσιμων πληροφοριών, προϋπόθεση που δεν πληρείται προς το παρόν. Μολονότι πολλοί διεθνείς

οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ και η ΠΟΥ προβαίνουν συχνά σε συγκριτικές μελέτες, οι μελέτες αυτές συνήθως υστερούν διότι δεν στηρίζονται σε μία ενιαία μέθοδο όσον αφορά την συγκέντρωση και την ερμηνεία των στοιχείων.

4.2.1.1.2. Επιπλέον, πολλά από τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάλυση των συστημάτων υγείας αποτελούν εκτιμήσεις και ως εκτιμήσεις συμπεριλαμβάνουν λάθη τα οποία καθιστούν κατά κανόνα κάθε σύγκριση δύσκολη ή εντελώς αδύνατη. Το πρόβλημα αυτό καθίσταται ακόμη οξύτερο από το γεγονός ότι οι διάφορες εκτιμήσεις στηρίζονται σε διαφορετικές μεθόδους προσέγγισης καθώς και στο γεγονός ότι σπάνια χρησιμοποιήθηκαν στα επιμέρους κράτη μέλη οι ίδιες παράμετροι μελέτης. Συνεπώς, μία κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση είναι σκόπιμη και μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων και ιδιαίτερα στη συγκρισιμότητά τους. Προκειμένου να διασφαλισθεί η επιτυχία της παρακολούθησης της υγείας είναι απαραίτητο να διασαφηνιστεί ο στόχος της, ώστε να καταστεί δυνατή η συγκέντρωση των δεδομένων που είναι αναγκαία για τη ανάπτυξη της προστασίας της υγείας.

4.2.1.1.3. Προκειμένου να μην μειωθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών έναντι της Κοινότητας, λόγω της συγκέντρωσης στοιχείων σχετικά με την κατάσταση της υγείας, η Επιτροπή θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε οι κρατικές υπηρεσίες, ή οι υπηρεσίες που έχουν πρόσβαση σε κρατικές υπηρεσίες, να μην συγκεντρώνουν αναγνωρίσιμα προσωπικά στοιχεία. Στην αντίθετη περίπτωση ο κίνδυνος της εκμετάλλευσης των στοιχείων αυτών για πολιτικούς ή διοικητικούς σκοπούς είναι απτός με αποτέλεσμα να αμφισβητηθεί η συμμετοχή των εκπροσώπων του τομέα της υγείας. Αυτό βέβαια δεν είναι επιχείρημα κατά της προτεινόμενης μεθοδικής προσέγγισης, δεδομένου ότι η προσέγγιση αυτή είναι εφικτή χωρίς τη διάθεση προσωπικών στοιχείων, αλλά αποκλειστικά με τη χρήση τυποποιημένων ανώνυμων στοιχείων.

4.2.1.1.4. Η συμφωνία για την υιοθέτηση κοινών δεικτών, αυτή καθαυτή, καθώς επίσης και η σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης της υγείας τα οποία συγκεντρώθηκαν στα πλαίσια συστημάτων υγείας με καθαρά εθνικό προσανατολισμό, αποτελεί ήδη μια πρόκληση. Οι πληροφορίες που θα εξαχθούν από τη σύγκριση αυτή θα διατεθούν στο ευρύ κοινό, στους ενδιαφερόμενους παράγοντες του τομέα της υγείας και σε άλλους ενδιαφερόμενους μέσω ειδικών καταλόγων. Θα διατεθούν επίσης στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι πρόκειται για ένα εξαιρετικά φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο είναι μοναδικό σε παγκόσμιο επίπεδο είναι εντελώς υποθετική η επίτευξη πραγματικού οφέλους.

4.2.1.1.5. Μολονότι το πρόγραμμα προβλέπει μέτρα για τον έλεγχο της διεξαγωγής μελετών και της αποτελεσματικής εφαρμογής των σχεδίων, το ερώτημα σχετικά με τις πραγματικές επιπτώσεις για την προστασία της υγείας μπορεί να απαντηθεί μόνο μέσω των δεικτών που θα προσδιοριστούν από τη μελέτη αυτή.

4.2.1.1.6. Ωστόσο, παρόμοιο συγκριτικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται κυρίως στον καθορισμό δεικτών, υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει προς μία συγκέντρωση των ενεργειών των κρατών μελών στους τομείς της υγείας οι οποίοι αξιολογούνται βάσει δεικτών, ενώ θα παραμελούνται οι τομείς στους οποίους δεν διεξάγεται καμία μέτρηση («window dressing»). Συνεπώς, η προαναφερθείσα προσέγγιση δεν θα καταστήσει δυνατή την κατάλληλη μέτρηση των επακόλουθων επιδράσεων όπως π.χ. η επιδείνωση της περιθάλψης σε άλλους τομείς (για τους οποίους δεν ισχύουν οι δείκτες) ή η αναχαιτίση της τεχνολογικής εξέλιξης στην ιατρική περιθάλψη με μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες. Σε αυτή την περίπτωση προκύπτει μια νέα πρόκληση όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας σε ευρεία κλίμακα

4.2.1.2. Ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμών για την ανάλυση, την παροχή συμβουλών, την αναφορά, την πληροφόρηση και τη διαβούλευση

4.2.1.2.1. Η ΟΚΕ είχε προτείνει και παλαιότερα να συμβουλευτείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια ανεξάρτητη επιτροπή. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή προβλέπει την σύσταση ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για την υγεία με συμβουλευτικό ρόλο. Τόσο οι εκπρόσωποι των οργανώσεων των ασθενών, όσο και οι εκπρόσωποι των επαγγελματιών του τομέα της υγείας αλλά και άλλοι φορείς θα έχουν στα πλαίσια του φόρουμ αυτού τη δυνατότητα να συμβάλλουν στη βελτίωση της πολιτικής για την υγεία και στον καθορισμό των προτεραιοτήτων. Χάρη στο φόρουμ θα καταστεί δυνατή η παροχή συμβουλών και η διατύπωση γνώμης για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων.

4.2.1.2.2. Η Επιτροπή προτιμάει να πραγματοποιήσει ακόμη κατά τη διάρκεια του έτους αυτού διαβουλεύσεις για επιμέρους θέματα όπως τον τρόπο εργασίας, την οργάνωση και τη σύνδεση του φόρουμ αυτού.

4.2.1.2.3. Γενικώς, η Επιτροπή θα πρέπει να δεχθεί το ερώτημα με ποιο τρόπο προτιμάει να μετατρέψει παρόμοιο φόρουμ σε ένα πραγματικό στοιχείο διαμόρφωσης της πολιτικής ένα στοιχείο το οποίο να μην αντιβαίνει στις δημοκρατικές αρχές και αφετέρου να μην δημιουργεί την υπόνοια ότι πρόκειται για ένα πολύ αποτελεσματικό εργαλείο πολιτικής σκοπιμότητας. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή λυπάται επειδή η Επιτροπή δεν διευκρινίζει το σκεπτικό της σχετικά με το θέμα αυτό.

4.2.1.2.4. Λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμα εργασίας που μόλις άρχισε η Επιτροπή για τη έκδοση Λευκού Βιβλίου για την «Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση» η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με τη θέση της Επιτροπής, όπως διατυπώθηκε κατά την εξέταση της γνωμοδότησης, ότι το φόρουμ δε θα έχει επίσημη μορφή. Θα ήταν απαράδεκτο να διαμφισβητηθεί το κύρος, η αντιπροσωπευτικότητα και η νομιμότητα της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ή της Επιτροπής των Περιφερειών. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι διατεθειμένη να συμβουλεύσει την Επιτροπή στα πλαίσια επίσημης διαδικασίας διαβουλεύσεων, σχετικά με τη σύνδεση και τη μορφή του φόρουμ. Η ΟΚΕ παραπέμπει σχετικά στη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με το ίδιο θέμα⁽¹⁾, καθώς και τη γνωμοδότηση

(1) Βλέπε γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της υγείας — Πρόταση για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της υγείας (2001-2006) (COM(2000) 285 τελικό).

της ΕΤΠ για το ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στα πλαίσια της μεταρρύθμισης των ευρωπαϊκών συστημάτων υγείας. Που εξέδωσε στις 3 Απριλίου 2000⁽²⁾.

4.2.2. Ταχεία αντίδραση στις απειλές για την υγεία

4.2.2.1. Ενίσχυση της ικανότητας για την αντιμετώπιση των άλλων απειλών για την υγεία

4.2.2.1.1. Ιδιαίτερα τα φαινόμενα δηλητηρίασης ή μόλυνσης τροφίμων κατέδειξαν κατά τα τελευταία έτη ότι ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων προειδοποίησης σε κοινοτικό επίπεδο δεν λειτουργεί προς το παρόν αποτελεσματικά. Συνεπώς κρίνεται επειγόντως απαραίτητο να καθιερωθούν μηχανισμοί για την ταχεία αντίδραση στις μεγάλες απειλές για την υγεία και να θεσπισθεί ένα σύστημα ταχείας προειδοποίησης.

4.2.2.1.2. Η σύνδεση του προβλήματος αυτού με άλλους τομείς της πολιτικής που υπόκεινται σε ειδικές ρυθμίσεις όπως π.χ. η διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας του αίματος, των οργάνων και των ουσιών ανθρώπινης προέλευσης καθώς και η ενίσχυση της εποπτείας και του ελέγχου των μεταδοτικών ασθενειών είναι εύλογη και θα πρέπει όπως προτείνεται και στην ανακοίνωση της Επιτροπής να επεκταθεί και τους κινδύνους που απειλούν την υγεία λόγω της κατάχρησης ναρκωτικών, της αντιμετώπισης απειλών για την υγεία που οφείλονται σε φυσικούς παράγοντες καθώς και την πρόληψη ατυχημάτων και τραυματισμών. Σε αυτό το πλαίσιο οι επαγγελματίες στον τομέα της υγείας διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερο ρόλο: θα πρέπει να μπορούν να παρεμβαίνουν σε μεγαλύτερο βαθμό ώστε να τηρούνται οι απαιτήσεις που αφορούν την υγεία και να αναχαιτίζονται οι κίνδυνοι που την απειλούν και οι οποίοι συνδέονται αφενός με την κινητικότητα, αφετέρου με τη διασυνοριακή κυκλοφορία εμπορευμάτων. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει να συνεκτιμούν το ρόλο αυτό κατά την κατάρτιση των κριτηρίων σχετικά με την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την συνεχή κατάρτιση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας.

4.2.2.1.3. Η ΟΚΕ αμφιβάλλει έντονα αν είναι σκόπιμο να συσταθεί μια κοινοτική ομάδα διερεύνησης περιστατικών. Η ομάδα αυτή δεν θα μπορούσε να έχει την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει σε όλα τα πιθανά περιστατικά, δεν θα έχει δικαίωμα παρέμβασης και συνεπώς δεν θα ήταν σκόπιμο να λειτουργεί. Αντίθετα θα ήταν σκόπιμο να δημιουργηθούν μηχανισμοί ταχείας παροχής συμβουλών και βοήθειας μέσω της σύστασης δικτύων αρμοδιοτήτων. Τα δίκτυα αυτά προσφέρουν επιπλέον το πλεονέκτημα ότι η συνεργασία που θα επιτευχθεί χάρη σε αυτά θα μπορεί να αξιοποιηθεί και για την «κανονική» ιατροφαρμακευτική περιθάλψη.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συστημάτων δημόσιας υγείας — CDR 416/99 τελικό.

4.2.2.1.4. Η ΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα ότι είναι αναγκαίο να συνδεθεί η στρατηγική για τη δημόσια υγεία με άλλα μέτρα και τομείς που έχουν ήδη καθιερωθεί (δίκτυο για την εποπτεία και τον έλεγχο μεταδοτικών ασθενειών, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία, το κάπνισμα και η καταπολέμηση της κατανάλωσης καπνού, τα όργανα και οι ουσίες ανθρώπινης προέλευσης, το αίμα και τα παράγωγα του αίματος καθώς επίσης η προστασία των ζώων και των φυτών).

4.2.3. Η αντιμετώπιση των καθοριστικών παραγόντων της υγείας

4.2.3.1. Η ανάπτυξη στρατηγικών και μέτρων σχετικά με τους καθοριστικούς παράγοντες της υγείας που συνδέονται με τον τρόπο ζωής

4.2.3.1.1. Στόχος του τρίτου πεδίου δράσης είναι να ληφθούν υπόψη οι παράγοντες που είναι καθοριστικοί για την υγεία. Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι αρνητικοί όσο και οι θετικοί παράγοντες που συνδέονται άμεσα με τον τρόπο ζωής όπως π.χ. η σωματική δραστηριότητα, η σωστή διατροφή αλλά και το άγχος, το κάπνισμα, η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, και η κατάχρηση ναρκωτικών (συμπεριλαμβανομένου του ντόπιγκ στον αθλητισμό) καθώς και σημαντικοί κοινωνικοοικονομικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες.

4.2.3.1.2. Η Επιτροπή επικεντρώνει στην Ανακοίνωσή της τις δράσεις κυρίως στους νέους, γεγονός το οποίο οφείλεται στην πεποίθηση ότι μία συνειδητή υγιεινή συμπεριφορά αποκτάται κυρίως κατά την περίοδο της παιδικής ηλικίας και της εφηβείας. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, να λησμονείται το γεγονός ότι και οι ενήλικες μπορούν να μεταβάλουν τη συμπεριφορά τους και να αλλάξουν τρόπο ζωής. Η προαγωγή της υγείας αφορά όλους τους πολίτες. Συνεπώς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι επαγγελματίες του τομέα της υγείας μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Θα πρέπει όμως να προετοιμάζονται αδιάλειπτα για τα καθήκοντα τους σχετικά με την προαγωγή της προστασίας της υγείας και της πρόληψης.

4.2.3.2. Ανάπτυξη στρατηγικών και μέτρων για τους κοινωνικοοικονομικούς καθοριστικούς παράγοντες της υγείας

4.2.3.2.1. Η συνεκτίμηση ενός παλαιότερου αιτήματος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽¹⁾ να λαμβάνονται υπόψη ειδικά προβλήματα που συνδέονται με την ηλικία (π.χ. νέοι και ηλικιωμένα άτομα) καθώς και ιδιαίτερα εύάλωτες κατηγορίες ατόμων (π.χ. διακινούμενος πληθυσμός και άλλα μειονεκτούντα στρώματα του πληθυσμού) συνοψίζεται στο θέμα κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες. Στην προκειμένη στρατηγική όμως το θέμα αυτό λαμβάνει περισσότερο το χαρακτήρα μιας μεθοδικής παρακολούθησης και συλλογής στοιχείων από ό,τι την ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για την προώθηση και την ανάπτυξη της υγείας στους τομείς αυτούς.

(1) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την «πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης».

4.2.3.2.2. Η ίδια παρατήρηση ισχύει και για το αίτημα που διατυπώνεται στο ίδιο κεφάλαιο να συνδεθεί η πολιτική στον τομέα της υγείας με την κοινωνική και οικονομική διάσταση, όπως π.χ. την απασχόληση. Αλλά ακόμα και σε αυτή την περίπτωση το προτεινόμενο πρόγραμμα φαίνεται πιθανώς περιορισμένης εμβέλειας επειδή μολονότι διαπιστώνει και αποδεικνύει τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται στην πολιτική για την υγεία και το συσχετισμό τους με τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα προφανώς δεν πρόκειται να λειτουργήσει σαν μέσο παρέμβασης σε αυτή την αλληλεξάρτηση.

4.2.3.2.3. Οι απαιτήσεις σχετικά με τη σύγκλιση των συστημάτων υγείας αυξήθηκαν κυρίως λόγω της εντονότερης διακίνησης των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως εργαζομένων, ως τουριστών αλλά και λόγω του πλήρους ανοίγματος των συνόρων για μια ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Η ΟΚΕ διατύπωσε τη θέση της σχετικά στη γνωμοδότηση της για «την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης»⁽²⁾.

4.2.3.2.4. Όσον αφορά τη διασυνοριακή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (βλέπε επίσης την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση Kohl/Decker) η Κοινότητα θα πρέπει να θεσπίσει ρυθμίσεις με τις οποίες να προασίζονται σαφώς τα δικαιώματα των πολιτών, ιδιαίτερα έναντι των ασφαλιστικών οργανισμών κατά της ασθένειας ή άλλων χρηματοδοτικών φορέων όπως π.χ. οι (κρατικές) διοικήσεις των συστημάτων υγείας. Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται επίσης να ληφθούν μέτρα σχετικά με τη διασυνοριακή διασφάλιση της ποιότητας (συμπεριλαμβανομένου του θέματος της ποιότητας της πρόσβασης) της διασυνοριακής παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πληρωμής.

4.2.3.2.5. Η εμπιστοσύνη των πολιτών προς την Κοινότητα θα αυξηθεί έντονα εάν η Κοινότητα δείξει σαφώς ότι αποτελεί επιλογή των πολιτών να χρησιμοποιούν υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στο εξωτερικό (και να διασφαλίζεται η επιστροφή των εξόδων από τον ασφαλιστικό φορέα της πατρίδας τους) και από την άλλη πλευρά εάν διασφαλίσει ότι οι πολίτες δεν θα αναγκάζονται να προσφύγουν σε μια θεραπεία σε άλλο κράτος μέλος για οικονομικούς λόγους. Ενόψει αυτών των μεταβλημένων όρων είναι απαραίτητο να προωθηθεί σαφώς η σύγκλιση όχι όμως η εναρμόνιση των συστημάτων υγείας. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θα επιθυμούσε να εξετάσει η Επιτροπή θεματικά αυτήν την εξέλιξη που ήδη έχει αρχίσει, με πιο εμπειριστατωμένο τρόπο.

(2) Βλέπε απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1998 στην υπόθεση C-120/95 σύμφωνα με την οποία η άρνηση φορέα της κοινωνικής ασφάλειας ενός κράτους μέλους να επιστρέψει σε ασφαλισμένο το κατ' αποκοπήν κόστος διορθωτικών φακών που ο ασφαλισμένος αγόρασε σε οπτικό άλλο κράτος μέλους με την αιτιολογία ότι η αγορά φαρμακευτικού προϊόντος στο εξωτερικό χρειάζεται την προηγούμενη έγκριση αποτελεί παράβαση σύμφωνα με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ (ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων). Βλέπε απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1998 στην υπόθεση C-158/96 σύμφωνα με την οποία κάθε εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η επιστροφή εξόδων για οδοντιατρική περίθαλψη από οδοντίατρο άλλου κράτους μέλους με βάση τις τιμές του ασφαλιστικού φορέα του κράτους μέλους χρειάζεται την προηγούμενη έγκριση του ασφαλιστικού φορέα του ασφαλισμένου, είναι αντίθετη προς τα άρθρα 59 και 60 της Συνθήκης ΕΟΚ (ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών).

4.2.3.3. Ανάπτυξη στρατηγικών και μέτρων για τους καθοριστικούς παράγοντες της υγείας που συνδέονται με τον περιβάλλον

Η συνεκτίμηση των οριζόντιων πτυχών της δημόσιας υγείας ανταποκρίνεται στα αιτήματα της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Ωστόσο, δεν διευκρινίζεται στην πρόταση ο τρόπος με τον οποίο θα μεταβληθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και η μέθοδος εργασίας της Επιτροπής.

4.2.4. Εφαρμογή των μέτρων

Η Επιτροπή συνιστά τόσο την ανάθεση συμβάσεων (πλήρη χρηματοδότηση) όσο και τη χορήγηση επιδοτήσεων.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να δώσει ιδιαίτερο βάρος στην πραγματική και αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος στον τομέα της δημόσιας υγείας και να υποβληθούν συγχρόνως σχετικές ανεξάρτητες εξωτερικές, ενδιάμεσες αξιολογήσεις αλλά και εκ των υστέρων αξιολογήσεις του προγράμματος στον τομέα της δημόσιας υγείας βάσει δεικτών και προγραμμάτων εργασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή επιδιώκει την αξιολόγηση των επιπτώσεων και της αποτελεσματικότητας των χρησιμοποιηθέντων πόρων καθώς και τη λεπτομερή προσαρμογή της διαχείρισης των προγραμμάτων. Ωστόσο, σχετικά με την αξιολόγηση βάσει δεικτών ασκήθηκε ήδη κριτική σε προηγούμενο σημείο αυτής της γνωμοδότησης.

4.3. Κοινές ενέργειες (Άρθρο 4)

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει το γεγονός ότι «για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων», τα μέτρα του προγράμματος μπορούν να υλοποιηθούν ως κοινές ενέργειες με συναφή κοινοτικά προγράμματα και ενέργειες. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαπιστώνει όμως επίσης ότι το γεγονός αυτό δεν αναιρεί την εντολή του άρθρου 152 της Συνθήκης ΕΟΚ σύμφωνα με το οποίο «κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου».

4.4. Συνεκτικότητα και συμπληρωματικότητα (Άρθρο 6)

Η ΟΚΕ θεωρεί δεδομένο ότι η επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 θα εξετάζει και τις προτάσεις οι οποίες έχουν σημασία για τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος αλλά δεν αφορούν άμεσα τον τομέα της δημόσιας υγείας.

4.5. Χρηματοδότηση (Άρθρο 7)

Το οικονομικό πλαίσιο καλύπτει μία περίοδο 6 ετών και ανέρχεται σε 300 εκατ. ευρώ. Το ποσό αυτό αναλογεί κατά μέσο όρο σε 50 εκατ. ευρώ ετησίως. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμφωνεί με την αύξηση των οικονομικών πόρων. Αντίθετα από ό,τι συμβαίνει με τα υφιστάμενα προγράμματα, τα οποία διέχεται ανελαστικό προϋπολογισμό, το πλαίσιο δράσης του προγράμματος αυτού θα επιτρέψει την ανακατανομή των πόρων μεταξύ των επιμέρους τομέων δράσης. Ωστόσο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή πιστεύει ότι πρέπει να προβλεφθούν ιδιαίτεροι πόροι για τον προσανατολισμό όλων των κοινοτικών πολιτικών προς ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας. Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί όπως φαίνεται δεδομένο ότι οι σχετικές εργασίες μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς τον διορισμό αρμόδιου προσωπικού, γεγονός το οποίο δημιουργεί φόβους ότι οι εργασίες αυτές δεν θα ολοκληρωθούν, λόγω της πολυπλοκότητας των δράσεων.

4.6. Συμμετοχή των χωρών ΕΖΕΣ/ΕΟΧ, των συνδεδεμένων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, της Κύπρου, της Μάλτας και της Τουρκίας (Άρθρο 9)

Η διατύπωση του άρθρου σχετικά με τη συμμετοχή τρίτων χωρών και ιδιαίτερα των συνδεδεμένων χωρών παραμένει ασαφής και δεν λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη στο προτεινόμενο σχέδιο χρηματοδότησης.

4.7. Η διεθνής συνεργασία (Άρθρο 10)

Η Επιτροπή αναφέρεται στη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς όπως π.χ. με τον ΟΟΣΑ ή την ΠΟΥ και προτείνει να εντατικοποιηθεί. Αυτό είναι ευκαταίε προκειμένου να αποφευχθεί κάθε υπερκάλυψη και συνεπώς κάθε σπατάλη πόρων.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, μολονότι επιδοκιμάζει γενικά την πρόταση, επιθυμεί να συνοψίσει τις παρατηρήσεις της ως εξής:

5.2. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική για τη δημόσια υγεία δείχνει μία μεταβολή ως προς τη μέθοδο πολιτικής προσέγγισης από την τακτική της επικέντρωσης σε τομείς με ιδιαίτερη βαρύτητα προς μία γενικότερη και πιο ολοκληρωμένη στρατηγική με διττό στόχο: αφενός τη στήριξη των εθνικών προσπαθειών στον τομέα της υγείας, αφετέρου τον εντονότερο συντονισμό των επιμέρους μέτρων της Ένωσης και την επανεξέταση άλλων πολιτικών ως προς τις επιπτώσεις τους για τη δημόσια υγεία.

5.3. Η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τη δημόσια υγεία στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη σύγκριση δεδομένων σχετικά με τη δημόσια υγεία. Προτείνεται να ενισχυθεί η σύγκριση αυτή μέσω της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και των περιφερειών σε εθελούσια βάση, προκειμένου να προκύψει από τη σύγκριση μια νέα ώθηση για την ανάπτυξη των συστημάτων υγείας. Θα ήταν λυπηρό εάν ένα σύστημα αξιολόγησης δημιουργήσει αποθαρρυντικό κλίμα.

5.4. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το έγγραφο της Επιτροπής με το οποίο επικρίνεται η ανάπτυξη συγκρίσιμων δεδομένων στον τομέα της υγείας. Ο στόχος αυτός θα συμβάλει στην επίτευξη μεγαλύτερης ισότητας στον τομέα της δημόσιας υγείας.

Η ΟΚΕ ελπίζει ότι η συνεκτίμηση των αναγκών σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη θα χρησιμεύσει ιδιαίτερα κατά τον προγραμματισμό των κρατών μελών στον τομέα της δημόσιας υγείας.

5.5. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η ανάλυση των θεμάτων της υγείας εκ μέρους της Κοινότητας καθώς και η σχέση τους με άλλες πολιτικές δεν οδήγησε σε ένα τέταρτο κεφάλαιο του προγράμματος δράσης με συγκεκριμένες προτάσεις και οικονομικούς πόρους.

5.6. Η Επιτροπή επιθυμεί να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό φόρουμ υγείας με συμβουλευτικό ρόλο. Η Επιτροπή δεν διευκρινίζει ωστόσο πόσο σημαντικός θα είναι ο ρόλος παρόμοιου συμβουλευτικού οργάνου καθώς επίσης και ποια θα είναι η σύνθεσή του. Αντ' αυτού η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτείνει να δοθεί στις αρμόδιες τοπικές αρχές, στις ενώσεις και οργανισμούς και κυρίως τις αυτοδιοικήσεις και στους κοινωνικούς φορείς η δυνατότητα να εκφράσουν τη γνώμη τους και να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση των προγραμμάτων.

5.7. Εάν πρόκειται να υποβληθούν στο μέλλον όλες οι πολιτικές σε μία επανεξέταση ως προς τη σχέση τους με τα ζητήματα υγείας η Επιτροπή θα πρέπει να ανταποκριθεί πρώτη στο αίτημα αυτό στα πλαίσια της ανακοίνωσής της για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (2001-2006)».

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας»

(2001/C 116/19)

Στις 13 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας για το «Λευκό Βιβλίο: Πολιτική νεολαίας»

Το τμήμα «Απασχόληση, Κοινωνικές υποθέσεις, Δικαιώματα του πολίτη» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2000. Εισηγήτρια ήταν η κα Hassett.

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίασης της 29ης Νοεμβρίου 2000) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 113 ψήφους υπέρ, 0 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό της γνωμοδότησης

1.1. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε στις 23 Νοεμβρίου 1999, η Επίτροπος Viviane Reding ανακοίνωσε το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κατάρτιση Λευκού Βιβλίου για την πολιτική νεολαίας. Στη συνέχεια η Επιτροπή προέβη στην έναρξη της εφαρμογής μίας ευρείας διαδικασίας διαβούλευσης με νέους, οργανώσεις νέων, κυβερνήσεις των κρατών μελών, ερευνητές στον τομέα της νεολαίας και άλλους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό. Λόγω του ενδιαφέροντός της για την πολιτική νεολαίας και την προώθηση της εφαρμογής της σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁽¹⁾, η ΟΚΕ αισθάνθηκε την ανάγκη να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας σχετικά με το Λευκό Βιβλίο για την πολιτική νεολαίας, με στόχο να καταθέσει τη συμβολή της στη διεξαγόμενη συζήτηση ήδη από το αρχικό στάδιο.

1.2. Προς τα τέλη της δεκαετίας του 1980 η Κοινότητα προέβη στην ταχεία ανάληψη δράσης στον τομέα της νεολαίας. Μετά τη θέση σε εφαρμογή μίας νέας «γενεάς» φιλόδοξων προγραμμάτων για τη νεολαία και την εκπαίδευση, η στιγμή είναι κατάλληλη για την εξέταση του ζητήματος της πολιτικής νεολαίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο μίας περισσότερο μακροπρόθεσμης προοπτικής. Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του Λουξεμβούργου και της Λισσαβώνας άνοιξαν νέους δρόμους συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε τομείς πολιτικής που αφορούν τους νέους, όπως είναι οι τομείς της απασχόλησης, της κατάρτισης και της εκπαίδευσης. Για την προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι απαραίτητη η ουσιαστική προώθηση της εφαρμογής της έννοιας της ευρωπαϊκής ιδιγένειας που καθιερώθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ με στόχο τη γεφύρωση του, συνεχώς διευρυνόμενου, χάσματος που υφίσταται μεταξύ της ΕΕ και των νέων. Κατά συνέπεια η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την κατάρτιση του «Λευκού Βιβλίου: πολιτική νεολαίας», στόχος του οποίου είναι η διασφάλιση μίας σαφούς μακροπρόθεσμης προοπτικής και μίας ευρείας συναίνεσης σχετικά με τη μελλοντική δράση της Κοινότητας και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών.

1.3. Η δράση της Κοινότητας έχει επικεντρωθεί στην ομάδα των νέων ηλικίας 15-25 ετών⁽²⁾. Η χρονική αυτή περίοδος της ζωής ενός ατόμου αντιπροσωπεύει την περίοδο που μεσολαβεί

μεταξύ της εφηβείας και της ενηλικίωσης, που θεωρείται γενικά ως η περίοδος της νεότητας. Παρά το γεγονός ότι η εν λόγω περίοδος της νεότητας διαφέρει όχι μόνον για κάθε άτομο αλλά και από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, η ΟΚΕ θεωρεί ότι η πολιτική νεολαίας θα πρέπει να απευθύνεται κυρίως σε αυτή την ηλικιακή ομάδα⁽³⁾.

2. Η πολιτική νεολαίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1. Η πολιτική νεολαίας σε επίπεδο ΕΕ έχει ως στόχο «να προωθήσει τη συνεργασία στον τομέα της νεολαίας, προκειμένου να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή συνείδηση των νέων και να ληφθεί υπόψη η επιθυμία τους να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας»⁽⁴⁾. Τα άρθρα 149 και 150 της Συνθήκης παρέχουν τη νομική βάση για την εφαρμογή κοινοτικής πολιτικής στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας⁽⁵⁾. Η Συνθήκη προβλέπει τη λήψη μέτρων για «την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της ανταλλαγής νέων και των ανταλλαγών εκπαιδευτικών στον κοινωνικοεκπαιδευτικό τομέα»⁽⁶⁾. Η κοινοτική δράση βασίσθηκε, με επιτυχία, στις εμπειρίες και τις αξίες, σχετικά με την εργασία των νέων στην Ευρώπη, που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και συνέβαλε στην εδραίωση και διάδοση της ευρωπαϊκής διάστασης της εργασίας των νέων. Επιτέλεσσε της πολιτικής νεολαίας της ΕΕ αποτελούν ορισμένα προγράμματα υποστήριξης της κινητικότητας των νέων, του έργου των οργανώσεων νεολαίας και της επαγγελματικής κατάρτισης. Χάρη στην ανάπτυξη μηχανισμών όπως το πρόγραμμα «Η νεολαία για την Ευρώπη» και η «Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία για τους νέους», οι κοινοτικές δράσεις απευθύνονται σε περισσότερους νέους, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο οργανώσεων νεολαίας. Η συζήτηση με αντικείμενο την πολιτική νεολαίας στην Ευρώπη έχει προχωρήσει σημαντικά χάρη στον αποκεντρωμένο χαρακτήρα της κοινοτικής δράσης.

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης σχετικά με την παροχή εθελοντικής υπηρεσίας για τους νέους, 19 Μαρτίου 1997, ΕΕ C 158 της 26.5.97.

(2) Απόφαση 1031/2000/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Απριλίου 2000 σχετικά με τη καθιέρωση του προγράμματος δράσης της Κοινότητας «Νεολαία», ΕΕ L 117 της 18.5.2000, σ. 1.

(3) Στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία το ποσοστό ανεργίας των νέων που έχουν τελειώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στα άτομα ηλικίας 20-24 και 25-29 ετών είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας των νέων που έχουν τελειώσει την υποχρεωτική ή τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, «Education at a Glance», ΟΟΣΑ 2000, σ. 271.

(4) Ψήφισμα της συνάντησης του Συμβουλίου και των Υπουργών που πραγματοποιήθηκε στο εσωτερικό του Συμβουλίου στις 26 Ιουνίου 1991, σχετικά με τις δράσεις που θα πρέπει να αναληφθούν κατά προτεραιότητα στον τομέα της νεολαίας, ΕΕ C 208, 1991.

(5) Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, άρθρα 149 και 150.

(6) Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, άρθρο 149.

2.2. Οι πολιτικές για τους νέους που εφαρμόστηκαν σε επίπεδο κρατών μελών συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της κοινωνικής κατάστασης των νέων κατά το δεύτερο ήμισυ του εικοστού αιώνα. Οι νέοι της ΕΕ είναι περισσότερο ανεξάρτητοι και έχουν περισσότερες ευκαιρίες για να εκπληρώσουν τις προσδοκίες τους σε σχέση με τις προηγούμενες γενεές. Παρά το γεγονός αυτό, η κοινωνία στο πλαίσιο της οποίας οι νέοι καλούνται να ζήσουν δεν είναι η κοινωνία την οποία έχουν επιλέξει οι ίδιοι, αλλά μία κοινωνία που αποτελεί τη ίδια στιγμή κληρονομιά και χρέος που μεταβιβάζεται από τις προηγούμενες γενεές. Ο μεταβατικός χαρακτήρας της νεότητας γίνεται ακόμη εντονότερος από τις σημαντικές μεταβολές που υφίσταται η ζωή των νέων κατά την περίοδο αυτή: πέρασμα από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση, από την εκπαίδευση στην εργασία, από την εξάρτησή στην ανεξαρτησία, με τελικό αποτέλεσμα την πλήρη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή ως πολίτες. Κάθε πόρος που διατίθεται για να βοηθήσει τους νέους να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, να συμμετάσχουν και να συμβάλουν στην κοινωνική ζωή, αποτελεί σημαντική επένδυση και ως τέτοια θα πρέπει να εκλαμβάνεται, δεδομένου ότι παρέχει στους νέους τη δυνατότητα να αναλάβουν πλήρως τις υποχρεώσεις τους έναντι της κοινωνίας.

2.3. Οι πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν επιβεβαιώσει τη σημασία που αποδίδεται στη νεολαία. Κατά την προετοιμασία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας, η πορτογαλική προεδρία επιβεβαίωσε τη σημασία που αποδίδεται στη νεολαία, δηλώνοντας ότι: «Ο ευρωπαϊκός πληθυσμός και ιδίως οι νέοι, πρέπει να διαθέτουν μαζική πρόσβαση σε βασικές ικανότητες, όπως να μπορούν να κατανοούν και να επιλύουν προβλήματα, να διαπλάθουν επιστημονικό πνεύμα και τεχνικές δεξιότητες, να χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες των πληροφοριών, να μιλούν άλλες γλώσσες, να αναπτύσσουν ικανότητες ανάληψης πρωτοβουλίας και επιχειρηματικού πνεύματος, να είναι ενεργοί, ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες». Για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων απαιτείται η εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών νεολαίας σε όλα τα επίπεδα και για όλους τους νέους, που θα διασφαλίζουν την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων, ανεξάρτητα από το αν η εν λόγω συμμετοχή έχει θεσμικό, συμμετοχικό ή ατομικό χαρακτήρα.

2.4. Η πολιτική νεολαίας θα πρέπει να διαπνέεται από το ίδιο πνεύμα που διαπνέει και τις δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί σε κοινοτικό επίπεδο κατά τα τελευταία έτη, να αντιμετωπίζει τους νέους ως πόρο που μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της κοινωνίας και να έχει ως βασικό στόχο την παροχή προς όλους τους νέους της ΕΕ της δυνατότητας να καταστούν «ενεργοί, ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες»⁽¹⁾. Η πολιτική νεολαίας είναι μία διατομεακή ολοκληρωμένη πολιτική που απευθύνεται στους νέους, βασίζεται στους νέους και αποσκοπεί στην ικανοποίηση των αναγκών τους. Βασικός στόχος της είναι η βελτίωση και η ανάπτυξη των συνθηκών διαβίωσης και της συμμετοχής των νέων στις διαδικασίες αντιμετώπισης μίας ευρείας σειράς κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών ζητημάτων που αφορούν τόσο τους ίδιους

όσο και άλλες κοινωνικές ομάδες. Η πολιτική νεολαίας, είναι εξ ορισμού μία οριζόντια πολιτική, στο πλαίσιο της οποίας διασφαλίζεται η ανάληψη συνεκτικών και συντονισμένων ενεργειών μεταξύ διαφόρων τομέων πολιτικής και διοικήσεων, μέσω της υλοποίησης ολοκληρωμένων δράσεων. Η πολιτική νεολαίας αφενός αποτελεί το μέσο συντονισμού των διαφόρων επιμέρους μέτρων που λαμβάνονται σε όλα τα επίπεδα προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντα των νέων και αφετέρου διασφαλίζει τη συμμετοχή των νέων στη διαμόρφωση της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής. Οι νέοι αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής νεολαίας, όχι μόνον ως τελικοί αποδέκτες αλλά συμμετέχοντας ενεργά και συμβάλλοντας στην ολοκλήρωση αυτής της δυναμικής διαδικασίας.

2.5. Για την υιοθέτηση μίας ευρωπαϊκής πολιτικής νεολαίας απαιτείται η άμεση σύνδεση των πολιτικών νεολαίας, αφ' εαυτών, με τις τομεακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ανάπτυξη μίας ευρωπαϊκής πολιτικής νεολαίας δεν μπορεί να περιοριστεί στην ενσωμάτωση των πτυχών που αφορούν τους νέους στις πολιτικές απασχόλησης, κοινωνικής ένταξης και στις άλλες πολιτικές. Απαιτείται η ανάληψη ειδικών δράσεων για τους νέους σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να επιδειχθεί ο απαιτούμενος σεβασμός στις αυτοτελείς αξίες της εργασίας των νέων και των υπηρεσιών που παρέχουν, ιδιαίτερα όσον αφορά τον συμμετοχικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τους, ώστε να αξιοποιηθούν οι νέοι και να αποτελέσουν όχι απλώς ένα μέσο ανάπτυξης της κοινωνικής πολιτικής αλλά και ένα μέσο επιτυχούς ανανέωσης των ευρωπαϊκών δημοκρατιών⁽²⁾. Εκτός από τα ειδικά προγράμματα δράσης η Κοινότητα υποστηρίζει τη λήψη μέτρων για τους νέους μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων⁽³⁾. Η θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα της πολιτικής νεολαίας θα βοηθήσει τόσο τον προγραμματισμό και την αξιολόγηση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και την ανάπτυξη συνεκτικών προγραμμάτων εκ μέρους των αρχών των κρατών μελών.

2.6. Όπως και κάθε άλλη κοινωνική ομάδα οι νέοι έχουν τόσο δικαιώματα όσο και υποχρεώσεις. Οι νέοι θα πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα που απολαμβάνουν και όλοι οι υπόλοιποι πολίτες, ανεξάρτητα από τις διακρίσεις που μπορούν να προκληθούν, βάσει του ορισμού που δίδεται στο πλαίσιο του

(1) Ψήφισμα για τη θέσπιση μίας πολιτικής νεολαίας για την Ευρώπη, που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Α4-0100/99· Ψήφισμα του Συμβουλίου και της συνεδρίασης των Υπουργών Νεολαίας που πραγματοποιήθηκε στο εσωτερικό του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1999, ΕΕ C 42 της 17.2.1999). Συμβολή στην προεδρία, έκθεση σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Απασχόληση-Μνημόνιο της γερμανικής προεδρίας με τίτλο «Νεολαία και Ευρώπη — Το μέλλον μας». Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βιέννης, Συμπεράσματα της προεδρίας, σημείο 46 (11 Δεκεμβρίου 1998).

(2) Στη συγκριτική μελέτη που εκπόνησε η Διευθύνουσα Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διακυβερνητική συνεργασία στον τομέα της νεολαίας εξετάζονται οκτώ τομείς της πολιτικής νεολαίας (CDEJ (96) 11 γέν. 2 — αναθεώρηση του κειμένου που πραγματοποιήθηκε στις 15 Οκτωβρίου 1998). Οι εν λόγω τομείς είναι οι ακόλουθοι: (1) όργανα που είναι αρμόδια για τον συντονισμό της κυβερνητικής πολιτικής σχετικά με τους νέους (2) η κυβερνητική πολιτική στον τομέα της νεολαίας (3) οι κοινοβουλευτικές επιτροπές για θέματα νεολαίας (4) οι συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τους νέους (5) οι νόμοι που αφορούν ειδικά τους νέους (6) η ζωή των νέων στο πλαίσιο διαφόρων οργανώσεων νεολαίας (7) η διεθνής συνεργασία στον τομέα της νεολαίας (8) τα κριτήρια και οι σχετικές διευθετήσεις για την αναγνώριση της χρηματοδότησης των οργανώσεων νεολαίας και σχετικών σχεδίων.

(3) Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2000-2000, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και η κοινοτική πρωτοβουλία Equal θα επιδιώξουν την προώθηση της λήψης μέτρων που αφορούν την κατάρτιση και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των νέων. Η εφαρμογή των Διαρθρωτικών Ταμείων έχει αποκεντρωθεί σε επίπεδο κρατών μελών, με αποτέλεσμα οι αποφάσεις σχετικά με τα προγράμματα να λαμβάνονται βάσει των εθνικών προτεραιοτήτων.

άρθρου 13 της Συνθήκης. Οι ενεργές πολιτικές υπέρ της διασφάλισης ίσων ευκαιριών θα πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής νεολαίας. Προκειμένου να διασφαλισθούν πλήρως τόσο τα δικαιώματα όσο και οι υποχρεώσεις των νέων, θα πρέπει να εξασφαλισθεί η δυνατότητα απόκτησης εκ μέρους τους επαρκούς εισοδήματος, η συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των αποφάσεων που τους αφορούν, η ενημέρωσή τους, η δυνατότητα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, η δυνατότητα απόκτησης αξιοπρεπούς στέγης, η παροχή ικανοποιητικής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, η δυνατότητα απόκτησης ικανοποιητικής εκπαίδευσης, η προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο ζουν, αλλά επίσης και η ελεύθερη κυκλοφορία και ψυχαγωγία τους. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των παιδιών αποτελεί ένα μοναδικό σημείο νομικής αναφοράς για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών και των νέων. Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης αναφέρεται σε δικαιώματα που αφορούν άμεσα τους νέους, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε επίπεδο ΕΕ ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων θα επηρεάσει σημαντικά τη ζωή τους.

2.7. Επί του παρόντος ο αριθμός των νέων ηλικίας 15-24 ετών ανέρχεται στις ΕΕ σε 46,9 εκατομμύρια άτομα⁽¹⁾. Ο αριθμός των νέων στις δέκα υποψήφιες προς ένταξη ΧΚΑΕ ανερχόταν το 1999 σε 16,9 εκατομμύρια⁽²⁾. Το ποσοστό που αντιστοιχεί στους νέους σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώνεται διαρκώς λόγω της μείωσης του αριθμού των γεννήσεων και της αύξησης του προσδόκιμου επιβίωσης. Η εν λόγω δημογραφική τάση θα ενισχυθεί κατά την επόμενη δεκαετία με αποτέλεσμα να αυξηθεί η υφιστάμενη ανισορροπία μεταξύ των γενεών, λόγω της αύξησης του αριθμού των ατόμων η ηλικία των οποίων υπερβαίνει τα 65 έτη. Η εν λόγω εξέλιξη θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στο δημοκρατικό πολίτευμα και στην κοινωνία μας. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες προβλέψεις, το έτος 2015 ο αριθμός των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών θα μειωθεί κατά 13 εκατομμύρια⁽³⁾. Κατά συνέπεια οι νέοι θα αποτελέσουν έναν καθοριστικής σημασίας πόρο για την ανανέωση των κοινωνιών και οικονομιών της Ευρώπης στις αρχές του 21ου αιώνα. Η πλήρης και δημοκρατική συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή θα αποβεί καθοριστική. Επιπλέον, οι νέοι σήμερα αποκτούν την ανεξαρτησία τους σε μεγαλύτερη ηλικία, κυρίως λόγω του ότι η εκπαίδευσή τους διαρκεί περισσότερο, αλλά επίσης και λόγω του υψηλού κόστους διαβίωσης που χαρακτηρίζει πολλές χώρες, της ανάγκης να χρηματοδοτήσουν τις σπουδές τους, της έλλειψης κοινωνικής προστασίας και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν κατά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι πολλοί νέοι να μην έχουν αποκτήσει την οικονομική τους ανεξαρτησία στα μέσα της τρίτης δεκαετίας της ζωής τους. Το γεγονός αυτό έχει τόσο κοινωνικές όσο και οικονομικές επιπτώσεις. Οι νέοι δεν μπορούν να αναλάβουν πλήρως τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ούτε να καταστούν οικονομικά αυτόνομοι.

2.8. Αναγνωρίζοντας την πλειάδα των προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι νέοι στη σημερινή κοινωνία καθώς και τη σημασία της πολιτικής νεολαίας, η ΟΚΕ προέβη κατά την τελευταία δεκαετία στην τακτική κατάθεση της συμβολής της στην κατάρτιση μίας πολιτικής νεολαίας σε κοινοτικό επίπεδο.

Πρωτοστάτησε στη διεξαγωγή συζητήσεων για καθοριστικής σημασίας θέματα όπως η ανεργία των νέων, η εκπαίδευση, τα προγράμματα για τους νέους, οι ΜΚΟ, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων νεολαίας, και οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών στην Ευρώπη⁽⁴⁾. Στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης η προσοχή της ΟΚΕ θα επικεντρωθεί στα ζητήματα της απασχόλησης των νέων και της κοινωνικής ένταξής τους, της εκπαίδευσης και της κινητικότητας και της συμμετοχής τους στην Κοινωνία των Πολιτών.

3. Απασχόληση των νέων και κοινωνική ένταξη

3.1. Παρά το γεγονός ότι τα ποσοστά ανεργίας των νέων έχουν μειωθεί κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, παραμένουν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά άλλων ηλικιακών ομάδων. Επί του παρόντος το ποσοστό ανεργίας των ατόμων ηλικίας 15-24 ετών στην ΕΕ είναι σχεδόν το διπλάσιο από το αντίστοιχο ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-65 ετών, και αντιστοιχεί σε πέντε εκατομμύρια νέους άνεργους. Βεβαίως οι προαναφερθέντες αριθμοί υποκρύπτουν τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων χωρών, των διαφόρων περιοχών στο εσωτερικό της κάθε χώρας και των νέων ανδρών και γυναικών. Η ανεργία των νέων είναι ιδιαίτερα υψηλή στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ελλάδα και την Φινλανδία, ενώ σοβαρά προβλήματα από το υψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων γυναικών αντιμετωπίζουν η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία τα ποσοστά απασχόλησης των εθνικών μειονοτήτων και των μειονεκτούντων ατόμων είναι χαμηλότερα από τον μέσο όρο. Εκτιμάται ότι 45 % των νέων έχει εργασθεί τουλάχιστον μία φορά και ότι το 20 % έμειναν άνεργοι για δεύτερη ή τρίτη φορά⁽⁵⁾.

3.2. Παρά το γεγονός ότι η ανεργία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού, το φαινόμενο αυτό είναι συχνά πολυδιάστατο. Ορισμένοι από τους παράγοντες που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό ενός ατόμου είναι η έλλειψη επαγγελματικών δεξιοτήτων και εκπαίδευσης, τα περιορισμένα εισοδήματα που διαθέτει, η περιορισμένη πρόσβαση σε επιδόματα της κοινωνικής ασφάλισης, οι άσχημες συνθήκες στέγασης, η υψηλή εγκληματικότητα του περιβάλλοντός του, η κακή υγεία, η άσχημη παιδική ηλικία, η διάλυση της οικογένειάς

(1) Ευρωπαϊκά Κοινωνικά Στατιστικά Στοιχεία — Έρευνα σχετικά με το εργατικό δυναμικό 1999, σ. 34.

(2) Σχέδιο Monnet ΕΟΚ/ΚΑΚ/Βαλτικές χώρες, Unicef 2000, σ. 127.

(3) Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μία Ευρώπη όλων των ηλικιών», COM(1999) 221 τελικό, σ. 7.

(4) Οι γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ περιλαμβάνουν: Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης: ο χαρακτήρας, το περιεχόμενο και οι προοπτικές της, Ενημερωτική Έκθεση· Ανεργία των νέων, ΕΕ C 18 της 22.1.1996· Κοινωνικά προγράμματα δράσης για τη νεολαία, ΕΕ C 410 της 30.12.1998.

(5) «Εφαρμόζοντας της Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση», Ευρωπαϊκή Επιτροπή 1999, σ. 19. Αναγνωρίζοντας τα εν λόγω προβλήματα η κατευθυντήρια γραμμή 1 των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση για το έτος 2000 έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι: «παρέχεται σε όλους τους νέους η δυνατότητα να πραγματοποιήσουν μία νέα αρχή, πριν παρέλθουν έξι μήνες από την ημέρα που βρέθηκαν στην ανεργία, υπό τη μορφή κατάρτισης, επιμόρφωσης, εργασιακών πρακτικών, προσφοράς εργασίας ή της λήψης άλλων μέτρων απασχολησιμότητας, με στόχο την αποτελεσματική ένταξή τους στην αγορά εργασίας».

του και η έλλειψη πληροφόρησης, κινητικότητα και δικαιοσύνης. Το στάδιο μετάβασης από την παιδική ηλικία και την εκπαίδευση στην ενηλικίωση και στην απασχόληση αποτελεί μία περίοδο ιδιαίτερα ευαίσθητη για τους νέους. Οι νέοι που εγκαταλείπουν το σχολείο και δεν κατορθώνουν να βρουν εργασία διαθέτουν πολύ περιορισμένη κοινωνική προστασία. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η εξεύρεση απασχόλησης δεν σημαίνει αυτόματα τον τερματισμό του κοινωνικού αποκλεισμού, δεδομένου ότι οι νέοι ανήκουν στην κατηγορία των «πρωτών εργαζομένων» λόγω του χαμηλού επιπέδου των αμοιβών τους⁽¹⁾.

3.3. Απασχόληση της νεολαίας

3.3.1. Κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ ανέλαβαν τη δέσμευση να καταστήσουν την Ευρώπη τη δυναμικότερη και ανταγωνιστικότερη περιοχή του κόσμου, βασιζόμενοι στην καινοτομία και στη γνώση, που θα μπορεί να διασφαλίσει τα επίπεδα εκείνα οικονομικής ανάπτυξης που απαιτούνται για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης και την ύπαρξη μεγαλύτερης κοινωνικής συνοχής μέχρι το 2010. Για την υλοποίηση του στόχου που τέθηκε στη Λισσαβώνα απαιτείται η πραγματοποίηση σημαντικών προόδων στους τομείς της οικονομίας και της απασχόλησης. Η διασφάλιση σταθερού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης της τάξης του 3 %, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της καινοτομίας και των γνώσεων και την επέκταση του τομέα των υπηρεσιών, θα παράσχει τις απαραίτητες συνθήκες για την αύξηση της απασχόλησης σε επίπεδα του 70 % για τους άνδρες και του 60 % για τις γυναίκες. Για τη δημιουργία της νέας οικονομίας της γνώσης απαιτείται ένα μεγαλύτερο σε αριθμό και καλύτερα εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό που θα διαθέτει κατάρτιση υψηλού επιπέδου. Κατά συνέπεια ο ρόλος της γενεάς των νέων που θα ολοκληρώσει την εκπαίδευσή της και θα εισέλθει στην αγορά εργασίας κατά την επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας δημιουργίας μιας οικονομίας που θα βασίζεται στη γνώση.

3.3.2. Κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβώνας σημειώθηκε επίσης μία σημαντική εξέλιξη στον τομέα των μεθόδων που χρησιμοποιεί η ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της, με την αντικατάσταση της μεθόδου της θέσπισης νομοθεσίας από τη μέθοδο της θέσπισης «μη υποχρεωτικής νομοθεσίας», επιστέγασμα της οποίας αποτελεί η υιοθέτηση της «ανοικτής μεθόδου συντονισμού»⁽²⁾. Με τα συμπεράσματα της Λισσαβώνας επεκτείνεται η εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού και στους τομείς του κοινωνικού αποκλεισμού, των πολιτικών ηλεκτρονικού εμπορίου της Ευρώπης, των πολιτικών για τις ΜΜΕ, της έρευνας και της καινοτομίας. Η υιοθέτηση της «ανοικτής μεθόδου συντονισμού» στους προαναφερθέντες τομείς αποσκοπεί στη διασφάλιση της υλοποίησης των στόχων που καθόρισε η Διάσκεψη Κορυφής της Λισσαβώνας. Η εν λόγω προσπάθεια θα ενισχυθεί με την υποβολή μιας ετήσιας έκθεσης της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που πραγματοποιείται κάθε άνοιξη με αντικείμενο την πρόοδο που έχει σημειωθεί στους σημαντικότερους τομείς. Το Λευκό Βιβλίο για την πολιτική νεολαίας θα πρέπει, χρησιμοποιώντας τις εν λόγω εξελίξεις τόσο ως σημείο αναφοράς όσο και ως μέσο για την προώθηση της διατομεακής πολιτικής νεολαίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, να επιδιώξει την αξιοποίηση του δυναμικού που διαθέτουν οι νέοι με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.

(1) Οι νέοι στην Ευρώπη — Από την εκπαίδευση στην επαγγελματική ζωή. Eurostat 1997, σ. 58.

(2) Ο ορισμός της έννοιας «ανοικτή μέθοδος συντονισμού» δόθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, Συμπεράσματα της προεδρίας, σημείο 37 (24 Μαρτίου 2000).

3.3.3. Βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών για την απασχόληση τα κράτη μέλη θα πρέπει μέχρι το 2002 να έχουν διασφαλίσει την παροχή μίας νέας ευκαιρίας για τους νέους στους τομείς της «κατάρτισης, της επιμόρφωσης, των εργασιακών πρακτικών, της εξεύρεσης εργασίας ή άλλων δυνατοτήτων απασχόλησης, με στόχο την ουσιαστική ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας»⁽³⁾. Έχει ιδιαίτερη σημασία να διασφαλιστεί, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα από τις κατευθυντήριες γραμμές, η παροχή υψηλής ποιότητας ευκαιριών σε τομείς που ενδιαφέρουν άμεσα τους νέους, ώστε να δοθεί σε αυτούς η δυνατότητα να επιλέξουν μόνοι την επαγγελματική σταδιοδρομία που θα ακολουθήσουν. Τα εν λόγω μέτρα δεν θα πρέπει απλώς να συμβάλουν στην μείωση του επιπέδου της ανεργίας των νέων αλλά να αποτελέσουν ένα μέσο για την μόνιμη εξάλειψη της. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας με στόχο την αξιοποίηση των υφιστάμενων δυνατοτήτων και την κάλυψη των κενών που υπάρχουν στην αγορά εργασίας. Η παροχή κοινωνικής προστασίας δεν θα πρέπει να εξαρτάται από τη συμμετοχή ή όχι των νέων στα εν λόγω μέτρα.

3.3.4. Κάθε μορφή κατάρτισης των νέων, ειδικότερα η κατάρτιση που αφορά τα παραδοσιακά επαγγέλματα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ολοένα και μεγαλύτερη ανάπτυξη της οικονομίας της γνώσης. Η κατάρτιση στον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι μπορεί να συμβάλει στην αποφυγή του φαινομένου της δημιουργίας μίας ομάδας αποκλεισμένων από ορισμένα επαγγέλματα ατόμων λόγω της έλλειψης των απαιτούμενων δεξιοτήτων. Η κατάρτιση σε τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας θα πρέπει να αποτελεί μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και να συνεχίζεται στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης προκειμένου να αποφευχθεί η δημιουργία μίας Ευρώπης δύο ταχυτήτων.

3.3.5. Καλούνται τα κράτη μέλη να παράσχουν υποστήριξη προς τους επιχειρηματίες και τις ΜΜΕ στο πλαίσιο του πυλώνα II των κατευθυντηρίων γραμμών για την απασχόληση. Τα μέτρα που θα ληφθούν σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο των κατευθυντηρίων γραμμών δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελούν πηγή διακρίσεων λόγω ηλικίας. Οι νέοι επιχειρηματίες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην οικονομική ζωή μέσω των καινοτόμων ιδεών τους και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Επίσης θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η μεγαλύτερη ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους, μέσω της παροχής οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης και της λήψης μέτρων για την εξάλειψη της γραφειοκρατίας⁽⁴⁾.

3.3.6. Πολλοί νέοι που εργάζονται αντιμετωπίζουν διάφορες διακρίσεις τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στο χώρο εργασίας. Είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης

(3) Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση για το έτος 2000, Κατευθυντήρια γραμμή 1.

(4) Η γνωμοδότησή της για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές της απασχόλησης των κρατών μελών το 2001», η ΟΚΕ τόνιζε ότι είναι αναγκαία «η εξάλειψη όλων των εμποδίων που παρεμβάλλονται στη δημιουργία επιχειρήσεων και στην ανάπτυξή τους», ΕΕ C 14 της 16.1.2001.

αμοιβής καθώς και η κατάλληλη εφαρμογή, σε επίπεδο κρατών μελών, του κοινοτικού κεκτημένου σε σχέση με τις συνθήκες εργασίας.

3.3.7. Θα πρέπει να προωθηθεί ο ρόλος που διαδραματίζει ο τριτογενής τομέας στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, τόσο σε τοπικό και κοινοτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών⁽¹⁾. Επίσης, οι ΜΚΟ και οι οργανώσεις νεολαίας μπορούν να συμβάλουν στην εξεύρεση καινοτόμων και υψηλής ποιότητας λύσεων, λόγω της άμεσης εμπειρίας που διαθέτουν σε σχέση με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ομάδες που δυσκολεύονται να εισέλθουν στην αγορά εργασίας⁽²⁾. Επίσης, η μεγαλύτερη συμμετοχή τους στον τομέα της ανάπτυξης πολιτικής θα διασφαλίσει την εκπροσώπηση των ατόμων τους οποίους αφορούν άμεσα τα μέτρα που λαμβάνονται για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας.

3.4. Κοινωνική ένταξη

3.4.1. Το δικαίωμα των νέων στην παροχή κοινωνικής προστασίας περιορίστηκε σημαντικά κατά τα τέλη του εικοστού αιώνα⁽³⁾. Σε ορισμένες χώρες οι νέοι δεν δικαιούνται επιδομάτων ανεργίας εάν δεν έχουν προηγουμένως εργασθεί, ενώ το δικαίωμα παροχής κοινωνικής ασφάλισης συνδέεται άμεσα με την παρακολούθηση μαθημάτων κατάρτισης ή με την απόδειξη ότι πράγματι αναζητούν εργασία. Εξαιτίας της εν λόγω κατάστασης, καθώς και του ότι η διάρκεια της εκπαίδευσης των νέων διαρκεί σήμερα περισσότερο, ο μέσος όρος ηλικίας κατά την οποία οι νέοι εγκαταλείπουν σήμερα την οικογενειακή εστία είναι υψηλότερος. Οι νέοι ανεξαρτοποιούνται πλέον σε μεγαλύτερη ηλικία, με αποτέλεσμα να δημιουργούν το δικό τους νοικοκυριό και να αποκτούν παιδιά επίσης σε μεγαλύτερη ηλικία. Η παροχή κοινωνικής προστασίας, η οικονομική υποστήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η εξασφάλιση στέγης θα δώσουν τη δυνατότητα στους νέους να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους σε νεαρότερη ηλικία και κατά συνέπεια να ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους — και να αναλάβουν τις υποχρεώσεις τους — ως ενήλικες.

3.4.2. Οι υφιστάμενες διαρθρώσεις υποστήριξης των νέων δεν επαρκούν για να αντισταθμισθούν τα προβλήματα που προκαλεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και οι πολυάριθμοι κίνδυνοι που εγκυμονεί η σημερινή κοινωνία. Εκτιμάται ότι το 10 % των νέων βρίσκονται στο «σημείο μηδέν» δηλαδή δεν παρακολουθούν μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, δεν απασχολούνται και δεν

δικαιούνται επιδομάτων ανεργίας⁽⁴⁾. Επίσης ανεπαρκής είναι η υποστήριξη που παρέχεται προς τους νέους που εγκατέλειψαν το σχολείο και τους άστεγους⁽⁵⁾. Το κοινωνικό και οικονομικό κόστος που προκύπτει από την μη αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων, όπως και των προβλημάτων της εγκληματικότητας και της χρήσης παράνομων ουσιών, σε ένα αρχικό στάδιο, αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, γεγονός που συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι τα εν λόγω προβλήματα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται όσο το δυνατόν νωρίτερα. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή πολιτικών που απευθύνονται στους περιθωριοποιημένους και έχοντες υποτέσει σε παραπτώματα νέους, ενώ θα πρέπει να επιδειχθεί ειδική προσοχή στην κοινωνική ένταξη της εν λόγω ομάδας. Προκειμένου η δράση που θα ληφθεί για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων να είναι αποτελεσματική, θα πρέπει να διασφαλισθεί η συμμετοχή μίας σειράς φορέων, συμπεριλαμβανομένων όχι μόνον της κυβέρνησης αλλά και του κόσμου των επιχειρήσεων καθώς και των οργανώσεων του τριτογενούς τομέα που εργάζονται με νέους. Η μη ανάληψη δράσης και ο εφησυχασμός σχετικά με τον κοινωνικό αποκλεισμό των νέων δεν είναι δυνατόν να συνεχισθούν. Για το λόγο αυτό όλοι οι φορείς θα πρέπει να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να προβούν στη λήψη μέτρων με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης που επικρατεί.

3.4.3. Η ύπαρξη διακρίσεων εις βάρος των νέων που «βασίζονται στο φύλο, την φυλετική ή εθνική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τις ερωτικές προτιμήσεις»⁽⁶⁾ είναι εμφανής, ιδιαίτερα στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης. Τα στοιχεία που υπάρχουν για την ανεργία καταδεικνύουν ότι οι νέοι υφίστανται διακρίσεις στην αγορά εργασίας, λόγω, κυρίως, της ηλικίας τους και της έλλειψης εμπειρίας⁽⁷⁾. Οι διακρίσεις στην αγορά εργασίας εις βάρος των νέων γυναικών και γενικότερα των νέων που ανήκουν σε κάποια εθνική μειονότητα και των νέων με ειδικές ανάγκες είναι πολύ εντονότερες σε σχέση με άλλες κοινωνικές ομάδες. Η επέκταση των ερευνών που αφορούν τους νέους και τις εις βάρος τους διακρίσεις θα συμβάλει στην ανάπτυξη πολιτικών και προγραμμάτων για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού καθόλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου. Θα πρέπει να υποστηριχθούν τόσο οι νέοι όσο και οι οργανώσεις τους στην προσπάθειά τους να καταπολεμήσουν το ρατσισμό και να εξαλείψουν τις διακρίσεις. Οι νέοι μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην πρόωπιση της κοινωνικής ολοκλήρωσης και στη δημιουργία πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Αντιμετωπίζοντας τα προαναφερθέντα προβλήματα σε νεαρή ηλικία μπορούμε να συμβάλουμε στην επικράτηση περισσότερο ανεκτικών και ανοικτών αντιλήψεων.

3.4.4. Η κατάσταση που επικρατεί σε πολλούς τομείς καταδεικνύει ότι στην ΕΕ δεν υπάρχει πραγματικά ισότιμη μεταχείριση των δύο φύλων όσον αφορά τις νέες γυναίκες και τους νέους άνδρες. Στα περισσότερα κράτη μέλη ο αριθμός των απασχολούμενων

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με την κοινωνική οικονομία και την ενιαία αγορά, ΕΕ C 117 της 24.4.2000, σ. 52.

(2) Η Σύμβαση Νεολαίας για τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απασχόληση με τίτλο «Ενταχθείτε» που φιλοξένησε η ΟΚΕ στις 21 Φεβρουαρίου 2000, παρείχε συγκεκριμένα παραδείγματα σχετικά με τη συμβολή που μπορούν να έχουν οι οργανώσεις νεολαίας στην ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων για τους νέους που πλήττονται από τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανεργία. Βλέπε την έκθεση με τίτλο «Ενταχθείτε» που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας τον Απρίλιο του 2000.

(3) Green, David: «Λαμβάνοντας μέτρα — Οι νέοι και η κοινωνική προστασία στην ΕΕ». Έκθεση που δημοσιεύθηκε από το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας 1998.

(4) Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση του Βελγίου, της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Ισπανίας και του Η.Β., βλ.: «Education at a Glance», ΟΟΣΑ 2000, σ. 287.

(5) Τα εν λόγω προβλήματα εξετάζονται αναλυτικά στο έγγραφο: «Νέοι άστεγοι στην Ευρώπη», Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία εθνικών οργανώσεων που εργάζονται με τους άστεγους (Feantsa), 1998.

(6) Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, άρθρο 13.

(7) Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανεργία των νέων, ΕΕ C 18 της 22.1.1996.

νέων ανδρών υπερβαίνει κατά πολύ τον αντίστοιχο αριθμό των απασχολούμενων νέων γυναικών. Δεδομένου ότι για την παροχή των ωφελημάτων της κοινωνικής ασφάλισης απαιτείται ολοένα και περισσότερο η προηγούμενη απασχόληση, οι νέες γυναίκες βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση ως προς την πρόσβαση στα οφέλη της κοινωνικής ασφάλισης. Οι κάθετες και οριζόντιες διακρίσεις μεταξύ των δύο φύλων στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας αποτελούν ένα φαινόμενο που θα πρέπει να αντιμετωπισθεί προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση διαρθρωτικών διακρίσεων εις βάρος των νέων γυναικών και να διευκολυνθεί η πραγματοποίηση των επιλογών που επιθυμούν στον τομέα της επαγγελματικής σταδιοδρομίας. Είναι σαφές ότι όλα τα στατιστικά στοιχεία και οι διάφοροι δείκτες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τον παράγοντα «φύλο» προκειμένου να καταστεί δυνατό ο καλύτερος προσδιορισμός της έκτασης των διακρίσεων. Αυτό θα επιτρέψει την καλύτερη εξέταση των προβλημάτων των δύο φύλων στο πλαίσιο της γενικότερης εξέτασης των ζητημάτων που αφορούν τους νέους.

4. Εκπαίδευση και κινητικότητα

4.1. Η εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό μέρος της ζωής των νέων. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες, η διάρκεια εκπαίδευσης των νέων έχει επιμηκυνθεί⁽¹⁾. Η εκπαίδευση και η διασφάλιση της πρόσβασης στην εκπαίδευση είναι απαραίτητα στοιχεία για τη διαδικασία κοινωνικοποίησης και την ενσωμάτωση ενός νέου στην κοινωνία και μέσο προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης και πλήρωσης⁽²⁾. Στις περισσότερες χώρες, υφίσταται σαφής σχέση μεταξύ εκπαίδευσης και επιτυχούς ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας. Οι προοπτικές των ατόμων με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο είναι περιορισμένες σε αντίθεση με εκείνων που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση αργότερα και οι προοπτικές τους είναι πολύ καλύτερες στην αγορά εργασίας⁽³⁾. Κατά το 1997 το ποσοστό ανεργίας των νέων ανερχόταν στο 14 % για αυτούς που είχαν ολοκληρώσει την υποχρεωτική τους εκπαίδευση, στο 10 % για αυτούς που είχαν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευσή τους και μόνον στο 6 % για αυτούς που είχαν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευσή τους⁽⁴⁾. Στο πλαίσιο των προσπαθειών για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αύξηση του επιπέδου εκπαίδευσης θα πρέπει να επιδιωχθεί η βελτίωση της ποιότητας της εν λόγω εκπαίδευσης και η αύξηση του βαθμού στον οποίο η εν λόγω εκπαίδευση ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας.

4.2. Η κινητικότητα των νέων, είτε ομαδικά, είτε ατομικά, συμβάλλει ουσιαστικά στην διαπολιτισμική κατανόηση. Τούτο αληθεύει κυρίως σε ατομικό επίπεδο, ενώ το κοινωνικό δυναμικό κινητικότητας παραμένει ανεκμετάλλετο, δεδομένου ότι ο συνολικός αριθμός των νέων που συμμετέχουν σε ανταλλαγές, σπουδές ή εθελοντικές δραστηριότητες σε άλλη χώρα παραμένει περιθωριακός. Τα διαπολιτισμικά προσόντα είναι ολοένα πιο σημαντικά στις παγκοσμιοποιημένες οικονομίες και τις πολυπολιτισμικές

κοινωνίες της Ευρώπης. Η Ευρώπη μεταβάλλεται σε ένα εκπαιδευτικό χώρο με πολίτες ικανούς να αντιμετωπίζουν ενεργά τις προκλήσεις δραστικών οικονομικών και κοινωνικών μεταβολών. Για το λόγο αυτό, τόσο τα γλωσσικά προσόντα όσο και η ικανότητα συνδιαλλαγής και συνεργασίας με άτομα διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης, οφείλουν να βρίσκονται στο επίκεντρο των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών. Η διαβίωση για ένα χρονικό διάστημα σε μια άλλη χώρα και οι διαπολιτισμικές ανταλλαγές και κατάρτιση, δίνουν τη δυνατότητα στους νέους όχι μόνον να εξετάσουν το πολιτισμικό τους υπόβαθρο αλλά και να εκτιμήσουν ορθότερα και να δείξουν μεγαλύτερο σεβασμό στην ευρωπαϊκή ποικιλομορφία. Τα προσόντα αυτά είναι σημαντικά για την προσωπική ανάπτυξη, την ανεκτική στάση έναντι των άλλων και κατέχουν μεγάλη αξία στην αγορά εργασίας. Η βάση αυτή είναι αποτελεσματικότερη εάν αποκτάται σε νεαρή ηλικία. Το ίδιο ισχύει και για τα γλωσσικά προσόντα. Η ανάπτυξη της κινητικότητας στην ΕΕ θα βοηθήσει στην προώθηση τόσο της ανεκτικότητας όσο και της έννοιας της ευρωπαϊκής ιδιαιτερότητας. Κατά συνέπεια θα πρέπει να παρέχεται σε όλες τις ομάδες νέων η δυνατότητα συμμετοχής σε προγράμματα ανταλλαγών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών και των φοιτητών, των νέων εθελοντών, των νέων που παρακολουθούν μαθήματα κατάρτισης και των νέων εργαζομένων, αλλά και των νέων που δεν εργάζονται ή δεν παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης (νέων που βρίσκονται στο «σημείο μηδέν»).

4.3. Εκπαίδευση

4.3.1. Οι ταχείες και συνεχείς διαρθρωτικές μεταβολές στην ευρωπαϊκή αγορά απασχόλησης οδήγησαν σε ασυμβατότητα μεταξύ ζήτησης και προσφοράς προσόντων, με αποτέλεσμα αυτό που κοινώς αποκαλείται «χάσμα προσόντων». Αν και επιτεύχθηκε σημαντική βελτίωση στα γενικά επίπεδα εκπαιδευτικής επιτυχίας, συνεχίζει να υφίσταται ένα σημαντικό πρόβλημα: οι νέοι που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση ή τη σταματούν νωρίς. Σε ορισμένα κράτη μέλη, τα χαμηλά επίπεδα στην ανάγνωση, τη γραφή και την αριθμητική εμποδίζουν τους εργοδότες να προσλαμβάνουν προσωπικό για ορισμένες θέσεις εργασίας. Σε όλη την Ευρώπη, η ανάπτυξη του τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) υπερέβη την προσφορά κατάλληλα εκπαιδευμένων και καταρτισμένων υπαλλήλων⁽⁵⁾. Η παγκοσμιοποίηση και η επιτυχία της εσωτερικής αγοράς αύξησαν τη ζήτηση απασχολούμενων με κινητικότητα και με γλωσσικά προσόντα. Ακόμη, με τις ταχείες τεχνολογικές εξελίξεις σε πολλούς τομείς, το εργατικό δυναμικό πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις νέες ανάγκες μέσω δια βίου μάθησης. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβώνας αποφασίσθηκε, αφενός, να μειωθεί στο μισό έως το 2010, ο αριθμός των νέων ηλικίας 18-24 «με επίπεδο κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι δεν ακολουθούν επιμόρφωση ή κατάρτιση» και, αφετέρου, να βελτιωθεί η πρόσβαση στο

(1) Ο ΟΟΣΑ έχει υπολογίσει ότι το 1998, ένας δεκαπενταετής νέος ή νέα αναμένεται να συνεχίσει την εκπαίδευσή του/της για άλλα 6 έτη. Ο σχετικός αριθμός αυξήθηκε κατά 1,5 έτος σε σχέση με το 1985, βλ. «Education at a Glance», ΟΟΣΑ 2000.

(2) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με τις ευρωπαϊκές περιόδους κατάρτισης που αφορούν την εργασία, συμπεριλαμβανομένης της περιόδου εκμάθησης, ΕΕ C 241 της 10.7.1998.

(3) Η Ιταλία και η Ισπανία αποτελούν εξαίρεση διότι σημειώνουν ποσοστό ανεργίας των πτυχιούχων στις ηλικίες 25-29, βλ. «Employment Outlook», ΟΟΣΑ 1999.

(4) «Η κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση το έτος 2000», Eurostat, 2000, σ. 14.

(5) Εκτιμάται ότι το 1998 μισό εκατομμύριο θέσεις απασχόλησης ήταν κενές στον τομέα και ο αριθμός αναμένεται να πλησιάσει τα 1,6 εκατομμύρια το 2002. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική για τις θέσεις απασχόλησης στην κοινωνία των πληροφοριών», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000, σ. 7.

Διαδίκτυο και η κατάρτιση στον τομέα ΤΠΕ. Ωστόσο, είναι σαφές ότι πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα σε επίπεδο κρατών μελών, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι μελλοντικές γενεές θα είναι εξοπλισμένες με τα απαιτούμενα προσόντα για την αγορά εργασίας και ότι η πρακτική της δια βίου μάθησης θα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ενεργούς συμμετοχής στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

4.3.2. Η δια βίου μάθηση ορίζεται γενικά ως μια σκόπιμη μαθησιακή δραστηριότητα, επίσημη ή όχι⁽¹⁾, η οποία πραγματοποιείται σε συνεχή βάση με στόχο την προσωπική ανάπτυξη και τη βελτίωση της γνώσης, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων⁽²⁾. Για τους νέους, η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελεί, επί του παρόντος, την πιο σημαντική μορφή δια βίου κατάρτισης. Ωστόσο, σπανίως υπογραμμίζεται η ανάγκη προσαρμογής στην επικαιρότητα των γνώσεων που έχουν συγκεντρωθεί και των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί, δεδομένου ότι κύριος στόχος είναι η προώθηση της πρώτης ένταξης στην απασχόληση. Οι στρατηγικές στον τομέα της δια βίου μάθησης συχνά επικεντρώνονται αποκλειστικά σε ζητήματα επαγγελματικής κατάρτισης και δεν λαμβάνουν επαρκώς υπόψη το γεγονός ότι η δια βίου μάθηση είναι μία διαδικασία που αρχίζει ήδη από την παιδική ηλικία. Η μη επίσημη εκπαίδευση που παρέχεται μέσω της εργασίας για νέους και της κοινωφελούς εργασίας, και η οποία αρχίζει από την παιδική ηλικία και προετοιμάζει το έδαφος για τη δια βίου μάθηση, σπανίως αναγνωρίζεται επισήμως, ενώ η ανάπτυξη δεξιοτήτων, γνώσεων και αυτοπεποίθησης μέσω της ελεύθερης εργασίας των νέων και της συμμετοχής στις οργανώσεις νεολαίας δεν αξιοποιούνται επαρκώς⁽³⁾. Στο πλαίσιο των στρατηγικών στον τομέα της δια βίου μάθησης, δίδεται ελάχιστη προσοχή στο ζήτημα της ενημέρωσης και της καθοδήγησης των νέων από πολύ μικρή ηλικία σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη. Η καθοδήγηση των νέων από μικρή ηλικία έχει καθοριστική σημασία προκειμένου να συνειδητοποιήσουν οι νέοι τις πραγματικές δυνατότητες που παρουσιάζονται καθόλη τη διάρκεια της ζωής τους. Οι νέοι θα πρέπει να προετοιμασθούν καταλλήλως στον εν λόγω τομέα ήδη πριν περάσουν από το στάδιο της εκπαίδευσης στο στάδιο της απασχόλησης, δεδομένου ότι οι ευκαιρίες που θα παρουσιασθούν σε ένα άτομο καθόλη τη διάρκεια της ζωής του καθορίζονται ολοένα και περισσότερο σε μικρή ηλικία.

(1) «Ως μη επίσημη εκπαίδευση θεωρείται η οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα εκτός του επίσημα οργανωμένου συστήματος, με την οποία επιδιώκεται η εξυπηρέτηση ενός συγκεκριμένου μαθησιακού κοινού με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους». Βλέπε National Youth Policies, έγγραφο εργασίας που καταρτίστηκε από τους Chief Executive Officers of World Alliance of Young Men's Christian Associations, World Young Women's Christian Association, World Organisation of the Scout Movement, World Association of Girl Guides and Girl Scouts, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, The International Award Association, Geneva/London 1998, p. 6.

(2) Έγγραφο εργασίας της Γενικής Διεύθυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό με θέμα «Εφαρμογή της δια βίου εκπαίδευσης με στόχο την ενεργό συμμετοχή των πολιτών σε μία Ευρώπη της γνώσης». Το έγγραφο παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη με θέμα τη νέα γενιά προγραμμάτων για την εκπαίδευση και τη νεολαία, Λισσαβόνα, Μάρτιος 2000.

(3) Sahlberg, Pasi: «Πρωτόντας τη μάθηση: η αναγνώριση και η αξία της μη επίσημης εκπαίδευσης στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της νεολαίας». Η μελέτη δημοσιεύθηκε από το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας και το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης της Φινλανδίας, 1999. Επίσης βλέπε σύσταση της κοινοβουλευτικής συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο «Μη επίσημη εκπαίδευση», Σύσταση 1437 (2000) 1.

4.3.3. Η δια βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένης της μη επίσημης εκπαίδευσης, πρέπει να επεκταθεί ώστε να είναι προσιτή στους νέους σε νεαρή ηλικία προκειμένου να είναι σε θέση να ενημερώνουν συνεχώς τις γνώσεις και τις δεξιότητες, ώστε να προσαρμόζονται στις ταχείες εξελίξεις της αγοράς εργασίας. Δεν έχει ακόμη προωθηθεί επαρκώς η αμοιβαία αναγνώριση και η διασφάλιση της αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων μορφών μη επίσημης εκπαίδευσης που παρέχεται σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη αναγνώριση του ρόλου της μη επίσημης μάθησης και κατάρτισης που παρέχεται στο χώρο εργασίας. Η «γεφύρωση» των υφιστάμενων διαφορών και η μετάβαση από ένα σύστημα εκπαίδευσης ή από ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον σε ένα άλλο αποτελούν ακόμη την εξαίρεση στον κανόνα στην ΕΕ.

4.4. Κινητικότητα

4.4.1. Η κινητικότητα αποτελεί δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 18 της Συνθήκης⁽⁴⁾. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι πολίτες χαιρούν ισών ευκαιριών ώστε να κάνουν χρήση του δικαιώματος αυτού. Επί του παρόντος, το δικαίωμα αυτό παραμένει θεωρητικό για τους περισσότερους νέους. Οι αιτίες είναι η έλλειψη ευκαιριών και πόρων, η έλλειψη αναγνώρισης της αξίας της κινητικότητας και των προσόντων που αποκτούνται μέσω αυτής, η άνιση κατανομή των ευκαιριών, η κοινωνική και πολιτισμική αντίσταση στην ιδέα της κινητικότητας καθώς και οι νομικοί και διοικητικοί φραγμοί. Συνεπώς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους διοικητικούς φραγμούς που υφίστανται στα κράτη μέλη όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση (ιδίως την ασφάλεια ανεργίας), τη φορολογία, τα δικαιώματα διαμονής και την αναγνώριση των προσόντων που απαιτούνται τόσο επίσημα όσο και μέσω της μη επίσημης και της ανεπίσημης εκπαίδευσης⁽⁵⁾.

4.4.2. Στο πλαίσιο των κοινοτικών προγραμμάτων, όσον αφορά την μακροπρόθεσμη κινητικότητα (άνω των έξι μηνών), η βαρύτητα δίνεται στην κινητικότητα των φοιτητών ανώτατης εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα Erasmus, παρά τον περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων, αποτελεί σημαντική επιτυχία. Ωστόσο, περιορίζεται στους φοιτητές ανώτατης εκπαίδευσης. Το δυναμικό της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης κινητικότητας σε νεαρή ηλικία (κάτω των 21) πρέπει να προαχθεί από την Κοινότητα και να στηριχθεί από τα

(4) Ενοποιημένη έκδοση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, άρθρο 18.

(5) Σύμφωνα με τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της ενημερωτικής έκδοσης με θέμα «Η ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης: η φύση, το περιεχόμενο και οι προοπτικές της», CES 113/99 fin gén.. Τυπική-συστηματική εκπαίδευση: Τυπική εκπαίδευση είναι το ιεραρχημένο, διαρθρωμένο, χρονικά διαβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα που εκτείνεται από τα δημοτικά σχολεία έως τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Άτυπη εκπαίδευση: Άτυπη εκπαίδευση είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία ο καθένας αντλεί συμπεριφορές, αξίες, ικανότητες και γνώσεις από την καθημερινή του εμπειρία, όπως από την οικογένεια, τους φίλους, τους γνωστούς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και από άλλες επιδράσεις και επηρεασμούς που δέχεται στο περιβάλλον του. Μη τυπική εκπαίδευση: Μη τυπική εκπαίδευση είναι η οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα εκτός του παγιωμένου επίσημου συστήματος, η οποία απευθύνεται σε ένα συγκεκριμένο κοινό με συγκεκριμένους στόχους μάθησης.

κράτη μέλη. Πολύ λίγοι νέοι που τελειώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν διαμείνει για μία μεγάλη χρονική περίοδο σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα· ακόμη και στην περίπτωση που έχουν διαμείνει, υφίσταται ο κίνδυνος αυτή η εκπαιδευτική περίοδος σε άλλη χώρα να μην αναγνωρίζεται πλήρως στην χώρα προέλευσης ως ολοκληρωμένο και πολύτιμο μέρος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τους. Οι διαθέσιμοι πόροι για τη στήριξη της κινητικότητας των νέων σε όλα τα επίπεδα, δεν είναι ακόμη η κατάλληλη όπως δείχνει η ζήτηση για προγράμματα κινητικότητας. Δεδομένων των περιορισμένων δημόσιων πόρων για την στήριξη της αυξημένης κινητικότητας, αποτελεί αμέλεια το γεγονός ότι δεν έχει εξετασθεί η δυνατότητα περισσότερων δημόσιων-ιδιωτικών εταιρικών σχέσεων.

4.4.3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να προωθήσουν την κινητικότητα με εκστρατεία, η οποία να στοχεύει τόσο τους νέους όσο και τους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων και τους πολλαπλασιαστές (εργοδότες, εκπαιδευτικά ιδρύματα, μέσα ενημέρωσης κ.λπ.) και να υπογραμμίζει την ατομική, κοινωνική και οικονομική αξία της κινητικότητας. Πολλοί νέοι αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εξεύρεση πληροφοριών, δεδομένου ότι δεν υφίστανται ενοποιημένα συστήματα ενημέρωσης σχετικά με τις δυνατότητες κάθε είδους κινητικότητας⁽¹⁾ (ιατρική περίοδος άσκησης στο εξωτερικό, εταιρικές σχέσεις πόλεων, διακρατικές εθελοντικές δραστηριότητες, ανταλλαγές νέων, κινητικότητα στη δευτεροβάθμια, την ανώτερη και την επαγγελματική εκπαίδευση κ.λπ.). Θα πρέπει να αναληφθούν καινοτόμες προσπάθειες για την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων που θα αναγνωρίζονται σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως π.χ. το «διαβατήριο δεξιοτήτων» με τον τίτλο «Europass». Μία τέτοια πρωτοβουλία θα αποτελέσει επαρκές κίνητρο για τους νέους προκειμένου να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα και σε προγράμματα κατάρτισης και προώθησης της κινητικότητας.

4.4.4. Επιπλέον, η κινητικότητα των νέων ενδέχεται να αυξηθεί εάν οι εκπαιδευτές, δάσκαλοι και καθηγητές επαγγελματικής κατάρτισης έχουν ήδη εμπειρία στο εξωτερικό. Παρά το ότι κατά την τελευταία δεκαετία σημειώθηκε πρόοδος, το ποσοστό των εκπαιδευτών, δασκάλων και καθηγητών επαγγελματικής κατάρτισης με εμπειρίες εργασίας και διδασκαλίας σε άλλο κράτος μέλος παραμένει ελάχιστο. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υποστηριχθεί η πρωτοβουλία της Γαλλικής Προεδρίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση σχεδίου δράσης για την κινητικότητα. Κρίνεται ορθό αυτό το σχέδιο δράσης να εφαρμοσθεί μέσω μιας ανοιχτής μεθόδου συντονισμού που να περιλαμβάνει αξιολόγηση από ομάδες ομότιμων. Οι κοινωνικοί εταίροι και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις στον τομέα της νεολαίας και της εκπαίδευσης πρέπει να συμμετάσχουν έντονα στην υλοποίηση του σχεδίου.

(1) Το έγγραφο Συμβολή στην προεδρία, έκθεση σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Απασχόληση-Μνημόνιο της γερμανικής προεδρίας με τίτλο «Νεολαία και Ευρώπη —Το μέλλον μας» συνητούσε στα κράτη μέλη να αυξήσουν την υποστήριξη που παρέχουν στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκπαιδευτικών ανταλλαγών και διασυνοριακής κατάρτισης, τόσο διμερώς όσο και πολυμερώς. Επίσης, τονίζονταν η ανάγκη μείωσης των εμποδίων που παρεμβάλλονται στην αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών ικανοτήτων και προώθησης της εκμάθησης ξένων γλωσσών.

5. Συμμετοχή και Κοινωνία των Πολιτών

5.1. Οποιαδήποτε πολιτική που στοχεύει τους νέους πρέπει να διέπεται από την θεμελιώδη αρχή της συμμετοχής των νέων: η αρχή αυτή επιβεβαιώνεται σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο⁽²⁾. Τα οφέλη από την προώθηση, την ενθάρρυνση και την υποστήριξη της συμμετοχής των νέων είναι εμφανή από την υφιστάμενη πρακτική στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω της συμμετοχής, πολλά ζητήματα που αφορούν τους νέους και πολλά προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν στη ζωή τους έρχονται στο προσκήνιο και μπορούν να αντιμετωπισθούν ενεργά από τους ίδιους αλλά και από τους υπεύθυνους για την λήψη αποφάσεων και τις κρατικές διοικήσεις. Αν και η συμμετοχή των νέων στις εκλογές σε όλα τα κράτη μέλη είναι σταθερά χαμηλή και στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο του 1999, ακόμη χαμηλότερη, οι νέοι έχουν σαφείς απόψεις σχετικά με ορισμένα ζητήματα. Οι νέοι μπορούν να παράσχουν τις μοναδικές εμπειρίες τους σχετικά με ειδικά προβλήματα προκειμένου να εξερευνηθούν λύσεις σε όλα τα επίπεδα: τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ευρωπαϊκό και παγκόσμιο⁽³⁾. Μια πολιτική για τους νέους πρέπει να επιδιώκει τη συμμετοχή τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων προκειμένου να συμβάλουν με τις αυθεντικές εμπειρίες τους και να τους παρακινήσουν να δρουν ως ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες. Η εν λόγω συμμετοχή θα πρέπει να είναι απεριόριστη. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι υφιστάμενες δυνατότητες συμμετοχής των νέων στην παρούσα διαδικασία λήψης των αποφάσεων τόσο στον τομέα της επίσημης εκπαίδευσης όσο και στο χώρο εργασίας δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

5.2. Κατά την προσεχή δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διευρυνθεί με την ένταξη πολλών χωρών της Κεντρικής, της Ανατολικής και της Νότιας Ευρώπης. Μέσω της υιοθέτησης του κοινοτικού κεκτημένου, οι χώρες αυτές θα εισάγουν νομοθεσία σχετικά με μεγάλο αριθμό ζητημάτων που αφορούν τους νέους. Είναι ουσιαστικό να συνειδητοποιήσουν οι νέοι και οι οργανώσεις τους στις χώρες αυτές τις επιπτώσεις της εισόδου των χωρών τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να κατανοήσουν πλήρως και ορθώς τον αντίκτυπο της πολιτικής που τους αφορούν. Η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών πρέπει να ενθαρρυνθεί και να διατεθούν οι πόροι, οι οποίοι να τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων.

(2) Δήλωση των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Έτος Νεολαίας 1985, «Ειρήνη, Συμμετοχή, Ανάπτυξη»· ΟΗΕ Σύμβαση των Δικαιωμάτων του παιδιού, 1989· Ευρωπαϊκός Χάρτης για τη συμμετοχή των νέων στη δημοτική και περιφερειακή ζωή της Διάσκεψης τοπικών και περιφερειακών αρχών της Ευρώπης, 1992· Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης «Σχετικά με τη συμμετοχή των νέων και το μέλλον της Κοινωνίας των Πολιτών», Σύσταση αριθ. R (97) 3 της 4ης Φεβρουαρίου 1997· Ψήφισμα του Συμβουλίου και των Υπουργών Νεολαίας κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1999 (ΕΕ C 42 της 17.2.1999, σ. 1).

(3) Βλέπε την έκθεση της Σύμβασης Νεολαίας για τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απασχόληση με τίτλο «Ενταχθείτε» που δημοσίευσε το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας 2000.

5.3. Παρά το γεγονός ότι οι νέοι από τις υποψήφιες προς ένταξη και τις ευρισκόμενες στο προενταξιακό στάδιο χώρες συμμετέχουν ολοένα και περισσότερο στις κοινοτικές δράσεις που αφορούν τους νέους και την εκπαίδευση, δεν έχει εξασφαλισθεί ακόμη η ισότιμη συμμετοχή τους. Στο πλαίσιο της ανάπτυξης μίας πολιτικής νεολαίας στην ΕΕ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι εμπειρίες των εν λόγω χωρών. Κατά τον τρόπο αυτό η Κοινότητα θα μπορέσει να κατανοήσει ουσιαστικά τόσο τις ανάγκες όσο και τις προσδοκίες των μελλοντικών πολιτών της. Κατά τα τελευταία έτη έχει, επίσης, παρατηρηθεί μία ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των παραμεθόριων περιοχών τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ⁽¹⁾. Προκειμένου να αναπτυχθεί ένα γνήσιο αίσθημα ευρωπαϊκής ιθαγένειας και συνολικής ευθύνης και να προωθηθεί η συνεργασία, στο πλαίσιο των εν λόγω πρωτοβουλιών, τόσο σε ανθρώπινο επίπεδο όσο και σε επίπεδο Κοινωνίας των Πολιτών, η Κοινότητα θα πρέπει να προβλέπει την περιλήψη της συνεργασίας των νέων σε όλες τις περιφερειακές συμφωνίες που συνάπτονται. Επί του παρόντος η σημασία που αποδίδεται στους νέους στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών περιφερειακής συνεργασίας της Ένωσης είναι μάλλον περιορισμένη. Θα πρέπει να υπάρξει ένα μεγαλύτερο άνοιγμα προς τους νέους προκειμένου να δημιουργηθεί σε αυτούς το αίσθημα ότι συμμετέχουν υπό την ιδιότητά του πολίτη. Η ενεργός συμμετοχή των νέων στις προσπάθειες ανάπτυξης της παγκόσμιας και της περιφερειακής συνεργασίας θα συμβάλει στη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της σχέσης αλληλεξάρτησης που συνδέει την Ένωση με τον υπόλοιπο κόσμο και θα βοηθήσει στη μεγαλύτερη εκ μέρους τους αποδοχή και κατανόηση του φαινομένου της μετανάστευσης από χώρες εκτός της Ένωσης.

5.4. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι δραστηριότητες τους είναι η βάση κάθε σταθερής δημοκρατίας. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αποτελούν την ασφαλιστική δικλείδα για τη δημοκρατία, την αλληλεγγύη και τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω των πολύπλοκων δικτύων τους και των δημοκρατικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Ακόμη, λειτουργούν ως εμπροσθοφυλακή στην ανανέωση της κοινωνίας. Οι πρώτες εμπειρίες των νέων στην ανάληψη και το μοίρασμα των ευθυνών για την κοινωνία και τους υπόλοιπους, αποκτώνται μέσω της συμμετοχής τους όχι μόνον στις οργανώσεις νεολαίας αλλά και σε όλες τις άλλες ενώσεις νέων. Η υποβάθμιση της κοινωνίας στον πλήρη ατομικισμό και η άσκηση του δικαιώματος επιλογής του καταναλωτή, δεν μπορεί και δεν πρέπει να αντικαταστήσει τις οργανώσεις νέων. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις νέων πρέπει να χρηματοδοτούνται κατάλληλα και να διαθέτουν τόσο την απαραίτητη αναγνώριση όσο και τα κατάλληλα μέσα προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων και στην κοινωνία σε όλα τα επίπεδα. Η συμβολή στις αλλαγές αποτελεί σημαντικό κίνητρο συμμετοχής για τους νέους. Είναι σημαντικό να έχουν οι νέοι την ευκαιρία και την ώθηση να δεσμεύονται σε ευρείες και ποικίλες δομές, οργανώσεις και ζητήματα, ειδικότερα σε τοπικό επίπεδο όπου χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη μηχανισμών συμμετοχής στην λήψη αποφάσεων. Η συμμετοχή και η

ιδιοκτησία μπορούν να προωθηθούν μέσω ενεργούς ανάμειξης και εταιρικής σχέσης τόσο σε σχέση με οργανώσεις νέων, ευρωπαϊκά όργανα, σχολεία ή πανεπιστήμια όσο και στο χώρο εργασίας. Μόνο οι πραγματική επιρροή οδηγεί σε πραγματικές ευθύνες.

5.5. Οι τρόποι συμμετοχής των νέων έχουν τροποποιηθεί σημαντικά από τα τέλη της δεκαετίας του 1960, με την ολοένα και μεγαλύτερη ενίσχυση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας με τη συμπερίληψη συμμετοχικών στοιχείων. Οι νέοι ειδικότερα συνέβαλαν σημαντικά στην εν λόγω μεταβολή μέσω όχι μόνον της συνεχούς ανάπτυξης των υφιστάμενων οργανώσεων νεολαίας και της προώθησης νέων μορφών συμμετοχής αλλά και της δημιουργίας νέων δικτύων και οργανώσεων⁽²⁾. Οι οργανώσεις νεολαίας όλων των επιπέδων συνεχίζουν να αποτελούν καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ανάπτυξη πολιτικής νεολαίας, λόγω της δημοκρατικότητας της εσωτερικής λειτουργίας τους, της συμμετοχικής προσέγγισης που έχουν υιοθετήσει και της άμεσης επαφής που διατηρούν με το τοπικό κοινοτικό επίπεδο. Η έννοια της ανοικτής εργασίας των νέων στο πλαίσιο άτυπων ομάδων, συλλόγων νέων, συμβουλίων νεολαίας και κοινοβουλίων, έχει ανοίξει νέους δρόμους στους τομείς της συμμετοχής και της ιδιοκτησίας και έχει συμβάλει όχι μόνον στην απόκτηση σημαντικών εμπειριών αλλά και στην επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων στον τομέα της κοινωνικής ένταξης των νέων και ιδιαίτερα των μειονεκτούντων νέων. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες μπορούν να αποκτήσουν μόνιμο χαρακτήρα μόνον στην περίπτωση που εξασφαλισθεί τόσο η κατάλληλη χρηματοδότηση των διαρθρώσεων και των οργανώσεων νεολαίας όσο και η εκ μέρους τους παροχή ενημέρωσης, προώθηση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών, παροχή δυνατοτήτων δημιουργίας δικτύων και αποτελεσματική ικανοποίηση των αναγκών και εκπροσώπηση των συμφερόντων της νεολαίας.

5.6. Τα ευρωπαϊκά όργανα και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών οφείλουν να διευκολύνουν ενεργά την ενημέρωση σχετικά με τις πολιτικές για τους νέους, προκειμένου να παράσχουν σε αυτούς όσο το δυνατόν πιο ακριβή πληροφόρηση σχετικά με τα θέματα που τους αφορούν και τις δυνατότητες συμμετοχής τους. Οι κυβερνήσεις και τα θεσμικά όργανα οφείλουν να επενδύσουν σε μια «δημοκρατία δύο κατευθύνσεων» μέσω της διαβούλευσης και της συμμετοχής των νέων στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων. Σε κοινοτικό επίπεδο, η πρόσβαση στις κεντρικά παρεχόμενες πληροφορίες σχετικά με τις δράσεις που αφορούν τους νέους είναι ιδιαίτερα δύσκολη, με αποτέλεσμα τη μη συνειδητική εφαρμογή τους και την μη άριστη χρησιμοποίηση σπανίων πόρων.

6. Αγροτικές/Άκρως απομακρυσμένες περιφέρειες

6.1. Οι νέοι βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση λόγω της γεωγραφικής θέσης της περιοχής στην οποία ζουν. Σε πολλές αγροτικές και υποβαθμισμένες αστικές περιοχές οι νέοι δεν διαθέτουν δυνατότητες απόκτησης υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης, κινητικότητας, υγειονομικής περιθαλψής, αναψυχής και απασχόλησης, ούτε και δυνατότητες ή ευκαιρίες συμμετοχής στην Κοινωνία των Πολιτών. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να

(1) Παραδείγματος χάρη η συνεργασία με τις χώρες της Βαλτικής Θάλασσας, της Μεσογείου, της Νοτιανατολικής Ευρώπης, τις χώρες των συμφωνιών ΑΚΕ, τις περιφέρειες της Θάλασσας του Μπάρεντς, τις κοινές στρατηγικές για την Ομοσπονδία της Ρωσίας και την Ουκρανία και άλλες.

(2) Έκθεση που βασίστηκε στις συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Νέοι τρόποι συμμετοχής των νέων», Βιέννη (Ελβετία, 4-6 Μαΐου 2000, Καθοδηγητική επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Διακυβερνητική συνεργασία στον τομέα της νεολαίας, RT-Part (2000) 3.

ληφθούν ειδικά μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι νέοι ορισμένων γεωγραφικών περιοχών μπορούν να επωφεληθούν από τις δυνατότητες που υπάρχουν και να πραγματοποιήσουν τις επιλογές που επιθυμούν σχετικά με τη ζωή τους. Πολλές αγροτικές περιοχές απερημώνονται καθώς οι νέοι αναγκάζονται να μετακινηθούν προκειμένου να συμπληρώσουν την εκπαίδευσή τους, να αναζητήσουν εργασία, ή να αποκτήσουν περισσότερες δυνατότητες υγειονομικής περίθαλψης και αναψυχής. Θα πρέπει να παρασχεθεί μεγαλύτερη υποστήριξη προκειμένου να καταστεί δυνατή η παραμονή των νέων στις αγροτικές περιοχές χωρίς να αισθάνονται κοινωνικά αποκλεισμένοι και χωρίς να χρειασθεί να υποθηκεύσουν τα όνειρα και τις επιθυμίες ή τις φιλοδοξίες τους. Τα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι των αγροτικών περιοχών θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, στο πλαίσιο των σημαντικών τομέων πολιτικής, όπως οι τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ευημερίας, προκειμένου να αναζητηθούν λύσεις που θα διασφαλίζουν την ισότιμη συμμετοχή τους. Επιπλέον, θα πρέπει να παρασχεθεί στους νέους που ζουν σε αγροτικές περιοχές η δυνατότητα να επωφεληθούν από τις επενδύσεις και τις στρατηγικές που αποσκοπούν στην προώθηση βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται σε άκρως απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές.

7. Συστάσεις

7.1. Γενικές συστάσεις

7.1.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η εφαρμογή της βασικής αρχής σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να διασφαλισθεί η συμμετοχή των νέων και των οργανώσεών τους στη διαμόρφωση των αποφάσεων στον τομέα της πολιτικής νεολαίας και στη διαδικασία λήψης τους, τόσο σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Επιπλέον, η πολιτική νεολαίας θα πρέπει να προσελκύσει το ενδιαφέρον τόσο των δημοσίων διοικήσεων των κρατών μελών, μέσω της δημιουργίας ειδικών υπηρεσιών για ζητήματα που αφορούν τους νέους, σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς, όσο και των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας.

7.1.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι με θέμα «Ένα αποτελεσματικό Συμβούλιο για μία διευρυνμένη Ένωση», έχει ιδιαίτερη σημασία να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες αμφίδρομης επιρροής μεταξύ των πολιτικών νεολαίας και εκπαιδευσης που παρέχονται στο πλαίσιο του νεοδημιουργηθέντος οργάνου του Συμβουλίου που φέρει τον τίτλο «Εκπαίδευση και Θέματα Νεολαίας»⁽¹⁾. Προς το σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η ανάπτυξη ενός συστήματος διαδοχικών συνεδριάσεων του Συμβουλίου προκειμένου να αποφευχθεί η αντιμετώπιση των ζητημάτων πολιτικής νεολαίας ως συμπληρωματικού στοιχείου των εκπαιδευτικών ζητημάτων. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι το Συμβούλιο «Εκπαίδευση και Θέματα Νεολαίας» θα πρέπει να καθορίσει δύο διαφορετικά προγράμματα: ένα για το Συμβούλιο Υπουργών Παιδείας και ένα άλλο για το Συμβούλιο Υπουργών Νεολαίας. Επίσης, η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι Υπουργοί Νεολαίας θα πρέπει να προβαίνουν στην τακτική εξέταση της προόδου που σημειώνεται στον τομέα της πολιτικής νεολαίας.

7.1.3. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να προβεί στη σύσταση μίας ομάδας που θα αποτελείται από εμπειρογνώμονες και υψηλόβαθμους δημόσιους υπαλλήλους από τα υπουργεία των κρατών μελών που είναι αρμόδια για τους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης, της κινητικότητας και της συμμετοχής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα έχει την ευθύνη της διευκόλυνσης και του συντονισμού του έργου της εν λόγω ομάδας και θα προβαίνει στην υποβολή ετήσιας έκθεσης σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στον τομέα της πολιτικής νεολαίας προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που διεξάγεται την άνοιξη.

7.1.4. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο τη σύσταση διαφόρων ομάδων με τη συμμετοχή εμπειρογνώμων στον τομέα της πολιτικής, επαγγελματιών και εκπροσώπων οργανώσεων νέων με στόχο τη συλλογή και ανάλυση πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση των νέων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την υποβολή προτάσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη τόσο της πολιτικής νεολαίας όσο και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, στο πλαίσιο που έχει καθορισθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Εκπαίδευσης και Υποθέσεων Νεολαίας.

7.2. Απασχόληση των νέων και κοινωνική ένταξη

7.2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη, με την υποστήριξη της Κοινότητας, θα πρέπει να αναλάβουν ποσοτικές δεσμεύσεις σχετικά με τη μείωση της ανεργίας των νέων. Στο πλαίσιο της εν λόγω δέσμευσης θα πρέπει να ληφθούν νέα μέτρα με στόχο την ενθάρρυνση και την υποστήριξη της βελτίωσης των επιπέδων απασχόλησης των κρατών μελών στα οποία η απασχόληση των νέων βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, καθώς και τη βελτίωση της κατάστασης που επικρατεί ως προς την απασχόληση ομάδων εις βάρος των οποίων γίνονται διακρίσεις στην αγορά εργασίας.

7.2.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η λήψη των κατάλληλων μέτρων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας και της αναπτυσσόμενης οικονομίας της γνώσης, ιδιαίτερα μέσω της μεγαλύτερης απόκτησης δεξιοτήτων στον τομέα της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και της ενίσχυσης του επιχειρηματικού πνεύματος. Θα πρέπει να παρασχεθεί στους νέους, ήδη από μικρή ηλικία, η κατάλληλη ενημέρωση και καθοδήγηση σχετικά με τις περιόδους κατάρτισης και την αγορά εργασίας. Επίσης θα πρέπει να τους παρασχεθούν οι κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες δυνατότητες και προϋποθέσεις τόσο στον τομέα της αυτοαπασχόλησης όσο και στον τομέα της δημιουργίας ΜΜΕ. Ακόμη, θα πρέπει να δοθεί στους νέους η δυνατότητα να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους ικανότητες καθώς και την ικανότητα εργασίας στο πλαίσιο μίας ομάδας, τόσο σε επίσημες όσο και σε ανεπίσημες συνθήκες.

7.2.3. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν τη δέσμευση της διασφάλισης της παροχής της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας προς τους νέους.

7.2.4. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε να ληφθούν μέτρα προώθησης της κοινωνικής ένταξης των νέων και ιδιαίτερα μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος των νέων που δεν συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, δεν εργάζονται και δεν είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση του Συμβουλίου — Συνέχεια που δίνεται στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι της 10ης και 11ης Δεκεμβρίου 1999 — Συνθέσεις του Συμβουλίου ΕΕ C 174, 2000.

7.2.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να διασφαλισθεί η συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών και σε τοπικό επίπεδο.

7.3. Εκπαίδευση και κινητικότητα

7.3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το πεδίο εφαρμογής των μέτρων δια βίου εκπαίδευσης θα πρέπει να επεκταθεί προκειμένου να διασφαλισθεί η συμπερίληψη των ατόμων νεαρής ηλικίας, η βελτίωση των ευκαιριών που παρέχονται και η αναγνώριση της αξίας της μη επίσημης εκπαίδευσης ως σημαντικής πτυχής της δια βίου εκπαίδευσης. Στα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιληφθούν και μέτρα για την προώθηση της μάθησης σχετικά με την ενεργό άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ευρωπαϊκή ιδιγένεια.

7.3.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι κυβερνήσεις, η επιχειρηματική κοινότητα και ο τριτογενής τομέας θα πρέπει να αναπτύξουν μεθόδους επίσημης αναγνώρισης της αξίας της μη επίσημης εκπαίδευσης και του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει για την ανάπτυξη του κάθε ατόμου.

7.3.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να δεσμευθούν σχετικά με τη βελτίωση των εκπαιδευτικών προτύπων, ταυτόχρονα με την εφαρμογή των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβώνας σχετικά με την αύξηση του αριθμού των νέων που ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

7.3.4. Υπό το φως της γνωμοδότησης της σχετικά με την «Πρόταση σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κινητικότητας στην Κοινότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών»⁽¹⁾, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το πρόγραμμα δράσης με στόχο την ενίσχυση της κινητικότητας που υπέβαλε η γαλλική προεδρία και θεωρεί ότι θα πρέπει να υποστηριχθούν όλα τα μέτρα που μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της κινητικότητας των νέων, μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων κινητικότητας στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, του πανεπιστημίου, της μαθητείας, των εθελοντικών εργασιών και της απασχόλησης. Τα εμπόδια που παρεμβάλλονται στην κινητικότητα θα πρέπει να εξαιρεθούν μέσω της βελτίωσης των συστημάτων αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών ικανοτήτων⁽²⁾.

7.3.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν κάθε προσπάθεια με σκοπό την εξάλειψη των διακρίσεων στον τομέα της εκπαίδευσης και τη μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν το σχολείο.

(1) Γνωμοδότηση περί κινητικότητας στην Κοινότητα των σπουδαστών, των επιμορφωμένων ατόμων, των νέων εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών, ΕΕ C 168 της 16.6.2000, σ. 25.

(2) Το έγγραφο Συμβολή στην προεδρία, έκθεση σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Απασχόληση-Μνημόνιο της γερμανικής προεδρίας με τίτλο «Νεολαία και Ευρώπη — Το μέλλον μας» συνιστούσε στα κράτη μέλη να αυξήσουν την υποστήριξη που παρέχουν στο πλαίσιο των προγραμμάτων εκπαιδευτικών ανταλλαγών και διασυνοριακής κατάρτισης, τόσο διμερώς όσο και πολυμερώς. Επίσης, τονίζονταν η ανάγκη μείωσης των εμποδίων που παρεμβάλλονται στην αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών ικανοτήτων και προώθησης της εκμάθησης ξένων γλωσσών.

7.4. Συμμετοχή και Κοινωνία των Πολιτών

7.4.1. Η ΟΚΕ επιβεβαιώνει την υποστήριξή της προς την εφαρμογή της βασικής αρχής της διασφάλισης της συμμετοχής των νέων στην ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση της πολιτικής νεολαίας. Η εν λόγω συμμετοχή θα πρέπει να είναι απεριόριστη και να διασφαλίζεται σε όλα τα επίπεδα, αρχίζοντας από το άμεσο περιβάλλον στο οποίο ζουν οι νέοι, όπως το σχολείο και ο χώρος εργασίας, και φθάνοντας μέχρι τη ανάπτυξη πολιτικής σε διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό το Λευκό Βιβλίο θα πρέπει να προβλέπει την ανάπτυξη μέτρων εφαρμογής των συστάσεων που διατυπώνονται στο Ψήφισμα σχετικά με τη συμμετοχή της νεολαίας που υιοθετήθηκε κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του Συμβουλίου και των Υπουργών Νεολαίας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Επιπλέον, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης σχετικά με τη συμμετοχή των νέων στη δημοτική και περιφερειακή ζωή αποτελεί μία σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη της συμμετοχής των νέων σε τοπικό επίπεδο⁽³⁾. Η υποστήριξη της Κοινότητας θα πρέπει να συμβαδίζει με τα προβλεπόμενα στις συστάσεις και στις κατευθυντήριες γραμμές που περιλαμβάνονται στα προαναφερθέντα κείμενα.

7.4.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι αντιπροσωπευτικές διαρθρώσεις των νέων και οι οργανώσεις νεολαίας αποτελούν βασικά συστατικά στοιχεία της πολιτικής νεολαίας και μοναδικό μέσο για τη διασφάλιση της μεγαλύτερης συμμετοχής των νέων σε όλα τα επίπεδα⁽⁴⁾. Θα πρέπει να διασφαλισθεί η παροχή της κατάλληλης υποστήριξης προς τις οργανώσεις νεολαίας και η αναγνώρισή τους ως στοιχείου ζωτικής σημασίας της Κοινωνίας των Πολιτών. Σε κοινοτικό επίπεδο, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας διαδραματίζει επαρκώς τον εν λόγω ρόλο. Ο εν λόγω ρόλος θα πρέπει να αναγνωριστεί επίσημα από όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το έργο που επιτελεί το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της αντιπροσωπευσης και της συμμετοχής των νέων σε κοινοτικό επίπεδο⁽⁵⁾. Τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Κοινότητα, δρώντας πάντα στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας, θα πρέπει να υποστηρίξουν και να αναγνωρίσουν τη σημασία της θέσπισης μηχανισμών εθνικής εκπροσώπησης των νέων, όπως τα Εθνικά Συμβούλια Νεολαίας, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και σε επίπεδο υποψηφίων προς ένταξη χωρών. Οι Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Νεολαίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικών νεολαίας και στην υλοποίηση εργασιών εκ μέρους των νέων σε όλα τα επίπεδα. Κατά συνέπεια η μεγαλύτερη χρηματοδότηση των εν λόγω οργανώσεων θα συμβάλει στη συνέχιση και ανάπτυξη του έργου που επιτελούν⁽⁶⁾. Η σημασία των εν λόγω οργανώσεων είναι πολύ σημαντική διότι μπορούν να

(3) Ευρωπαϊκός Χάρτης σχετικά με τη συμμετοχή των νέων στη δημοτική και περιφερειακή ζωή της Διάσκεψης Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών της Ευρώπης, 1992.

(4) Βλέπε επίσης τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το έγγραφο σύζήτησης της Επιτροπής με τίτλο «Η Επιτροπή και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις: Σύναψη μίας ισχυρότερης εταιρικής σχέσης», ΕΕ C 268 της 19.9.2000.

(5) Θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη αναγνώριση σε κοινοτικό επίπεδο τόσο του έργου που επιτελούν οι τομεακές οργανώσεις όπως οι ευρωπαϊκές ενώσεις φοιτητών και νέων επιχειρηματιών όσο και του καθοριστικής σημασίας, στους τομείς της συμμετοχής και της αντιπροσωπευσης, ρόλου που διαδραματίζουν στο πλαίσιο της ανάπτυξης ειδικών πολιτικών στον τομέα ενδιαφέροντός τους.

(6) Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει τις προσπάθειες του Φόρουμ Νεολαίας μέσω της γραμμής Α3023 του προϋπολογισμού και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Νεολαίας σε διεθνές επίπεδο μέσω της γραμμής Α3029 του Γενικού Προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

συμβάλουν στην άμεση συμμετοχή των νέων στη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Επίσης μέσω των συναντήσεων που διοργανώνουν και των ανταλλαγών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της λειτουργίας τους παρέχουν σημαντικές δυνατότητες συμφιλίωσης διαφορετικών απόψεων και ανάπτυξης της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των πολιτών ολόκληρης της Ευρώπης και όχι μόνον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

7.4.3. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να διεξάγονται διαβουλεύσεις με τις εθνικές και ευρωπαϊκές διαρθρώσεις νεολαίας σχετικά με τις πολιτικές και τα προγράμματα που αφορούν τους νέους, συμπεριλαμβανομένων, παραδείγματος χάρη, του κοινοτικού προγράμματος δράσης Youth⁽¹⁾ και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

7.4.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Κοινότητα θα πρέπει να δεσμευθούν ρητώς σχετικά με την υποστήριξη της παροχής ίσων ευκαιριών, την εξάλειψη των πολυάριθμων διακρίσεων αντικείμενο των οποίων γίνονται οι νέοι, όπως προβλέπεται και από το άρθρο 13 της Συνθήκης, και την προώθηση της ανεκτικότητας.

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του κοινοτικού προγράμματος δράσης «Νεολαία».

7.4.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι οι πολιτικές ενημέρωσης της νεολαίας θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω σε όλα τα επίπεδα. Ειδικότερα τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώξουν την ουσιαστικότερη ενημέρωση των νέων σχετικά με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές που τους αφορούν άμεσα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να προβεί στην καταγραφή όλων των μέτρων της Κοινότητας ή των υποστηριζόμενων από την Κοινότητα μέτρων που αφορούν άμεσα τους νέους και στη δημιουργία μίας ιστοσελίδας για τους νέους στο Διαδίκτυο σύμφωνα με το πρότυπο της βάσεως δεδομένων Cordis⁽²⁾.

7.4.6. Προκειμένου να συμβάλει στη διαδικασία διαβούλευσης σχετικά με το Λευκό Βιβλίο για την πολιτική νεολαίας, η ΟΚΕ θα διαβιβάσει την γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της σε όλους τους άμεσα ενδιαφερόμενους, για θέματα νεολαίας, φορείς και ιδιαίτερα το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Νεολαίας, τις Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Νέων, τους εκπροσώπους της οργανωμένης Κοινωνίας των Πολιτών που δραστηριοποιούνται στο χώρο της νεολαίας, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, καθώς και σε όλα τα άτομα που θα συμμετάσχουν στη συνάντηση νέων από όλη την Ευρώπη που θα διοργανώσουν από κοινού η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η γαλλική προεδρία του Συμβουλίου, στο Παρίσι, από τις 5 έως τις 7 Οκτωβρίου 2000.

(2) <http://cordis.lu>.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της παράτασης κοινοτικών προγραμμάτων δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας που θεσπίστηκαν από τις αποφάσεις αριθ. 645/96/EK, αριθ. 646/96/EK, αριθ. 647/96/EK, αριθ. 102/97/EK, αριθ. 1400/97/EK και αριθ. 1296/1999/EK και περί τροποποίησης των εν λόγω αποφάσεων»

(2001/C 116/20)

Στις 15 Σεπτεμβρίου 2000 και, σύμφωνα με το άρθρο 152 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία της σχετικής εργασίας, κατήρτισε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2000 (μόνος εισηγητής: ο κ. Fuchs).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί επέκτασης του κοινοτικού προγράμματος δράσης για την δημόσια υγεία αποτελεί μέρος της στρατηγικής στον τομέα της υγείας που παρουσίασε συνοπτικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽¹⁾.

1.2. Η νέα στρατηγική στον τομέα της υγείας περιλαμβάνει ένα πλαίσιο δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας καθώς και διασυνδεδεμένα και αλληλοενισχυόμενα συστατικά στοιχεία άλλων κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων που επιδρούν σε παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία. Ως μέρος του πλαισίου για τη δημόσια υγεία ένα νέο συνολικό πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας προτάθηκε από την Επιτροπή για έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 152 της συνθήκης ΕΚ⁽²⁾. Το νέο πρόγραμμα θα αντικαταστήσει τα υφιστάμενα προγράμματα στον τομέα της δημόσιας υγείας.

1.3. Λόγω της ανάγκης ολοκλήρωσης της διαδικασίας συναπόφασης σχετικά με την πρόταση για το νέο πρόγραμμα περί δημόσιας υγείας είναι πιθανόν η έγκριση της σχετικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου να μην πραγματοποιηθεί πριν από την ολοκλήρωση ορισμένων από τα υφιστάμενα προγράμματα.

Τα ακόλουθα κοινοτικά προγράμματα και σχέδια δράσης εκπνέουν στο τέλος του 2000:

- το πρόγραμμα για την προαγωγή, ενημέρωση, διαπαιδαγώγηση και κατάρτιση σε θέματα υγείας⁽³⁾,

- το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του καρκίνου⁽⁴⁾,
- το πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη του AIDS και ορισμένων άλλων μεταδοτικών νόσων⁽⁵⁾,
- το πρόγραμμα δράσης για την πρόληψη της τοξικομανίας⁽⁶⁾.

Τα ακόλουθα κοινοτικά προγράμματα και σχέδια δράσης εκπνέουν στο τέλος του 2001:

- το πρόγραμμα δράσης για την παρακολούθηση της υγείας⁽⁷⁾,
- το πρόγραμμα δράσης για τις ασθένειες που σχετίζονται με τη ρύπανση⁽⁸⁾.

1.4. Δράσεις βάσει των υφιστάμενων προγραμμάτων είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη των κοινοτικών στόχων για τη δημόσια υγεία και θα είναι επιζήμια η διακοπή τους όσον αφορά την πολιτική και τη δραστηριότητα στον εν λόγω τομέα.

1.5. Η παράταση των προγραμμάτων των οποίων η ισχύς εκπνέει στα τέλη του 2000 και του 2001, πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένη και να καλύπτει τη μεταβατική περίοδο έως τη θέση σε ισχύ του νέου προγράμματος για τη δημόσια υγεία. Για το λόγο αυτό προτείνεται να παραταθούν αυτά τα έξι προγράμματα έως την 31η Δεκεμβρίου 2002.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής, να παρατείνει την ισχύ έξι κοινοτικών προγραμμάτων δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας έως την 31η Δεκεμβρίου 2002.

(1) Ανακοίνωση COM(2000) 285 σχετικά με τη στρατηγική στον τομέα της υγείας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί προγράμματος δράσης της Κοινότητας στον τομέα της δημόσιας υγείας (2001-2006)».

(3) Απόφαση 645/96/EK — ΕΕ L 95 της 16.4.1996, σ. 1.

(4) Απόφαση 645/96/EK — ΕΕ L 95 της 16.4.1996, σ. 9.

(5) Απόφαση 647/96/EK — ΕΕ L 95 της 16.4.1996, σ. 16.

(6) Απόφαση 102/97/EK — ΕΕ L 19 της 22.1.1997, σ. 25.

(7) Απόφαση 1400/97/EK — ΕΕ L 193 της 22.7.1997, σ. 1.

(8) Απόφαση 1296/1999 — ΕΕ L 155 της 22.6.1999, σ. 7.

2.2. Έως τη θέση σε ισχύ του νέου, συνολικού προγράμματος για τη δημόσια υγεία, το οποίο θα αντικαταστήσει τα υφιστάμενα

προγράμματα δράσης, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντική τη συνέχιση των δράσεων που εφαρμόζονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την παράταση του προγράμματος ενθάρρυνσης και ανταλλαγών που απευθύνεται στους ασκούντες συναφή με τη δικαιοσύνη επαγγέλματα στον τομέα του αστικού δικαίου (Grotius — Αστικές υποθέσεις)»

(2001/C 116/21)

Στις 2 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα των πολιτών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Νοεμβρίου 2000 (Εισηγητής: ο κ. Cavaleiro Brandão, Συνεισηγητές: η κα Florio και ο κ. Hernández Bataller).

Κατά τη διάρκεια της 377ης συνόδου ολομέλειάς της που πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου) η ΟΚΕ υιοθέτησε με 112 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το πρόγραμμα Grotius θεσπίστηκε το 1996 βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την ΕΕ και κάλυπτε την περίοδο 1996-2000. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή του ολοκληρώνεται στα τέλη του τρέχοντος έτους.

1.2. Το πρόγραμμα Grotius στοχεύει στη διευκόλυνση της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, τονώνοντας την αμοιβαία γνώση των νομικών και δικαστικών συστημάτων. Επιτρέπει τη χρηματοδότηση ενεργειών κατάρτισης, προγραμμάτων ανταλλαγών και πρακτικών ασκήσεων, τη διοργάνωση συναντήσεων, μελετών και ερευνών καθώς και τη διάδοση πληροφοριών. Το πρόγραμμα απευθύνεται στα συναφή προς τη δικαιοσύνη επαγγέλματα.

1.3. Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η δικαστική συνεργασία στον τομέα των αστικών υποθέσεων και η δικαστική συνεργασία στον τομέα των ποινικών υποθέσεων έχουν στο εξής ιδιαίτερες νομικές βάσεις (αντίστοιχα ο τίτλος IV της Συνθήκης ΕΚ και ο τίτλος VI της Συνθήκης ΕΚ). Ο παρών κανονισμός περιορίζεται στην παράταση του προγράμματος Grotius όσον αφορά τη δικαστική συνεργασία στον τομέα του αστικού δικαίου («Grotius-Αστικές υποθέσεις»), όπως προβλέπεται σαφώς από το άρθρο 61 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΚ.

1.4. Η Επιτροπή άρχισε μία συζήτηση προβληματισμού σχετικά με το μέλλον του προγράμματος Grotius-Αστικές Υποθέσεις, ιδιαίτερα όσον αφορά τις σχέσεις του με τη δράση Robert Schuman που αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των ασκούντων νομικά επαγγέλματα στο κοινοτικό δίκαιο. Η εφαρμογή της δράσης αυτής ολοκληρώνεται στα τέλη του 2001.

1.5. Για το λόγο αυτό προτείνεται η συνέχιση της εφαρμογής του μέρους των αστικών υποθέσεων του προγράμματος Grotius για ένα ακόμη έτος και η προς το σκοπό αυτό διάθεση πιστώσεων ύψους 650 000 ευρώ.

1.6. Οι επιδοτήσεις θα αφορούν πέντε τομείς: τη γλωσσική κατάρτιση και την κατάρτιση στο συγκριτικό δίκαιο, την οργάνωση πρακτικών ασκήσεων και επισκέψεων στο εξωτερικό, την οργάνωση διαλέξεων και τον συντονισμό των ερευνών σε θέματα που άπτονται της δικαστικής συνεργασίας, τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με το αλλοδαπό δίκαιο και τη δικαστική συνεργασία.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τους στόχους που επιδιώκονται με την εφαρμογή του προγράμματος Grotius και την πρόθεση που

εκδηλώνεται σχετικά με τη σύνδεσή του με την εφαρμογή της δράσης Robert Schuman και κατά συνέπεια και με την πρόταση παράτασης της εφαρμογής του προγράμματος κατά ένα έτος.

2.2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εδραίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η περαιτέρω ανάπτυξη ενός κοινού δικαστικού χώρου, ολοένα και περισσότερο αλληλέγγυου, συνεκτικού και εναρμονισμένου. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις δράσεις που προωθούν ή συμβάλλουν στην επίτευξη του εν λόγω στόχου.

2.3. Δεν θα πρέπει ποτέ να σταματήσουμε να τονίζουμε τη συμβολή που μπορεί να έχει στην επίτευξη του εν λόγω στόχου η θέσπιση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

2.4. Η ΟΚΕ θεωρεί ως ιδιαίτερα θετική μία μεγαλύτερη συσχέτιση στο μέλλον μεταξύ του προγράμματος Grotius-Αστικές Υποθέσεις και της δράσης Robert Schuman. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να συνεχισθεί η διαφοροποίηση των στόχων των δύο προγραμμάτων και να διατηρηθεί ο αυτόνομος χαρακτήρας τους.

2.5. Τέλος, η ΟΚΕ επαναδιατυπώνει την άποψή της⁽¹⁾ ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις δράσεις κατάρτισης και ενημέρωσης που αφορούν ταυτόχρονα διαφορετικές κατηγορίες των συναφών με τη δικαιοσύνη επαγγελματιών, όπως π.χ. τους δικαστές και τους δικηγόρους, ώστε να υπάρξει ειδική συμβολή στις προσπάθειες ενίσχυσης της συνοχής μεταξύ των εθνικών δικαστικών συστημάτων και του ευρωπαϊκού δικαστικού συστήματος.

2.6. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θα επιθυμούσε όπως, μελλοντικώς, προβλεφθεί στο Πρόγραμμα η δυνατότητα συμμετοχής των υποψηφίων προς ένταξη χωρών και ιδιαίτερα όσον αφορά τα θέματα του εργατικού δικαίου.

---

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ σχετικά με την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος δράσης με στόχο την μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των ασκούντων νομικά επαγγέλματα στο κοινοτικό δίκαιο — Δράση Robert Schuman», ΕΕ L 196 της 14.7.1998.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 97/67/ΕΚ με στόχο το περαιτέρω άνοιγμα των κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών στον ανταγωνισμό»

(2001/C 116/22)

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2000 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του στις 9 Νοεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Morgan.

Στην 377η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 10 κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ χαιρέται για την ευκαιρία που της δίδεται να καταρτίσει γνωμοδότηση για την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προτείνει μια οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με στόχο το περαιτέρω άνοιγμα των κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών στον ανταγωνισμό⁽¹⁾.

1.2. Αν και η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η περαιτέρω ελευθέρωση είναι αναπόφευκτη, ανησυχεί μήπως η σχετική διαδικασία εξελιχθεί σε ελεγχόμενη βάση, με πλήρη μέριμνα για τα συμφέροντα των διάφορων ενεχομένων. Επιπλέον, η ΟΚΕ τρέφει μια πολύ πραγματική ανησυχία για τις παράπλευρες κοινωνικές επιπτώσεις.

1.3. Το κεφάλαιο 2 της παρούσας γνωμοδότησης περιέχει μια σύνοψη του σκεπτικού της Επιτροπής για τα προτεινόμενα μέτρα ελευθέρωσης.

1.4. Στα επόμενα κεφάλαια εξετάζονται θέματα που σχετίζονται με την καθολική υπηρεσία, τον αντίκτυπο στην απασχόληση, την οικονομία και τις παράπλευρες κοινωνικές επιπτώσεις.

1.5. Εν συντομία, η ΟΚΕ βλέπει την περαιτέρω ελευθέρωση σαν μια πολύ περίπλοκη διαδικασία, που σε κάθε βήμα της υπόκειται στον νόμο των αθέλητων συνεπειών. Το status quo έχει εξυπηρετήσει καλά την Ευρώπη. Η αποχώρηση από τη σημερινή θέση θα πρέπει να γίνει με μεγάλη προσοχή. Η ελευθέρωση θα πρέπει να εξαντλήσει τις προθεσμίες που προβλέπει το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα για τις αλλαγές.

(1) Βλέπε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ για την ελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, ΕΕ C 129 της 10.5.1993 (εισηγητής: ο κ. Pompen) και ΕΕ C 174 της 17.6.1996 (εισηγητής: ο κ. Farnleitner).

2. Κύριες διατάξεις της πρότασης οδηγίας

2.1. «Σκοπός της πρότασης της Επιτροπής είναι να προωθήσει την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ταχυδρομικών υπηρεσιών, διασφαλίζοντας, παράλληλα, τη διατήρηση της καθολικής υπηρεσίας. Με τον τρόπο αυτό, τα οφέλη που θα προκύψουν από τον εντονότερο ανταγωνισμό πιστεύεται ότι θα οδηγήσουν στη βελτίωση του επιπέδου της παρεχόμενης υπηρεσίας, τόσο από την πλευρά της ποιότητας όσο και των τιμών που προσφέρονται στους καταναλωτές και στη συνακόλουθη ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η επίτευξη του στόχου αυτού μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερη αν συναφθεί συμφωνία για την πραγματοποίηση ενός σημαντικού βήματος την 1η Ιανουαρίου 2003, παράλληλα με τον καθορισμό ενός χρονοδιαγράμματος για τη λήψη αποφάσεως σχετικά με το περαιτέρω άνοιγμα της αγοράς».

2.2. Μετά το άνοιγμα της αγοράς που προτείνεται για το 2003, ένα περαιτέρω βήμα προς την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς θα πρέπει να προταθεί το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2004 και να εγκριθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2005, ώστε να αρχίσει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2007.

2.3. Οι αλλαγές που προτείνονται για τον Ιανουάριο του 2003 είναι οι εξής:

- α) Μείωση των ανώτατων ορίων των υπηρεσιών που παρέχονται κατ' αποκλειστικότητα, στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την εξασφάλιση της καθολικής υπηρεσίας, από 350 γραμμάρια σε 50 γραμμάρια για την κοινή εσωτερική αλληλογραφία, την εισερχόμενη διασυνοριακή αλληλογραφία και το διαφημιστικό ταχυδρομείο.
- β) Μείωση των ανώτατων ορίων σε 0 γραμμάρια για την εξερχόμενη διασυνοριακή αλληλογραφία.
- γ) Καθιέρωση ενός ορισμού των «ειδικών υπηρεσιών» και ελευθέρωση τους, ανεξάρτητα από το βάρος και την τιμή τους.
- δ) Κατάργηση του ορίου τιμής που ισχύει σήμερα για το εξερχόμενο διασυνοριακό ταχυδρομείο και το διαφημιστικό ταχυδρομείο.

2.4. Κατά την άποψη της Επιτροπής, πρόκειται για ένα πολύ σταδιακό βήμα, επειδή ο λόγος της επιλογής του ορίου των 50 γραμμαρίων είναι ότι αντιπροσωπεύει μόνο το 16 % των εσόδων των φορέων παροχής καθολικής υπηρεσίας και ότι οι ανταγωνιστές δεν θα έχουν εύκολη ή ταχεία πρόσβαση σε αυτά τα έσοδα. Η περαιτέρω μείωση της απασχόλησης (πέρα από την εξελισσόμενη διαδικασία εκσυγχρονισμού) υπολογίζεται από την Επιτροπή σε 2,5 %.

2.5. Αναμένεται ότι η αύξηση του όγκου του διαφημιστικού ταχυδρομείου με ρυθμό άνω του 5 % ετησίως για αρκετά από τα επόμενα έτη θα παράσχει περιθώρια ανάπτυξης τόσο στους υφιστάμενους φορείς όσο και στους νέους ανταγωνιστές. Το όριο των 50 γραμμαρίων προτείνεται για να μπορέσουν όλα τα κράτη μέλη να προβούν στην ελευθέρωση του διαφημιστικού ταχυδρομείου μέχρι αυτό το μέγιστο όριο (πολλά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη καν ξεκινήσει).

2.6. Όσον αφορά το εισερχόμενο διασυνοριακό ταχυδρομείο, οι όγκοι και η δυσκολία προσδιορισμού της προέλευσής του έκαναν την Επιτροπή να αναβάλει την ανάληψη δράσης μέχρι την περαιτέρω ελευθέρωση μετά το 2003.

2.7. Ο συνολικός αντίκτυπος αυτών των προτάσεων είναι ότι το 50 % των συνολικών εσόδων που αποκομίζουν οι φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας από τις ταχυδρομικές υπηρεσίες θα παραμείνει εντός του μέγιστου χώρου που μπορεί να ανατεθεί κατ' αποκλειστικότητα, σε σύγκριση με το σημερινό 70 %, πράγμα που σημαίνει ότι θα υπάρξει ένα πρόσθετο άνοιγμα της αγοράς της τάξεως του 20 %. Με βάση την εμπειρία των ταχυδρομικών αγορών που λειτουργούν ήδη σε πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Επιτροπή αναμένει ότι οι σημερινοί αποκλειστικοί φορείς παροχής θα διατηρήσουν μεσοπρόθεσμα το 80-90 % της αγοράς που θα ανοιχτεί στον ανταγωνισμό.

2.8. Η πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει τη δέσμευση για ένα περαιτέρω στάδιο ανοίγματος της αγοράς το 2007, η εμφάνιση του οποίου θα αποφασισθεί το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2005. Αυτή η πρόθεση να συνεχιστεί το άνοιγμα της αγοράς έχει στόχο να λειτουργήσει ως κίνητρο για την προετοιμασία των σημερινών αποκλειστικών φορέων για τον πλήρη ανταγωνισμό. Θα επιδιωχθούν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- α) η ανάπτυξη περαιτέρω μέτρων, τόσο σε λειτουργικό όσο και σε ρυθμιστικό επίπεδο, προκειμένου να διασφαλισθεί η μακροπρόθεσμη διατήρηση της οικονομικής βιωσιμότητας των φορέων παροχής καθολικής υπηρεσίας χάρη στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους,
- β) η ενθάρρυνση των επενδύσεων, ιδίως προς την κατεύθυνση της πλήρους ένταξης στην κοινωνία των πληροφοριών, έτσι ώστε οι σημερινοί αποκλειστικοί φορείς να μπορέσουν να κατακτήσουν ένα ανταγωνιστικό μερίδιο στην ευρύτερη αγορά των επικοινωνιών και της υλικοτεχνικής υποστήριξης,
- γ) η εξασφάλιση ισότιμων όρων παιχνιδιού στην εσωτερική αγορά, με την υποβολή όλων των αποκλειστικών φορέων στα ίδια επίπεδα ανταγωνισμού και σε διαφανείς λογιστικές διαδικασίες,

- δ) η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ταχυδρομικών υπηρεσιών έναντι του ηλεκτρονικού ανταγωνισμού,
- ε) η αποφυγή της εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας μονοπωλιακής θέσης των υφιστάμενων αποκλειστικών φορέων. Συμπληρωματικές επιχειρηματικές δυνατότητες μπορούν να επιδιωχθούν μόνο σε ανταγωνιστικό περιβάλλον,
- στ) η διευκόλυνση των διεθνικών εταιρικών σχέσεων μεταξύ των φορέων παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών και των σημαντικότερων πελατών τους.

3. Καθολική υπηρεσία

3.1. Ορισμός

3.1.1. Στην οδηγία του 1997⁽¹⁾ για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες περιέχεται ο εξής ορισμός της καθολικής υπηρεσίας:

«Άρθρο 3

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι χρήστες να απολαύουν του δικαιώματος καθολικής υπηρεσίας, που αντιστοιχεί στην προσφορά ταχυδρομικών υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας μονίμως σε όλα τα σημεία της επικράτειας, σε τιμές προσιτές για όλους τους χρήστες.
2. Προς τούτο, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η πυκνότητα των σημείων επαφής και των σημείων πρόσβασης να λαμβάνει υπ' όψη τις ανάγκες των χρηστών.
3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο παρέχων ή οι φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας να εγγυώνται καθ' όλες τις εργάσιμες ημέρες, τουλάχιστον πέντε ημέρες την εβδομάδα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων ή γεωγραφικών συνθηκών οι οποίες αξιολογούνται ως τέτοιες από τις εθνικές κανονιστικές αρχές, τουλάχιστον:

— μία συλλογή,

— μία διανομή κατ' οίκον για κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή, κατά παρέκκλιση και υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η κανονιστική αρχή, σε προσηκουσες εγκαταστάσεις.

4. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα, ώστε η καθολική υπηρεσία να περιλαμβάνει τουλάχιστον την παροχή των ακόλουθων υπηρεσιών:

— τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών αντικειμένων βάρους έως 2 kg,

— τη συλλογή, τη μεταφορά, τη διαλογή και τη διανομή των ταχυδρομικών δεμάτων βάρους έως 10 kg,

— τις υπηρεσίες των συστημένων και των αποστολών με δηλωμένη αξία.

(¹) ΕΕ L 15 της 21.1.1998: Οδηγία 97/67/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς κοινοτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Άρθρο 5

Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε η παροχή της καθολικής υπηρεσίας να ανταποκρίνεται στις ακόλουθες απαιτήσεις:

- να προσφέρει υπηρεσία που πληροί τις βασικές απαιτήσεις,
- να προσφέρει στους χρήστες, κάτω από ανάλογες συνθήκες, την ίδια υπηρεσία,
- να παρέχεται χωρίς κανενός είδους διακρίσεις, ιδιαίτερα διακρίσεις οφειλόμενες σε πολιτικούς, θρησκευτικούς ή ιδεολογικούς λόγους, να μη διακόπτεται ή σταματά, πλην ανωτέρας βίας,
- να εξελίσσεται ανάλογα με το τεχνικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον και τις ανάγκες των χρηστών.

Άρθρο 12

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα τιμολόγια καθεμίας από τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στην παροχή της καθολικής υπηρεσίας να πληρούν τις ακόλουθες αρχές:

- οι τιμές πρέπει να είναι προσιτές και να επιτρέπουν την πρόσβαση του συνόλου των χρηστών στις προσφερόμενες υπηρεσίες,
- οι τιμές πρέπει να αντικατοπτρίζουν το κόστος· τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν ότι θα ισχύει ενιαίο τιμολόγιο σε ολόκληρη την επικράτειά τους,
- η εφαρμογή ενιαίου τιμολογίου δεν αποκλείει το δικαίωμα του (των) παρέχοντος(-ων) την καθολική υπηρεσία να συνάπτει(-ουν) με ορισμένους πελάτες μεμονωμένες συμφωνίες σε ό,τι αφορά τις τιμές,
- τα τιμολόγια πρέπει να είναι διαφανή και χωρίς διακρίσεις.

Άρθρο 16

Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τον καθορισμό και τη δημοσίευση προδιαγραφών όσον αφορά την ποιότητα της καθολικής υπηρεσίας, ώστε να εξασφαλίζεται καθολική υπηρεσία καλής ποιότητας. Οι ποιοτικές προδιαγραφές αφορούν ιδιαίτερα τις προθεσμίες διεκπεραίωσης, την κανονικότητα και την αξιοπιστία των υπηρεσιών.»

3.1.2. Η ΟΚΕ είναι υπέρ αυτού του ορισμού, ο οποίος παραμένει έγκυρος. Η ΟΚΕ θεωρεί την καθολική ταχυδρομική υπηρεσία, ως βασικό στοιχείο της υποδομής της Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας.

3.2. Ανάλυση της διακίνησης και των τάσεων

3.2.1. Το γενικό διάγραμμα των όγκων διανομής στην ΕΕ, όπως επιβεβαιώνεται από την Επιτροπή, είναι το ακόλουθο:

- από επιχείρηση προς επιχείρηση 25 %

— από επιχείρηση προς νοικοκυριό 65 %

— από νοικοκυριό προς επιχείρηση 5 %

— από νοικοκυριό προς νοικοκυριό 5 %.

3.2.2. Η διακίνηση από επιχείρηση προς επιχείρηση αντιπροσωπεύει περιέργως μικρό ποσοστό του συνόλου. Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει ασφαλώς τον αντίκτυπο των ανταγωνιστικών μεταφορέων (DHL κ.λπ.), των υπηρεσιών μέσω κλητήρων και της ευρείας υιοθέτησης των ηλεκτρονικών επικοινωνιών — τηλεφώνου, φαξ και Ίντερνετ.

3.2.3. Οι αποστολές από επιχείρηση προς νοικοκυριό είναι η κατά πολύ μεγαλύτερη συνιστώσα της ταχυδρομικής διακίνησης. Οι ενεχόμενες επιχειρήσεις είναι, επομένως, οι πιο σημαντικοί πελάτες των ταχυδρομικών υπηρεσιών, με όποιο τρόπο και αν παράγεται η αλληλογραφία (παραδοσιακό ή ηλεκτρονικό). Το μεγαλύτερο μέρος της διακίνησης είναι διαφημιστικό ταχυδρομείο, λογαριασμοί και τραπεζική αλληλογραφία. Για την αλληλογραφία αυτή δεν έχει πάντα σημασία ο χρόνος, με την ιδιαίτερη εξαίρεση των εφημερίδων και των περιοδικών, αλλά μεγάλο μέρος της είναι ευαίσθητο στις τιμές.

Οι ανωτέρω παρατηρήσεις δεν περιλαμβάνουν τα δέματα, τα οποία αντιπροσωπεύουν τη διανομή αγαθών ή υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις στα νοικοκυριά. Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν για τον σκοπό αυτό κανονικές ή προσηλωμένες αξίας υπηρεσίες, ανάλογα με τις ανάγκες τους.

3.2.4. Μόνο το 5 % αυτής της διακίνησης ρέει προς την αντίθετη κατεύθυνση — από νοικοκυριό προς επιχείρηση. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά διαβάζονται, η τραπεζική αλληλογραφία ταξινομείται, το διαφημιστικό ταχυδρομείο πετιέται και οι λογαριασμοί δεν πληρώνονται όλοι ταχυδρομικώς. Υπάρχουν οι εναλλακτικές λύσεις της τραπεζικής μεταφοράς, της αυτόματης χρέωσης στον τραπεζικό λογαριασμό, της τηλεφωνικής εντολής στην τράπεζα, καθώς και οι αναδυόμενες τράπεζες του Διαδικτύου. Υπάρχει, επίσης, ορισμένη επιστρεφόμενη διακίνηση ταχυδρομικών παραγγελιών.

3.2.5. Το 5 % που αντιπροσωπεύει η διακίνηση από νοικοκυριό προς νοικοκυριό φαίνεται χαμηλό εκ πρώτης όψεως, αλλά η επιστολογραφία είναι μια θνήσκουσα τέχνη, που έχει αντικατασταθεί από το τηλέφωνο (κυρίως), το φαξ και σε ένα μικρό βαθμό το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Το μεγαλύτερο μέρος της διακίνησης από νοικοκυριό προς νοικοκυριό είναι τυπικές ευχές — γεννήσεις, θάνατοι και γάμοι, Χριστούγεννα και γενέθλια, προσκλήσεις, αποδοχές και ευχαριστίες, και κάρτες διακοπών. Οι επικοινωνίες που έχουν σημασία από άποψη χρόνου συνήθως διεκπεραιώνονται από το τηλέφωνο.

3.2.6. Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις παράγουν το 90 % της ταχυδρομικής διακίνησης και ότι ένα μέρος της διακίνησης από και προς τα νοικοκυριά δεν είναι σημαντικό από άποψη χρόνου. Οι διανομές για τις οποίες έχει σημασία ο χρόνος διατίθενται ως υπηρεσίες κατεπειγόντων. Στο πεδίο αυτό οι υπηρεσίες μέσω κλητήρων κυριαρχούν στις αποστολές των επιχειρήσεων σε πολλές μεγάλες πόλεις.

3.2.7. Όσο για τις μελλοντικές προβλέψεις, φαίνεται ότι οι περισσότερες διαπροσωπικές επικοινωνίες, επαγγελματικές και ιδιωτικές, θα γίνονται από το τηλέφωνο και οι ταχυδρομικές υπηρεσίες θα χρησιμοποιούνται για τις τυπικές επικοινωνίες. Τα κινητά τηλέφωνα μεταμορφώνουν και προάγουν τη χρήση του τηλεφώνου.

3.2.8. Η ΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για την κατάσταση της σημερινής γενιάς ηλικιωμένων. Ανησυχεί για την ικανότητά τους να προσαρμοσθούν στις νεότερες μορφές ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Αντιμετωπίζει επίσης με μεγάλη συμπάθεια το γεγονός ότι οι ηλικιωμένοι νοιώθουν άνετα όταν συμπεριφέρονται με οικείους τρόπους. Το τηλέφωνο αποτελεί, ωστόσο, ισχυρή εναλλακτική λύση, ιδίως για εκείνους που δυσκολεύονται πλέον να γράψουν και να διαβάσουν.

3.2.9. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο θα συνεχίσει να αντικαθιστά την τυπική επαγγελματική αλληλογραφία, αλλά και να εισβάλλει σε κάποιο βαθμό και στην αγορά των προσωπικών επικοινωνιών. Σημειωτέον ότι η τυπική επαγγελματική αλληλογραφία παράγεται όλο και περισσότερο με ηλεκτρονικά μέσα.

3.2.10. Η εκτέλεση των παραγγελιών των υπηρεσιών λιανικής πώλησης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου θα παράσχει μια νέα δυνατότητα αποστολής δεμάτων στον τομέα της διακίνησης από επιχείρηση προς νοικοκυριό. Τα διάφορα εμπορεύματα είναι λιγότερο ή περισσότερο σημαντικά από άποψη χρόνου. Η έκταση της ζήτησης για κάλυψη από τέτοιες υπηρεσίες ενδέχεται να είναι σημαντική για την ανάπτυξη παγκόσμιας κάλυψης μακροπρόθεσμα.

3.2.11. Είναι πιθανό, όσο αναπτύσσονται αυτές οι τάσεις, να αλλάξει η αντίληψή μας για τη φύση και τη διάρθρωση των καθολικών υπηρεσιών.

3.2.12. Σε όλα τα κράτη μέλη υπάρχει καθολική πρόσβαση στην αγορά γραμματοσήμων και επίσης καθολική πρόσβαση στα γραμματοκιβώτια. Οι πιο απαιτητικοί όροι πρόσβασης αφορούν τα δέματα και άλλες υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες αυτές χρειάζεται να καταστούν άμεσα διαθέσιμες σε λογική απόσταση από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

3.2.13. Για να είναι ανταγωνιστικές οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, χρειάζεται να χορηγηθεί στη διαχείρισή τους εμπορική ελευθερία όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο παρέχουν την καθολική πρόσβαση.

3.2.14. Στην εμπορική ελευθερία που θα χορηγηθεί στη διαχείριση των ταχυδρομικών υπηρεσιών θα πρέπει να συγκαταλέγεται και η απόφαση για το πού και το πώς θα παρέχεται καθολική πρόσβαση σε αυτές. Είναι σαφές ότι η κύρια λειτουργία της πρόσβασης στις ταχυδρομικές υπηρεσίες μπορεί να παρασχεθεί σε εγκαταστάσεις οποιουδήποτε είδους, ακόμη και κινητές.

3.3. Η χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας

3.3.1. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η μείωση του ορίου των αποκλειστικά παρεχόμενων υπηρεσιών σε 50 γραμμάρια επηρεάζει μόνο το 16 % των ταχυδρομικών αποστολών. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η καθιέρωση οποιουδήποτε ορίου άνω των 50 γραμμάρια για τις αποκλειστικές υπηρεσίες θα άνοιγε πολύ μικρό κλάσμα της αγοράς για να καταστήσει ελκυστική την είσοδο νέων ανταγωνιστών. Ακόμη και με το όριο των 50 γραμμάρια, η Επιτροπή περιμένει από τους αποκλειστικούς φορείς να είναι επαρκώς ανταγωνιστικοί στον κλάδο.

Τα σημερινά αποκλειστικά ταχυδρομικά καθεστώτα ισχυρίζονται ότι όλο τους το κέρδος προέρχεται από τη ζώνη αυτού του 16 % και ότι αν το όριο της αποκλειστικότητας μειωθεί σε 50 γραμμάρια, η καθολική υπηρεσία θα κινδυνεύσει, επειδή δεν θα υπάρχει αρκετό κέρδος για την πληρωμή της. Κατά συνέπεια, ισχυρίζονται ότι θα κινδυνεύσουν τόσο η οικονομική ισορροπία του φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας όσο και το επίπεδο της απασχόλησης.

3.3.2. Η ΟΚΕ γνωρίζει πολύ καλά ότι οι γεωγραφικές και δημογραφικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών συνεπάγονται διαφορετικές οικονομικές υποχρεώσεις της καθολικής υπηρεσίας σε κάθε κράτος μέλος. Φρονεί, όπως έχει ήδη αναφέρει και στο παρελθόν, ότι η απελευθέρωση πρέπει να είναι σταδιακή και ελεγχόμενη.

Γι' αυτό, η ΟΚΕ πιστεύει ότι θα ήταν φρονιμότερο να προβλεφθεί ένα ενδιάμεσο στάδιο μεταξύ των σημερινών ορίων και εκείνων που προτείνονται από την Επιτροπή και να διενεργηθεί εμπειριστωμένη μελέτη των επιπτώσεων αυτών των ορίων στην καθολική υπηρεσία και στην ποιότητά της, προκειμένου να υπολογισθεί αντικειμενικά ο κοινωνικός και οικονομικός τους αντίκτυπος π.χ. στην απασχόληση και την συνοχή πριν από την ανάληψη οποιουδήποτε νέου μέτρου.

3.3.3. Η βιωσιμότητα της καθολικής υπηρεσίας θα αυξηθεί, αν μπορέσει να διατηρηθεί η οικονομική της ακεραιότητα. Είναι ουσιώδες να μην αποστραγιστεί η οικονομική αξία από την καθολική υπηρεσία εξαιτίας της ανάπτυξης παρασιτικών «ειδικών» υπηρεσιών. Ομοίως, οι «υβριδικές» υπηρεσίες δεν θα πρέπει να αποκλειστούν από τις καθολικές υπηρεσίες της αποκλειστικής ζώνης, εκτός εάν πρόκειται για κατεπείγουσες αποστολές. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι ο ορισμός των ειδικών υπηρεσιών που περιέχεται στην πρόταση οδηγίας πρέπει να εξειδικευθεί περισσότερο, προκειμένου να προστατευθεί το οικονομικό περιεχόμενο της καθολικής υπηρεσίας. Πράγματι, ο προτεινόμενος ορισμός είναι τόσο ευρύς ώστε οποιουδήποτε ανταγωνιστής ορίσει τις υπηρεσίες του ως «ειδικές» θα μπορεί να παρακάμψει τη ζώνη της αποκλειστικότητας, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την οικονομική βιωσιμότητα της καθολικής υπηρεσίας.

3.3.4. Η βιωσιμότητα της νέας υπηρεσίας θα βελτιωθεί επίσης με την εξέταση του κόστους και των τιμολογιακών διαρθρώσεων των σημερινών υπηρεσιών. Θα πρέπει επίσης να εξετασθεί το κόστος της ποιότητας. Μετά την απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών κατέστη εμφανής η ανισορροπία μεταξύ της τιμής των τοπικών και της τιμής των υπεραστικών συνδιαλέξεων. Παρόμοιες ανισορροπίες κατά πάσα πιθανότητα υπάρχουν και στις ταχυδρομικές υπηρεσίες.

Η βελτίωση της αποδοτικότητας μέσω του ελέγχου του κόστους και της τιμολόγησης θα καταστήσει τους φορείς παροχής των αποκλειστικών υπηρεσιών λιγότερο τρωτούς στην επιλεκτική εκμετάλλευση της αγοράς από τους ανταγωνιστές τους («cherry picking»).

3.3.5. Ένας άλλος κίνδυνος για την ακεραιότητα της καθολικής υπηρεσίας είναι η ελευθέρωση του εξερχόμενου διασυνοριακού ταχυδρομείου. Το μέτρο αυτό ενδέχεται να ενθαρρύνει πρακτικές «αναταχυδρόμησης», ιδίως για τις εσωτερικές ομαδικές αποστολές. Στον βαθμό που απαιτείται για την παροχή της καθολικής υπηρεσίας, το εξερχόμενο διασυνοριακό ταχυδρομείο θα μπορούσε να συνεχίσει να παρέχεται κατ' αποκλειστικότητα εντός των ορίων που θα τεθούν για το βάρος και τις τιμές.

3.3.6. Από την άλλη πλευρά, η ΟΚΕ εκφράζει ανησυχίες για τη δυνατότητα κατάχρησης οιασδήποτε δεσπόζουσας θέσης στην αγορά. Η λογιστική πρέπει να είναι διαφανής και οι διασταυρούμενες επιδοτήσεις να αποφεύγονται από κάθε συμμετέχοντα στην αγορά.

3.3.7. Η ΟΚΕ σημειώνει την άποψη της Επιτροπής ότι ένα ταμείο αποζημίωσης θα ήταν αποτελεσματικό μέσο για την αντιστάθμιση κάθε υπολειμματικού κόστους που σχετίζεται με την παροχή της καθολικής υπηρεσίας.

3.4. Καθολική υπηρεσία και ελευθέρωση

3.4.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τον στόχο της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς ταχυδρομικών υπηρεσιών με παράλληλη διασφάλιση της καθολικής υπηρεσίας, σύμφωνα με την οδηγία για τις ταχυδρομικές υπηρεσίες και τα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής της Λισσαβώνας.

3.4.2. Η ΟΚΕ τονίζει ότι η λειτουργία της καθολικής υπηρεσίας αποτελεί προτεραιότητα και υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι η ελευθέρωση δεν θα γίνει υπερβολικά απότομα, διαταράσσοντας έτσι την οικονομική ισορροπία του φορέα παροχής της καθολικής υπηρεσίας και υπονομεύοντας τα συμφέροντα της κοινότητας, τα οποία περιλαμβάνουν την καθολικότητα, τη συνέχεια και την πλήρη πρόσβαση των χρηστών στην υπηρεσία. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες όλων των πελατών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, για ταχυδρομικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, διαθέσιμες σε όλη την Κοινότητα σε προσιτές τιμές.

3.4.3. Κατ' αρχήν, η ΟΚΕ είναι υπέρ της ελευθέρωσης. Δέχεται, επομένως, την απόφαση της Επιτροπής για περαιτέρω άνοιγμα της αγοράς. Ωστόσο, οι μεταγενέστερες φάσεις πρέπει να εξαρτηθούν από την εμπειρία αυτής της αρχικής και από μία αξιολόγηση της παροχής της καθολικής υπηρεσίας και της προσαρμογής της στις τεχνολογικές εξελίξεις και στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των καταναλωτών.

4. Απασχόληση και οικονομική ανάπτυξη

4.1. Σε μακροοικονομικό επίπεδο, η ελευθέρωση είναι θεωρητικά ελκυστική. Μπορεί να παραλληλισθεί με την ελευθέρωση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών. Αν και οι «μητρικοί» Οργανισμοί Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών σημείωσαν μείωση της απασχόλησης, από την άλλη πλευρά σημείωσαν αύξηση των δραστηριοτήτων τους· οι πελάτες είχαν τεράστια οφέλη από τις νέες τεχνολογίες και υπηρεσίες, ενώ μια πληθώρα νεοσύστατων εταιρειών σε κάθε στάδιο της αλυσίδας αξίας του κλάδου δημιούργησε πολλές νέες θέσεις απασχόλησης. Και όμως, ακόμη και αυτές οι εξελίξεις υπήρξαν καταστροφικές για πολλούς πρώην υπαλλήλους αυτών των οργανισμών.

4.2. Στην περίπτωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, οι τεχνολογικές δυνατότητες είναι συμπληρωματικές των υφιστάμενων υπηρεσιών. Η μετάβαση είναι, επομένως, δυσκολότερο να επιτευχθεί, τόσο για τα σημερινά αποκλειστικά καθεστώτα όσο και για τους υπαλλήλους τους. Κατά συνέπεια, η διαδικασία της ελευθέρωσης πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προσεκτικότερου χειρισμού και ελέγχου.

4.3. Η απασχόληση στις ταχυδρομικές υπηρεσίες

4.3.1. Εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τις ταχυδρομικές ενώσεις αμφισβήτησαν τις στατιστικές βάσεις από τις οποίες συνήγαγε η Επιτροπή τα δεδομένα για την απασχόληση προς επίρρωση της πρότασης οδηγίας. Η δημοσίευση των δεδομένων της Επιτροπής θα βοηθούσε τη συζήτηση των προτάσεών της.

4.3.2. Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρέχει η Επιτροπή, οι φορείς παροχής καθολικής υπηρεσίας απασχολούν σήμερα περίπου 1,3 εκατομμύρια άτομα, ενώ γύρω στις 400 000 απασχολούνται σε ιδιωτικούς ταχυδρομικούς φορείς. Υπολογίζεται ότι η απασχόληση θα μειωθεί κατά 8,4 % περίπου στο σύνολο του τομέα μεταξύ 1997 και 2007, ανεξάρτητα από την περαιτέρω ελευθέρωση.

4.3.3. Από τους πέντε κινητήριους μοχλούς της αλλαγής (ζήτηση, υποκατάσταση από ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας, οργανωτικές αλλαγές, αυτοματισμός/νέες τεχνολογίες και ελευθέρωση), η Επιτροπή πιστεύει ότι ο παράγοντας που θα έχει κατά πάσα πιθανότητα τις λιγότερες συνέπειες στα επίπεδα απασχόλησης είναι το άνοιγμα στον ανταγωνισμό.

4.3.4. Η ΟΚΕ δέχεται την άποψη της Επιτροπής ότι:

- α) το εργατικό δυναμικό των σημερινών φορέων χρειάζεται να ανακατανομηθεί και να επανακαταρτισθεί όσον αφορά την κοινωνία των πληροφοριών,
- β) το βαθμιαίο άνοιγμα της αγοράς θα επιτρέψει την προοδευτική κατανόηση αυτής της απαίτησης.

4.3.5. Παρόλα αυτά, η ΟΚΕ κάνει έκκληση για σύνεση. Τα κράτη μέλη πρέπει να προγραμματίσουν την ελευθέρωση έτσι ώστε η επόμενη φάση να χρησιμοποιηθεί εποικοδομητικά για τη διαχείριση της ανάπτυξης των ταχυδρομικών υπηρεσιών και της συνακόλουθης δυναμικής του προσωπικού.

4.4. Απασχόληση και οικονομική ανάπτυξη

4.4.1. Η οικονομική πρόκληση — και η οικονομική ευκαιρία — που αντιμετωπίζει σήμερα η Ευρώπη σκιαγραφήθηκε στη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας «Προς μία Ευρώπη της καινοτομίας και της γνώσης»⁽¹⁾. Η ΟΚΕ καλούσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν γρήγορα μέτρα για την προσαρμογή τους στο «νέο πρότυπο» και την επιτάχυνση της έλευσης της «νέας οικονομίας». Ως προς το θέμα αυτό, η ΟΚΕ συμμερίζεται τις απόψεις που εξέφρασε η Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της για τις «Υπηρεσίες κοινής ωφελείας στην Ευρώπη»⁽²⁾, σύμφωνα με τις οποίες «... ο εξελκτικός χαρακτήρας της καθολικής υπηρεσίας θα επιτρέψει την πρόσβαση όλων των χρηστών στις υπηρεσίες αυτές».

4.4.2. Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες έχουν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο σ' αυτή τη συντελούμενη επανάσταση. Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες αποτελούσαν τους τένοντες της παλαιάς οικονομίας, από τη βιομηχανική επανάσταση και μετά. Τώρα πρέπει να αποτελέσουν το νευρικό σύστημα της νέας οικονομίας. Ο ταχυδρομικός τομέας, ο οποίος παρέχει σημαντική υποδομή επικοινωνιών με υψηλή οικονομική και κοινωνική σημασία, χρειάζεται να αναπτυχθεί παράλληλα με τις σημαντικές μεταβολές που συντελούνται, διαφορετικά θα μείνει πίσω και θα θεωρείται ότι ασχολείται όλο και περισσότερο με την τεχνολογία του χθες.

4.4.3. Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες βρίσκονται στο σταυροδρόμι τριών αγορών που είναι ζωτικές για την ευρωπαϊκή οικονομία: επικοινωνία, διαφήμιση και μεταφορές/υλικοτεχνική υποστήριξη. Οι αγορές αυτές είναι ήδη ευρέως ανοιχτές στον ανταγωνισμό και γνωρίζουν ταχεία ανάπτυξη καθοδηγούμενη από τις απαιτήσεις της αγοράς, τις τεχνολογικές αλλαγές και τη σύγκλιση των βιομηχανιών των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της τεχνολογίας των πληροφοριών και των τηλεπικοινωνιών. Ειδικότερα, το ηλεκτρονικό εμπόριο δημιουργεί μία τελείως νέα δυνατότητα για τις μεταφορές και την υλικοτεχνική υποστήριξη, καθώς τα αγαθά, ακόμη και τα είδη παντοπωλείου, διανέμονται κατευθείαν στους πελάτες. Αλλάζει έτσι η διάρθρωση της διανομής των ειδών. Αναμένεται ότι οι ταχυδρομικές υπηρεσίες θα βρίσκονται σε καλή θέση για να ανταγωνιστούν, αλλά θα έχουν τη δυνατότητα να το κάνουν μόνο όταν η εσωτερική αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών ανοίξει στον ανταγωνισμό.

4.4.4. Αν οι ταχυδρομικές υπηρεσίες της ΕΕ είναι αναποτελεσματικές, τα αγαθά και οι υπηρεσίες δεν θα διακινούνται με τον βέλτιστο τρόπο ανά την Ένωση, πλήττοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη και τις θέσεις απασχόλησης. Τα οφέλη του ηλεκτρονικού εμπορίου δεν θα υλοποιηθούν πλήρως, αν οι ταχυδρομικές υπηρεσίες της ΕΕ δεν είναι πρώτης τάξεως. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι κατά τη διαδικασία ελευθέρωσης των ταχυδρομικών υπηρεσιών θα πρέπει να ληφθούν πλήρως υπόψη οι επιπτώσεις του τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης σε όλους τους τομείς της αγοράς.

⁽¹⁾ ΕΕ C 117 της 26.4.2000.

⁽²⁾ COM(2000) 580 τελικό (Παράρτημα I).

5. Παράπλευρα κοινωνικά ζητήματα

5.1. Η έκταση των δραστηριοτήτων της ταχυδρομικής υπηρεσίας, ως πρώτης υπηρεσίας κοινής ωφελείας, έχει δημιουργήσει σε όλες τις περιφέρειες των κρατών μελών μια παρουσία υψηλής πολιτικής και κοινωνικής σημασίας.

5.2. Η παρουσία των ταχυδρόμων παρέχει σημαντική συμβολή στην κοινωνική συνοχή και τον κοινοτικό βίο στις αγροτικές και τις αραιοκατοικημένες περιοχές, όπου τα τοπικά ταχυδρομικά γραφεία έχουν πολιτική και κοινωνική σημασία που υπερβαίνει κατά πολύ την απλή λειτουργία της παροχής σημείων πρόσβασης στο ταχυδρομικό σύστημα.

5.3. Πράγματι, η αλυσίδα των καταστημάτων που είναι γνωστά ως ταχυδρομικά γραφεία λειτουργεί πλέον ως επιχειρηματική μονάδα χωριστή από την ταχυδρομική επιχείρηση. Τα ταχυδρομεία έγιναν, με την πάροδο του χρόνου, σημεία πώλησης ενός ευρέως φάσματος κρατικών υπηρεσιών όπως τα ταμειούτριά, η κοινωνική ασφάλιση, η έκδοση αδειών κ.λπ.

5.4. Σε γενικές γραμμές, η τρέχουσα τάση είναι προς τη συρρίκνωση αυτών των υπηρεσιών, καθώς οι ηλεκτρονικές δυνατότητες και τα συστήματα μεταφοράς κεφαλαίων μεταφέρουν τις συναλλαγές έξω από τα ταχυδρομικά γραφεία.

5.5. Από την άλλη πλευρά, πολλές κοινότητες αισθάνονται την απώλεια ενός ταχυδρομικού γραφείου σαν μεγάλη καταστροφή, συχνά έχοντας ήδη χάσει τράπεζες από μηχανήματα αυτόματης ανάληψης, μαγαζιά από σουπερμάρκετ και μπαρ από νόμους κατά της οδήγησης σε κατάσταση μέθης και ναούς από ξεπούλημα. Από ορισμένες απόψεις, αυτή η εξαφάνιση των καταστημάτων στις κωμοπόλεις και τα χωριά δημιουργεί έναν πραγματικό κίνδυνο «κοινωνικού αποκλεισμού».

5.6. Οι καταστάσεις διαφέρουν σε κάθε κράτος μέλος, ανάλογα με παράγοντες όπως η γεωγραφία, η συγκέντρωση του πληθυσμού και η οργάνωση του λιανικού εμπορίου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, όπου υπάρχουν προβλήματα «εξαφάνισης» υπάρχει και περιορισμένη πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες, που τα επιδεινώνει.

5.7. Αυτά τα κοινωνικά ζητήματα χρειάζονται επείγουσα δράση. Απαιτούνται τοπικές και εθνικές πρωτοβουλίες και ενδέχεται να χρειαστούν μη συμβατικές λύσεις. Ειδικότερα, υπάρχει περιθώριο για συνεργασία τόσο όσον αφορά τα σημεία πώλησης όσο και τα συστήματα μεταφορών και διανομής και η ταχυδρομική υπηρεσία μπορεί να διαδραματίσει επ' αυτού κάποιον ρόλο.

5.8. Υποστηρίζοντας την ελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής, του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου σε αυτά τα παράπλευρα κοινωνικά ζητήματα. Έχει ζωτική σημασία να αντιμετωπισθούν παράλληλα με την ελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

6. Συμπέρασμα

6.1. Τα κυριότερα θέματα υπογραμμίστηκαν στο Κεφάλαιο 1 — Εισαγωγή. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η ελευθέρωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών θα πρέπει να προχωρήσει προσεκτικά και ότι ο μακροπρόθεσμος στόχος θα πρέπει να είναι μια ενιαία αγορά ταχυδρομικών υπηρεσιών, όπου θα λαμβάνονται υπόψη οι εξής πτυχές:

- η ακεραιότητα, η διατήρηση και η συνεχής ανάπτυξη της καθολικής υπηρεσίας, στην οποία η ΟΚΕ αποδίδει προτεραιότητα,
- η απασχόληση, γενικά, και η απασχόληση των ταχυδρομικών υπαλλήλων, ειδικότερα,
- η φύση και η κλίμακα της συμμετοχής των ταχυδρομικών υπηρεσιών στη νέα οικονομία,
- η διευθέτηση των κοινωνικών ζητημάτων που συνδέονται με την ιστορική παρουσία ταχυδρομικών γραφείων και ταχυδρομικών υπαλλήλων στις αγροτικές και τις αραιοκατοικημένες περιοχές.

6.2. Η ΟΚΕ καλεί, επομένως, την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο να αφιερώσουν όλη τους την προσοχή στα

θέματα που επισημάνθηκαν και να συμπεριλάβουν στη διαδικασία ελευθέρωσης τη διαχείριση και τον έλεγχο αυτών των θεμάτων.

6.3. Η ΟΚΕ επιμένει ιδιαίτερα ότι η προτεραιότητα πρέπει να είναι η διατήρηση και η ανάπτυξη της καθολικής υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη των κοινωνικών και οικονομικών αναγκών και των τεχνολογιών, και ότι οι ταχυδρομικές υπηρεσίες θα πρέπει να συμβάλλουν ενεργά στην κοινωνική και οικονομική συνοχή. Για αυτούς τους λόγους θα ήταν σοφότερο να εξετασθεί το ενδεχόμενο ενός ενδιάμεσου σταδίου μεταξύ των σημερινών ορίων και εκείνων που προτείνονται από την Επιτροπή.

6.4. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι προσαρμογές αυτές χρειάζονται χρόνο. Για το λόγο αυτό, δέχεται την πρόταση της Επιτροπής ότι τα προγράμματα για το επόμενο στάδιο της ελευθέρωσης θα πρέπει να υποβληθούν το 2005, μετά από μία επισκόπηση του αντίκτυπου των μέτρων, που θα πραγματοποιηθεί το 2003.

6.5 Η ΟΚΕ υπογράμμισε την ανησυχία που έχουν εκφράσει πολλοί ενδιαφερόμενοι σχετικά με τα δεδομένα της Επιτροπής. Προτρέπει την Επιτροπή να είναι πιο διαφανής ως προς αυτά τα θέματα.

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Prism 2000» (Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς)

(2001/C 116/23)

Στις 13 Ιουλίου 2000, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το «Prism 2000» (Παρατηρητήριο Ενιαίας Αγοράς).

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΟΚΕ, κατόρθωσε τη γνωμοδότησή του στις 27 Σεπτεμβρίου 2000 με βάση εισηγητική έκθεση των κ.κ. Liverani και Glatz.

Κατά την 377 η σύνοδο ολομέλεια (συνεδρίαση της 29ης Νοεμβρίου 2000), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1.1. Το Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς (ΠΕΑ) αποφάσισε να προβάλει τις συνεταιριστικές δράσεις που αναλαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο και αξίζει να διαδοθούν ευρύτερα στην ενιαία αγορά διότι μπορούν να αποτελέσουν κινητήρια δύναμη λόγω του καινοτόμου και υποδειγματικού χαρακτήρα τους και της επιτυχίας που έχουν σημειώσει. Προς το σκοπό αυτό, το ΠΕΑ καταγράφει τις «καλύτερες πρακτικές» μέσω της δημιουργίας της βάσης δεδομένων «Prism» (Έκθεση προόδου για τις Πρωτοβουλίες στην Ενιαία Αγορά).

Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ) είναι να παράσχει το απαραίτητο πλαίσιο για τη συνεχή ενημέρωση, μέσω ευρωπαϊκής έρευνας, της βάσης δεδομένων «Prism». Αυτή είναι μία πρώτη έκθεση δεδομένου ότι το σχέδιο «Prism» θα αποτελεί αντικείμενο ετήσιας ενημέρωσης βάσει μίας γνωμοδότησης αξιολόγησης που θα προβαίνει στον απολογισμό των εμποδίων που συνεχίζουν να υφίστανται στην ενιαία αγορά⁽¹⁾.

1.2. Η έρευνα «Prism» έχει προδιορίσει ήδη 100 πρωτοβουλίες σε διάφορους τομείς οι οποίες συμβάλουν στη διευκόλυνση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες μπορούν να αναζητηθούν στην διαλογική βάση δεδομένων Prism της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής που περιλαμβάνεται στην ιστοθέση της ΟΚΕ (<http://www.esc.eu.int/>).

(1) Τα στοιχεία της παρούσας έκθεσης προέρχονται από διάφορες πηγές:

- εθνικές, σε επίπεδο ΠΕΑ·
- εθνικές, από ειδικές επισκέψεις στα Κέντρα Συντονισμού που έχουν ιδρυθεί στα κράτη μέλη·
- περιφερειακές πρωτοβουλίες (γνωμοδότηση «Prism — Περιφερειακές πρωτοβουλίες»·
- διασυνοριακές πρωτοβουλίες (γνωμοδότηση «Prism — Διασυνοριακές πρωτοβουλίες»·
- ερωτήσεις που υποβλήθηκαν σε διάφορες οργανώσεις μέσω ερευνών·
- από έρευνες μέσω του Διαδικτύου ή άλλων πηγών πληροφόρησης και Ευρωπαϊκά Γραφεία.

1.3. Η βάση δεδομένων Prism συγκεντρώνει τις πρωτοβουλίες για την ενιαία αγορά υπό τους τέσσερις ακόλουθους τίτλους:

- A. Ενημέρωση και υποστήριξη
- B. Διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων
- Γ. Συμπράξεις
- Δ. Συμφωνίες, κώδικες συμπεριφοράς.

1.4. Οι πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων Prism είναι συνεταιριστικές και δεν έχουν άμεσο κερδοσκοπικό χαρακτήρα: εξαιρούνται όλες οι πρωτοβουλίες που έχουν βιομηχανικό, χρηματοοικονομικό, και εμπορικό χαρακτήρα και αφορούν άμεσα την αγορά (ακόμη και στην περίπτωση που οι εν λόγω πρωτοβουλίες συμβάλλουν στη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς). Ακόμη, δεν λαμβάνονται υπόψη οι πρωτοβουλίες που περιορίζονται στην εκπροσώπηση ορισμένων τοπικών ή συντεχνιακών συμφερόντων, οι οποίες δεν παράγουν προστιθέμενη αξία. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες αφορούν, στο σύνολό τους ή στην πλειοψηφία τους, την ενιαία αγορά των 15 κρατών μελών. Όμως, ορισμένες εξ αυτών αφορούν και τις σχέσεις με χώρες που συνδέονται άμεσα με την ενιαία αγορά (βλέπε χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, υποψήφιες προς ένταξη χώρες).

1.5. Το ΠΕΑ έχει λάβει υπόψη, όσον αφορά τις πρωτοβουλίες, διάφορα κριτήρια και ιδιαίτερα τα ακόλουθα:

- τον υποδειγματικό τους χαρακτήρα (πρωτοτυπία, καινοτομία),
- τη σχέση κόστους/οφέλους (προϋπολογισμός, διοικητική μέριμνα),
- την επίδρασή τους (άμεση επίδραση για τους συμμετέχοντες, πιθανή επίδραση για τους μη συμμετέχοντες), και
- τις προοπτικές τους (διάρκεια, πιθανή συνέργια).

2. Η ενιαία αγορά οδήγησε στην σημαντική αύξηση του αριθμού των αναλαμβανόμενων πρωτοβουλιών

2.1. Στόχος των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουν οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς, στο πλαίσιο πάντα του σεβασμού των

κανονισμών και οδηγιών που καθορίζουν τους βασικούς κανόνες του παιχνιδιού, είναι ο προσδιορισμός των καταλληλότερων εξ αυτών και η ανάληψη, στο πλαίσιο τους, συγκεκριμένων δράσεων σχετικά με την πραγματοποίηση επενδύσεων και ανταλλαγών, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, και τη σύναψη εταιρικών σχέσεων.

2.2. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται σε όλα τα επίπεδα (ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό, τοπικό, διασυνοριακό) καθώς και από διάφορους φορείς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημόσιες αρχές, επιχειρήσεις, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών).

2.3. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πλέον διαφορετικών τομέων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και καθιστούν βασικά δυνατή τη σύναψη εταιρικών σχέσεων σε όλα τα επίπεδα. Η πλειοψηφία των εν λόγω πρωτοβουλιών αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των επιχειρήσεων οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα στην ενιαία αγορά ή επιθυμούν να αξιοποιήσουν στο μέγιστο τις ευκαιρίες που παρέχει η ενιαία αγορά.

2.4. Ο συνδυασμός των δυνατοτήτων που προσφέρει η ενιαία αγορά καθώς και η επέκταση των κοινοτικών προγραμμάτων είχε ως αποτέλεσμα να εξαλειφθεί βαθμιαία η διάκριση μεταξύ ευρωπαϊκών, εθνικών, και τοπικών δραστηριοτήτων και να δοθεί ένα ολόενα και περισσότερο ευρωπαϊκό περιεχόμενο σε πολυάριθμες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο.

2.5. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων Prism έχουν αναληφθεί πρόσφατα: το 50 % κατά τη διάρκεια των πέντε τελευταίων ετών και το 80 % κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών.

2.6. Ο αριθμός και η πολυμορφία των εν λόγω πρωτοβουλιών αυξάνονται συνεχώς

2.6.1. Η επέκταση των ελευθεριών που απολαμβάνουν οι διάφοροι φορείς στην ενιαία αγορά είχε ως αποτέλεσμα την εντυπωσιακή αύξηση τόσο του αριθμού των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται όσο και της πολυμορφίας τους:

2.6.2. οι κοινοτικές ενισχύσεις, που αυξάνονται συνεχώς, συνέβαλαν στην ανάληψη περισσότερων πρωτοβουλιών συμπράξεων με σκοπό την καλύτερη αξιοποίησή τους (ιδιαίτερα όσον αφορά τις περιφέρειες στις οποίες χορηγούνται κατά προτεραιότητα ενισχύσεις της ΕΕ),

2.6.3. η ανάγκη δημιουργίας συμπράξεων για την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ενιαίας αγοράς διαδραμάτισε, επίσης, σημαντικό ρόλο ανεξάρτητα από το εάν συνοδεύονταν από κρατικές ενισχύσεις ή όχι,

2.6.4. η θέσπιση του ευρώ, που διευκολύνει τις συναλλαγές και τις συγκρίσεις, θα δώσει νέα ώθηση στην ανάπτυξη των εν λόγω πρωτοβουλιών,

2.6.5. στην εν λόγω ανάπτυξη συμβάλλουν επίσης τα μέσα του Διαδικτύου με τη διάδοση των πληροφοριών και την διευκόλυνση των επαφών που παρέχουν,

2.6.6. η προετοιμασία της διεύρυνσης αποτέλεσε την πηγή πολλών πρωτοβουλιών που έχουν ως στόχο τη διευκόλυνση της υιοθέτησης του κοινοτικού κεκτημένου από τις υποψήφιες χώρες και την εντατικοποίηση των συναλλαγών,

2.6.7. από ένα σημείο και έπειτα, μετά τη δημιουργία μίας ορισμένης κρίσιμης μάζας που σήμερα έχει επιτευχθεί, οι διάφορες πρωτοβουλίες ανατροφοδοτούνται μέσω των επαφών και των αλυσιδωτών αντιδράσεων που προκαλούνται.

3. Η προέλευση των εν λόγω πρωτοβουλιών

3.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπήρξε η πηγή όχι μόνον ενός ολοένα και περισσότερο αυξανόμενου αριθμού οδηγιών και κανονισμών αλλά και της συμπλήρωσης των εν λόγω νέων κανονιστικών ρυθμίσεων με την κατάρτιση προγραμμάτων στήριξης των οικονομικών και κοινωνικών φορέων, συμβάλλοντας στη σύναψη εταιρικών σχέσεων και στη δημιουργία δικτύων. Η ανάληψη των εν λόγω πρωτοβουλιών είχε κυρίως ως στόχο:

- α) τη στήριξη των οικονομικών παραγόντων, ιδιαίτερα των ΜΜΕ, μέσω των Ευρωπαϊκών Κέντρων Πληροφοριών για τις Επιχειρήσεις (Euro-info-centres), το δίκτυο των οποίων καλύπτει πλέον όλες τις περιφέρειες της ΕΕ (273 κέντρα), ιδιαίτερα στο πλαίσιο των επαγγελματικών οργανώσεων, των εμπορικών επιμελητηρίων, και των περιφερειακών διοικήσεων (συμπεριλαμβανομένων και των παραρτημάτων στις συνδεδεμένες χώρες). Παρά το γεγονός ότι τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφοριών για τις Επιχειρήσεις αποτελούν σημαντική πρωτοβουλία που διευκόλυνε τη στήριξη πολυάριθμων επιχειρήσεων της ενιαίας αγοράς, δεν έχει ακόμη καταστεί δυνατή η επαρκής ενημέρωση των ΜΜΕ σχετικά με το έργο τους. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αναληφθεί μία νέα ευρωπαϊκή εκστρατεία ενημέρωσης σχετικά με τα εν λόγω Κέντρα Πληροφοριών για τον επιπλέον λόγο ότι τα κέντρα αυτά, λόγω του τόπου εγκατάστασής τους και των δυνατοτήτων που διαθέτουν, μπορούν να καταστούν οι μοναδικές «θυρίδες» ενημέρωσης των επιχειρήσεων και των κοινωνικο-επαγγελματικών κύκλων σχετικά με τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και των διαφόρων κοινοτικών πρωτοβουλιών·
- β) την διενέργεια ερευνών με σκοπό την αξιολόγηση, μέσω εξαμηνιαίων πινάκων, της προόδου που σημειώνεται στην ενιαία αγορά. Οι εν λόγω έρευνες δίδουν τη δυνατότητα στους τοπικούς επιχειρηματίες να παρέχουν άμεσα στοιχεία για την αξιολόγηση της κατάστασης της ενιαίας αγοράς και κυρίως να προβαίνουν στην ιεράρχηση και τον προσδιορισμό των εμποδίων που θεωρούν ότι συνεχίζουν να παρεμβάλλονται στην απρόσκοπτη λειτουργία της·
- γ) την παροχή πληροφοριών προς τους καταναλωτές μέσω ενός δικτύου Ευρωθυρίδων (Euroguichets), το οποίο βρίσκεται ακόμη σε πειραματικό στάδιο και θα πρέπει να αναπτυχθεί περισσότερο (υφίστανται 11 κέντρα)·
- δ) τη δημιουργία ενός δικτύου εξώδικη διευθέτησης των καταναλωτικών διαφορών, μέσω της προώθησης της εφαρμογής ταχύρυθμων, απλών, και όσο το δυνατόν λιγότερο δαπανηρών διαδικασιών που αποσκοπούν στην επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των δύο μερών. Δεδομένου ότι το εν λόγω δίκτυο βρίσκεται ακόμη στο στάδιο του σχεδιασμού, θα πρέπει να διασφαλιστεί η εναρμόνισή του σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

- ε) την ανάπτυξη διασυνοριακών κοινωνικών συνεργασιών μέσω των κέντρων Eures, που επέτρεψαν ήδη την ανάληψη καινοτόμων δράσεων για τη διευκόλυνση της δημιουργίας διασυνοριακών αγορών εργασίας (υφίστανται 18 κέντρα).
- στ) την παρακολούθηση των εξελίξεων στις αγορές εργασίας μέσω της δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για την απασχόληση, που επέτρεψε την ανάπτυξη επιχειρησιακής συνεργασίας της Επιτροπής με τις κοινωνικές διοικήσεις των κρατών μελών.
- ζ) την προώθηση των ανταλλαγών μεταξύ φοιτητών, καθηγητών, μαθητευόμενων και ερευνητών. Οι εν λόγω ανταλλαγές αναπτύχθηκαν σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ιδιαίτερα μέσω των προγραμμάτων Σωκράτης και Leonardo.
- η) την ανάπτυξη του διαλόγου με τους πολίτες και τους επιχειρηματικούς κύκλους, με την ανάληψη ενημερωτικών εκστρατειών και την ανάπτυξη του διαλόγου, ιδιαίτερα όσον αφορά τα δικαιώματά τους στην ενιαία αγορά.
- θ) τη συνεχή ενημέρωση των ευρωπαίων σχετικά με την πορεία των κοινοτικών δράσεων μέσω της βάσεως δεδομένων Euroρα, η οποία αποτελεί σήμερα την ευρύτερα χρησιμοποιούμενη ιστοδέση του Διαδικτύου στην Ευρώπη.
- ι) την άμεση εξάλειψη των εμποδίων που παρεμβάλλονται μέσω της δημιουργίας κέντρων συντονισμού για την ενιαία αγορά σε όλα τα κράτη μέλη (βλέπε σημείο 3.2).
- ια) την προώθηση των ανταλλαγών μόνιμων υπαλλήλων μεταξύ των κρατών μελών, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της τελωνειακής συνεργασίας. Οι εν λόγω ανταλλαγές έχουν τελευταία εξασθενήσει και, για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ενισχυθούν τους με τον καθορισμό περισσότερο φιλόδοξων στόχων, δεδομένου ότι έχουν αυξηθεί σημαντικά οι κοινές προσπάθειες που θα πρέπει να αναλάβουν τα κράτη μέλη προκειμένου να βελτιώσουν τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.
- ιβ) την πραγματοποίηση δοκιμών απλούστευσης των κανονιστικών διατάξεων με τη διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής των χρηστών των εν λόγω διατάξεων, μέσω των προγραμμάτων SLIM (απλούστευση της νομοθεσίας στον τομέα της εσωτερικής αγοράς) και BEST (ειδική ομάδα για την απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος). Επί του παρόντος, τα εν λόγω σχέδια βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο με ανεπαρκή αποτελέσματα, όσον αφορά την πραγματική επίδραση που έχουν στην κατάρτιση των κανονιστικών διατάξεων, κυρίως λόγω της καθυστέρησης που παρουσιάζει η λήψη των σχετικών αποφάσεων εκ μέρους του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου. Είναι απαραίτητο να βελτιωθεί η παρακολούθησή τους και να προωθηθεί η εφαρμογή τους σε ευρύτερη κλίμακα.
- ιγ) την οργάνωση, μέσω των Ευρωπαϊκών Γραφείων που έχουν δημιουργηθεί σε διάφορες χώρες της Ένωσης, συστημάτων τεχνικής παρακολούθησης και ελέγχου μίας σειράς ειδικότερων πτυχών της ενιαίας αγοράς (φάρμακα, σήματα, περιβάλλον, κατάρτιση, κ.λπ.).
- ιδ) την ανάπτυξη διαπεριφερειακών συμπράξεων (EURO-PARTENARIAT, INTERPRISE, κ.λπ.), που σήμερα, εν όψει των νέων προοπτικών που προσφέρει η καθιέρωση του ευρώ στην ενιαία αγορά, θα πρέπει να ενισχυθούν εκ νέου.
- ιε) την ενθάρρυνση της μεταφοράς τεχνολογίας, κυρίως όσον αφορά τις ΜΜΕ, με την ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων, ιδιαίτερα των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, και του προγράμματος πλαίσιο E&A, στο οποίο συμμετέχουν ευρύτατα οι καινοτόμες μικρές επιχειρήσεις και το οποίο ενθαρρύνει τη σύναψη εταιρικών σχέσεων μεταξύ των μικρών επιχειρήσεων και των μεγαλύτερων επιχειρήσεων καθώς και των ερευνητικών κέντρων.
- ιστ) την προώθηση έργων υποδομών μέσω μεγάλων διευρωπαϊκών δικτύων. Τα εν λόγω έργα έχουν σημειώσει σημαντική καθυστέρηση, σε σχέση με τους αρχικούς στόχους, κυρίως για λόγους διοικητικούς και χρηματοδοτικούς, και γι' αυτό η υλοποίησή τους θα πρέπει να επιταχυνθεί.

3.2. Σε κάθε κράτος μέλος δημιουργήθηκαν, με την προτροπή της Επιτροπής, Κέντρα Συντονισμού για την ενιαία αγορά με σκοπό την άμεση και διμερή, μεταξύ κρατών, διευθέτηση των προβλημάτων που παρεμβάλλουν εμπόδια στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Επίσης, δημιουργήθηκαν χώροι επαφής τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις σχετικά με την ενιαία αγορά.

3.2.1. Εκπρόσωποι του ΠΕΑ άρχισαν να επισκέπτονται τα Κέντρα Συντονισμού με σκοπό να επιβεβαιώσουν την αποτελεσματική λειτουργία τους και την κατάσταση που επικρατεί σε σχέση με τα προβλήματα που δεν έχουν ακόμη επιλυθεί. Συνοπτικά, οι επισκέψεις αυτές ήταν οι ακόλουθες:

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε εκπροσώπους 6 Κέντρων Συντονισμού:

- στο Βερολίνο τον Ιούνιο του 1999.
- στο Λονδίνο και στο Δουβλίνο τον Ιούλιο του 1999.
- στο Ελσίνκι και στην Στοκχόλμη τον Σεπτέμβριο του 1999.
- στη Ρώμη τον Μάρτιο του 2000.
- στη Λισαβόνα τον Ιούνιο του 2000.
- στο Παρίσι τον Νοέμβριο 2000.

3.2.2. Τα βασικά συμπεράσματα που εξήχθησαν μετά από τις διάφορες συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως:

- α) Υπάρχει μία τάση άμεσης προσφυγής στα δικαστήρια αντί να επιδιώκεται η εξεύρεση λύσης με διαμεσολάβηση. Παρά το γεγονός αυτό, η ύπαρξη και μόνο ενός σημείου επαφής ωθεί τους αντιδίκους να αποσύρουν τις αγωγές που έχουν καταθέσει.
- β) Η κύρια δυσκολία που υπάρχει αφορά την παροχή πληροφοριών προς τις επιχειρήσεις και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ.

- γ) Τα περισσότερα προβλήματα οφείλονται στην έλλειψη πληροφόρησης και στην κακή ερμηνεία των «φαιών ζωνών» της νομοθεσίας.
- δ) Οι περισσότερες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν δυσκολίες απευθύνονται στις Ευρωθυρίδες διότι δεν γνωρίζουν επαρκώς τα Κέντρα Συντονισμού.
- ε) Οι επαφές μεταξύ των επιχειρήσεων και των Κέντρων Συντονισμού είναι άμεσες και δεν γίνονται μέσω εθνικών οργανώσεων.
- στ) Οι επιχειρήσεις που προσφεύγουν στα Κέντρα Συντονισμού είναι κυρίως εκείνες που αντιμετωπίζουν προβλήματα στις ξένες αγορές, ενώ το αντίστροφο συμβαίνει σπανίως.
- ζ) Οι προσωπικές επαφές μεταξύ όλων Κέντρων αποτελούν ένα σημαντικό πλεονέκτημα για την καλύτερη επίλυση των προβλημάτων.
- η) Όσον αφορά το περιεχόμενο, οι τομείς στους οποίους παρουσιάζονται συχνότερα προβλήματα είναι οι ακόλουθοι: η τοποθέτηση των εργαζομένων σε κάποια θέση, η φορολογία, ο έλεγχος της ποιότητας των προϊόντων, η αμοιβαία αναγνώριση, οι αποκλίνουσες ερμηνείες που δίδονται στις νομικές διατάξεις, και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών.
- θ) Η ατελής μεταφορά των ευρωπαϊκών νομοθετικών διατάξεων αποτελεί ένα βασικό πρόβλημα, ιδιαίτερα όσον αφορά ορισμένους τομείς όπως οι ακόλουθοι: η πιστοποίηση και ιδιαίτερα τα τεχνικά πρότυπα, τα γεωργικά προϊόντα διατροφής, η άμεση και η έμμεση φορολογία, και η ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων.
- ι) Πολλά προβλήματα οφείλονται στις τοπικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες, ιδιαίτερα όσον αφορά την ύπαρξη διαφορών μεταξύ των νομοθεσιών.
- κ) Ένας δυσανάλογος αριθμός προβλημάτων αφορά τις υποψήφιες χώρες.
- 3.2.3. Η προεδρία θεώρησε τις εν λόγω επισκέψεις ως ιδιαίτερα χρήσιμες και η γενική εντύπωση που επικρατεί είναι πολύ θετική δεδομένου ότι τα Κέντρα κατόρθωσαν να επιλύσουν ορισμένα συγκεκριμένα προβλήματα σε άμεση επαφή με τους χρήστες. Επίσης, τα Κέντρα επέτυχαν να συνεργασθούν επιτυχώς με τα κράτη μέλη και να προωθήσουν τη συνεργασία σε επίπεδο κρατών μελών.
- 3.3. Πολυάριθμες πρωτοβουλίες ανέλαβαν, επίσης, και οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς όχι μόνον σε συνεργασία με την Επιτροπή αλλά και αυτόνομα με ή χωρίς την παροχή κρατικών ενισχύσεων:
- α) οι κοινωνικοί εταίροι ανέπτυξαν, βάσει των προβλεπομένων από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και με δική τους πρωτοβουλία, ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο που κατέληξε στην υπογραφή συμβατικών συμφωνιών. Ήδη έχουν υπογραφεί τρεις συμφωνίες (γονική άδεια, εργασία ορισμένου χρόνου, μερική απασχόληση) οι οποίες στη συνέχεια μετατράπηκαν από το Συμβούλιο σε οδηγίες. Η εμφάνιση των κοινωνικών εταίρων στο προσκήνιο αποτελεί εξέλιξη ιδιαίτερα σημαντική και με πολλές δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης η οποία ανοίγει το δρόμο για τη δημιουργία μίας Ευρώπης που θα βασίζεται περισσότερο στις συλλογικές συμβάσεις και στη συμμετοχική αυτορρύθμιση.
- β) δημιουργήθηκαν περισσότερα από 600 ευρωπαϊκά συμβούλια επιχειρήσεων στην ΕΕ, πολλά εκ των οποίων πριν από τη θέσπιση των διατάξεων της οδηγίας.
- γ) τέθηκαν σε εφαρμογή 60 περιφερειακά σύμφωνα για την απασχόληση στις διάφορες περιφέρειες της ΕΕ που συνέβαλαν στη σύναψη νέων τοπικών εταιρικών σχέσεων.
- δ) δημιουργήθηκαν χιλιάδες ευρωπαϊκά πρότυπα από τα ευρωπαϊκά όργανα τυποποίησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC), και Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τυποποίησης των Τηλεπικοινωνιών (ETSI)), γεγονός που αποτελεί σημαντική εξέλιξη, απαραίτητη για τη διασφάλιση της κανονιστικής συνοχής της ΕΕ, παρά το ότι τα εθνικά πρότυπα, όχι μόνον δεν μειώθηκαν, αλλά συνέχισαν να αυξάνονται σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό.
- ε) το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας χορήγησε 480 000 ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Τα εν λόγω ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας εξασφαλίζουν στους κατόχους τους την απαραίτητη πνευματική και βιομηχανική προστασία στο κράτος μέλος της επιλογής τους, παρά το γεγονός ότι μόνον με τη θέσπιση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, που αναμένεται εδώ και πολύ καιρό αλλά παραμένει ακόμη στο στάδιο του σχεδιασμού, θα παρασχεθεί ολοκληρωμένη κάλυψη σε ολόκληρη την ΕΕ με μικρότερο κόστος.
- στ) οι αμοιβαίες αναγνωρίσεις έχουν διευκολυνθεί από τις συμφωνίες πιστοποίησης που έχουν συναφθεί σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Παρά το γεγονός αυτό, οι εν λόγω συμφωνίες δεν είναι αρκετές και θα πρέπει να συναφθούν περισσότερες κατά τη διάρκεια των επόμενων ετών.
- ζ) διεξάχθηκαν πολυάριθμες έρευνες σε πολλά κράτη μέλη με αντικείμενο την ενιαία αγορά, συχνά με πρωτοβουλία των εργοδοτικών οργανώσεων ή σε συνεργασία με αυτές, οι οποίες ήσαν συμπληρωματικές των ερευνών που διεξήγαγε η Επιτροπή.
- η) η προοπτική της δημιουργίας μίας ευρωπαϊκής χρηματιστηριακής αγοράς, μετά την καθιέρωση του ευρώ, είχε ως αποτέλεσμα την ανάληψη πολλών πρωτοβουλιών, συγκεκριμένα την Euronext, και τη σύναψη μίας συμφωνίας μεταξύ της Φρανκφούρτης και του Λονδίνου. Στο άμεσο μέλλον θα υπάρξουν στον εν λόγω τομέα στρατηγικής σημασίας εξελίξεις, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι η οικονομική και νομοματική ένωση, όπως και η παγκοσμιοποίηση, καθιστούν, αναπόφευκτα, απαραίτητη την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ενοποίηση της ευρωπαϊκής χρηματιστηριακής αγοράς.
- θ) δημιουργήθηκαν ενώσεις νέων επιχειρηματιών (junior-entrepreneurs, κ.λπ.) σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

- ι) δημιουργήθηκαν πολυάριθμες ενώσεις προώθησης των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου προκειμένου να βοηθήσουν τις νέες επιχειρήσεις της νέας οικονομίας και τις ΜΜΕ. Η επιτάχυνση της τεχνολογικής προόδου, κυρίως μέσω της μηχανοργάνωσης, αποτελεί τόσο αιτία όσο και πηγή ανάπτυξης σημαντικών ευρωπαϊκών καινοτόμων πρωτοβουλιών·
- ια) υιοθετήθηκαν ευρωπαϊκοί κώδικες συμπεριφοράς των ενώσεων και των επιχειρήσεων προκειμένου να προωθηθεί η εναρμόνιση των μεθόδων εργασίας στην ενιαία αγορά·
- ιβ) η προώθηση και η θέσπιση του κατάλληλου για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου πλαισίου αποτελούν ολόένα και περισσότερο αντικείμενο αυτορρύθμισης, με στόχο τη διασφάλιση της εφαρμογής δεοντολογικών κανόνων και την προστασία των καταναλωτών. Πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη η οποία πρέπει να συνεχιστεί·
- ιγ) δημιουργήθηκαν τελευταία οι κατάλληλοι μηχανισμοί για την ανάπτυξη του θεσμού της χορηγίας από τις επιχειρήσεις. Η εν λόγω εξέλιξη αποτελεί σημαντική οικονομική και πολιτιστική καινοτομία η οποία αξίζει να αναφερθεί ιδιαίτερα·
- ιδ) αναλήφθηκαν δράσεις στήριξης και νομικής συνεργασίας επαγγελματικών οργανώσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων, και ενώσεων δικηγόρων οι οποίες αναπτύσσονται παράλληλα με τη δημιουργία της μεγάλης αγοράς στους τομείς της ελεύθερης κυκλοφορίας, εργασίας, και κατανάλωσης στα διάφορα κράτη μέλη·
- ιε) συνεχίζουν να αναπτύσσονται η αστική συνεργασία και οι αδελφοποιήσεις, που αποτελούν πρωτοβουλίες που έχουν ήδη αποδειχθεί αποτελεσματικές, τόσο μεταξύ πόλεων μικρού και μεσαίου μεγέθους όσο και μεταξύ μεγάλων μητροπόλεων, με στόχο τη διάδοση των εμπειριών που έχουν αποκτηθεί στους διάφορους τομείς, όπως το περιβάλλον, οι μεταφορές, η ασφάλεια, ο πολιτισμός, κ.λπ·
- ιστ) συνάφθηκαν, γενικά, τοπικές και περιφερειακές εταιρικές σχέσεις σε πολλές περιφέρειες, που συμβάλλουν στη σύνδεση του συνόλου της επικράτειας της ΕΕ μέσω του σχηματισμού αποκεντρωμένων δικτύων με στόχο την ενίσχυση της αλληλεγγύης και των ανταλλαγών. Επίσης η αύξηση του αριθμού των γραφείων αντιπροσώπευσης των περιφερειών ενώπιον των κοινοτικών θεσμικών οργάνων (194 αντιπροσωπίες μέχρι σήμερα) επέτρεψε την ανάπτυξη εποικοδομητικών επαφών και την αύξηση του αριθμού των εταιρικών σχέσεων που συνάπτονται·
- ιζ) διοργανώθηκαν κύκλοι μαθημάτων για την κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ιδιαίτερα μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου του Στρασβούργου. Ο τομέας αυτός αναμένεται να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο ιδιαίτερα λόγω της προοπτικής ανάπτυξης της συνεργασίας των διοικήσεων των κρατών μελών στην ενιαία αγορά·
- ιη) θεσμοθετήθηκε ο διατλαντικός διάλογος εκ μέρους των ευρωπαϊκών επιχειρηματικών κύκλων στο πλαίσιο του Διατλαντικού Επιχειρηματικού Διαλόγου (TABD) ενώ, παράλληλα, διεξήχθησαν πολλές συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης

(π.χ., Ρωσία, Ιαπωνία) οι οποίες διευκολύνουν, χάρη σε μία συνεκτική ευρωπαϊκή προσέγγιση, την ανάπτυξη των επαφών και τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών μεταξύ της ΕΕ και των κυριότερων εταίρων της.

4. Η επίδραση και τα όρια των εν λόγω πρωτοβουλιών

4.1. Διαπιστώνεται ότι ένας μεγάλος αριθμός των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται αφορά κυρίως τη στήριξη των ΜΜΕ, οι οποίες χρειάζονται πολύ μεγαλύτερη βοήθεια από ό,τι οι μεγάλες επιχειρήσεις προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από τις δυνατότητες που προσφέρει η ενιαία αγορά.

4.2. Επίσης, παρατηρείται ότι ο αριθμός των πρωτοβουλιών που αφορούν άλλους τομείς και άλλους παράγοντες είναι μικρότερος από τον αριθμό των πρωτοβουλιών που αφορούν τις επιχειρήσεις. Παρά το γεγονός αυτό, υφίστανται ορισμένες πρωτοβουλίες του είδους αυτού, ιδιαίτερα όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων των εργαζομένων. Οι πρωτοβουλίες που αφορούν τους καταναλωτές είναι πολύ λιγότερες.

4.3. Ως προς το περιεχόμενο θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν τελευταία αφορούν το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Στους εν λόγω τομείς διαπιστώνεται σημαντική καθυστέρηση ως προς την ενημέρωση και τη συνεργασία η οποία πρέπει να αντιμετωπισθεί ιδιαίτερα όσον αφορά τις ΜΜΕ.

4.4. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες καταδεικνύουν την αποκέντρωση της διαχείρισης της ενιαίας αγοράς και την ολόένα και μεγαλύτερη συμμετοχή τόσο των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων όσο και των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων.

4.5. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες έχουν σημαντικά θετικά αποτελέσματα

4.5.1. Υφίστανται σήμερα μέσα άμεσης και συνεχούς ενημέρωσης των ευρωπαίων πολιτών, η χρησιμοποίηση των οποίων είναι ουσιαστικά δωρεάν, είτε πρόκειται για τις ιστοθέςεις του Διαδικτύου, ιδιαίτερα της ιστοθέςεις Euroρα, είτε για τα δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων που έχουν συναφθεί σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί πραγματική επανάσταση σε σχέση με την κατάσταση που επικρατούσε μόλις πριν από μερικά χρόνια.

4.5.2. Η άμεση αυτή δυνατότητα ενημέρωσης αποτελεί πραγματική πρόκληση για τους ευρωπαίους πολίτες προκειμένου να επωφεληθούν από τις ελευθερίες που τους παρέχονται, να αναλάβουν νέες πρωτοβουλίες, και να συμβάλουν στην ουσιαστική καθημερινή λειτουργία της ενιαίας αγοράς σε τοπικό επίπεδο.

4.5.3. Έχουν αναπτυχθεί εταιρικές σχέσεις σε όλα τα επίπεδα στις οποίες συμμετέχουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη, και οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι με σκοπό την επίτευξη κοινών στόχων.

4.5.4. Η διαχείριση της ενιαίας αγοράς αποτελεί ολοένα και περισσότερο μία κοινή αποστολή, ενώ οι διοικήσεις και οι κοινωνικοεπαγγελματικές οργανώσεις αναλαμβάνουν ρόλο καθοριστικής σημασίας για την πραγματοποίηση των κατάλληλων προσαρμογών σε τοπικό επίπεδο.

4.5.5. Δημιουργούνται ολοένα και περισσότερο χώροι ελεύθερης διαπραγμάτευσης και αυτορρύθμισης οι οποίοι αποτελούν τον προάγγελο μίας νέας μορφής διακυβέρνησης της Ευρώπης που δεν θα είναι πλέον συγκεντρωτική, δεν θα βασίζεται σε μία προσέγγιση «από την κορυφή προς τη βάση», αλλά θα είναι πιο πολυφωνική και «διαλογική», βάσει μίας προσέγγισης «από τη βάση προς την κορυφή», και θα διαπνέεται από μία νέα αντίληψη περί κατανομής των αρμοδιοτήτων.

4.5.6. Αναπτύσσεται μία πραγματικά ευρωπαϊκή αγορά εργασίας, ιδιαίτερα στις παραμεθόριες περιοχές, χάρη κυρίως στις ανταλλαγές που πραγματοποιούνται και στις ενισχύσεις που παρέχονται.

4.5.7. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες συμβάλλουν καθοριστικά στην εξάλειψη των διοικητικών και πολιτιστικών εμποδίων που συνεχίζουν να υφίστανται, συμπληρώνοντας κατά τον τρόπο αυτό τις νομοθετικού χαρακτήρα οδηγίες.

4.5.8. Επίσης, οι εν λόγω πρωτοβουλίες αποτελούν σημαντικό μέσο αποκάλυψης των εμποδίων, κυρίως νομικών εμποδίων, που συνεχίζουν να υπάρχουν και που συχνά παρεμποδίζουν την ανάπτυξη των πρωτοβουλιών αυτών.

4.5.9. Οι πρωτοβουλίες αυτές συνιστούν μία δεξαμενή ορθών πρακτικών και συμβάλλουν στη διάδοση ιδεών και επιτυχών πρακτικών, καθιστώντας, έτσι, την ενιαία αγορά πεδίο δοκιμής καινοτομιών.

4.5.10. Οι κοινές δράσεις που αναλαμβάνονται στην ενιαία αγορά και έναντι των τρίτων αγορών συμβάλλουν στη διαμόρφωση κοινών ταυτοτήτων, διασυνοριακών ή πραγματικά ευρωπαϊκών.

4.6. Επίσης, οι εν λόγω πρωτοβουλίες καταδεικνύουν, αφενός, τα όρια που υφίστανται μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών και, αφετέρου, το γεγονός ότι είναι πολύ ευκολότερη η αντιμετώπιση ορισμένων κατηγοριών προβλημάτων:

4.6.1. Οι ψυχολογικές πτυχές

- οι Ευρωπαίοι (πολίτες, καταναλωτές, συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιχειρηματίες) δεν γνωρίζουν πάντα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, παρά την ήδη υπάρχουσα ευρεία ενημέρωση·
- συνεχίζεται η παρεμβολή γλωσσικών και πολιτιστικών εμποδίων παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την εξάλειψή τους με τις εν λόγω πρωτοβουλίες.

4.6.2. Οι νομικές πτυχές

- καθίσταται ολοένα και περισσότερο εμφανής, ιδιαίτερα όσο αναπτύσσεται η ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών, η έλλειψη των κατάλληλων νομικών μηχανισμών (βλέπε καταστατικό ευρωπαϊκής εταιρείας, κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, κατάργηση της διπλής φορολόγησης, κ.λπ.).

4.6.3. Οι τεχνικές πτυχές

- οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται είναι συχνά αποσπασματικές με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι δυνατότητες συνέργιας με συμπληρωματικές πρωτοβουλίες·
- η σχέση κόστους/οφέλους των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται, ο καινοτόμος και υποδειγματικός τους χαρακτήρας και η αποτελεσματικότητά τους για όσους συμμετέχουν σε αυτές, κυμαίνονται σημαντικά, παρά το γεγονός ότι η ορθή αξιολόγησή τους είναι συχνά δύσκολη.

4.6.4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με έρευνα που εκπόνησε το 1999 μεταξύ 3 000 επιχειρήσεων διαφορετικού μεγέθους, τομέα δραστηριότητας και εθνικότητας, προέβη στον εντοπισμό ορισμένων εξ αυτών των εμποδίων. Παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις αναγνωρίζουν γενικά ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί τόσο ως προς τη συχνότητα εμφάνισης των εμποδίων όσο και ως προς τη σοβαρότητά τους, ωστόσο η ΟΚΕ εντόπισε ορισμένα σοβαρά εμπόδια κατά τις διάφορες ακροάσεις που πραγματοποιήσε:

- το επιπρόσθετο κόστος που προκαλείται λόγω της ανάγκης να καταστούν συμβατά προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν εθνικές προδιαγραφές·
- η υπερβολική χορήγηση κρατικών ενισχύσεων που ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις εις βάρος του ανταγωνισμού·
- οι δυσκολίες που οφείλονται στην εφαρμογή μη ομοιόμορφων συστημάτων και διαδικασιών του ΦΠΑ·
- οι περιορισμοί πρόσβασης στις αγορές και η ύπαρξη αποκλειστικών δικτύων·
- το υψηλό κόστος της χρηματοδότησης διασυνοριακών δραστηριοτήτων·
- η ανεπαρκής αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, της εμπορικής απάτης, και των δραστηριοτήτων πειρατείας και παραποίησης προϊόντων·
- η έλλειψη νομικής ασφάλειας σε σχέση με τις συμβάσεις που συνάπτονται και τις διασυνοριακές συναλλαγές.

5. Συστάσεις της ΟΚΕ

5.1. Λόγω της υπερβολικής αύξησης του αριθμού των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται, η πρωτοβουλία Prism έχει ως στόχο:

- τη θέσπιση κριτηρίων για τον καθορισμό των «ορθών πρακτικών»·
- την κατάργηση των εμποδίων που παρεμβάλλονται, και
- την προβολή των βέλτιστων πρακτικών.

5.2. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί η ΟΚΕ ζητεί από τους λοιπούς παράγοντες της ενιαίας αγοράς, δηλαδή τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις κοινωνικοοικονομικές οργανώσεις, να εντείνουν τις προσπάθειές τους στους ακόλουθους τομείς:

5.2.1. Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα θα πρέπει:

5.2.1.1. να εξαλείψουν τα εμπόδια που παρεμβάλλονται ακόμη στην ανάληψη πρωτοβουλιών στην ενιαία αγορά, θεσπίζοντας την αναγκαία νομική βάση (κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, καταστατικό ευρωπαϊκής εταιρείας, κ.λπ.)·

5.2.1.2. να διασφαλίσουν ώστε οι κοινοτικές ενισχύσεις να συνδέονται περισσότερο με την προώθηση καινοτόμων συμπράξεων με τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταιριών·

5.2.1.3. να επανεργοποιήσουν ορισμένες κοινοτικές πρωτοβουλίες με στόχο την εκπλήρωση των προσδοκιών των χρηστών, ιδιαίτερα όσον αφορά το Γραφείο Προσέγγισης των Επιχειρήσεων (BC-Net, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνεργασίας και Προσέγγισης των Επιχειρήσεων) και B.R.E. (Γραφείο Συνεργασίας των Επιχειρήσεων), το πρόγραμμα Interprise ή το πρόγραμμα Mattheus για την ανταλλαγή δημοσίων υπαλλήλων·

5.2.1.4. να προωθήσουν την ανάληψη νέων πρωτοβουλιών με στόχο την ικανοποίηση ορισμένων απαιτήσεων που αφορούν, κυρίως, τη βελτίωση της ασφάλειας των προϊόντων, την προστασία των καταναλωτών, το περιβάλλον, την καταπολέμηση της απάτης·

5.2.1.5. να ενθαρρύνουν τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς προκειμένου να επιδιώξουν τη δημιουργία χώρων διαπραγμάτευσης και χώρων αυτορρύθμισης με στόχο τον σαφή προσδιορισμό και τη συμπλήρωση των κανόνων της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

5.2.2. Τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει:

5.2.2.1. να βελτιώσουν τη λειτουργία και να προβάλλουν περισσότερο το έργο των Σημείων Επαφής και των Κέντρων Συντονισμού, ιδιαίτερα για να διασφαλιστεί η επαρκής ενημέρωση των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με το έργο και τη λειτουργία των εν λόγω οργανισμών·

5.2.2.2. να επιδιώξουν μεγαλύτερη συνεργασία, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών και περιφερειών όσο και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με στόχο τη διευκόλυνση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας των διοικήσεων με σκοπό τη διασφάλιση κοινών ελέγχων·

5.2.2.3. να διασφαλίσουν τη συμβατότητα των εθνικών και τοπικών κανονιστικών ρυθμίσεων με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές και την ανάπτυξη των αμοιβαίων αναγνωρίσεων σε ευρωπαϊκή κλίμακα·

5.2.2.4. να διασφαλίσουν τη μεταφορά της ευρωπαϊκής νομοθεσίας κατά τρόπο ορθό και χωρίς καθυστερήσεις·

5.2.2.5. να επιδιώξουν, κατά την χρησιμοποίηση των κοινοτικών ενισχύσεων, τη μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και τη σύναψη εταιρικών σχέσεων που συμβάλουν στη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς·

5.2.2.6. να ενισχύσουν το ρόλο των εν λόγω πρωτοβουλιών ως των καταλληλότερων μέσων ενημέρωσης σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στην ενιαία αγορά.

5.2.3. Οι κοινωνικοοικονομικές οργανώσεις θα πρέπει:

5.2.3.1. να προβούν στην ανάληψη πρωτοβουλιών και στη ανάπτυξη συμπράξεων στην ενιαία αγορά οι οποίες εμπνέονται από τις βέλτιστες πρακτικές που έχουν εντοπισθεί στον αντίστοιχο τομέα δράσης τους·

5.2.3.2. να αναπτύξουν την διασύνδεση συμπληρωματικών πρωτοβουλιών προκειμένου να αυξηθεί η επίδραση και η συνέργιά τους στην ενιαία αγορά·

5.2.3.3. να συμμετάσχουν άμεσα, μέσω της κατάρτισης κωδίκων συμπεριφοράς και της σύναψης συμβατικών συμφωνιών, στη δημιουργία χώρων αυτορρύθμισης για τον καθορισμό και την εφαρμογή των κανόνων της ενιαίας αγοράς·

5.2.3.4. να εντοπίσουν τα προβλήματα που συνεχίζουν να υφίστανται και τις νέες ανάγκες που έχουν προκύψει και να ενημερώσουν τα αρμόδια όργανα (κυρίως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Παρατηρητήριο της Ενιαίας Αγοράς της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής).

Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης»

(2001/C 116/24)

Στις 20 Οκτωβρίου 2000, και σύμφωνα με τα άρθρα 36 και 37 της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να γνωμοδοτήσει για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 17 Οκτωβρίου 2000, το Προεδρείο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», την προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ.

Κατά την διάρκεια της 377ης συνόδου ολομελείας της, στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 30ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τον επείγοντα χαρακτήρα των εργασιών, όρισε τον κ. Bastian γενικό εισηγητή και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 107 ψήφους υπέρ, 13 ψήφους κατά και 8 αποχές.

1. Εισαγωγή

1.1. Στον τομέα της ζάχαρης, της ισογλυκόζης και του σιροπιού ινουλίνης, το καθεστώς των ποσοστώσεων παραγωγής που θεσπίζει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1785/81 παρατάθηκε αρκετές φορές. Η τελευταία παράταση είναι του 1995. Αναφέρεται σε έξι περιόδους 1995/1996 έως 2000/2001 και ενσωματώνει έναν ορισμένο αριθμό σημαντικών μεταρρυθμίσεων που ήταν αναγκαίες λόγω της γεωργικής συμφωνίας του Μαρακές το 1994 και η οποία ολοκλήρωσε τον κύκλο πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης. Αυτός ο αναθεωρημένος κανονισμός κωδικοποιήθηκε υπό τον αριθμό 2038/99.

1.2. Το άρθρο 26 παράγραφος 6 του κανονισμού αυτού αναφέρει: «το Συμβούλιο θα αποφασίσει πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 37 παράγραφος 2 της Συνθήκης το καθεστώς που θα εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 2001 στην παραγωγή ζάχαρης, ισογλυκόζης και σιροπιού ινουλίνης».

1.3. Η Επιτροπή προτείνει την παράταση του κανονισμού και των σημερινών τιμών για τις δύο περιόδους 2001/2002 και 2002/2003 υπό την επιφύλαξη των ακόλουθων μεταβολών:

- μείωση των ποσοστώσεων κατά 115 000 τόνους,
- κατάργηση του συστήματος εξίσωσης δαπανών αποθεματοποίησης,
- κατάργηση της χρηματοδότησης για την αποθεματοποίηση ζάχαρης που αναβάλλεται ή ματαιώνεται προκειμένου να γίνουν σεβαστές οι δεσμεύσεις ΓΣΔΕ,
- κατάργηση της υποχρέωσης ελάχιστης αποθεματοποίησης,
- αμφισβήτηση της αυτόματης αναπροσαρμογής των ενισχύσεων προσαρμογής που καταβάλλεται στους διυλιστές προτιμησιακής ακατέργαστης ζάχαρης ΑΚΕ και Ινδίας καθώς και της συμπληρωματικής ενίσχυσης που καταβάλλεται στους διυλιστές ακατέργαστης ζάχαρης υπερπόντιων διαμερισμάτων,

— η υποχρέωση που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη να φροντίζουν ώστε η καλλιέργεια ζαχαροτεύτων να σέβεται το περιβάλλον ή αν χρειαστεί να θεσπίσουν περιβαλλοντικές απαιτήσεις που θα πρέπει να γίνουν σεβαστές και να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή με έκθεση πριν από τις 30 Ιουνίου 2002.

1.4. Η Επιτροπή προτίθεται εξάλλου να προβεί σε έναν ορισμένο αριθμό μελετών για τη διατήρηση ή κατάργηση του καθεστώτος των ποσοστώσεων, τον βαθμό ανταγωνισμού στους διάφορους αγροεπιτησιακούς τομείς και την δυνατότητα μεταβίβασης των αλλαγών των τιμών. Τον Ιούλιο του 2002, τα αποτελέσματα των μελετών αυτών, η κατάσταση των διαπραγματεύσεων για την ΚΟΑ και η προβλεπόμενη εξέταση των καθεστώτων σιτηρών και ελαιούχων σπόρων θα πρέπει σύμφωνα με την Επιτροπή να επιτρέψει την αναθεώρηση του σημερινού καθεστώτος.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η λειτουργία του καθεστώτος των ποσοστώσεων και η χρηματοδότηση μέσω εισφορών στην παραγωγή επέτρεψαν την πλήρη ικανοποίηση της εσωτερικής ζήτησης, την τροφοδότηση μιας σταθερής ροής εξαγωγών και τον σεβασμό των δεσμεύσεων της Ένωσης έναντι του ΠΟΕ καθώς και την έναρξη των διαπραγματεύσεων διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

2.2. Η λειτουργία του καθεστώτος των τιμών και οι μηχανισμοί συναλλαγών με τις τρίτες χώρες επέτρεψαν να διασφαλισθούν επιτρεπτά εισοδήματα στις παραγωγές της ΕΟΚ και των χωρών ΑΚΕ καθώς και ικανοποιητικό επίπεδο δραστηριοτήτων στις βιομηχανίες ζάχαρης και στα δυίλιστρία.

2.3. Η πολιτική τιμών, που χαρακτηρίστηκε από μεγάλη σταθερότητα στην διάρκεια των τελευταίων ετών, επέτρεψε τη διατήρηση της τιμής της ζάχαρης σε επίπεδα συγκρίσιμα μ' αυτά των άλλων ανεπτυγμένων χωρών. Μειώθηκε κατά 36 % σε σταθερά νομισματική αξία από το 1985 ενώ παράλληλα τα τρία τέταρτα της κατανάλωσης πραγματοποιήθηκαν μέσω μεταποιημένων προϊόντων των οποίων η τιμή δεν υφίσταται τις επιδράσεις των διακυμάνσεων της τιμής της ζάχαρης.

2.4. Η κοινοτική αγορά προστατεύθηκε από τις απότομες διακυμάνσεις των παγκόσμιων τιμών και οι παραγωγοί καθώς και οι βιομηχανίες ζάχαρης δεν υποχρεώθηκαν να υποστούν τις σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες που θα μπορούσαν να προκύψουν από τις χαμηλές τιμές εισαγωγής από ορισμένες χώρες.

2.5. Το ευρωπαϊκό καθεστώς ζάχαρης προσφέρει στις εισαγωγές, από τις αναπτυσσόμενες χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού καθώς και της Ινδίας, μία μόνιμη διεξοδος ουσιαστικά στο επίπεδο της εγγυημένης ευρωπαϊκής τιμής για ποσότητα 1 600 000 τόνους ζάχαρης που προστίθεται στην κοινοτική παραγωγή.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η πρόταση της Επιτροπής αναφέρεται σε δύο περιόδους εμπορίας.

3.1.1. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει τις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, κυρίως τις γνωμοδοτήσεις του Νοεμβρίου 1992 και Απριλίου 1993⁽¹⁾ στις οποίες εκφράζονταν κατά των κανονισμών ζάχαρης μικρής διάρκειας που συντηρούν ένα κλίμα αβεβαιότητας στους παραγωγούς και τους μεταποιητές και παρεμποδίζουν τη λήψη αποφάσεων κυρίως στα θέματα των επενδύσεων.

3.1.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή αναφέρει ότι προτίθεται να επιδιώξει την χρονική σύμπτωση όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της ΚΟΑ ζάχαρης, την ενδιάμεση εξέταση στον τομέα σιτηρών/ελαιούχων σπόρων και ενδεχομένως επίσης τη μεταρρύθμιση του καθεστώτος γάλακτος.

3.1.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι δεσμεύσεις του Βερολίνου έναντι τη γεωργίας και κυρίως το δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να γίνουν σεβαστά.

3.1.4. Η ΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο να αναθεωρήσει τη διετή διάρκεια που προτείνεται από την Επιτροπή προκειμένου να υπάρξει σύμπτωση της διάρκειας του κανονισμού με τη διάρκεια του δημοσιονομικού πλαισίου που υιοθετήθηκε στο Βερολίνο τον Μάιο 1999 από τη Συνάντηση Κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων.

3.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη της ότι οι προτεινόμενες από την Επιτροπή τροποποιήσεις σε ό,τι αφορά τα αποθέματα δεν αποτέλεσαν αντικείμενο μελέτης ανικτύπου. Εκφράζει εξάλλου την έκπληξη της για τις διατάξεις που θεωρήθηκαν ως χρήσιμες στους προηγούμενους κανονισμούς και ξαφνικά προσδιορίζονται ως άχρηστες χωρίς η Επιτροπή να αναλάβει τον κόπο να δικαιολογήσει αυτήν την αλλαγή απόψεων.

3.2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες για το επίπεδο της δημοσιονομικής εξοικονόμησης που θα πρέπει να αναμένει κανείς από την κατάργηση του καθεστώτος εξίσωσης των δαπανών αποθεματοποίησης στο μέτρο που η μείωση των δαπανών θα επιφέρει αντίστοιχα την απώλεια εισοδημάτων ως αποτέλεσμα της εξάλειψης εισφορών και σχετικών καταβολών.

3.2.2. Εξάλλου η κατάργηση του καθεστώτος αποθεματοποίησης εισάγει τον κίνδυνο πώλησης με παρέμβαση εις βάρος των εθνικών και κοινοτικών προϋπολογισμών και καθιστά πιο δύσκολη και τυχαία τη θέσπιση του επιπέδου επιστροφών στις εξαγωγές τόσο κατά την εξαγωγή όσο και κατά την παραγωγή και οδηγεί στον κίνδυνο παύσης του εφοδιασμού στο τέλος της περιόδου εμπορίας.

3.2.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει η μεταφορά ζάχαρης Γ επιτρέπει διευθέτηση της συμβολής της ζάχαρης στις αγορές, στο εσωτερικό της Ένωσης και αξίζει να υποστηριχθεί.

3.2.4. Οι διατάξεις σχετικά με τα ελάχιστα αποθέματα προσφέρουν εγγύηση εφοδιασμού, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις ελλειμματικές ζώνες.

3.2.5. Η ΟΚΕ καλεί συνεπώς το Συμβούλιο να επαναφέρει τις διατάξεις για την αποθεματοποίηση.

3.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η πρόταση μείωσης των ποσοστώσεων κατά 115 000 τόνους που γίνεται από την Επιτροπή είναι άχρηστη λόγω των διατάξεων ετήσιας προσαρμογής των ποσοστώσεων που προβλέπεται στο άρθρο 10 προκειμένου να γίνουν σεβαστές οι δεσμεύσεις της ΓΣΔΕ και κρίνει ότι αυτή η διαρθρωτική μείωση των ποσοστώσεων μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες σε περίπτωση αύξησης της κατανάλωσης και ότι δεν θεωρείται θετική από τις περιοχές που ζητούν προσαρμογές των ποσοστώσεων ή που απαιτούν τη λήψη μέτρων για την αποκατάσταση των φυσικών μειονεκτημάτων.

3.4. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει ότι στην αγορά της χημικής βιομηχανίας, η ζάχαρη και το άμυλο βρίσκονται σε ανταγωνισμό. Όμως, οι επιστροφές «αμύλου» στη χημική βιομηχανία χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΠΕ στο σύνολό τους χωρίς εισφορά των παραγωγών ενώ οι επιστροφές «ζάχαρης» στη χημική βιομηχανία χρηματοδοτούνται στο μεγαλύτερο τμήμα τους από τις εισφορές των παραγωγών ζαχαροτεύτλων, ζαχαροκάλαμου και ζάχαρης. Η ΟΚΕ θεωρεί συνεπώς θεμιτό να συνεχίσουν οι κοινοτικοί πόροι να επιβαρύνονται με τις επιστροφές στην παραγωγή που διατίθενται στις 60 000 ζάχαρης που χρησιμοποιούνται στη χημική βιομηχανία.

3.5. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, όπως κάθε άλλη γεωργική δραστηριότητα ή καλλιέργεια ζαχαροτεύτλων, υπόκειται στους κανόνες προστασίας του περιβάλλοντος που ισχύουν σε περιφερειακό, εθνικό και κοινωνικό επίπεδο.

3.5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να προωθηθεί η βιωσιμότητα της γεωργίας.

(1) ΕΕ C 19 της 25.1.93 και ΕΕ C 161 της 14.6.93.

3.5.2. Τα ζαχαρότευτλα είναι μία από τις καλλιέργειες που υπεισέρχονται στην περιτροπή. Δεν παρουσιάζει ειδικούς κινδύνους. Η ΟΚΕ υποστηρίζει συνεπώς μία διαρκή διαχείριση του περιβάλλοντος οριζόντιου και σφαιρικού χαρακτήρα και όχι μία πιο μερική τομεακή θεώρηση.

3.6. Η ΟΚΕ λαμβάνει γνώση της σημείωσης της Επιτροπής βάσει της οποίας το μέλλον της ΚΟΑ πρέπει να συμπεριλάβει τις διαπραγματεύσεις διεύρυνσης.

3.6.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η σημερινή ΚΟΑ με τις διατάξεις ποσόστωσης και αναχρηματοδότησης διευκολύνει τη διεύρυνση παρεμποδίζοντας την εμφάνιση πλεονασματικών δαπανών.

3.6.2. Εξάλλου, οι υποψήφιες χώρες αναδιαρθρώνουν σήμερα την παραγωγή ζαχαροτευτλών καθώς και την βιομηχανία ζάχαρης που διαθέτουν προκειμένου να προσαρμοσθούν στην διεύρυνση και προς το σκοπό αυτό επενδύουν στον εκσυγχρονισμό του τομέα ζαχαρότευτλα/ζάχαρη. Ενσωματώνουν επίσης, ύστερα από σχετικό αίτημα της Ένωσης, το κοινοτικό κατεστημένο, δηλαδή τις διατάξεις και τους σημερινούς μηχανισμούς του καθεστώτος ζάχαρης. Η βραχυπρόθεσμη ρύθμιση, οι απειλές στο καθεστώς των ποσοστώσεων ή η εγκατάλειψη των μηχανισμών σταθεροποίησης των τιμών όπως η χρηματοδότηση του αποθέματος και της μεταφοράς πρόκειται να αναστατώσουν τις διαπραγματεύσεις και να παρεμποδίσουν τις υπό εξέλιξη προσπάθειες προσαρμογής στις υποψήφιες χώρες.

3.7. Η ΚΟΑ ζάχαρης, αν λάβουμε υπόψη τις μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1995, διασφαλίζει τον σεβασμό των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί από την ΚΟΑ.

3.7.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει αντιθέτως όσον αφορά τους κυριότερους εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία ορισμένη οπισθοχώρηση στις δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει. Οι ΗΠΑ αυξάνουν

μαζικώς τις ενισχύσεις τους στην γεωργία και προσεχώς πρόκειται να εγκαταλείψουν το «Fair Act». Η Αυστραλία χορήγησε πρόσφατα μαζικές ενισχύσεις στον τομέα της ζάχαρης, ενώ η Βραζιλία και η Ταϊλάνδη διέγραψαν τα χρέη των εταιρειών ζάχαρης των χωρών τους.

3.7.2. Η ΟΚΕ κρίνει ότι οι συμφωνίες του Βερολίνου πρέπει να γίνουν σεβαστές όπως επίσης και η διαπραγματευτική εντολή στην ΚΟΑ που προκύπτει απ' αυτές, και συνεπώς είναι ανώφελο να υπάρξουν προκαταβολικές αποφάσεις ως προς τα αποτελέσματα που θα έχουν για την ζάχαρη οι σημερινές διαπραγματεύσεις για την ΚΟΑ και τέλος ότι η ΚΟΑ μπορεί να προσαρμοστεί αν αυτό χρειαστεί στο τέλος των διαπραγματεύσεων.

4. Συμπέρασμα

4.1. Η ΟΚΕ εκφράζεται συνεπώς υπέρ μιας ρύθμισης για την ζάχαρη που θα ισχύει έως την προθεσμία του 2006.

4.2. Επιμένει επίσης στην ανάγκη διατήρησης των διατάξεων για το καθεστώς εξίσωσης των δαπανών αποδεματοποίησης, συμπεριλαμβανόμενης και της μεταφοράς.

4.3. Κρίνει ανώφελη την μείωση των ποσοστώσεων και θεωρεί ότι οι δημοσιονομικές διατάξεις σχετικά με τους πρώτους 60 000 τόνους ζάχαρης που χρησιμοποιούνται στη χημική βιομηχανία δεν πρέπει να τροποποιηθούν.

4.4. Η ΟΚΕ ζητεί εξάλλου να συνδεθεί με τις μελέτες που η Επιτροπή προτίθεται να ξεκινήσει για να αναλυθούν κυρίως οι επικρίσεις που έχουν γίνει στην ΚΟΑ, την συγκέντρωση στην αγροεπισιτιστική βιομηχανία και την μεταδοτικότητα των αλλαγών τιμής μεταξύ του παραγωγού και των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Τροπολογίες που απορρίφθηκαν

Οι ακόλουθες τροπολογίες, που ψηφίστηκαν από το ένα τέταρτο των ψηφισάντων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 3.1.4

Αντικαθίσταται η εξής πρόταση:

«Η ΟΚΕ δέχεται τη διετή περίοδο που προτείνει η Επιτροπή ώστε η ζάχαρη να περιληφθεί στην προγραμματισμένη ενδιάμεση επισκόπηση του προγράμματος 2000, όπως αποφασίσθηκε στο Βερολίνο το Μάρτιο 1999».

Αιτιολογία

Προετοιμασία για την προσχώρηση.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 29, ψήφοι κατά: 86, αποχές: 3.

Σημείο 4.1

Τροποποιείται ως εξής:

«Η ΟΚΕ εκφράζεται συνεπώς υπέρ μιας ρύθμισης για τη ζάχαρη που θα ισχύει ως την περίοδο 2002/2003».

Αιτιολογία

Για την προετοιμασία της προσχώρησης και την συνεκτίμηση της ζάχαρης στη γενική επανεξέταση των αροτραίων καλλιεργειών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 32, ψήφοι κατά: 89, αποχές: 2.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές»

(2001/C 116/25)

Στις 27 Απριλίου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω έκθεση.

Το τμήμα ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Atande Ferreira).

Κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 30ής Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 85 ψήφους υπέρ, 38 ψήφους κατά και 11 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το ζήτημα της ανεπάρκειας των κλασικών αρχών της αυτονομίας της βούλησης, της ισότητας των μερών και της ελευθερίας στη σύναψη συμβάσεων, που συνοψίζονται με το λατινικό απόφθεγμα «*pacta sunt servanda*» και αποτελούν σταθερές των βασικών αρχών των ευρωπαϊκών νομικών συστημάτων αστικού δικαίου, είτε ακολουθούν είτε όχι τον Ναπολέοντειο Κώδικα, για τη ρύθμιση, με δικαιοσύνη και ισότητα, των συμβατικών σχέσεων, κυρίως με ιδιώτες, έχασε έδαφος, στο απόγειο της βιομηχανικής εποχής, με την εμφάνιση των αποκαλούμενων «τυποποιημένων συμβάσεων»⁽¹⁾. Με βασικά χαρακτηριστικά την οικονομική υπεροχή ενός εκ των συμβαλλομένων, που του παρέχει τις προϋποθέσεις να υπαγορεύει τις ρήτρες στον άλλον, την μονομέρεια των ρητρών, που έχουν συνταχθεί με γνώμονα κυρίως το συμφέρον του ισχυρότερου μέρους, την έλλειψη δυνατότητας μεταβολής του υποχρεωτικού κειμένου, που θέτει στο ασθενέστερο μέρος το δίλημμα «φύγε αν δεν σου αρέσει»⁽²⁾, οι τυποποιημένες συμβάσεις προκαλούν διάφορα προβλήματα, κυρίως στο επίπεδο της διαμόρφωσης της βούλησης και του περιεχομένου τους, που εκφράζεται με γενικούς μη διαπραγματεύσιμους όρους.

1.2. Σε αρκετά ευρωπαϊκά κράτη έχουν εμφανιστεί, σε διάσπαρτους νόμους ή ενσωματωμένοι στους αντίστοιχους Αστικούς Κώδικες, ειδικοί κανόνες με σκοπό να καταστεί προφανής η αδικία που απορρέει από τη χρήση ορισμένου τύπου συμβατικών ρητρών, που αποτελούνται κυρίως από «γενικούς όρους» συμβάσεων που έχουν συνταχθεί εκ των προτέρων και που έχουν προκαλέσει κυριολεκτική δυσαρμονία μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Στη Δανία ο νόμος για τις εμπορικές πρακτικές είναι του 1974· ο γερμανικός «AGB-Gesetz» χρονολογείται από το Δεκέμβριο του 1976· ο αγγλικός «Unfair Contract Terms Act» από το 1977· ο «Sale of Goods and Supply of Services Act» της Ιρλανδίας,

δημοσιεύτηκε το 1980· του 1983 είναι ο νόμος του Λουξεμβούργου που ορίζει είκοσι κατηγορίες καταχρηστικών ρητρών· ο πορτογαλικός νόμος για τις «γενικές ρήτρες των συμβάσεων» δημοσιεύτηκε το 1985.

1.3. Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, ανατέθηκε στο Συμβούλιο της Ευρώπης να διατυπώσει, στις 16 Νοεμβρίου 1976, μια Σύσταση σχετικά με τις καταχρηστικές συμβάσεις⁽³⁾. Στο κοινοτικό επίπεδο, το ζήτημα προέκυψε για πρώτη φορά κατά το 1ο Πρόγραμμα για μια Πολιτική για τους Καταναλωτές⁽⁴⁾, αφού η Επιτροπή έλαβε ρητή εντολή από το Συμβούλιο στο 2ο Πρόγραμμα του 1981 για να καταρτίσει ένα έγγραφο προβληματισμού επί του θέματος⁽⁵⁾. Η Επιτροπή απάντησε στο αίτημα με τη μορφή ανακοίνωσης στο Συμβούλιο, στις 14 Φεβρουαρίου 1984⁽⁶⁾.

1.4. Στις 27 Ιουλίου 1990 η Επιτροπή διατύπωσε την πρότασή της που μετατράπηκε μεταγενέστερα σε οδηγία 93/13/ΕΚ της 5ης Απριλίου 1993⁽⁷⁾.

1.5. Ο στόχος της οδηγίας 93/13/ΕΚ, που αναφέρεται σαφώς στην εισαγωγή της και στο άρθρο 1, είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ ενός επαγγελματία και ενός καταναλωτή, και στο βαθμό που κρίνεται αναγκαίο η κατάργηση των καταχρηστικών ρητρών σύμφωνα με κριτήρια αξιολόγησης ή ενιαίους κανόνες, προκειμένου να διευκολυνθεί η εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς και να προστατευθεί ο πολίτης ως καταναλωτής όταν αποκτά αγαθά ή υπηρεσίες με συμβάσεις που διέπονται από τη νομοθεσία των κρατών μελών, άλλων από το δικό του.

⁽³⁾ Ψήφισμα 76(47) του Συμβουλίου της Ευρώπης της 16.11.1976.

⁽⁴⁾ Εγκρίθηκε με ψήφισμα του Συμβουλίου στις 14.4.1975.

⁽⁵⁾ Σημείο 30ο: η Επιτροπή θα παρουσιάσει, κατά πρώτον, ένα έγγραφο προβληματισμού στο οποίο θα διατυπώνει την προβληματική σχετικά με το θέμα αυτό και τις διάφορες πιθανές επιλογές, προκειμένου να εναρμονιστούν οι όροι του ανταγωνισμού που ενδέχεται να επηρεαστούν από τις δυσαρμονίες στον τομέα αυτόν (Εφημερίδα της ΕΚ 5-81).

⁽⁶⁾ COM(84) 55 τελικό· Εφημερίδα της ΕΚ. Συμπλήρωμα. 1-84.

⁽⁷⁾ ΕΕ L 95 της 21.4.1993.

⁽¹⁾ Ο μεγάλος γάλλος νομικός Saleilles ήταν εκείνος που, το 1901, ονόμασε έτσι τις προτάσεις συμβάσεων με προκαθορισμένο και μη διαπραγματεύσιμο περιεχόμενο, έκφραση που καθιερώθηκε στις χώρες της λατινικής παράδοσης και μεταφράστηκε στα συστήματα του «common law» ως «standard form contracts».

⁽²⁾ Carbonnier, «*Droit Civil*», 6η έκδοση, T4, 1969, σ. 53.

1.6. Από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αποκλείστηκαν ρητά:

- οι συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ επαγγελματιών·
- ή μεταξύ καταναλωτών·
- οι συμβάσεις εργασίας·
- οι συμβάσεις που σχετίζονται με κληρονομικά δίκαια και με την οικογενειακή κατάσταση·
- και οι συμβάσεις σχετικά με την ίδρυση και το καταστατικό των εταιρειών.

1.7. Εξάλλου, δεδομένου του περιοριστικού χαρακτήρα του άρθρου 8, η οδηγία άφησε στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να μην συμπεριλάβουν, στις πράξεις μεταφοράς στο δικαίό τους, ως αντικείμενο ρύθμισης που απορρέει από την οδηγία:

- τις ρήτρες που αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικής διαπραγμάτευσης·
- τις ρήτρες που είναι συνέπεια αναγκαστικών νομοθετικών ή ρυθμιστικών διατάξεων, καθώς και διατάξεων ή αρχών διεθνών συνθηκών·
- τις ρήτρες σχετικά με τον καθορισμό του κυρίου αντικείμενου της σύμβασης ή σχετικά με την ενδεδειγμένη σχέση μεταξύ της τιμής ή της αμοιβής και των υπηρεσιών ή των αγαθών που παρέχονται, υπό τον όρο να συντάσσονται κατά τρόπο σαφή και κατανοητό.

1.8. Με την οδηγία οριζόταν, ακόμη, ένας «μη εξαντλητικός» κατάλογος με ρήτρες που θεωρούνται «καταχρηστικές», με εντελώς ενδεικτικό χαρακτήρα, που «μπορεί να ανακηρυχθούν καταχρηστικές» εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 3 σημείο 1, δηλαδή, που παρά την καλή θέληση που υπάρχει, δημιουργούν, εις βάρος του καταναλωτή, σημαντική δυσαρμονία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών (γκρίζος κατάλογος).

1.9. Με την οδηγία επιβεβαιωνόταν, τέλος, η ανάγκη των κρατών μελών να θεσπίσουν ενδεδειγμένα και αποτελεσματικά μέτρα για να σταματήσει η χρήση καταχρηστικών ρητρών, τα οποία να περιλαμβάνουν τη δυνατότητα για τα πρόσωπα ή τους οργανισμούς που έχουν, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, έννομο συμφέρον στην προστασία των καταναλωτών, να απευθύνονται στα δικαστήρια ή στα αρμόδια διοικητικά όργανα, προκειμένου αυτά να ορίζουν εάν οι ρήτρες των συμβάσεων, που έχουν συνταχθεί με σκοπό τη γενικευμένη χρήση, έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα, και, εφόσον αυτό ισχύει, να εφαρμόζονται τα ενδεδειγμένα και αποτελεσματικά μέτρα για να σταματήσει η χρήση των ρητρών αυτών.

1.10. Υποτίθεται ότι τα κράτη μέλη θα προέβαιναν στη μεταφορά της αναφερθείσας οδηγίας το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1994.

1.11. Πέντε χρόνια περίπου μετά την ημερομηνία αυτή, από την 1η μέχρι τις 3 Ιουλίου 1999, η Επιτροπή άρχισε ένα δημόσιο διάλογο σχετικά με την «Αξιολόγηση και τις μελλοντικές προοπτικές» της οδηγίας, συγκεντρώνοντας, στις Βρυξέλλες, περί τους 300 ειδικούς σε θέματα ενοχικού και καταναλωτικού δικαίου, εκπροσώπους των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων οργανώσεων επαγγελματιών και καταναλωτών και υπαλλήλους των κοινοτικών οργάνων⁽¹⁾.

1.12. Δυνάμει του άρθρου 9 της οδηγίας, η Επιτροπή θα έπρεπε να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1999, «έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας». Αυτή είναι η έκθεση, που η Επιτροπή ολοκλήρωσε στις 27 Απριλίου 2000, που έχει τώρα υποβληθεί στην ΟΚΕ για γνωμοδότηση.

1.13. Η έκθεση της Επιτροπής έχει δύο στόχους: αφενός πραγματοποιείται μια κριτική ανάλυση, όχι μόνο του καθεστώτος που δημιουργήθηκε για τη νομοθετική εναρμόνιση του προσδιορισμού, της πρόληψης και της κύρωσης της χρήσης καταχρηστικών ρητρών σε συμβάσεις με τους καταναλωτές, αλλά επίσης του τύπου της μεταφοράς, υλοποίησης και εφαρμογής στα κράτη μέλη. Αφετέρου, υποκινείται μια δημόσια συζήτηση και ζητούνται συμβολές κατά την έννοια της μεταρρύθμισης και της ενδεχόμενης αναδιατύπωσης του θεσπισθέντος καθεστώτος.

2. Αξιολόγηση της Έκθεσης της Επιτροπής

2.1. Πρέπει να αναγνωριστεί όχι μόνον η ποιότητα της Έκθεσης όσον αφορά την αρτιότητα στα τεχνικά θέματα και την τεκμηρίωση, αλλά και ότι δημοσιεύθηκε την κατάλληλη στιγμή, παρά τον περιορισμό, που αναφέρεται και στην ίδια την έκθεση, της μικρής εμπειρίας στην εφαρμογή του καθεστώτος που ισχύει για ορισμένα κράτη μέλη, που μόλις πολύ πρόσφατα μετέφεραν την οδηγία.

2.2. Τονίζεται επίσης η προσπάθεια που επιχειρείται με την Έκθεση για ολοκληρωμένη σύνθεση των διαφόρων παρεμβάσεων κατά τη συζήτηση του θέματος, στις ημερίδες από 1 έως 3 Ιουλίου 1999 που προαναφέρθηκαν, ενώ πρέπει να τονιστεί η διατύπωση των θεμελιωδών ζητημάτων που γίνεται στην Έκθεση, ως συνέχεια και συνέπεια του εν λόγω διαλόγου.

2.3. Ένα ακόμη πρώτο σχόλιο αφορά την εκτίμηση για τις εργασίες που έφερε εις πέρας η Επιτροπή, επί σειρά ετών, όχι μόνο εξετάζοντας επί μέρους τις αποφάσεις των αρμόδιων εθνικών οργάνων που αποφάνθηκαν για τον καταχρηστικό χαρακτήρα ορισμένων κατηγοριών ρητρών, στο έργο των οποίων αναφέρεται,

⁽¹⁾ Μπορεί κανείς να συμβουλευτεί τις εργασίες στην ιστοσελίδα του Διαδικτύου: (http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/events/event_29_01.pdf), επί συνόλου 356 σελίδων. Τα αντιστοιχα συμπεράσματα, συνοψισμένα από τον τότε Διευθυντή της Μονάδας C της ΓΔ XXIV, βρίσκονται στις σελίδες 232 και ακόλουθες.

αλλά και την πρωτοβουλία για την ίδρυση του CLAB⁽¹⁾, ενός χρήσιμου μέσου για το χαρακτηρισμό του φαινομένου στο κοινοτικό επίπεδο. Η ΟΚΕ, όταν το 1991 αποφαινόταν⁽²⁾ για την πρόταση οδηγίας, υποστήριζε ότι ήταν απαραίτητη η κατάσταση μιας μεθόδου μελέτης εφαρμογής του προς εγκαθίδρυση καθεστώτος και για τούτο δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία στην επιβεβαίωση της σκοπιμότητας της πρότασης.

2.4. Η ΟΚΕ εκφράζει τη συμφωνία της ως προς τις αρχές, τόσο με την κριτική προσέγγιση της Επιτροπής προς το καθεστώς που θεσπίστηκε με την οδηγία, ανεξάρτητα με το ότι οι απόψεις της δεν ταυτίζονται με όλες τις αναφερόμενες πτυχές, όσο και σε ό,τι αφορά την αυστηρότητα, το κριτικό πνεύμα και την προσοχή με τα οποία προσεγγίστηκαν τα ζητήματα που τίθενται σε όλο το εξεταζόμενο έγγραφο.

2.5. Παρά την καθυστέρηση με την οποία ορισμένα κράτη μέλη μετέφεραν την οδηγία, δύναται να διαπιστωθεί σε κοινοτικό κλίμακα ότι:

- α) ο τρόπος της μεταφοράς δεν επέφερε την πραγματική εναρμόνιση των διαφόρων εθνικών δικαιών·
- β) η ερμηνεία που έδωσαν τα κράτη μέλη ως προς το πεδίο εφαρμογής και τη φύση των διδαγμάτων της οδηγίας δεν είναι ταυτόσημη·
- γ) από την άποψη της αποτελεσματικότητας, η μορφή με την οποία εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη μέλη οι κανόνες της μεταφοράς δεν είναι η ίδια.

2.6. Παραμένουν, κατ' αυτόν τον τρόπο, σημαντικές διαφορές στα επίπεδα προστασίας των καταναλωτών, ανάλογα με τον εφαρμοζόμενο νόμο στις συναπτόμενες συμβάσεις, που ενισχύονται από τον συνοπτικό χαρακτήρα της οδηγίας, η οποία δίνει σε ορισμένα κράτη μέλη τη δυνατότητα να θεσπίσουν αυστηρότερα καθεστώτα προστασίας των καταναλωτών, πλην όμως μη εναρμονισμένα, γεγονός το οποίο δεν συμβάλλει, αλλά αντιθέτως βλάπτει, την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

2.7. Η ΟΚΕ έχει τη δυνατότητα να επικεντρωθεί όχι τόσο στις περιγραφικές και ενημερωτικές πτυχές του υφιστάμενου καθεστώτος και της εφαρμογής του, αλλά στην επεξεργασία προτάσεων για τροποποίηση ή αναμόρφωση του συστήματος, λαμβάνοντας υπόψη, αν και όχι απαραίτητως, τα διάφορα ζητήματα που έθεσε η Επιτροπή⁽³⁾ και ανακαλώντας κατ' ανάγκη (και, εφόσον χρειαστεί, παραγράφοντας) τις προηγούμενες θέσεις επί του θέματος⁽⁴⁾.

(1) Βάση δεδομένων για τις καταχρηστικές ρήτρες.

(2) ΕΕ C 159 της 17.6.1991, σ. 34 και σημείο 2.1.4.

(3) Τα 22 ερωτήματα για τα οποία η Επιτροπή ξεκινά το διάλογο και καλεί σε συλλογή απόψεων και προτάσεων, στην Έκθεσή της, είναι, στην πραγματικότητα, και με προσηκτικότερη εξέταση, 33. Δεν υπάρχει χώρος για να απαντηθεί η κάθε ερωτήση, αλλά, όπως αναφέρθηκε, θα ληφθεί θέση επί των σημαντικότερων.

(4) Πρβλ. κυρίως με τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας του 1998 «Οι καταναλωτές στην αγορά των ασφαλειών» στην ΕΕ C 95 της 30.3.1998.

2.8. Σε συνέπεια με τις προηγούμενες θέσεις που έλαβε σε διάφορες περιπτώσεις στα θέματα αυτά, η ΟΚΕ δεν δέχεται, όπως με πρόσημα την επανένταξη της οδηγίας, γίνουν με τη δημοσίευσή της βήματα προς τα πίσω στο βαθμό της προστασίας που κατέκτησαν οι καταναλωτές στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεδομένου ότι τούτο προβλέπεται από τη Συνθήκη (άρθρα 2 και 153, 1).

2.9. Σχετικά στην παρούσα γνωμοδότηση αναλύονται τα ακόλουθα θέματα θεμελιώδους χαρακτήρα:

- α) το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας·
- β) ο καθορισμός των γενικών αρχών που την πλαισιώνουν·
- γ) η τυπολογία και ο χαρακτήρας του καταλόγου των ρητρών που θεωρούνται καταχρηστικές·
- δ) η φύση της παρατυπίας και οι νομικές της συνέπειες·
- ε) οι μηχανισμοί κυρώσεως που προβλέπονται από τη χρήση της οδηγίας·
- στ) ο ρόλος του διαλόγου μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών·
- ε) η σημασία και το μέλλον του CLAB.

3. Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας

3.1. Το πρώτο ζήτημα που πρέπει συνεπώς να τεθεί αφορά το πεδίο εφαρμογής του εξεταζόμενου καθεστώτος.

Εφόσον είναι ιστορικά κατανοητό ότι, κατ' αρχάς, η προστασία από τη χρήση καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις προσανατολιζόταν κυρίως προς τους καταναλωτές και τις σχέσεις τους με επαγγελματίες, σήμερα, με βάση τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, είναι δυνατόν να βρεθεί το έρεισμα και η νομική βάση για να εξετασθεί το θέμα ευρύτερα — άρθρο 65 της Συνθήκης⁽⁵⁾.

(5) Τα μέτρα τα οποία θα ληφθούν κατ' άρθρο 67 στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις με διασυνοριακές επιπτώσεις και στο μέτρο που είναι αναγκαία για την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, περιλαμβάνουν:

α) Βελτίωση και απλούστευση:

— του συστήματος διασυνοριακής επίδοσης ή κοινοποίησης δικαστικών και εξώδικων πράξεων,

— της συνεργασίας κατά την αποδεικτική διαδικασία,

— της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων αποφάσεων επί εξώδικων υποθέσεων

β) Προώθηση της συμβατότητας των κανόνων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη, όσον αφορά τη σύγκρουση νόμων και δικαιοδοσίας

γ) Εξάλειψη των εμποδίων για την ομαλή διεξαγωγή πολιτικών δικών, εν ανάγκη προωθώντας τη συμβατότητα των κανόνων πολιτικής δικονομίας που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη.

3.2. Η κατάσταση δυσαρμονίας στις συμβάσεις και ανισότητας από υλική άποψη των μερών κατά τη σύναψη ορισμένου είδους συμβάσεων, τα περιεχόμενα των οποίων προτείνονται εκ των προτέρων εξ ενός των μερών, με μόνη δυνατότητα του άλλου μέρους να δεχτεί ή να αρνηθεί το σύνολο των ρητρών, δεν υφίσταται μόνο στις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών, αλλά, γενικά, σε όλες τις σχέσεις στις οποίες χρησιμοποιείται αυτό το είδος των συμβάσεων, και ένα εκ των μερών δεν έχει την πραγματική δυνατότητα να διαμορφώσει το περιεχόμενο της, επί ίσοις όροις, με ιδιαίτερη προσοχή στις εμπορικές και βιομηχανικές ΜΜΕ ή άλλα επαγγέλματα και οργανώσεις. Εξάλλου, ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη υιοθετήσει νομοθετικές διατάξεις σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων, το πεδίο εφαρμογής των οποίων είναι κατά πολύ ευρύτερο από αυτό που προβλέπεται από την εξεταζόμενη οδηγία με αποτέλεσμα να καλύπτονται και οι σχέσεις μεταξύ των επιμέρους ατόμων οι οποίες δεν αποτελούν καταναλωτικές σχέσεις, όπως συμβαίνει και με τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών.

3.3. Δεν φαίνεται αιτιολογημένος, συνεπώς, ο περιορισμός του ισχύοντος καθεστώτος στην πρόληψη και την καταστολή της χρήσης καταχρηστικών ρητρών μόνο στις σχέσεις με καταναλωτές, αλλά θα πρέπει να επεκταθεί σε όλες τις κατηγορίες συμβατικών σχέσεων με τα χαρακτηριστικά αυτά, όπως είχε ήδη επισημάνει η ΟΚΕ στην προαναφερθείσα γνωμοδότηση του 1991⁽¹⁾.

3.4. Στην περίπτωση που η Επιτροπή δεν προβεί στην ουσιαστική διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας βάσει των προαναφερθέντων, θα πρέπει τουλάχιστον, σε μία πρώτη φάση, να προβλέψει την υποχρεωτική «εξ αντανακλάσεως εφαρμογή» στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες μία ρήτρα που θεωρείται ως καταχρηστική στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών αποτελεί στοιχείο της συμβατικής σχέσης που συνδέει τις επιχειρήσεις μεταξύ τους σε ένα προηγούμενο στάδιο της αλυσίδας διανομής.

3.5. Τούτο δεν θα πρέπει να εμποδίζει, εντούτοις, το γεγονός ότι κατά την εξέταση των ιδιαίτερης φύσεως καταναλωτικών σχέσεων απαιτείται διαφορετική μεταχείριση των συμβάσεων όταν ένα εκ των μερών είναι καταναλωτής, με τη δυνατότητα να είναι διαφορετικό είτε το είδος των ρητρών που θεωρούνται καταχρηστικές, είτε διαφορετικός ο βαθμός της προστασίας — διάκρισης, λόγου χάρι, μεταξύ των απόλυτων απαγορεύσεων και των σχετικών απαγορεύσεων ή το καθεστώς βάσει του οποίου αναγνωρίζεται ο καταχρηστικός χαρακτήρας (αυτεπάγγελτη αναγνώριση από την αρμόδια αρχή ή αντιστροφή του βάρους για επίκληση ή απόδειξη του καταχρηστικού χαρακτήρα).

3.6. Εξάλλου, ένα ορισμένο είδος εξαιρέσεων, που περιλαμβάνει το υφιστάμενο καθεστώς⁽²⁾, φαίνεται επίσης ότι δεν αιτιολογείται, κατά την άποψη της Επιτροπής, πράγμα που έχει βάση.

3.6.1. Αναφέρονται, ειδικότερα, οι εξαιρέσεις σχετικά με τις ρήτρες των συμβάσεων που διαπραγματεύεται μεμονωμένα ο

καταναλωτής, τις «υποχρεωτικές» διατάξεις και τους όρους των συμβάσεων σχετικά με την τιμή και το αντικείμενο της σύμβασης, θέματα, εν ολίγοις, που η πλειονότητα των κρατών μελών δεν μετέφερε, με προφανές πλεονέκτημα για το καθεστώς της προστασίας των καταναλωτών που προκύπτει.

3.6.2. Φαίνεται ότι η χρήση της ευχέρειας της μη χρησιμοποίησης της εξαίρεσης από την πλειοψηφία των κρατών μελών μετατρέπεται, σε κοινοτική κλίμακα, στην επίταση των διαφορών νομοθετικού χαρακτήρα (εθνικές νομοθεσίες μη εναρμονισθείσες), πράγμα που βλάπτει την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ιδιαίτερα από πλευράς ανταγωνισμού⁽³⁾.

4. Ο καθορισμός των γενικών αρχών

4.1. Στο επίπεδο των γενικών αρχών που διαμορφώνουν το καθεστώς είναι σκόπιμος ο προβληματισμός για τη σημασία που πρέπει να δοθεί σε ορισμένες θεμελιώδεις έννοιες της διαπραγμάτευσης για τη σύναψη σύμβασης.

4.1.1. Η αρχή της διαφάνειας είναι μία από αυτές, και η έννοια και η λειτουργία της δεν καθίστανται απολύτως σαφείς μέσα στα υφιστάμενα άρθρα, ειδικά στο επίπεδο των συνεπειών τους στην πορεία της σύμβασης.

4.1.2. Θεωρείται ότι θα υπήρχε μεγαλύτερη σαφήνεια εάν θεσπιζόταν, κατά τρόπο αναμφισβήτητο, ότι:

- α) οι ρήτρες που δεν είναι αντικείμενο ιδιωτικής διαπραγμάτευσης μπορούν να γίνουν δεκτές από τον καταναλωτή μόνον εφόσον αυτός είχε τη δυνατότητα να τις γνωρίσει και να κατανοήσει το περιεχόμενό τους πριν από τη σύναψη της σύμβασης, και
- β) οι ρήτρες των συμβάσεων πρέπει να συντάσσονται κατά τρόπο καταληπτό, σαφή και μονοσήμαντο, και να κατανοούνται από ένα μέσο καταναλωτή που καταβάλλει την κανονική προσπάθεια ενός «καλού οικογενειάρχη», και εάν αυτό δεν ισχύει να μπορεί να χαρακτηρισθούν άκυρες και άνευ αποτελέσματος⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, καταφατική απάντηση στα ερωτήματα που διατυπώνονται στο σημείο 1 της Έκθεσης της Επιτροπής, χωρίς να λαμβάνεται σαφής θέση για το ζήτημα της επέκτασης του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας σε όλες τις συμβάσεις, ανεξάρτητα από το εάν ένα εκ των μερών είναι καταναλωτής, και ενσωματώνονται διάφορες προτάσεις που έγιναν, στην κατεύθυνση αυτή, κατά τις ημερίδες από 1ης έως 3ης Ιουλίου 1999.

⁽⁴⁾ Όπως ήδη έχει αναφέρει η ΟΚΕ στο σημείο 2.5.3 της προαναφερθείσας γνωμοδότησης.

⁽¹⁾ ΕΕ C 159 της 17.6.1991, αρ. 2.3.3.

⁽²⁾ Αναφέρονται ανωτέρω στο σημείο 1.7.

4.1.3. Η αρχή της διαφάνειας θα πρέπει ακόμη να αποτελεί τη βάση για να ορισθούν οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τα συμβαλλόμενα μέρη στην περίπτωση μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης πληροφόρησης προ της σύμβασης. Για το λόγο αυτό προτείνεται ο καθορισμός γενικών μη διαπραγματεύσιμων όρων των συμβάσεων με ιδιαίτερη επίπτωση στις πωλήσεις εξ' αποστάσεως ιδιαίτερα με τη χρήση των νέων τεχνολογιών· επ' αυτού η ΟΚΕ, καίτοι ανεπιτυχώς, επέστησε, το 1991, την προσοχή του Συμβουλίου και της Επιτροπής⁽¹⁾ (2).

4.2. Αλλά και η ίδια η αρχή της καλής πίστης και η σύνδεσή της με την έννοια της συμβατικής δυσαρμονίας φαίνεται ότι θα πρέπει να διασαφηνισθεί, σε κοινοτικό επίπεδο, με τρόπο ώστε η μεταφορά της να μην προκαλεί, όπως συμβαίνει σήμερα, διαφορετικά καθεστώτα, αν όχι και αποκλίνοντα, στα διάφορα εθνικά δίκαια.

4.2.1. Πράγματι, ένα θέμα που συζητήθηκε ευρέως στις ημερίδες από 1ης μέχρι 3ης Ιουλίου 1999, ήταν οι διάφορες πιθανές έννοιες της σταθερής έκφρασης του άρθρου 3 σημείο 1 της Οδηγίας «παρά την απαίτηση καλής πίστης», που ερμηνεύθηκε με διάφορους τρόπους και μάλιστα με αντιτιθέμενες σημασίες, στις διάφορες γλωσσικές αποδόσεις της οδηγίας⁽³⁾.

4.2.2. Ομοίως, δεν είναι επίσης σαφές το περιεχόμενο της έκφρασης «σημαντική ανισορροπία», που απαιτείται εκτός από την έννοια της καλής πίστης.

4.2.3. Τέλος, το ίδιο το περιεχόμενο της έννοιας της «καλής πίστης», δεν είναι μονοσήμαντο, σύμφωνα με τις διάφορες νομικές παραδόσεις διαφόρων κρατών μελών, και προκύπτει το θεμελιώδες ερώτημα, κυρίως θεωρητικού χαρακτήρα, αλλά με προφανείς πρακτικές επιπτώσεις στην εφαρμογή του δικαίου, του κατά πόσον πρέπει να εξακολουθήσει να γίνεται επίκληση της έννοιας αυτής ως συστατικού στοιχείου της έννοιας της καταχρηστικής ρήτηρας.

4.3. Επί των ζητημάτων αυτών η Επιτροπή δεν λαμβάνει ρητά θέση στην Έκθεσή της. Παρά τις τεχνικές και νομικές δυσκολίες

που υποβόσκουν, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μην παραλείψει να αποφανθεί επ' αυτών, προκειμένου να διευκρινισθεί το νόημα και το περιεχόμενο αυτών των βασικών εννοιών, ώστε η μεταφορά τους στα εθνικά δίκαια να πραγματοποιηθεί χωρίς παρανοήσεις και με πραγματικά εναρμονισμένο τρόπο.

4.4. Η ΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενώσουν τις προσπάθειές τους ώστε να εξετασθεί το ενδεχόμενο μιας νέας προσέγγισης του όλου θέματος, με προσφυγή, κυρίως, στην αμερικανική εμπειρία κατά την κατάρτιση «νόμων-πλαίσιο» ή «ενιαίων νόμων», με τη δέσμευση να προχωρήσει, κατά τρόπο ουσιαστικότερο, το εγχείρημα της πραγματικής εναρμόνισης των εθνικών δικαίων, τουλάχιστον στις τομεακές πτυχές (π.χ. ασφαλίσεις, τραπεζικός τομέας, μεταφορές, βασικές υπηρεσίες). Κατά τον τρόπο αυτό ίσως ξεπεραστούν οι δυσκολίες της συνύπαρξης, στην ΕΕ, των νομικών συστημάτων που βασίζονται σε μη ταυτώσιμες έννοιες.

5. Η τυπολογία και η φύση των καταλόγων των καταχρηστικών ρητρών

5.1. Τα είδη των απαγορευμένων γενικών ρητρών των συμβάσεων και η κατάρτιση του αντίστοιχου καταλόγου θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθούν, με ταξινόμηση και διάκριση των απολύτως απαγορευμένων ρητρών (μαύρος κατάλογος) και των σχετικώς απαγορευμένων (γκρι κατάλογος).

5.1.1. Προτού αυξηθεί ο αριθμός των παραδειγμάτων των ρητρών, θεωρείται σκόπιμο να βελτιωθεί και να απλοποιηθεί η διατύπωσή τους.

5.1.2. Όσον αφορά τον μαύρο κατάλογο, θεωρείται σκόπιμο ότι αυτός πρέπει να περιοριστεί σε εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο καταχρηστικός χαρακτήρας αναγνωρίζεται ομόφωνα από το συγκριτικό δίκαιο των κρατών μελών, διότι παραβιάζονται γενικές αρχές κοινά αποδεκτές, σε οιαδήποτε κατηγορία συμβάσεως.

5.2. Ανεξάρτητα από τον υποχρεωτικό ή ενδεικτικό τους χαρακτήρα, οι κατάλογοι, μαύροι ή φαιοί, πρέπει υποχρεωτικά να μεταγραφούν, «κατά γράμμα», στα νομικά κείμενα της μεταφοράς της οδηγίας.

5.3. Ο καθεαυτό επιτακτικός χαρακτήρας του μαύρου καταλόγου και ο απλώς ενδεικτικός χαρακτήρας του φαιού καταλόγου θα πρέπει να καθορισθούν επακριβώς στο νομοθετικό κείμενο. Η σημερινή κατάσταση δεν είναι η ενδεδειγμένη και επ' αυτού η ΟΚΕ έχει ήδη επιστήσει την προσοχή⁽⁴⁾.

(1) Βλέπε αριθ. 2.5.

(2) Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, απάντηση στα ερωτήματα που διατυπώνονται στα σημεία 3, 4 και 5 της Έκθεσης της Επιτροπής, σ. 20 της πορτογαλικής και της ελληνικής έκδοσης.

(3) Ένας πορτογάλος νομικός, παρών στις ημερίδες, σχολίαζε σχετικά: «Τι σημαίνει εντέλει “παρά την απαίτηση καλής πίστης”; (...). Αναφέρεται στην καλή πίστη από υποκειμενική άποψη; Ή στην αντικειμενικά καλή πίστη; Ωστόσο, σε αυτήν την τελευταία περίπτωση, μπορεί η ρήτρα να είναι καταχρηστική, διότι προξενεί μια “σημαντική δυσαρμονία εις βάρος του καταναλωτή” και, παρά ταύτα, να συνάδει με την καλή πίστη;» (καθηγητής Pinto Monteiro).

(4) Βλέπε αριθ. 2.8.

5.4. Το περιεχόμενο των καταλόγων θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθεί υπό το πρίσμα της κεκτημένης εμπειρίας, και μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο της καθιέρωσης καταλόγων ρητρών ανάλογα με τις κυριότερες κατηγορίες των εξεταζόμενων συμβάσεων (π.χ. τραπεζικές υπηρεσίες, ασφάλειες⁽¹⁾, χρονομερισμός, οργανωμένα ταξίδια)⁽²⁾.

6. Φύση της παρατυπίας και οι συνέπειές της

6.1. Όπως και η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει στην Έκθεσή της, το υφιστάμενο καθεστώς παρουσιάζει ιδιαίτερες ελλείψεις και παραλείψεις στη νομική αξιολόγηση της παρατυπίας που προκύπτει από τη χρήση καταχρηστικών ρητρών και των συνεπειών της.

Περιοριζόμενο στην πρόβλεψη ότι οι καταχρηστικές ρήτρες «δεν πρέπει να δεσμεύουν τους καταναλωτές», το κείμενο του άρθρου 6 της Οδηγίας έδωσε τη δυνατότητα στα διάφορα κράτη μέλη, κατά τη μεταφορά της οδηγίας και σύμφωνα με τις δικές τους νομικές παραδόσεις, να θεσπίσουν διάφορα καθεστώτα κυρώσεων για τη χρήση καταχρηστικών ρητρών, που κυμαίνονται από το νομικό κενό μέχρι την ακυρότητα ή την ακυρωσιμότητα, από την αναποτελεσματικότητα μέχρι την αδυναμία εναντίωσης ή το ανεφάρμοστο των εν λόγω ρητρών.

6.2. Καθώς διαφέρουν τα καθεστώτα κάθε μιας των αστικών κυρώσεων που προαναφέρθηκαν, διαφέρουν επίσης και οι συνέπειές τους, κυρίως στο επίπεδο της δέσμευσης των μερών στο πλαίσιο της σύμβασης, από τη στιγμή κατά την οποία προκύπτουν τα αποτελέσματα ή από τη δυνατότητα αυτεπάγγελτης εκτίμησης από πλευράς του δικαστή⁽³⁾.

6.3. Φαίνεται, συνεπώς, σκόπιμο να προταθεί ο σαφής καθορισμός από το νέο κείμενο της οδηγίας της φύσης της αστικής κυρώσεως για χρήση καταχρηστικών ρητρών, ο αντίκτυπος και το πεδίο ισχύος στα συμβόλαια στα οποία περιλαμβάνονται (ολική ή μερική ακυρότητα, αδυναμία μείωσης, κ.λπ.), και η δυνατότητα της αυτεπάγγελτης εκτίμησης της από τα δικαστήρια.

6.4. Ως προς την περίπτωση που διατυπώνει η Επιτροπή για την ενίσχυση των αστικών κυρώσεων, η ΟΚΕ θεωρεί ότι, στην παρούσα κατάσταση, τούτο δεν δικαιολογείται. Ίσως είναι λόγος ο οποίος, στο βαθμό όπου η απλή χρήση μιας καταχρηστικής ρήτρας είναι επιζήμια για τον αντισυμβαλλόμενο, δικαιολογεί την αναστροφή του βάρους της αποδείξεως για να καταδειχθεί ο δεσμός της αιτιώδους συνάφειας και της ύπαρξης ζημιάς, ενώ αφήνεται οπωσδήποτε στον βλαβέντα η απόδειξη του ύψους της ζημιάς.

(1) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ του 1998, που αναφέρεται ευρέως στην εξεταζόμενη Έκθεση.

(2) Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, απάντηση στα ερωτήματα που διατυπώνει η Επιτροπή στο σημείο 2, σ. 18.

(3) Βλέπε την ενδιαφέρουσα απόφαση του Δικαστηρίου της 27.7.2000 (υπόθεση C 248/98 και 244/98).

6.5. Τέλος, η θέσπιση πρόσθετων κυρώσεων αιτιολογείται μόνο υπό τη μορφή «χρηματικής ποινής», όταν ο προτείνων τις ρήτρες, έχοντας ηττηθεί σε αγωγή παραλείψεως, αθετήσει, δολίως, την απαγόρευση να χρησιμοποιήσει ή να προτείνει ρήτρες συμβάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο οριστικής απαγόρευσης με τελεσίδικη απόφαση δικαστηρίου⁽⁴⁾.

7. Οι μηχανισμοί της πρόληψης και της κατάργησης της χρήσης καταχρηστικών ρητρών

7.1. Οι περιορισμοί του δικαστικού συστήματος και οι δυνατότητες βελτίωσής του

7.1.1. Στα περισσότερα κράτη μέλη ο μόνος τρόπος πρόληψης της χρήσης καταχρηστικών ρητρών είναι η προσφυγή δια της δικαστικής οδού. Κατά τις ημερίδες από την 1η μέχρι την 3η Ιουλίου 1999, η γενική άποψη των ειδικών που ακούστηκαν ήταν ομόφωνη ως προς το ότι το δικαστικό σύστημα ελέγχου που υπάρχει στα διάφορα κράτη παρουσιάζει κενά και μικρή αποτελεσματικότητα σε σχέση με το στόχο της απόλειψης των καταχρηστικών ρητρών των συμβάσεων.

7.1.2. Οι κυριότερες αιτίες που αναφέρθηκαν σχετίζονται με

- α) τη βραδύτητα των δικαστικών διαδικασιών, ακόμη και όταν έχουν το χαρακτήρα συνοπτικής ή επείγουσας διαδικασίας·
- β) το γενικό καθεστώς του πεδίου ισχύος και δράσης της εκδικαζόμενης υπόθεσης, που κατ' αρχήν αφορά αποκλειστικά τη σύμβαση ή τη ρήτρα που τίθεται στην κρίση του δικαστηρίου και τον προσφέροντα τη σύμβαση·
- γ) τη δυνατότητα, κατά την καθεαυτή πορεία της αγωγής παραλείψεως, οι προτείνοντες τη δικαιοπραξία να τροποποιούν τυπικά τις συμβάσεις, αναιρώντας το χρήσιμο αποτέλεσμα της αγωγής, λόγω «κατάργησης της δίκης» και, υποχρεώνοντας να προτείνονται επ' αόριστον τόσες νέες αγωγές, όσες τροποποιήσεις τους επιτρέπει η φαντασία τους να επιφέρουν στη σύνταξη των ρητρών ή μάλιστα, έστω και στην αρίθμησή τους, στο έντυπο των γενικών όρων.

7.1.3. Κρίνεται, συνεπώς, ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν οι προσπάθειες της Επιτροπής στην κατεύθυνση:

- α) της ενίσχυσης της επιβολής κυρώσεων στα κράτη μέλη ώστε να εξασφαλίζονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα ένδικα μέσα που θα οδηγούν στην αποτελεσματική απαγόρευση και θα διασφαλίζουν τη μη χρήση των καταχρηστικών ρητρών των συμβάσεων·

(4) Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, απάντηση στα ερωτήματα που διατυπώνει η Επιτροπή στα σημεία 6, 7 και 8 της σ. 22 και 13 και 14 της σ. 26.

- β) της εξέτασης του ενδεχομένου, σε συμφωνία με τους νέους προσανατολισμούς όσον αφορά το αστικό δικονομικό δίκαιο εν εξελίξει στα κράτη μέλη, να καθοριστούν οι συνθήκες κατά τις οποίες μια δικαστική απόφαση που αφορά ένα είδος ρήτηρας που θεωρείται καταχρηστική βάσει δικαστικής απόφασης να μπορεί να γίνει δεσμευτική για όλες τις παρόμοιες συμβάσεις που χρησιμοποιεί ο ίδιος προτείνων τη σύμβαση και, με τις αναγκαίες εγγυήσεις διαδικαστικής παρέμβασης οι άλλοι προτείνοντες συμβάσεις του ίδιου τομέα δραστηριότητας, ή ακόμη οιοσδήποτε συμβαλλόμενος εν γένει·
- γ) της επιβολής στους προτείνοντες που έχουν καταδικαστεί δικαστικά, σύμφωνα με τη σώφρονα κρίση του δικαστή και σταθμισθέντων των οφελών που προέκυψαν από την παράβαση, για χρήση καταχρηστικών ρητρών, της υποχρέωσης να δημοσιεύουν, στα μέσα επικοινωνίας, το περιεχόμενο των ρητρών που κρίθηκαν καταχρηστικές, στο βαθμό που δύναται να συμβάλει εγκαίρως στην πρόληψη της χρήσης καταχρηστικών ρητρών και στην πληροφόρηση των ενδιαφερομένων·
- δ) της πρόβλεψης μηχανισμών για την παροχή της κατάλληλης, για την πραγματοποίηση των προαναφερθεισών παρεμβάσεων, οικονομικής υποστήριξης.

7.2. Διοικητικός έλεγχος

7.2.1. Χωρίς να αναιρούνται τα όσα επισημάνθηκαν στο προηγούμενο σημείο, κρίνεται, ωστόσο, ότι στο κοινοτικό επίπεδο πρέπει να προβλεφθεί θέσπιση διαδικασιών διοικητικής φύσεως που θα δίνουν τη δυνατότητα σε ένα ανεξάρτητο και ενδεδειγμένο όργανο να αποφασίζει για τον καταχρηστικό χαρακτήρα ορισμένων ρητρών και να έχει την δικαιοδοσία να απαγορεύει τη χρήση τους, γενικά, χωρίς τούτο να αποκλείει στους θιγόμενους οργανισμούς τη δυνατότητα προσφυγής στο δικαστήριο για προσβολή της διοικητικής απόφασης.

7.2.2. Η κεκτημένη εμπειρία των κρατών μελών που διαθέτουν όργανα αυτής της μορφής, όπως του Ηνωμένου Βασιλείου (Office of Fair Trading), της Γαλλίας και του Βελγίου (Επιτροπές Καταχρηστικών Ρητρών) ή των Μεσολαβητών των Καταναλωτών στις Βόρειες χώρες, είναι τέτοια που δικαιολογεί πλήρως την κινητοποίηση της Επιτροπής να λάβει μια απόφαση στην κατεύθυνση της προηγούμενης παραγράφου.

7.2.3. Αντιθέτως, δεν στηρίζεται, σύμφωνα άλλωστε και με την ήδη ειλημμένη σχετική θέση της ΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της του 1991⁽¹⁾, η ίδρυση, από την Κοινότητα, ενός Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή για το σκοπό αυτόν, διότι δεν πιστεύεται ότι ένα όργανο απομακρυσμένο από την καθημερινότητα των οικονομικών παραγόντων και ιδιαίτερα των καταναλωτών, στις αντίστοιχες χώρες ή περιφέρειές τους, θα μπορούσε να συμβάλλει στην αποτελεσματική και σε εύθετο χρόνο επίλυση του είδους των διαφορών που προκύπτουν από τη χρήση καταχρηστικών ρητρών σε συμβάσεις.

7.3. Οι διοικητικές αρχές που αποφαινόμενες επί του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών, πρέπει επίσης να μπορούν να προσδιορίζουν ποιο είναι το μη καταχρηστικό περιεχόμενο των εξεταζόμενων ρητρών⁽²⁾.

8. Ο ρόλος του διαλόγου μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών

8.1. Με δεδομένο ότι η πρόληψη στο θέμα της χρήσης καταχρηστικών ρητρών πρέπει να υπερισχύει της καταστολής τους και εκτιμώντας ότι, όλο και περισσότερο, η σύναψη συμβάσεων γίνεται διασυστορικά στην ενιαία αγορά, και καθώς είναι αναγνωρισμένα όμοια τα είδη των σταθερών γενικών όρων στις διάφορες συμβάσεις, στα διάφορα κράτη μέλη, κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η θεσμοθέτηση μηχανισμών εξωδικαστικής συνεννόησης, στο επίπεδο του διαλόγου μεταξύ εκπροσώπων των καταναλωτών και εκπροσώπων των επαγγελματιών και αυτών μεταξύ τους, στο κοινοτικό επίπεδο, για τη θέσπιση συλλογικών συμφωνιών⁽³⁾.

8.1.1. Θα πρέπει, εντούτοις, να δοθεί προσοχή ώστε οι συμφωνίες αυτές να μην μπορούν να αποτελέσουν συντονισμένες πρακτικές που παραβιάζουν τους κανόνες του ανταγωνισμού, παρόλο που μια συστηματική και τελεολογική ερμηνεία των σημαντικών διατάξεων της Συνθήκης δύσκολα θα μπορέσει να οδηγήσει στην καταδίκη τέτοιων συμφωνιών με τη βάση αυτήν.

8.1.2. Μια σημαντικότερη πτυχή, στο επίπεδο αυτό, θα είναι οι εθελοντικοί μηχανισμοί που θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν, οι οποίοι θα οδηγήσουν στη θέσπιση κωδικών δεοντολογίας, που θα περιλαμβάνουν υποδείγματα συμβάσεων χωρίς καταχρηστικές ρήτρες, ειδικότερα όσον αφορά ορισμένους πιο προβληματικούς τομείς δραστηριότητας, όπως οι θεμελιώδεις υπηρεσίες ή οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και, ειδικά, όταν αυτές οι υπηρεσίες γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης εξ αποστάσεως, κυρίως μέσω του Διαδικτύου.

8.2. Ωστόσο δεν φαίνεται να δημιουργούνται εξωδικαστικοί μηχανισμοί, είτε διαμεσολάβησης είτε έστω διαιτησίας, για την επίλυση διαφορών που οφείλονται στη χρήση γενικών ρητρών συμβάσεων, ειδικά σε διασυνοριακές συμβάσεις και, κυρίως, όταν έχουν ως αντικείμενο συμβάσεις που συνάπτονται μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου. Η θέσπιση ή η εφαρμογή εθελούσιων μηχανισμών είναι ευκολότερη εάν περιορισθεί στα εξωδικαστικά συστήματα διαμεσολάβησης ή διαιτησίας.

(2) Κατ' αυτόν τον τρόπο, δίδεται απάντηση στα ερωτήματα 9, 10, 11 και 12 των σ. 25 και 26 και 16 της σ. 28 και 17 της σ. 29 της Έκθεσης της Επιτροπής.

(3) Πρβλ. αριθ. 2.54. της γνωμοδότησης του 1991.

(1) Βλέπε αριθ. 2.1.7.

8.2.1. Δεν θεωρείται ενδεδειγμένο, κατά κανόνα, να υποβάλλεται η σύνταξη οιασδήποτε σύμβασης, εκτός εάν διακυβεύονται θεμελιώδεις υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος, σε πρότερο έλεγχο από οιαδήποτε διοικητική ρυθμιστική αρχή, όχι μόνον λόγω της γραφειοκρατίας που θα σήμαινε κάτι τέτοιο, αλλά και διότι τίποτε δεν θα διασφάλιζε ότι οι συμβάσεις αυτές δεν θα περιείχαν και αυτές καταχρηστικές ρητρες.

8.2.2. Είναι εντούτοις αποδεκτό να δημιουργηθούν οι αρχές που αναφέρονται στο σημείο 7.2.1 και να τους ανατεθεί η αρμοδιότητα για την έγκριση ρητρών σε γενικούς όρους συμβάσεων που οι προσφέροντες συμβάσεις θα τους υποβάλλουν οικειοθελώς⁽¹⁾.

9. Η βάση CLAB

9.1. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει, όσον αφορά τη βάση CLAB, το αναντίρρητο ενδιαφέρον της πρωτοβουλίας και της αξιοσημείωτης προσπάθειας της Επιτροπής για τη συνεχή ενημέρωση της βάσης, καθώς μπορούν να την χρησιμοποιούν και να επωφελούνται όχι μόνον η επιστημονική κοινότητα αλλά και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα και οι ίδιοι οι δικαστές, οι δικηγόροι και οι άλλες διοικητικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με την ερμηνεία και την εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου, που απορρέει από τη μεταφορά της οδηγίας, και να συμβάλλουν έτσι στην πραγματοποίηση μελετών συγκριτικού δικαίου στο θέμα και ανοίγει το δρόμο για τη θέσπιση ομοιόμορφων νόμων (βλέπε 4.4).

9.2. Η ΟΚΕ φρονεί εντούτοις ότι πέραν της καθεαυτής συλλογής και διάθεσης των σταθερών δεδομένων της βάσης CLAB, θα ήταν σκόπιμο η Επιτροπή να επωφελείται περισσότερο από τα στοιχεία που ήδη έχει στη διάθεσή της, κυρίως δημιουργώντας πρόσβαση για όλες τις κοινοτικές γλώσσες⁽²⁾ και καταρτίζοντας και δημοσιοποιώντας σφαιρικές μελέτες, τομεακές ή θεματικές, σχετικά με τις γραμμές προσανατολισμού της δικαιοδοσίας της Ευρώπης στον τομέα αυτόν⁽³⁾.

9.3. Κρίνεται σκόπιμη η κατάρτιση, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, εκ μέρους της Επιτροπής μίας έκθεσης σχετικά με τη λειτουργία της βάσης CLAB, η οποία θα διαβιβάζεται στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην ΟΚΕ.

(1) Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, απάντηση στα σταθερά ερωτήματα των σημείων 15 της σ. 28 και 18, 19 και 20, της σ. 31 της Έκθεσης της Επιτροπής.

(2) Πρβλ. στην κατεύθυνση αυτή την πρόταση απόφασης της Επιτροπής στο Συμβούλιο για υιοθέτηση «Ενός Πολυετούς Κοινοτικού Προγράμματος για την προώθηση της ανάπτυξης και της χρήσης των ευρωπαϊκών ψηφιακών περιεχομένων στα παγκόσμια δίκτυα και για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας στην Κοινωνία των Πληροφοριών».

(3) Δίδεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, η απάντηση που κρίνεται θεσμικά ενδεδειγμένη στα ερωτήματα αριθ. 2, 21 και 22 της Επιτροπής.

10. Συμπεράσματα

10.1. Εκτός από μια απλή «προσέγγιση» των νομοθεσιών, η μελλοντική και επιθυμητά σύντομη αναθεώρηση της οδηγίας 93/13/CE, θα πρέπει να έχει ως κύριο στόχο την πραγματική εναρμόνιση και, σε θεμελιώδεις πτυχές όπως είναι η καθεαυτο έννοια της «καταχρηστικής ρήτηρας» ή ο ορισμός ενός «μαύρου καταλόγου» ρητρών, την αυστηρή ομοιογενοποίηση του δικαίου των κρατών μελών στον τομέα αυτόν.

10.2. Θεμελιώδης πτυχή, στην αναθεώρηση αυτή, θα είναι ο επαναπροσδιορισμός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνει και τις συμβάσεις μεταξύ επαγγελματιών, κάθε φορά που διαπιστώνονται περιπτώσεις σημαντικής διαπραγματευτικής δυσαρμονίας και ανισότητας, κυρίως όταν χρησιμοποιούνται «τυποποιημένες συμβάσεις».

10.3. Ομοίως θα πρέπει να εξαλειφθούν οι υφιστάμενες εξαιρέσεις, και το καθεστώς της οδηγίας θα πρέπει να εφαρμόζεται εξίσου στις ρητρες των συμβάσεων που γίνονται αντικείμενο ιδιωτικής διαπραγμάτευσης, στους γενικούς όρους που απορρέουν από «δεσμευτικές» διατάξεις και στους όρους των συμβάσεων που σχετίζονται με την τιμή ή το αντικείμενο της σύμβασης, εφόσον πληρούνται οι απαιτήσεις για τον χαρακτηρισμό τους ως καταχρηστικών.

10.4. Θα πρέπει επίσης να περιληφθούν όλες οι συνέπειες της απαιτήσης διαφάνειας στις συμβατικές σχέσεις, ως προκαλούσες ακυρότητα των διαφορούμενων, αμφιλεγόμενων, ακατάληπτων ή δυσνόητων ρητρών των συμβάσεων, και με ιδιαίτερη προσοχή στη συμβατότητα του καθεστώτος αυτού με το σταθερό διαφόρων οδηγιών με τις οποίες ήδη θεσπίζονται υποχρεώσεις ενημέρωσης (π.χ. Πώληση εξ αποστάσεως, Ηλεκτρονικό εμπόριο, κ.λπ.).

10.5. Όλο το οικοδόμημα της έννοιας της «κατάχρησης» θα πρέπει να επανεξετασθεί σε αντικειμενικούς όρους «διαπραγματευτικής δυσαρμονίας», διευκρινίζοντας, κατά τρόπο διαφανή, ποιο είναι, εφόσον υπάρχει, το βάρος της έννοιας της «κακής πίστης» στην ολοκλήρωση της έννοιας της καταχρηστικής ρήτηρας.

10.6. Όσον αφορά τον κατάλογο των ρητρών που θεωρούνται καταχρηστικές:

10.6.1. Θα πρέπει να καταρτισθεί ένας «μαύρος κατάλογος» ρητρών που θα θεωρούνται πάντοτε καταχρηστικές ανεξαρτήτως της εκτίμησης οιασδήποτε συγκεκριμένου ειδικού λόγου που αφορά τη σύμβαση ή τους συμβαλλόμενους.

10.6.2. Θα πρέπει να διατηρηθεί ένας «γκρι κατάλογος» αναθεωρημένος και με ενδεικτικό χαρακτήρα, για τις αρχές που είναι αρμόδιες να αποφασίζουν για τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών που αναφέρονται σε αυτόν, σύμφωνα με την ειδική περίπτωση της σύμβασης στην οποία περιλαμβάνονται.

10.6.3. Θα πρέπει να καταρτισθούν διαφορετικοί κατάλογοι, ενδεικτικού χαρακτήρα, για συμβάσεις μεταξύ επαγγελματιών και με καταναλωτές και ανά ειδικό τομέα δραστηριότητας ή θεμελιώδη υπηρεσία.

10.6.4. Οι κατάλογοι θα πρέπει να μεταφερθούν με τους ακριβείς τους όρους στα εθνικά δίκαια.

10.7. Θα πρέπει να διευκρινισθεί η φύση της παρατυπίας της χρήσης καταχρηστικών ρητρών ή το νομικό καθεστώς που απορρέει από αυτήν και η δυνατότητα της αυτεπάγγελτης αναγνώρισής του από τον δικαστή.

10.8. Θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα ώστε οι δικαστικές αποφάσεις που, σε αγωγή παραλείψεως, καταλήγουν στον καταχρηστικό χαρακτήρα ορισμένων ρητρών, να έχουν γενική ισχύ σε σχέση με παρεμφερείς περιπτώσεις και να μην περιορίζονται στην εξεταζόμενη υπόθεση, χωρίς να θίγονται οι κατάλληλες εγγυήσεις διαδικαστικής παρέμβασης.

10.9. Πρέπει να ενισχυθεί η επιβολή κυρώσεων στα κράτη μέλη ώστε να εξασφαλισθεί η θέσπιση αποτελεσματικών ένδικων μηχανισμών και δράσεων απαγόρευσης της χρήσης καταχρηστικών ρητρών.

10.10. Πρέπει να θεσπισθεί η υποχρέωση της δημοσίευσης, βάσει της σφύρονος κρίσης του δικαστή, στα μέσα επικοινωνίας,

των δικαστικών αποφάσεων που καταδικάζουν σε αποχή από τη χρήση καταχρηστικών ρητρών, διότι τούτο μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη της χρήσης αυτής.

10.11. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η ίδρυση, από τα κράτη μέλη, μηχανισμών διοικητικού ελέγχου των γενικών ρητρών των συμβάσεων, από ανεξάρτητες αρχές, με τη δυνατότητα να ορίζουν τον καταχρηστικό τους χαρακτήρα, να απαγορεύουν τη χρήση τους και να συνιστούν την ορθή σύνταξή τους, με την επιφύλαξη της παραπομπής στα δικαστήρια της διοικητικής απόφασης.

10.12. Πρέπει να θεσμοθετηθούν μηχανισμοί εξωδικαστικής συνεννόησης σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, με ενθάρρυνση του διαλόγου μεταξύ εκπροσώπων των ενδιαφερομένων, για την κατάργηση των καταχρηστικών ή των λιγότερο δίκαιων ρητρών στους γενικούς όρους συμβάσεων, μηχανισμοί οι οποίοι μπορεί να οδηγήσουν στην κατάρτιση τυποποιημένων συμβάσεων ή κωδικών δεοντολογίας, ειδικά στις θεμελιώδεις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος ή στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και, ιδιαίτερα, στις συμβάσεις που συνάπτονται εξ αποστάσεως, κυρίως μέσω του Διαδικτύου.

10.13. Πρέπει να διασφαλισθεί η δυνατότητα ώστε τα κράτη μέλη, με ίδια πρωτοβουλία ή με ενδεδειγμένη παρέμβαση της Επιτροπής, να υιοθετήσουν ενιαίες νομοθετικές πράξεις αναφοράς ή «νόμους πλαίσιο» για τον καθορισμό τυποποιημένων συμβάσεων, τομεακής φύσεως.

10.14. Πρέπει, τέλος, να προωθηθεί η διατήρηση της βάσης CLAB και να διασφαλισθεί η συνεχής ενημέρωσή της, με εκμετάλλευση όλων των δυνατοτήτων της και με βελτίωση της πρόσβασης σε αυτήν, κυρίως στο επίπεδο των γλωσσών στις οποίες διατίθεται.

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθες τροπολογίες οι οποίες έλαβαν το 1/4 τουλάχιστον των εκφρασθεισών ψήφων απερίφθησαν κατά τη συζήτηση:

Σημεία 3.1 έως 3.5

Να αντικατασταθούν από το ακόλουθο κείμενο:

«Στόχος της οδηγίας του 1993 είναι οι καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές. Το θέμα που τίθεται είναι κατά πόσον το πεδίο εφαρμογής πρέπει να επεκταθεί στις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών.

Η επέκταση αυτή δεν είναι επιθυμητή για διάφορους λόγους:

Πράγματι, η ελευθερία στη σύναψη συμβάσεων πρέπει να υπάρχει μεταξύ επαγγελματιών. Για τον λόγο αυτόν, δεν πρέπει να υπάρχει ο κίνδυνος κατάργησης ολόκληρου του καθεστώτος του κοινού ενοχικού δικαίου. Επιπροσθέτως, θα ήταν εντελώς απαράδεκτη η βούληση να επεκταθεί στους επαγγελματίες ένα κείμενο που συντάχθηκε αποκλειστικά από τη σκοπιά της προστασίας των καταναλωτών.»

Αιτιολογία

Οι σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών είναι εντελώς διαφορετικού είδους από τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματιών και καταναλωτών: τα μέρη αντιμετωπίζονται επί ίσοις όροις και το κοινό ενοχικό δικαίο πρέπει να εφαρμόζεται.

Το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη αποκλίνουν από τον κανόνα αυτόν δεν αιτιολογεί την επέκταση στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ακόμα και εάν υποθέσουμε ότι θα προβλεπόταν κανονιστική διάταξη, αυτή δεν έχει κατά κανένα τρόπο θέση στην εξεταζόμενη οδηγία: κατά μείζονα λόγο εάν προβλεπόταν η ένταξη, στο πεδίο εφαρμογής, ρητρών που αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικής διαπραγμάτευσης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 48, ψήφοι κατά: 51, αποχές: 4.

Σημεία 3.6 έως 3.6.2

Να αντικατασταθούν από το ακόλουθο κείμενο:

«Στο ίδιο πλαίσιο, η δυνατότητα να διατηρηθεί ο αποκλεισμός ρητρών που αποτελούν αντικείμενο ιδιωτικής διαπραγμάτευσης, είναι στην ημερήσια διάταξη.

Σημειωτέον, σχετικά, ότι η οδηγία εφαρμόζεται σε συμβάσεις που αφορούν όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, περιλαμβανομένων και εκείνων που δεν παράγονται "μαζικά".

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένη η αγορά, ο καταναλωτής μπορεί να διαπραγματευθεί μόνος του τις ρήτρες, ή ακόμη να κάνει τον πωλητή να δεχθεί τις δικές του. Είναι σημαντικό αυτές οι ρήτρες να αποκλεισθούν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Η επέκταση της εφαρμογής σε όλες τις ρήτρες αυθαίρετως, μπορεί να οδηγήσει στην παράδοση εκείνη κατάσταση κατά την οποία ο καταναλωτής, διαπιστώνοντας ότι η σύμβαση που ο ίδιος πρότεινε επιτρέπει διαφορετικές ερμηνείες, μπορεί να αξιώσει την ερμηνεία που τον ευνοεί περισσότερο, εφόσον είναι ο ίδιος εκείνος που ορίζει την ρήτρα.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 63, ψήφοι κατά: 66, αποχές: 2.

Σημεία 4.2 έως 4.3

Να διαγραφούν.

Αιτιολογία

Η καλή πίστη αποτελεί θεμελιώδη και γνωστή αρχή του ενοχικού δικαίου των κρατών μελών, καθώς και του δικαίου που βασίζεται στο κοινό δίκαιο (Common Law). Η έννοια αυτή δεν απαιτεί ειδική μελέτη στο πλαίσιο της εξεταζόμενης οδηγίας. Στο σημείο 4.3 αναφέρονται εξάλλου οι υποκείμενες τεχνικές και νομικές δυσκολίες, και για τον λόγο αυτόν ούτε και η Επιτροπή δεν παίρνει θέση επί του θέματος.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 52, ψήφοι κατά: 70, αποχές: 7.

Σημείο 4.4

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία

Η αμερικανική εμπειρία στην κατάρτιση «Νόμων πλαισίου» ή «Ενιαίων νόμων» δεν μπορεί να μεταφερθεί ως έχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πράγματι, αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΗΠΑ γνωρίζουν νομικές έννοιες που είναι ενιαίες.

Επιπροσθέτως, μια τομεακή προσέγγιση εγκυμονεί τον κίνδυνο να δημιουργήσει σε ορισμένους τομείς μεγαλύτερη σύγχυση παρά σαφήνεια για τον καταναλωτή.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 46, ψήφοι κατά: 73, αποχές: 6.

Σημείο 6.4

Να απαλειφθεί η δεύτερη πρόταση.

Αιτιολογία

Δεν υπάρχει λόγος να αντιστραφεί το βάρος της απόδειξης για να καταδειχθεί η αιτιώδης συνάφεια και η ύπαρξη ζημίας προς όφελος του καταναλωτή. Αν γίνει αυτό, η οδηγία θα προχωρεί πέρα από το καθεστώς ευθύνης που θεσπίζεται με την οδηγία για την αντικειμενική ευθύνη για τα προϊόντα, η οποία προβλέπει ότι το θύμα πρέπει να προσκομίζει αποδείξεις σχετικά με το ελαττωματικό προϊόν, τη ζημία και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των δύο.

Εξάλλου, η εν λόγω διάταξη δεν έχει θέση σε μία οδηγία που δεν αφορά την αποζημίωση για τις ζημιές.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 48, ψήφοι κατά: 67, αποχές: 8.

Σημεία 7.1.2. β) και 7.1.3. β)

Να απαλειφθούν.

Αιτιολογία

Δεν πρέπει να προχωρήσουμε πέρα από τη σχετικότητα της εκδικαζόμενης υπόθεσης, πράγμα που αποτελεί βασική αρχή του δικαίου των περισσότερων κρατών μελών.

Εξάλλου, δεν μπορούμε να ζητήσουμε από την Επιτροπή να μελετήσει το θέμα, δεδομένου ότι δεν έχει αρμοδιότητα να παρεμβαίνει στο δικονομικό δίκαιο (βλέπε άρθρα 3, Β, εδάφια 2 και 3 της Συνθήκης της ΕΚ).

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 51, ψήφοι κατά: 74, αποχές: 6.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τροποποίηση της απόφασης 90/424/ΕΟΚ σχετικά με ορισμένες δαπάνες στον κτηνιατρικό τομέα»

(2001/C 116/26)

Στις 2 Οκτωβρίου 2000 το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει, με βάση το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Στις 17 Οκτωβρίου 2000 το προεδρείο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, προστασία του περιβάλλοντος» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντος των εργασιών η ΟΚΕ αποφάσισε κατά την 377η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2000 (συνεδρίαση της 30ής Νοεμβρίου) να ορίσει τον κ. Jaschick ως μόνο εισηγητή και υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής επιδιώκει να τροποποιήσει την απόφαση 90/424/ΕΟΚ για τις δαπάνες του κτηνιατρικού τομέα.

1.2. Από την 1η Ιανουαρίου 2000, οι ενέργειες που αναφέρονται στην απόφαση 90/424/ΕΟΚ του Συμβουλίου θα χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) — Τμήμα Εγγυήσεων. Η πρόταση επιδιώκει επίσης να αναφερθούν σαφώς οι διατάξεις που πρέπει να εφαρμόζονται όσον αφορά τη διαχείριση των δαπανών στον κτηνιατρικό τομέα. Αυτό συνεπάγεται την χρησιμοποίηση της διαδικασίας της κανονιστικής επιτροπής, όπως και τη συνέχιση της εφαρμογής του συστήματος άμεσης διαχείρισης, από την Επιτροπή, της κοινοτικής χρηματοδοτικής συνδρομής στα κτηνιατρικά μέτρα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιδοκιμάζει την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου

2.2. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή αντέδρασε ταχύτατα, μόλις κατέστη σαφές ότι η νέα διαδικασία συγχρηματοδότησης της Κοινότητας δεν ενδείκνυται σε ορισμένα ειδικά μέτρα στον κτηνιατρικό τομέα καθώς και σε προγράμματα για την αντιμετώπιση και τον έλεγχο επιζωοτιών.

2.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τη διαπίστωση ότι ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των κτηνιατρικών δαπανών και ο συχνά επείγων χαρακτήρας τους καθιστά τη διαχείρισή τους μη συμβατή με τους μηχανισμούς που αφορούν τους οργανισμούς πληρωμής του (ΕΓΤΠΕ) — Τμήμα Εγγυήσεων. Η τροποποίηση της απόφασης 90/424/ΕΟΚ επιβάλλεται και για τους λόγους αυτούς.

2.4. Η πρόταση απόφασης της Επιτροπής αποκτά μεγάλη επικαιρότητα λόγω των προγραμμάτων εποπτείας της σπογγοειδούς εγκεφαλοπάθειας, που αποτελεί κίνδυνο επιζωοτίας που δεν έχει εξαλειφθεί σε καμία περίπτωση, αλλά και ενόψει ορισμένων ειδικών μέτρων και προγραμμάτων στον κτηνιατρικό τομέα όπως π.χ. για την εξάλειψη και την καταπολέμηση της λύσσας και της πανώλης των χοίρων.

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS